
Muhyiddin Şekûr
Su Üstüne Yazı Yazmak
ÇEVİRİ: SEVİN OKYAY - SUNAİ DOMBECİ

Muhyiddin ŞEKUR

Su Üstüne Yazı Yazmak

Çeviren: Senâi Demirci

İnsan Yayınları

İçindekiler

Sunuş 7
Türkçe Çeviriye Önsöz 11
Arayış 17
BİRİNCİ BÖLÜM İğne 31
İKİNCİ BÖLÜM Borular 45
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Boruların Ötesi 63
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Çiçek 79
BEŞİNCİ BÖLÜM İki Seyahat 95
ALTINCI BÖLÜM Araba 123
YEDİNCİ BÖLÜM Park 149
SEKİZİNCİ BÖLÜM Kek 159
DOKUZUNCU BÖLÜM Akvaryum üçlemesi 171
ONUNCU BÖLÜM Üçüncü Seyahat 187
ONBİRİNCİ BÖLÜM Ateş 223
ONİKİNCİ BÖLÜM Kılıç 237
Başlangıç 273
Şeyh'in Deyişleri 275

Su Üstüne Yazı Yazmak

MUHYİDDİN ŞEKÜR

1973'de ABD Kent Eyalet Üniversite'sinde Psikolojik Danışmanlık bilim dalından doktora derecesi aldı. Ohio, Cleveland'da doğan Şekûr, çeşitli akademik görevlerde bulundu ve halen New York Eyalet Üıiversitesi'nde Eğitim Danışmanlığı Doçenti olarak çalışmaktadır. Bireysel terapi ve aile terapisi alanlarında bir öğretmen ve uygulamacı olarak, ABD'de ve diğer ülkelerde akıl sağlığı sorunları üzerine makaleler yazdı ve ders verdi. Hayatın sadece dış anlamını değil iç anlamını da aktif olarak sorgulayan Şekûr 18 yıl kadar önce Tarikat mesleğine girdi. Doğu'da uzun seyahatlere çıktı ve Mekke ve Medine'yi gerek umre, gerekse hac niyetiyle birkaç kez ziyaret etti. BosnaHersek savaşı sırasında yetim çocuklara psikolojik rehberlik hizmeti veren organizasyonu yönetti. Hüseynî Hayati Rufâî tarikatına mensup olan Şekûr, halen şeyhinin yakınında oturup, ömrünü İslâm'ı anlamaya adamıştır.

Sunuş

Hazreti Şeyhi Ekber Muhyiddin İbn Arabi'nin yoluma çıkardığı ince gönüllü derviş: Muhyiddin Şekûr

İslâm'a ve İslâm tasavvufuna yönelmemi, bütünüyle, bir tek kaynağa, Hazreti Şeyhi Ekber Muhyiddin İbn Arabi'ye borçlu olan biriyim. Onun 1981'de okuduğum "Füsûsül— Hifeem"i, geleneğin sırlı kapısından girip şiir dolu bir âleme adım atmama vesile olmuştu. Yine Hazreti Şeyh—i Ekber'in eşsiz himmetiyle, derece derece ilerleyen 'Füsûs' okumaları sayesinde, tam onsekiz yıl boyunca pençesinde kıvrandığım ağır bir sinir hastalığından bütünüyle kurtuldum.

Hem imâna hem şifâya kavuşmama himmet eden Hazreti Şeyh, bir çok başka güzelliklerin yanısıra, New York'ta ikamet eden bir Rufaî dervişi, sevgili dost Muhyiddin Şekûr'la ve onun güzel kitabı 'Su Üstüne Yazı Yazmak' ile tanışmama da bizzat vesile oldu.

Muhyiddin Şekûr'un "Su Üstüne Yazı Yazmak" adlı kitabının başlığına, onu yayımlayan kitabevinin tanıtım broşüründe rastladım. Broşür, 1989 yılında İngiltere'den getirttiğim Muhyiddin İbn Arabî Hazretlerinin bir eserinin sayfaları arasından kayıp elime düşmüştü.

Muhyiddin İbn ArabîMuhyiddin Şekûr. Tevafuk olaylarına fevkalâde duyarlı olduğum bir dönemde, bu iki isim arasındaki hoş paralellik ilgimi zaptettniş, bir türlü dile getiremediğim gizemli ve saplantılı bir merak neticesinde Su Üstüne Yazı Yazmak'ı ingiltere'den ısmarlayıp getirtmiştim.

Su Üstüne Yazı Yazmak'ın ilk satırları şöyle başlar:

"Tanrıya, İlkSon Gerçek'e ve Alemlerin Rabbine hamd—ü senalar olsun: Arayıcıların Dostuna ve Kalpler

Açıcısına. Beni bu dünyadan; ipnotikfenaomenal zihin çekiciliği ve teknolojik göz kamaştırmaların uzak çağı dünyasından kurtarana hamdü senalar olsun."

İlk satırından son satırına kadar sıcak, coşkulu bir şükranla kaleme alınmış bu eser bir kurtuluşun, kademe kademe gerçekleşen bir hidayetin hikâyesidir.

New York'ta bir Rufaî dergahına intisap eden Muhyiddin Şekûr şeyhinin himmetiyle apaydınlık, şiir dolu, irfan dolu, lezzet dolu bir âleme açılır.

Geleneğin, tasavvuf âleminin tümüyle tarihe karıştığının, evliyaların, tarikatların masaldan ibaret sanıldığı bir çağda, çağdaş materyalizmin ve modern tüketim zihniyetinin doruğunu temsil eden bir toplumda, akıllara durgunluk veren inanılmaz bir güzelliktir zuhur eden. Gelenek, tüm ihtişamıylapirleri, tekkeleri, şeyhleri, dervişleri, zikir meclisleriyle, gelir, yetişir ve mânâ âleminden bütünüyle kopmuş modern insana, olanca kapsayıcılığıyla el koyar. Gelenek, ezelden ebede değişmez cevheriyle, tüm hakikatiyle, burada, bizimledir. Burada ve her yerde, her yerde ve her zamandadır.

Bu vesileyle bir kez daha anlarız ki evliyaların çağlar ötesinden bize uzanan ışıklı ve engin himmetleri üzerlerimizde olmasaydı, bugün içinde yaşadığımız dünyanın yüzü, kat kat cehennemlerin dehşetengiz karanlıklarından ibaret olurdu.

Bir nefis eseri okuyup bitirdikten bir süre sonra Muhyiddin Şekûr'la yazışmak arzusuna kapıldım.

Kaleme sarılarak Muhyiddin Şekûr'a kendi hikâyemi yazdım. Hazreti Şeyhi Ekber'in hayatımdaki büyük ve derin etkisini, "iki Muhyiddin" arasındaki tevafuk olayının bende yarattığı saplantılı merakı, kitabı getirüşimi. Bu

güzel eserin bendeki zengin çağırışımlarını dile getirmekten ise oldukça aciz kalmıştım.

Muhyiddin Şekür'un cevabı çok duygulu ve incelikliydi. Geçirmiş olduğum uzun süreli hastalığın etkisiyle ben o dönemde hâlâ daktilo kullanamadığım için kendi mektubumu el yazımla yazmak durumunda kalmıştım. Ve Muhyiddin Şekür'un cevaben gönderdiği mektup da, benim durumuma nazire olarak, el yazısıyla kaleme alınmıştı.

Harikulade güzel bir elyazısıyla, kurşun kalemle bu alçakgönüllü mektubunda, Muhyiddin Şekûr hidayetime ve şifama vesile olmakla kalmayıp kalbimi bu kitaba açan yüce zata şükranlarını ifade ediyor, dünyanın bir ucundan ötekine, bizleri buluşturan tecelliye duyduğu derin, çok derin bir hayreti dile getiriyordu.

Evet hayret, derin, uçsuz bucaksız bir hayret duygusu. Muhyiddin Şekür'un daha sonra yazdığı bütün mektupları, engin bir hayreti, hayat, kader ve kutsal karşısında hep o bitmeyen hayreti dile getiriyordu. Bizatihî Su Üstüne Yazı Yazmak, yazarındaki bu ibadetle eşdeğer, sınırsız hayret duygusunun billurlaşmış, bir şahesere dönüşmüş, şiirsel ifadesi sayılabilir. Onun, tüm yazdıklarında, tüm eylediklerinde hayret makamım bir an terketmeyen ulu şeyh Muhyiddin İbn Arabi'ye kurbiyeti de belki bundan.

Muhyiddin Şekûr'la yazışmaya başladıktan bir süre sonra ona Muhyiddin İbn Arabî Hazretlerinin Oxford'daki Muhyiddin İbn Arabî Society tarafından bastırılıp ciltlenmiş Devrü'1Âlâ adlı duasını gönderdim. İçine, "Şeyh Muhyiddin'den Derviş Muhyiddin'e" diye yazdım. Temennim, istanbul'dan Oxford'a gidip oradan yine buraya İstanbul'a dönmüş olan bu güzel duanın, uçakla

kıtaları aşarak New York'a giderken, yükseklerden daha nice cana iman ve şifa dağıtmasıydı.

O günden bu yana Muhyiddin, eşi ve çocuklarıyla kısa telefon konuşmaları yaptık. Dünyanın bir ucundan bir ucuna dervişane muhabbet mesajları teati ederek içimizi aydınlattık.

1994 yılının ortalarında Muhyiddin Zagreb'e gitti. Zagreb Üniversitesi'nde geçici bir öğretim görevi almıştı. Oradan Bosna'ya gittiğini, Bosnalılara hizmet ulaştırmak için canı gönülden çırpındığını biliyorum.

Varlığını tümüyle başkalarının esenliğine adamış uzay çağının bu ince gönüllü dervişine, halen dünyanın her yerinde anonim bir varlık içinde kendilerini tümüyle Hakkahakikate, ebedî güzelliğe ve hizmete adamış tüm dervişler ordusuna, ve kalplerini Su Üstüne Yazı Yazmak'a açmakla, tasavvuf âleminin zaman ötesi lezzetlerine açılacaklarını umduğum bu kitabın tüm okurlarına, kucak dolusu selâm.

Temerküz kampları, atomik infilakları, Çernobil'leriyle, azgın bir bencilliği kışkırtan tüketim toplumunun hasta zihniyetiyle uzay çağı dediğimiz 20. yy. insanoğlu için zahirde şanlı balında çirkin bir yıkım çağı oldu. 21. yy.'ın bir inşâ ve güzellik çağı olmasında yeryüzünü saran dervişler ordusunun ve onların gönüllerinde alev alev yanan tasavvuf nurunun, önde gelen bir işlev yükleneceğine bütün kalbimle inanıyorum.

Bu güzel eserin dilimize çevrilmesinde himmetleri geçen Ezel Elverdi ve Mahmud Erol Kılıç'a; çeviriye her biri ayrı ayrı yoğun bir emek veren Sevin Okyay ve Senai Demirci'ye yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Ayşe Şaşa İstanbul Ramazan 19 Türkçe Çeviriye Önsöz nurun Menbaı, Aşkta En Alâ Makam Sahibi Allah'a, hamdü senalar, medhü senalar olsun. O'nun Nurunun en pâk âyinesi ve âlemlere rahmet Muhammed Mustafa'ya ebedî salât ve selâm olsun.

Size, Su Üstüne Yazı Yazmak'ın Türkçesini en derin hayret ve şükran duygularımla sunuyorum. Hakikaten, her gün Rabbi'min esrarlı hikmeti, cömertliği ve hayatımda hak etmeden gördüğüm şefkati ve rahmeti beni yeniden yeniye hayrete düşürüyor. Durup düşünüyorum da, size bu şekilde hitap etmemin pek az sebebi var. Zira, ben manevî bir çölü andıran Amerika kıtasından bir insanım; bu çölde kendime küçük bir vaha bulacak kadar bahtiyardım. Siz ise, muazzam genişlikte bir vaha olduğu halde, çölleşme tehlikesiyle karşı karşıya olan bir ülkenin insanısınız. Belki iki taraf da, bir sürgün hali yaşıyor ve asıl vatanını bulmaya çalışıyor. Hazreti Mevlânâ'nın deyişiyle:

Aşk ülkesi herkesin kendi bildiğincedir Aşıkların milleti de devleti de yoktur

Bendeniz, bir gün, 'asıl vatanım aşk ülkesidir' diyebilme ümidini taşıyorum. Arayışı sırasında bu kitabı eline alan herkes için de aynı şeyiünüd ediyorum. Bu kitap, sadece çölün kumlarını aşıp, asıl vatanına varmaya çalışan bir hırpani dervişin öyküsü. Her kelimesinin aşkla yazıldığına sizi temin ederim. Başkaca bir şey için bir vaadde bulunamam zaten.

Hikâyeme kalbini açarak, gayretiyle bu çevirinin gerçekleşmesini sağlayan Ayşe Şasa'ya kalbî takdir duygularımı ifade etmek isterim. Ayrıca muhterem

Mahmud Erol Kılıç'a ve İnsan Yayınları'nın yayın kuruluna teşekkür borçlu olduğumu bilmenizi isterim.

Muhyiddin Şekûr

İnsanların taş üzerine kazıdıkları yüzyıllık yazılar Allah için su üstüne yazılmış yazı gibidir.

ŞEYHTEN BİR SÖZ

Bu bir garibin öyküsüdür; dinlemek ve duyabilmek için de bir garip kulağı gerek.

Mevlânâ C. Rûm!

Bil ey oğul, insan sıradan yahut rastgele yaratılmış bir şey değildir, mükemmel bir sanatla yaratılmış ve bir büyük gayeye doğru yürütülmektedir; kendisi ebedî değildir ama ebediyen yaşatılacaktır; ve bu beden süflî ve arızîdir, ancak ruh ulvî ve semavîdir. Riyazet potasında şehevî arzularından tecerrüd edip ulvîyata erişir, ve şehvet ve gadabm kölesi olmaktan çıkıp melekî sıfatlara, mazhariyet mertebesine yükselir. İnsan, bu mertebede iken, saadetini, şehevâni hazlarda değil, Cemâli Ezelî'yi temaşa ve istihsan etmekte bulur. İnsan ruhundaki bu tebeddülün ikmalinde, adi madenleri altına dönüştürür gibi işleyen bu manevî simyayı keşfetmek kolay değildir ve o her kocakarının evinde bulunmaz.

.İşte O'nun bu simyayı içinde saklıyan hazineleri resullerin kalpleridir ve onu başka yerde arayanlar hesap günü, 'İşte senden perdeyi kaldırdık, bugün artık görüşün keskindir' denildiğinde hayâl kırıklığına düşecek ve hüsrana uğrayacaklardır.

Allah, insanlara bu simyayı nasıl kullanacaklarını ve kalplerini riyazetle süflî arzulardan nasıl arındıracaklarını öğretmeleri için yeryüzüne yüz yirmidört bin peygamber

göndermiştir. Bu simya, kısaca, yüzünü dünyadan Allah'a çevirmek olarak tarif edilebilir ve dört rüknünden oluşur:

(1) nefsini bilmek,
(2) Rabbi'ni bilmek,
(3) dünyanın hakikatini bilmek ve
(4) ahiretin hakikatini bilmek.

İMAMI GAZÂLİ

PROLOG / ARAYIŞ

Hamd, her şeyin Evveli ve her şeyin Ahiri, âlemlerin Rabbi'ne; hakkı arayanların Dostu ve Kalplerin Keşşafı Allah'a mahsustur. Hamd, bana Dost olup, beni bu dünyadan; gafletlere boğucu çılgınlıkların, teknolojik debdebenin hükmettiği bu uzay çağı dünyasından sıyırıp alan Allah'a mahsustur. Hamd hakkın arayıcısını teslimiyete ulaştıran, yani kendisiyle yüz yüze getiren, diğer bir ifadeyle, gerçekte bir oyun olmayan o büyük oyunun içine sokan O'na mahsustur. Teslimiyet: Hak arayıcısının kendini arayış serüveninde attığı ilk adım: bir dev adım, ama yine de bir bebek adımıdoğrusu, yürümeyi öğrenmek bazen ürkütücüdür.

Yıllar önceydi; her şey, serüvenimin içine doğru itildiğim o gün, sonradan camiye çevrilmiş o mütevazi binanın çatısı altında olup bitti. Arkadaşlarımın davetini kıramamış, sadece bir gözlemci olarak gelmiştim. Vardığımda içeride çok sayıda boş yer vardı: hoca sınıfın önünde ayakta duruyordu. Ben de daha önce gelmiş olanlardan birinin, daha sonra Mecid Bacı diye tanıyacağım o yaşlı kadının yanına oturdum sessizce. Gözlerimi hocaya çevirdim; sakallı yaşlı bir adamdı, onların 'imam' dediği bu adam da kendine özgü biri olmalıydı. Odayı şöyle bir gözden geçirdim: yer yer

çatlamış bir tavan, eski eşyalar, muşambadanyer döşemesi, evde yapılmış karatahtalar ve hocanın arkasında bir yazı tablosuyla süslenmiş duvar. Duvardaki yazı son derece güzel ve çok inceden inceye yazılmıştı. Duvarı ve tabiî benim dikkatimi de boydan boya kaplıyordu. Bir huzur yankılanıyordu yazıdan ve anlayamadığım bir aşinalık veriyordu bana, fakat yine de anlamını çözmeyi başaramamıştım. Konuşma süresince dikkatim hep onun üzerinde oldu. Şaşkınlık içinde, yanımda oturan yaşlı kadına sordum:

"Madam, nedir bu, Allah aşkına?"

Bir bilgelik edası okunan yüzünü alabildiğine gençlik dolu yüzüme çevirdi, tanıdık gözlerle bana baktı ve şöyle dedi:

"O en dışın dışında, en için de içindedir. Gözlerini ondan ayırma."

İşte o an, onun sözlerinin kulağıma doluştuğu o an, zaman durur gibi oldu. İçimde, tâ derinlerde, bir şey duyar gibiydim. Doğrusu, tamamen anlayabilmiş değildim ama, söylediklerinin doğru olduğunu biliyordum. Dizlerimin bağı çözüldü, kalbim hızlandı. Hem ona, hem bu eşsiz an'a tutunup sarılmak istiyordum, ama ne çare ikisi de güven vermiyordu. Kendi irademi aşan bir durumla karşı karşıya olduğumu anlar anlamaz, dudaklarım anlamsız sorularla titredi:

"Fakat, nedir bu gerçekten. Ne demek bu? Ben nasıl.?"

Yüzünden daha kırışık, fakat onun kadar bilgelik dolu elini uzattı. Kolumu kavrayarak, kekelemelerimi ortasından kesti. Tebessüm ederek yaklaştı ve tekrar konuştu:

"O sensin. Senin kendi nefsindir o.Nedir, diyorsun yâ, işte cevabı. ama nasıl anlarım, diyorsan, şu kadarını söyleyeyim ki, bulmak istiyorsan aramalısın. Esselâmü aleyküm."

Ben sormadan kendisi açıkladı:

"Selâm üzerine olsun, genç adam. Selâm olan Allah'ın selâmı üzerine olsun."

Mimikleriyle yardımımı rica ederek, ayakları üzerine doğruldu ve başıyla duvarı işaret etti:

"Bir gün anlayacaksın. Allah senin anlamanı istiyor. Aradığın herşeyi onun içinde, o kelime'de bulacaksın."

Mecid Bacı ile geçirdiğim bu dakikalar beni büyük bir başlangıcın eşiğine bırakıvermişti. İçimde şimdiye kadar öğretmenim olarak tanıyageldiğim bütün kadınların aşktan örülü o güzelliklerini görür gibi oldum. Annemden; büyükannemden; ilköğretmenimden; beni bakkala göndermek için küçük hediyeler ikram eden o kadından ve ilk ciddiaşk duygularımı yaşatarak beni kalbimden vuran o komşu kızından bana yansımış olan o anlaşılmaz müşfik kuvveti hissettim, hatırladım, farkettim. Hepsi de orada, o anın içinde durulaşmış, o yaşlı kadının yüzünde toplanıvermişti. Büyük bir bölünmüşlüğün yakaları biraraya geliyor ve geçmişimin puslu, anlamsız yılları içinden günler açılıyor ve yeni anlamlar taşıyordu bana. Bu yaşlı kadının tavsiyesini, sevecen varlığından kısmen sersemlemiş ve derinden derine sarıp sarmalanmış halde, derinliğini ya da genişliğini hesap etmeksizin kabul ettim. Tüm duvarı kaplayan bu garip yazıyı bulmak için oraya gelmiştim ve ayrılırken onun sırrının zihnimi yavaş yavaş kapladığını hissediyordum: Lâ ilahe illallah. Kendimi arayışımın başlangıcıydı bu. Bu zamanlarüstü kapalı

ifadenin anlamını arayışım gerçekte kendimi arayışımın başlangıcı oldu.

Mecid Bacı ile tanışmamı izleyen haftalar, beni çoğu kez yalnız, kendimle sessiz bir hesaplaşma içinde buldu. Hâlâ anlamını çözemediğim bu karşılaşmayı inkâr etmek için birkaç başarısız teşebbüste bulundum. Ne var ki, zihnim iyiden iyiye olayın kıskacına girmişti ve sonunda daha fazla bir şeyler bilmem gerektiğini kabul ettim. Hiç beklenmedik bir tezlikle, hayatımın büyük yol ayrımına varmıştım. Sonu bilinmeyen bir yola adım atmıştım. Ve böylece Cami'ye döndüm ve Mecid Bacı'yı tanımaya başladım. Doğrusu, şu ünlü sözde belirtildiği gibi: "Onu tanımak onu sevmek demekti." Bilgelikle aydınlanmış ruhu öylesine savunmasız bir güzellikteydi ki, insanın elinden başka türlüsü de gelmiyordu. Yaşadığı teslimiyet halinde, beni kendi derinliğime çağıran, arzumu okşayan ve beni kendime yakınlaştıran sarsıcı bir tür çekicilik, parıltılı bir sükûnet saklıydı.

O gün Cami'de ders verirken gördüğüm sakallı yaşlı adam Mecid Bacı'dan sonra ciddi anlamdaki ilk öğretmenim oldu. Onun da kendine özgü bir güzelliği vardı. Dipdiri bir anlatımı vardı ve cümleleri bilgi, letafet ve derinlik bezeli rengarenk mesellerle doluydu. Kavrayıcı bir konuşma tarzı vardı. İlkin, sözleri geçmişte duyduklarımı andırır gibi geldi: ritüeller, törenler ve birtakım öğreti kuralları. Mensubu olduğum kurumsal dinle ilişkilendirdiğim ve beni nedense derinden kavrayamamış herşey burada da vardı ve doğrusu bunlardan da fazla birşey ummuyordum. Ne var ki, kabul etmeliydim ki, burada farklı bir şey, beni belki de heyecan

verici yeni bir yolculuğa çağırdığını hissettiğim bir şey vardı.

Bu yaşlı adamın huzuruna defalarca daha gittim, bu arada aramızda sade bir selamlaşmadan başka bir konuşma geçmedi. Her defasında bir bloknot ve bir kurşun kalemle geliyor ve duyduğum herşeyi yazıyordum. Notlarımı hiç usanmadan biriktirdim ve sunulan fikirler üzerinde çalıştım, içim dışım sorularla dolup taştı. Bir süre sonra, kendimi konuşmayı denemek için yeterince hazırlıklı—dahası, yeterince donanmışhissettim. Hiç beklemediğim halde, yaşlı adam sorularımı dinledi. Dahası, hepsini cevaplandırmaya kalktı, sonra beni de aşarak yeni sorular gündeme getirdi. Beni cevaplar bulmaya teşvik etti, okumaya, düşünmeye ve anlamaya sevk etti. Din ve inanç konularında daha önce böylesine bir öğretmene rastlamamıştım. imam ve ben, o eski binada çok uzun saatler geçirdik. Çoğu kez sadece ikimiz kaldık. Binanın arka tarafındaki eski mutfakta oturuyor, kahvelerimizi yudumlarken İslâm hakkında konuşuyorduk. Diğer vakitlerde mesciddeki merdivenlere oturup Allah'tan konuşuyorduk. Teslim olmanın pratik anlamda ne demek olduğunu işte burada anlamaya başladım. Dizlerimin üzerine çöktüm ve alnımı Kâinatın Rabbi karşısında yere koydum. Gözümden yaşlar boşanır ve bedenim bilinmeyen derinliklerden gelen bir haşyetle titrerken, kendimi neredeyse kaybetmiştim. Ağzımdan o zamanlar bana hayli yabancı gelen, fakat artıkevim gibi sıcak hissettiğim bir kelime döküldü: Sübhane Rabbiyel âlâ. '

Takip eden bir kaç yıl boyunca gerek amelî hayatımda, gerekse , imanî hayatımda bir tür öğrencilik yaşadım. Bu

süre içinde hayatımı tümüyle îmam'a adadım ve onun rehberliği ile arayışım daha bir netlik ' kazandı. Ondan bazı temel ilkeleri öğrendim: Yüce Allah'ın birliği, O'nun bütün semavî kitaplarda gönderdiği mesajların birliği ve peygamberlerin kardeşliği, ölümden sonra diriliş ve melekler hakkında bir şeyler. Ayrıca insan ruhunun tabiatı ve Allah'ın kulu olarak vazifeleri ile ilgili şeyler de öğrendim. Böylece namazı, zekâtı, orucu ve haccı da biraz kavramış oldum. Bu zaman zarfında, Rabbi'min, Mecid Bacı'nın, İmamın ve hayatıma giren başka bir çok kişinin bilgelik ve şefkat dolu yaklaşımlarında tezahür eden hidayetiyle, ilk dervişlik derslerimi de aldım. Yıllar hızla aktı ve derken benim de ayrılmam gerektiğini düşündüğüm gün gelip çattı. Artık amelî eğitimimin ilk evresi tamamlanmıştı ve ayrılmam gerekiyordu. Bu zor bir ayrılış oldu. Camiye, İmam'a ve buradaki cemaate çok bağımlı hale gelmiştim.

Nihayet ayrıldım ve kendi yoluma koyuldum. Bir başka şehirde iş teklifi almıştım, buradan uzaklaşıp bir de dışarıdaki dünyayı görmeye karar verdim. Üç yıl boyunca herşey harikaydı. Özellikle iş hayatında prestij sağlama ve tanınma konusunda her türlü başarıya ulaştım. Fakat nedense bir türlü mutlu olamıyordum. Bir tür manevî hayatın özlemini çekiyordum, fakat böylesi bir hayatın bir şeylerden vazgeçmeden, bir şeyleri bir kenara bırakıp atmadan nasılyaşanabileceğini bilmiyordum. Sıkılmış ve ürkmüş halde, yeni bir seyahate çıktım. Hiç hesapta yok ve hiç de zamanı değilken, bu kaçış teşebbüsüm çok geçmeden korkunç bir hüsranla noktalandı. Üç ay sonra, kendimi herşeyini kaybetmiş halde sokakta buldum. Ardı arkası kesilmez sorunların kuşatması altında, çektiğim

acılar beni hayatımı gözden geçirmeye ve nazarımı yeniden rabbime, yaratıcıma çevirmeye sevk etti.

Sonunda, daha önceki işlerimin ayrıntılarından azade, mütevazi, sade bir iş buldum, işe başladıktan hemen sonra, bir Orta Doğu dergisinde bir konferans için tebliğ talebinde bulunan bir ilan gözüme çarptı. Tebliğ özeti istenen konulardan biri üzerinde uzmanlık sahibi olduğumu düşündüm ve dergiye yazdım. Bir süre sonra uluslararası bir telefon aldım. Telefonun öbür ucundaki ses bir iş konuşması tonu içinde devam etti:

"Kardeşim, size tebliğinizin kabul edildiğini bildirmem istendi. Tebliğinizi Suudi Arabistan'da sunmak üzere hazırlayabilir misiniz? Uçak biletiniz size postayla gönderilecek ve vize işlemleriniz tarafımızdan yürütülecek."

Şaşkın bir halde, teklifi kabul ettim ve telefonu kapattım. Vize ve biletler bir ay içinde elime ulaştı ve derken kendimi uçakta buldum.

Konferans çok hoş karşılaşmalara sahne oldu. Tebliğim beğenildi ve büyük ilgi gördü. Kendilerinden çok şeyler öğrendiğim çok sayıda imân ehli düşünürle tanıştım. Onlardan aldığım derslerin en önemli kısmı hayatımın değişik yanlarınıpratik, meslekî ve manevînasıl birleştirebileceğimle ilgiliydi. Gerçekte burada aldığım öğütler umduğumdan da yararlı oldu. O güne kadar bunca gergin ayırımlar arasında hayat sürmeye çalışmaktan hayli yorgun düşmüştüm. Konferansta yaşadığım çok çeşitli deneyimler yanında, oldukça kişisel ve mahrem bir başka bağlılığın daha farkına vardım. Bu bağlılık kendi kasabamdaki Cami ve oradaki yaşlı adamla, yani İmam'la ilgiliydi. Nasılsa buradaki küçük cemaate ve

bu şehre özel bir bağlılık duyuyordum. Konferans sırasında, tanıştığım yaşlı bir müslümana umutlarımdan ve endişelerimden söz ediyordum. Beni dinledi, sonra çok sakin bir şekilde yüzüme baktı ve dedi ki: "Görmüyor musun kardeşim? Allah sem buraya bu gezegenin bir vatandaşı olduğunu anlayasm diye gönderdi. Heryer senin ailendir."

Bu kelimeler kulağıma, sanki sağır bir adam yeniden duymaya başlıyormuş gibi çarptı. Daha önce hayatımı hiç böylesine geniş anlamda düşünmemiştim. Bu cevapla birlikte, öğretmenler ve imamlarla ilgili bir başka soru daha netleşti. Ben İmam'ı bir Şeyh gibi görmüştüm. Bu yüzden olsa gerek, ona olan bağlılığımdan dolayı bir başka hoca aramaktan kaçınmıştım—ancak onu sevmekle birlikte, kalbimde boşluğunu hissettiğim şeyin onda olmadığını da biliyordum. Bu yaşlı araştırmacı işin özünü ortaya koymuştu. Bana herhangi bir kişinin de pekâlâ birinin imamı—yani, dinî hayatın manevî meseleleri üzerinde rehber— olabileceğini ve bunun mutlaka o kişinin şeyhi ya da enfüsî arınma ve tekemmüldeki manevî lideri ve rehberi olması gerekmediğini izah etti. Mecid Bacı'dan sonraki ilk formal öğretmenim olduğu için İmam'a çok fazla önem atfetmiştim. Bunu öğrendikten sonra, hayli rahatladım. Bununla birlikte, ona kalbimde özel bir yer ayırmaya da devam ettim. Resulullah (a.s.m) şöyle buyurmuşlardı: "İlim öğrendiğiniz kişilere karşı çok mütevazı ve hürmetkar olun." Ayrıca onun ashabından Ali (ra) da, "Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum. Beni ister satar, ister azad eder" demişlerdi. İşte böylece konferans sırasında karanlıkta kalmış ve cevaplandırılmamış bir çok soru da hiç beklenmedik

biçimde günyüzüne çıktı. Orada bulunmamı ve öğrendiğim bir çok şeyi düşündükçe Rabbimin rahmetini daha yakından hisseder oldum. O'nun gaybî inayetini, lütfunu gerçekten duyabiliyordum. Dünyanın bir köşesinden bir diğerine, geriye dönüp hayatıma bir göz gezdirdim. Rabbimin beni en aptalca yaşadığım günlerde bile sevdiğini ve kalbimi hep diri tuttuğunu gördüm. Kendimi yitirmiştim; doğru. Ama O'nu hiç reddetmemiştim ve enfüsî arayışım hep varolagelmiş ve içten içe yanıp durmuştu.

Konferans sırasındaki tanışmalarımda İbrahim adında bir başka rehber insanla daha tanıştım. Hasbel kader biraraya geldik ve hemen konuşmaya başladık. İbrahim konferansa katılan kişilerin çoğunu tanıyordu ve beni gezdirme ve orada bulunan olabildiğince çok insanla beni tanıştırma görevini üzerine aldı. Bu himmet dolu kardeşin gayretleriyle tanıştığım ilginç insanlar başlı başına ayrı bir öykü konusuydu. İlk turlarımız sırasında Türkiye'den gelen bir adamla tanıştık:"Burada konuşman gereken biri var," dedi İbrahim gülümseyerek, "fakat ben seni yalnız bırakır bırakmaz, bu kardeşe çok dikkat et, çünkü sana Sufî diliyle konuşabilir. Fakat, Allah bilir ya, onun görüşlerini de duyman gerek."

Bu karmaşık uyarıdan sonra, İbrahim kalkıp gitti. Orada kalıp, bir süre söylediklerinin anlamını çözme çabasıyla kendi içime daldım. Kimi büyük sufîlerin eserlerini okumuş ve bunların güzelliğinden ve derinliğinden hayli etkilenmiştim. En güzel müslümanları hep onlar arasında görmüş ve gizliden gizliye hep onların safına katılabileceğimi ummuştum. Peki, İbrahim'in sözlerinde içimde böylesi bir savunmacılığı uyandıracak

ne vardı? Birden yabancının sesi düşüncelerimi böldü, beni tekrar içinde bulunduğum âna döndürdü:

Esselâmü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtuhu.

Bu garip adam gözlerini dosdoğru yüzüme dikmişti. Hoş bir siması vardı, gözleri nemli ve ışıl ışıldı. Elbisesinin ve davranışlarının sadeliği iç derinliğini gizliyor gibiydi. Elini sıkmak üzere elimi uzattım, fakat o sıkmak yerine elimi avuçlarına aldı ve öptü. Daha sonra bir adım yaklaştı ve alnımı öptü. Konuşmasına devam etti:

"Gel başka bir yere gidelim; sana çok söyleyeceklerim var."

Dar koridordan geçip, lobide başbaşa oturabileceğimiz sessiz, aydınlık bir köşeye çekildik. Doğrusu konuşmaya hacet yok gibiydi. Bu adamdaki bir şey beni tâ derinliklerime gelip vuruyordu. Kendi içimde kelimelerle anlatılamayan bir şeye duyduğum özleme uzanıp dokunuyordu. Bu adam, hiç tanımadığım, daha önce hiç görmediğim bu yabancı benim için gerçek bir manevî yoldaş oluvermişti. Onun varlığı onca umutlarımı haklı çıkarmaya yetiyordu. Sözü alarak konuşmaya başladı:

"Beni sana manevî Üstadım Şeyh Nun Kıbrısî'nin Şeyhi, Şeyhi Ekber Abdullah Dağıstanî gönderdi. Şeyhi Ekber halen ahirette olduğu için, kendisi hakkında daha çok bilgi edinmek istersen Şeyh Nun ile temas kurmanı tavsiye ederim. Şeyhi Ekber bana aradığın Şeyhi ve ayrıca diğer aradıklarım da bulacağını söyledi."

Ağlıyordum. O konuştukça ben ağlıyordum. Bana bir çok şey anlattı. Allah'tan, Resulullah Muhammed aleyhissalâtüvesselâmdan, bütün peygamberlerin (aleyhimüsselâm) kardeş oluşundan, İslâm'ın Allah'a teslimiyet yolu olmasından ve hak aşıklarının arayışça

ikiye ayrılışlarındankendisinin 'Ehli Zahir' dediği, daha çok ritüeller ve biçimlerde hekimhan kalıp sadece zahiri olanı arayanlar ve rilüellerclen ve biçimlerden geçip mânâ okyanusuna varmak isteyenlerden, yani 'Ehli Bâtın'dansözetti. Ben hâlâ ağlıyordum. İşittiklerim ve hissettiklerim beni kelimelerin ötesine taşımış ve kalbimde derin ve tanımlanamaz bir yere dokunmuştu. Bu yabancıda kıpırdayıp duran aşk ve hakikat aklımın tahammülünün ötesindeydi, fakat nasılsa kalbim bir şeyler hissediyordu.

Yabancı, ziyareti sırasında bana 120 yaşındayken vefat etmiş muhterem Şeyhi Ekber'in bir fotoğrafını takdim etti. Bana tâ öbür dünyadan ulaşan ve dervişi vasıtasıyla hayatıma giren bu adamın ışıltılı siması ile sarsıldım. Fotoğrafı alıp bir köşeye koydum, fakat kalbimin hissettiklerinin gerçek olduğunu hatırlatan bir anı olarak durdu.

Yabancı konferans süresince bana eşlik etti. Toplantılara birlikte katıldık ve tebliğ sunan diğer araştırmacıları ziyaret ettik. Konferanstan birlikte ayrıldık ve oradan Medinei Münevvere'ye geçtik. Mescidi Nebevî'yi, Resulullah'ın (asm) mübarek kabrini ve ayrıca hemen yanındaki sevgili dostları Ebu Bekir Sıddık'm (ra) ve Ömer bin Hattab'm (ra) kabirlerini ziyaret ettik.

Bu ziyaretin ancak çok zaman sonra gerçekleşecek özel bir anlam ve önemi vardı. Burada Allah'ın en güzide ve en mübarek kullarının oluşturduğu bir topluluğun yaşadığı bir teslimiyet şehri kurulmuştu. Medine Camii'nde Resulullah'ın (asm) namaz kıldığı mihrabda namaz kılma şerefine eriştimaczimi hatırlatacak ve Rabbime beni kendi Resûlü'nün (asm) yanında olanlardan

eylemesi için dua edeceğim güzel bir mekân oldu burası. Bu mekân, ayrıca, benliğimin tüm peygamberler gibi bir yol bulup Allah'a teslim oluvermesi ümidimi, kalbimin tıpkı Nurlu Şehir 'Medinei Münevvere' gibi aşk ve nurla dolup taşması ümidimi yeniden tazelememe hoş bir beşik oldu.

Daha sonra Mekkei Mükerreme'ye, güzel Rabbimin ilk olarak Âdem (as) ve daha sonra İbrahim (as) tarafından yeniden inşa edilmiş en eski mabedini, Kâbeyi görmeyi gözlerime ihsan ettiği şehre geldik. Mekke'de bir umre ziyareti yaptıktan sonra vedalaşarak ayrıldık. Bu garip arkadaşım hemen her an yanımızda hissettiğim heyecanlı kardeşlik ruhunun cisimleşmiş haliydi. Belki söylemek gereksiz ama, ondan ayrıldıktan sonra öylesine neşe doluydum ki içim içime sığmıyordu. Rabbimin arzı üzerindeki bu mukaddes beldelerde bir rehber ve yoldaş bulduğum için büyük bir lûtfa mazhar olduğumu hissediyordum. Mekke'de otobüse bindiğimde evimi düşündüm. Dünya artık daha da kü çük görünüyordu. Amerika'ya dönüş yolculuğum sırasında uçakta ciddi olarak hastalandım. Bütün dengemi kaybetmiş ve ağzıma lokma koyamaz hale gelmiştim. Yolculuğumun büyük bölümünü jumbo jetin iki koltuğuna sırt üstü uzanmış halde geçirdim. Eve vardığımda hâlâ çok hastaydım ve kendimi çalışmaya hazır hissedinceye kadar iki hafta yatakta yatmam gerekecekti. Rahatsızlığım sırasında dostça, ama gereksiz bazı jet lag teşhisleri de aldım. Bu teşhislere boş yere direndim, fakat gerçekte bu durumdan pek uzak da sayılmazdım. Şimdi geri dönüp rahatsızlığıma göz attığımda kendi kendime bir tür manevî jet lag geçirdiğimi teşhis edebiliyordum. Hastalığım bana

eşiğine gelip dayandığım büyük geçişi haber ediyordu. Hastalık bana, aynı zamanda, geçmişte olduğum yere tekrar dönersem başıma neler geleceğini de açıkça söylüyordu. Seyahat dönüşümü izleyen haftalarda ve iyileştikten sonra, beni daha önce benzerini yaşamadığım bir özlem sardı. Hiçbirşey beni tatmin etmiyordu. Çalışmak, birden dayanılmaz bir hal aldı. Her gün derin bir melankoli geçiriyordum. Çok az konuşuyor ve herkesten giderek uzaklaşıyordum. işlerden elimi ayağımı çekip inzivaya girdim. Özlem içimde büyüdü de büyüdü. Seyahatimi geri sarıp tekrar tekrar yeni baştan yaşadım. Bu eyalette bir kaç hafta daha oyalandıktan sonra, ailemi ziyaret etmeye karar verdimözellikle de bir kaç aydır göremediğim annemi görmek istiyordum. Evde mutfakta otururken kendisine dinmek bilmeyen o enfüsî arayışımdan söz açtım. Tek sözü şu oldu: "Allah'a güven, O senin ne yapmak istediğini bilir." Duvardaki yazının hayali yıllar boyu uzadıkça, seyahatlerim sırasında biriken sessiz özlemim de içten içe büyüdü. Bu bilinmeyen iç arayışımı noktalama ahdimin iyice pekişmesiyle, hayatımın akışını yeniden Allah'a doğru çevirmeye çalıştım.

Bu dönüşümü yaşarken, aylar sonsuz uzunlukta bir tren gibi geçti. Her bir gün, niçin yaşadığımı düşünerek içinde ileri geri volta attığım yavaş mı yavaş bir vagon gibiydi. Hiç cevapsız, umutla bekleşip oyalanırken, bu gidişle daha yıllarca cevap arayacağımı farkettim. Bir gün çalıştığım işyerinin koridorunda dururken, yanımdan hiç tanımadığım bir adam geçti. Tam o sırada, kendimi bir başkasına tanıtıyordum ve geçerken ismimi o da duymuştu. Adam adımlarını güçlükle kesti ve sadece

benim duyabileceğim bir tonda, hep tanışıyormuşuz gibi teklifsiz bir edayla söze girdi:

"isminiz bir Amerikan isini değil."

Biraz şaşkın, biraz da keyiflenmiş halde, kendimi toparlayıp ona döndüm. "Peki sizin adınız ne?" diye sordum muzipçe.

"Salâh" diye cevapladı, tebessüm ederek.

Herşeyi anladığımda neredeyse kahkahalara boğulacaktım. Aynı dünyanın insanları olarak, karşılıklı selâmlaştık.

Yeni taşındığım bu şehirdeki müslüman cemaati Salâh sayesinde tanıdım. Hayatımda değişime gittiğim bir dönemde tanışmış olmamız hasebiyle, yenilemiş olduğum ahdime uygun bazı teşebbüslere zorladım kendimi. Bu şehirde yaklaşık bir yıldır oturuyordum ve bu arada tek bir müslümanla bile tanışmamıştım. Salâh'ın peşine takılarak, büyük fakat yeni yeni gelişmekte olan bir müslüman cemaatinin içine girdim. Yapılacak daha çok şey vardı ve bu küçük teşebbüs, beklediğimden çok daha erkence, hayatımı hareketlilikle doldurup taşırdı.

Hayatımın bu dönemi yoğun bir geçiş ve kişisel eğitim dönemi oldu. Cami'de geçirdiğim ilk günlerimde öğrendiğim şeylerin çoğu yeniden gün yüzüne çıktı. Mümkün oldukça, başkalarına hizmet götürmede ben de yardımcı oldum. Ancak, içimdeki büyük özlem bu hareketlilik dönemi boyunca da kesilmedi. Ne zaman hayatım üzerinde düşünmeyi başarıp, kendimle başbaşa kalsam sessizliğe gömülüyordum. Rabbimden geçmişimi affetmesini istiyor ve geleceğim için de hidayet istiyordum.

Dahil olduğum yeni cemaat yoğun bir liderlik eksikliği çekiyordu. Çok kişinin yükü bir kaç ihlâslı çalışkanın omuzlarına kalmıştı. Ancak, yakınlarda, hayli nitelikli ve muttaki bir adamın cemaate katıldığım öğrendim. Kimileri arasında, çoktan, onun oradaki müslümanlara şevk verecek yeni bir güç olacağı ümitleri belirmişti. Haberi bana cemaat içindeki aktif ve şuurlu kardeşlerden biri getirdi ve ayrıca, o kişinin adının ve içinde Sufl kelimesi de bulunan özel bir yerin adının yazılı olduğu bir kart da gösterdi. Galiba yeni bir döneme giriyordum. Binlerce ümitli düşüncelere daldım ve sonra hepsini bir kenara bıraktım. Sabredip olacakları beklemenin daha doğru olacağını düşündüm.

Bir ramazan gecesi sabaha karşı, sabah namazını eda ettikten hemen sonra, bir telefon aldım. Daha önce yeni manevî liderin gelişinden haber veren kardeş, beni liderle tanıştırmak üzere iftara davet ediyordu. Telefonda iftardan bir saat önce buluşmaya karar verdik. Ertesi akşam buluşma yerimize vardığımda, gruptan kimseyi bulamadım. Beni davet

26I eden kardeşi aradım, fakat o da ortalıkta yoktu. Sonunda geldi ama, planladığımız bir saatlik süreyi de kaybetmiştik ve cemaatin diğer üyeleri de toplanmaya başlamıştı. Olup biteni soğukkanlılıkla kabul ettim, olay karşısında beni bile şaşırtan sabrımı görüp 'Elhamdülillah' dedim. Bu başarısız tanışma teşebbüsü üzerindeki düşüncelerimi toparlarken, biri bana doğru yaklaştı ve dışarı çıkıp içeri yemek taşımaya yardım etmemi istedi.

Geri dönüp binaya doğru yürürken, henüz kapıdan yeni girmekte olan bir adam gözüme çarptı. Üzerinde beni çeken bir şey var gibiydi ve içimdeki bir ses

tanışacağım kişinin o olduğunu söylüyordu. Toplantı yerine tekrar vardığımda, yeni bazı kişilerin geldiğini ve oraya buraya koşuşturduklarını gördüm. Odanın bir köşesinde kapıda gördüğüm o adam gözüme çarptı hemen. Üzerinde sade beyaz bir elbise, ayağında bir sandalet ve başında alabildiğine sade, kahve renkli puanlı bir sarık vardı. Omuzlarını uzun, siyah şal gibi bir kumaş örtüyordu. Etrafını küçük bir grup çevrelemiş ve o nereye giderse onlar da oraya gidiyorlardı. Hepsinin de onunla birlikte olduğunu ve toplantının genelinden ayrı düştüklerini kolayca kavrayabiliyordum. Bu adamın varlığında, Mecid Bacı'nm ölümünden bu yana kimsede hissetmediğim bir tür güzellik, bir manevî vakar ve coşkun bir çekicilik soluyordu insan. Onda büyük bir derinlik ve büyük bir aşk hissettim. Hareketlerinde bir denge dışa vuruyor ve edasında bir esrar saklıyordu. Bu ise içimde hem bir ahenk duygusu uyandırıyor, hem de rahatsızlık veriyordu. Etrafındakiler için şüphesiz dünyanın merkezindeydi, fakat toplantının geneli içinde pek umursanmıyordu. Bir ara gözlerini bana çevirdi; o an sanki başka herkes yokolmuş biz ikimiz kaldık gibi geldi bana. Bakışlarında tarif edemediğim bir şey doğruca kalbime sokuldu ve beni kendine doğru çekti. Onun aradığım şeyhim olduğunu anlamıştım. Selâm vererek kendisine doğru yaklaştığımda ayağa kalktı ve selâmıma usulca karşılık verdi. Soluğum kesilmiş halde yanına çömelirken, kendimi tanıtıp elimi uzattım.

"Ben Muhyiddin," dedim.

O da elmi uzattı, fakat elimi sıkmak yerine, sakalıma uzanıp yumuşakça avuçlayarak, "Kim olduğunuzu biliyorum,' dedi. Sonra kendi adını söyledi.

Gözlerimin içine doğru baktı. O an binlerce günün geçtiğini hissettim. O her iki yanağımı öperken, seyahatim sırasında tanıdığım o garip adamın sesi şimşek gibi çakıverdi zihnimde. Bu ender insan, olağanüstü bir apansızhkla hayatıma girmişti işte. İçim dopdolu ve neredeyse taşmış bir halde, olup bitenlere inanmakta güçlük çekiyordum. Ne yapacağımı bilmeden, etrafındaki küçük halkada sessizce oturdum, daha sonra odanın başka köşelerine geçtim.

Gecenin ilerleyen saatlerinde, Şeyh, büyük topluluğa hitaben ramazan ve orucun hikmetlerinden bahseden bir konuşma yaptı. Konuşmasında Kur'ân'dan ve hadislerden çok sayıda dersler vardı. Konuşma uyarıcı ve netti, unutması güçtü. Daha sonra, bana telefon eden kardeş bizi yeniden tanıştırdı ve ileride tekrar görüşmemiz planlandı. Herşey bu gece bir araya geliyordu. Bu toplantı daha ileride gelecek olan bir çok yeni şeyin başlangıcını işaretliyordu sadece. Gelecek yıllar içinde, hayatımda yalnız kitaplarda okuduğum şeyleri öğrenecektim. Görünen o ki, ayaklarımın camiye sürümesinden ve bakışlarımın Mecid Bacı'mn o bilgelik dolu yüzünde erimesinden hemen hemen dokuz yıl sonra, şimdi, gözlerimi şeyhimin hikmet ve aşk dolu yüzünde gezdiriyordum. Onda Mecid Bacı'mn ve şimdiye kadar tanıdığım bütün öğretmenlerin ışığını görüyordum.

O gece ayrılmadan önce, şeyh, pazar günü arabamla kendisine gelip gelemeyeceğimi sordu. Oradan bir başka iftara beraber gidecektik. Arabam tamirde olduğu halde, teklifi kabul ettim. Kolaylıkla bir araba ödünç alabilir ve onca bitmez aylar boyu beklediğim bu buluşmaya yetişebilirdim.

Allah'ın lûtfuyla şeyhime kavuşmuş olarak, onun buraya bir rehber olarak gelişinin büyük bir rahmet olduğunu anladım. Gerçek Allah erleri kaknüs kuşu kadar ender bulunur ve dünya sahte öğretmenlerle doludur. Yine de Allah'a giden yolda bir rehber gerek, zira rehber olmaksızın ne ene çözülür, ne hevâ ölür. Geçen yıllarımın karmaşasının çözülüp bugüne getirilişim üzerinde şöyle bir düşündüğümde, bu anın eşsizliği daha bir belirdi. Kalbimden şeyhin gerçek rehberim olduğunu biliyordum ve onun kendime ve Rabbime daha çok yakınlaşmama vesile olması için dualar ediyordum.

Birinci Bölüm

İĞNE eyhle ilk yalnız kalışım bir pazar günü öğle sonrasına denk gelmişti. Aylardan ramazan ayıydı, pırıltılı ve güneşli bir sonbahar gününü nefesleniyorduk. Henüz bir kaç gün önce tanışmıştık ve onunla olan ilişkimin tüm heyecanı ve tazeliği ayağımı yerden kesmiş gibiydi. Beni öğle üzeri bir meydan saatinin yanında küçük bir pazar yerinde buluşalım diye tembihlemişti.

Beklenmedik bazı gecikmelerle birlikte bir kaç dakika gecikmeyle buluşma yerimize vardım. Ancak saatin yanında ya da yakınında hiçkimse yoktu.

"Kaçırdın işte" diye söylendim kendi kendime. "N'olurdu sanki biraz erken gelseydin? Başka bir yoldan gelebilirdin pekâlâ! Hem onu bekleten niye sen olasın ki?" içimde bir sürü vesvese, ne yapacağımı şaşırmıştım.

On dakika kadar bekledikten sonra, en iyisi kendisine telefonla ulaşayım diye düşündüm. Telefon numarası yanımda değildi, bu yüzden bir başkasını arayıp ona soracaktım. Fakat nasıl olduysa birden telefon numarasını hatırladım ve jetonu yerleştirdim. Telefon bir kaç kez

çaldıktan sonra ahizeyi kaldırdı ve yumuşak ve sakin bir ses tonuyla bana selâm verdi. Henüz konuşmaya başlamıştı ki bulunduğum telefon kuİĞNE lübesine doğru bir adam yaklaştı. Adam birden bire ortaya çıkmıştı. ;' Ben şaşırmış bir halde adamın yüzüne bakmaya başladım. Birden onun ;. şeyhin benim için gönderdiği biri olduğunu anladım. Yüzü bana aşina ; gelmişti ve daha sonra şeyhle tanıştığım gece onun yanında gördüğüm ,. adamlardan biri olduğunu hatırlayacaktım. ;.

Başında puanlı bir derviş sarığı vardı. Yüzünden derin bir sıcaklık okunuyor fakat yine de bir ciddiyet ve nezaket edası taşıyordu. O an dervişin yüzü ilekulağımı dayadığım telefondakişeyhin sesi arasında asılı kaldığım garip bir andı.

"Sizi şeyhe götürmek için geldim" dedi derviş. "Buradan yürüyerek gidebiliriz."

Hayli telaş ve vesvese içinde yaptığım bu telefon konuşmasında şeyhin selâmına karşılık verirken bir şeyhle birlikte yaşamanın nezaketi üzerine ilk dersimi de almış oldum. Ben onu beni tümüyle bırakmış gördüğüm halde bile o benim yambaşımdaydı. Daha sonra saatin yanına vardığımda beni rahatlıkla görmüş olacağını farkettim, çünkü oturduğu evin penceresinden saat net biçimde görünebiliyordu.

Dervişle birlikte telefon kulübesinin oradan ayrılırken, hemen yambaşımızda muhtaçlar için para toplayan bir başka adam daha farket, tim. Aynı adam daha önce ben telefon kulübesine doğru koşarken depara isteme niyetiyle yanıma yaklaşmıştı. Şimdi btıradan ayrılırken de onu görmezden gelemeyeceğimi iyi biliyordum. Bir kaç bozuk para uzattım ve "Allah'ın rahmeti üzerine olsun"

dedim. Nazik edalı derviş, de ceplerini yoklayıp biraz para uzattı. Adam ikimize de tebessüm edip' uzaklaştı. Daha sonraları sık sık orada yardım dilenen o adamın kim olduğunu merak etmişimdir. Her nasılsa bu adam giderek açılıp genişleyen olaylar yumağının gerçek bir parçası oluvermişti. Şeyhle birlikte olduğum o ilk günü ne zaman hatırlasam dilenen o adamı da hatırlarım. Bu adam her ne kadar benim için o zamanlar farkedebileceğimden çok daha anlamlı bir sembol oluşturmuşsa da, daha sonraları Resulullah'm (asm) hayatını okuyarak onun şu sözüyle karşılaşacaktım: "Ya Rabb, beni bir fakir olarak yaşat, bana bir fakir olarak ölüm ver ve beni fakirler zümresinden haşreyle." Dilenen adam, benim için, onun yanından geçip giden bu arayış adamı için bir semboldü. Sadece fakirlere nasip olan hakikatin ve ebedî saadetin arayışında ilk adımm sembolüydü.

Fakirliği paradan daha iyi bilmeyen kimse, kral da olsa, zengin değildir ve fakirliğe inanan kimse fakir de olsa zengindir.

(bir dervişin otobiyografisinden)

Bir kaç dakika içinde şeyhin evine vardık. Evin bir dağın zirvesinde ya da sakin bir mağaranın derinliklerinde olmamasına hayli şaşırmıştım. Herhangi birinin evi kadar sade ve pratik döşenmişti. Pencereler, çiçekler, bir siyah beyaz televizyon, sade bir halı, bir sofa, bir buzdolabı ve ayrıca çekici bir sadelik ve sükûnet atmosferi ve ruha sığmak olacak sıcak bir hava vardı. Odaya girdiğimiz ve orada bulunan müridlerinin oluşturduğu küçük halkada yerimizi aldığımız sırada bizi selâmladı. Sohbetini henüz tamamlamak üzereydi ve müridleri Halık'm Ehadiyyeti ve mahlukları ile münasebeti üzerine verdiği bir misal

etrafında kendisine bir soru soruyordu. Soruyu bana yöneltti ve ben de sanki günler öncesinden bu soruyu bekliyormuş gibi tam da kalbimi mutmain eden basit bir cevap verdim.

"Elhamdülillah" dedi. "Nasıl oldu da müridlerimin hiçbirinin bilemediği bir soruyu cevaplandırdın?" işin aslı cevabı ben de bilmiyordum. Fakat bana göründüğü kadarıyla, Rabbim benim enfüsî arayışımı ümitlerimi doğrulayan âfâkî bir deneyimle tevafuk ettiriyordu. Bu kez de beni Kendi Yoluna yakınlaştıracak cevabı lütfetmişti. Ayaklarımı bana öylesine yakın ve öylesine aşikârfakat O'nun hidayeti olmaksızın kendisini asla bulamayacağımşeyhime doğru çekmişti.

Sohbet sona erdi ve orada hazır bulunan diğer insanlarla tanıştım. Evi hepimiz birlikte terkettik. Dışarıda şeyh diğer müridleri ile selâmlaşarak vedalaştı ve biz ikimiz arabaya doğru ilerledik. Birlikte cemaat üyelerinin çoğunluğunun ve şeyhin de imamlık ettiği bir toplantıya evsahipliği yapan bir müslümanın evine gittik. Onunla o günkü beraberliğim bana şeyhin Islâmî hayatın daha dışa dönük meseleleri ile ve ayrıca sıradan dünyalık meşgalelerle nasıl başettiğini gösterdi. Davranışlarında oldukça mütevazi, sünnete ve şeriate bağlılıkta alabildiğine tavizsizdi. Daha da önemlisi, tavırları dolaysız, etkileyici ve kesindi, insanlarla ilgilenirken bir dakika ya da bir kelime bile boşa harcamıyordu. Aynı zamanda son derece sabırlıydı ve her dertle ve sorunla mutlaka ilgilenmek arzusundaydı. Bu arada onun küçük bazı işlerine nasıl yardımcı olunacağı konusunda da bir ders aldım. Toplantı sırasında onun için ben saat tuttum ve evsahibine ayrılma zamanını ben hatırlattım.

İCIN1:

Aynı gün, toplantıya gidip gelişimiz sırasında kendisiyle bir tür yol arkadaşlığı da tecrübe ettim. Kendisine bu hayatta birlikte neler yapabileceğimizi sordum. Ben onunla tanışmamın mukadder olduğunu biliyordum, o da benim kendisine doğru geldiğimi biliyordu. Bana kendi söyleyemeyeceğim şeyi söyledi, fakat ben ta başından beri onun müridi olarak ne yapmam gerektiğini biliyordum. Fakat yine de söylemeliyim ki bilmek ile yapmak ve bilmek ile olmak arasında çoklukla dağlar kadar mesafe olur. imam Gazali, şarap hakkında malûmat sahibi olmakla onu tatmanın tamamen ayrı $eyler olduğunu söylerek bu noktayı oldukça net olarak ortaya koymuştu.

Şeyh'i arabamla evine geri getirdim, o bazı düşüncelerini tamamlarken bir süre arabada birlikte oturduk. Sakalımı eliyle sıvazladı ve sessizce dua etti. Arabadan indi ve pencereme doğru eğildi. Allah'ın selâmıyla bana veda etti, sonra arkasını dönüp yürüdü. Onu daha sonra tekrar görene kadar çok uzun bir zaman geçti gibi geldi bana. Bir kaç hafta aylar gibi geçmişti.

Ramazan günleri yavaş yavaş geçiyordu, daha sonra şeyhin itikâfa girdiğini, yani ramazanın son on günü tefekkür ve ibadet için bir tür inzivaya çekildiğni duydum. Bu süre içinde beni dayanılmaz bir hasret sardı ve onu görmeye derin bir iştiyak duydum. Bu iştiyak şeyhi özlemekten öte bir şeydi ve bu duygunun kendisi gerçek Rabbim olan Yüce Allah'a iştiyakımı bana öğretiyordu.

Tam da bu sırada Şeyh'e duygularımı anlatan bir mektup yazdım. Doğrusu, mektup ona hitap etmekten çok kendimi anlatıyordu, fakat yazmak kendimle ve kendi

duygularımla aramdaki mesafenin netleşmesine yardımcı olmuştu. Kendisiyle yeniden görüştükten kısa bir süre sonra, beni bazı dervişleri ile birlikte başka bir şehre yapacakları seyahate davet etti. Gitmeyi çok istediğim halde, görünür sebepler bir yana, Allah içinde bulunduğum şartları gidemeyeceğim şekilde takdir etti. Bu seyahate kanlamamak beni, kendisinden uzakolduğum süre içinde boğuştuğum yeni bir duygu ağma batırdı. Sonunda, Ramazan'm son günlerine doğru, ondan bir kart aldım. Mektubuna cevaben gönderdiği kartta, Ramazan Bayramı'mı tebrik ediyordu. Çok geçmeden, onu bayram günü, cemaate hutbe okurken gördüm. Onu görmek gerçekten herşeye değerdi. Adeta nur saçıyordu, konuşması haşyet vericiydi ve derin düşüncelere kapı açıyordu. Bu hayatın gelip geçiciliği ve Ahiret hayatının gerçekliği ve ebediliği üzerine konuştu. Konuşmaları her za man renkli, misaller, hikayeler ve mesellerle dolu olurdu. O gün anlatLiğı bir hikâye ile eve döndüğümde, söylediği herşeyi, son derece dramatik biçimde, noktası noktasına hisseder gibi oldum. Hikaye, çok zengin ve mağrur bir kralın hikayesiydi. Bir gün sokakları son derece güzel atının üzerinde, hiç aldırışsız, arşınlarken, kralın atmm önüne başında kavuğu ile bir derviş çıkar. Kral hiddetle kılıcını çeker, yoluna çıkmaya kimin cesaret edebildiğine şaşırmıştır.

"Sen kim oluyorsun da benim yolumu kesiyorsun?" diye bağırır. Derviş yavaşça başını kaldırır ve kral, böylece, kılıcı hâlâ elinde, ölümün yüzünü görür. Aslında, yolunu kesen kişi derviş değil, kralın ruhunu almaya gelen ölüm meleği Azrail (as) imiş.

Gelenin kim olduğunu anlayan kral, "N'olur bir kaç dakika olsun zaman ver de, bazı işlerimi tamamlayayım" diye yalvarır.

Melek tek bir kelime konuşmadan kralın yüzüne bakar ve başım hayır manasında yavaşça kaldırır. Artık kral için vade dolmuştur. Krala yeryüzünde bir başka nefes daha verilmez.

Bir çoğumuz bu kral gibi yaşıyoruz. Kendimizi iktidar sahibi belleyip, asıl Sultanımızı unutuveriyoruz. Emellerimize ulaşma telaşıyla ve sadece kazandığımız her yeni kuruşun bize daha çok şey vereceği umuduyla çalışarak, hayat boyu hiç aldırışsız koşup duruyoruz. Böylece kendi ölüm gerçeğimizi ve sonrasında gelecek hayatın, Ahiretin, gerçeğini unutuyoruz.

O gün selâm vererek Şeyh'e yaklaştım. Selâmıma sıcak bir selamla karşılık verdi fakat konuşmadık. Beni dervişlerine havale etti. Ramazan Bayramı tatilinden sonra, onunla temasımı kaybettiğim ve onunla münasebetimi dervişleri aracılığıyla kurduğum bir başka dönem geldi. Çok hoş ve sempatik insanlardı ve birlikte yaşadıkça onlar için daha cazibeli hale geliyordum. Bu hoş ruhlar aracılığıyla, mürid ile dervişlerin ve Şeyh'in çevresinin katıldığı Hadra toplantısına katıldım. Bu toplantıda bulunmanın nasıl bir şey olduğunu anlatmaya kelimeler yetmez. Yıllarca beslediğim umutlarım nihayet beni kendi başlangıcımın eşiğine getirmişti. Bu toplantı ile ilgili olarak, Allah âşıklarının yolunun doğru olduğunu ve O'nun rahmet sahibi olup, kend; mahlûklarının ayaklarını kendi sıratı müstakimine doğru çektiğini söylemekten öte söyleyeceğim bir şey yok.

Şeyh'le bir ya da iki kez birlikte olduktan sonra, hep onunla birlikte olmayı arzuluyordum. Fakat her talebe ya da talebe olmaya arzulu her

İĞNE kes de benim hissettiklerimin aynısını hissediyordu. Hal böyle olunca, hepimiz umutlarımı paylaşmak üzere başbaşa verdik, çünkü Şeyh meşgul bir insandı. Hiç beklenmedik seyahatleri oluyor, ansızın ortadan kayboluyordu. Kendisiyle tanıştığımız günlerde seyahat için sık sık evden uzaklarda oluyordu.

Şeyh'in seyahatte olduğu günlerden birinde, müridlerini ziyarete gittim. Çok küçük bir grup oluşturuyorduk ve günü belki gelir ümidini birbirimize aşılayarak geçirdik. Müridlerine hacc üzerine birer deneme yazma ödevi vererek gitmişti. Bu ödev onları günün büyük bir kısmında meşgul ederken, beni ellerimde ağır ağır akan zamanla başbaşa bıraktı. Bu arada Şeyh'in etrafında olup bitenleri inceden inceye anlamaya başlamıştım, fakat o zamanlar bunun farkına varmamıştım. İkindiye doğru biraz sabırsızlanıp sıkılmaya başladım ve ayrılmaya hazırlandım. Herkese veda edip, ayrılmak üzere arabama bindim.

Yaklaşık iki mil kadar yol almıştım ki, içimde keskin bir sesin "Arabayı geri döndür" dediğini işittim.

Arabayı çevirip müridlerin toplandığı eve geri döndüm. Beni tekrar karşıladıklarında, onlara yolda duyduğum sesten bahsettim, içlerinden biri bildik bir tebessümle gülümsedi. Bu dönüş büyük bir dönüştü. Böylece ömrümün daha önceki yıllarıyla kıyaslanmayacak derecede kişisel, meşgul edici ve manevî tekemmül verici derslerle yüzyüze gelecektim.

Şeyh, seyahatten döndüğü o gece bizim toplandığımız evde konakladı. Beyazlar içinde, hiç beklenmedik bir rüzgarın apansızlığı ile gelmişti. Beraberinde elden düşme pikaplı bir konsol getirmişti. Daha sonra, konsolu eve, mescid olarak kullanılan odaya getirmemizi istedi. Konsolu çok dikkatle taşıttırıp, odanın zeminine koydurup, fişini taktırdı. Daha sonra pikabı çalıştırmamızı ve pikaba yerleştirilmiş olan plağı çalmamızı söyledi. İki mürid bu iş için uğraştıysa da başarılı olamadı, çünkü her defasında plağın iğnesi kayıyordu. Bunun üzerine bir de benim denememi istediler ve her nasılsa, benim de beklemediğim biçimde, pilağı çalmayı başardım.

Şeyh'in "Elhamdülillah" deyişi odada yankılanırken, alelacele üçümüze doğru yaklaştı. Sonra doğrudan bana seslenerek:

"Berekete sen nail oldun, ver elini öpeyim. Nasıl çalıştırdın bu şeyi?" diye sordu.

36»

"İğneyi biraz çevirdim," diye karşılık verdim safça. "Çokları denedi," dedi, "ve yalnız sen çalıştırabildin, elhamdülillah." Daha sonra pikaba başka bir plak koydurdu, o konuşurken fonda onu dinledik.

Ödev verdiği denemelerden bazılarını dinlemek istedi. Sadece üç deneme okundu, dördüncüsüne sıra gelmedi. Ödev verilmediği için ben dinlemekle iktifa ettim. Bu arada stereo konsol üzerine de bir kaç şey söylendi. Bir müridden konsol üzerinde bazı küçük tamiratlar yapması istenirken, diğerleri de pikabın etrafındaki artık iyice gevşemiş kasayı çıkarıp çıkarmama konusunda istişare etti. Derken cihazın kasa olmadan da pekâlâ şık olduğuna karar verip, kasanın gerekmediğine karar verdik.

Daha sonra, akşam yemeği için mescidden ayrılmadan evvel tekrar bana döndü:

"Senin görevin bir iğne bulmak."

Hazır bulunan herkes asıl ihtiyacın bir pikap iğnesi olduğunu ileri sürdü (ve ben de aynı fikirdeydim). Bunun kolay bir görev olacağını düşünüyordum. Pikaptan eski iğneyi sökmek için hareket ettiğimde, Şeyh tekrar seslendi:

"iğneyi eskisini almadan bulmanı istiyorum."

Plakçıda göz kamaştırıcı çeşitlilikte iğnelerle karşılaştım. Şeyh'in stereo pikabının tipi için, birbirinden gözle görülmez derecede ayrılan bir kaç iğne tipi vardı. Bir iğneye göz attım, fakat karar veremedim. Tezgahtar doğru iğneyi eskisi olmadan seçemeyeceğimi söyleyince birden bu küçük görevi başaramayacağım korkusuna kapıldım. Dükkandan çıktını. Daha sonra, Şeyhle konuşurken, plakçıya uğradığımı ve çok sayıda iğne tipi olduğunu, söyledim.

"Evet, biliyorum," diye karşılık verdi kendine özgü edasıyla. "Ben de, senin çok sayıda iğne olduğunu fakat içlerinden sadece birinin doğru olduğunu görmeni istemiştim."

Bunu işittikten sonra rahatladım ve kendi içime doğru bir pencere açıldığını ve belki de görevi tamamlamak üzere olduğumu hissettim. Eski iğneyi alıp alamayacağımı sorduğumda kabul etti. Ben eski iğneyi söktükten sonra, iğneyi eline alıp biraz inceledi, gülümsedi, duyamadığım bazı sözler fısıldadı ve bana geri verdi. İğneyi kaybetmeyeyim diye cüzdanıma yerleştirdim ve derhal evden çıktım.

Plakçıya geri döner dönmez, tekrar iğne vitrininin önünde dikilip cüzdanımı cebimden çıkardığımda iğnenin yerinde olmadığını görecektim.

37»

SU USTUN t YAZI YAZMAK

İĞNE

"Eslağfirullah" diye mırıldandım. Zihnimi yoklayıp nerede kaybetmiş olabileceğimi hatırlamaya çalıştım. Sadece cüzdanımı önceki gün küçük bir dükkanda cebimden çıkardığımı hatırlayabildim. Dükkana telefon ettim: cevap vermiyordu. İlk olarak gördüğüm iğneyi gözden geçirdim fakat karar veremedim. Bir başkasını seçip, parasını ödedim ve çıktım.

Cadde boyu yürürken, belki hata yaptım diye kuşkulandım, fakat birşey yapmış olmanın rahatlığını hissettim. Hiç olmazsa Şeyh'e elim boş gitmeyecektim. Yolda giderken yaşlı bir adamla selâmlaştık ve hemen ardından burun deliklerimi güzel bir kokunun doldurduğunu hissettim. Şeyh'in varlığını hissettim. Gülümseyerek, Allah'a şükrettim ve yürümeye devam ettim.

Daha sonra, kendisini görür görmez hemen sorguya çekildim: "Nerde bakim benim iğnem?"

Gülümsedim ve cebimden seçtiğim iğneyi çıkardım. Ben pikaba doğru yürürken, bana "Eğer doğru iğne değilse, senin için büyük esef" dedi. Ve iğne uymadı. Şeyh bana iğne hakkında çok şeyler söyledi. Hatırladıklarım şunlar: "İğne senin inancın ve sen onu kaybettin." "Nefsinle cihad etmelisin." "Mantığını araya sokmamalısm." "Sorun pikap değil, plaktır." "Zihin karışıklığı güvensizliğin ikiz kardeşidir." O gece, nasıl

olduysa, yaşadığım ikircimin tam orta yerinde, tarikata girmek isteyip istemediğimi, mürid olmayı isteyip istemediğimi sordu. Her iki soruyu da, samimiyetle, "Evet, inşallah" diyerek cevapladım. İğne görevini üzerimden almayı teklif etti, fakat ben görevi tamamlamama izin vermesini istedim. Kabul etti ve görevimin bundan böyle iğne ya da iğne numarası olmaksızın ve pikabı alıp götürmeksizin iğneyi bulmak olduğunu söyledi.

Ki siz mutlaka tabakadan tabakaya bineceksiniz
(İnşikak: 19)

İğne gece gündüz aklımdan çıkmıyordu. Bütün düşüncelerim onunla doluydu. Onu unutamıyordum. Yemden yeniye onu düşündüm. Bir daha düşündüm. Okudum. Şeyh'in söylediklerinin hepsini hatırlamaya çalıştım. Derken iğneyle beraber olduğum kadar Allah'la beraber olsaydım ne olurdu diye düşündüm. Olayı başından sonuna bir gözden geçirdim: korku, şaşkınlık, zihin karışıklığı, umut, güvensizlik, ürperti, ilham duygularımı. Parçaları hissediyor, fakat net bir bütünlük yakalayamıyordum. Hiçbirşey tam anlamıyla kristalize olmuyordu.

Şeyh'i tekrar gördüğümde ne kadar ilerleme kaydettiğimi sordu, ona kayda değer pek az bir şey olduğunu belirttim. Bazı şahsî düşüncelerimden söz açtım, fakat kesin bir sonuca varamadığımı söyledim. Yine iğnenin benim inancımı, şeriatımı temsil ettiğini vurguladı. Ayrıca, beni kendi inisiyatifime bırakmak için vazifeyi üzerimden almayı teklif ettiğini belirtti. Bu görevin kendisi için olmadığım, fakat şüphesiz bir hikmeti olduğunu ve derin manevî anlamını kavrayacağımı söyledi. Konu

üzerinde daha çok düşünmek üzere ayrıldım ve düşündüm. Düşündüm taşındım, ölçtüm biçtim tarttım. Kendimi bu işten bir türlü alamıyordum.

Sen Rabbl'nin hükmüne sabret, balık sahibi gibi olma. Hani o, sıkıntıdan yutkunarak ağlamıştı.

(Kalem: 48)

Ertesi gün de iğne bütün şuurumu tırtıklayıp durdu. İşime giderken hep onu düşünmeye devam ettim. Cadde boyu arabamla hastanede yatan bir arkadaşımı ziyarete giderken, gözlerim apartmanlarda zihnimde sakladığım bir adresi aradı durdu. Derken uzaklarda bir yerde, çok yüksek bir bina gözüme çarptı. İçimden bir ses "Aradığın bina o. Oraya git," dedi. Ancak, sese kulak asmaksızm, aklımdaki adrese gittim. Oraya vardığımda, resepsiyon memuru aradığım kişinin o uzaktaki yüksek binada olduğunu söyledi. Oraya doğru ilerlerken, gerçeklik bütün sıcaklığıyla beni sarmaya başladı. Herşey netleşti. Benim görevim inancımı kuvvetlendirmekti.

Yakin, yani kesinliğe ve teslimiyete erişme dersi önemli bir derstir. Allah'ın lütfuyla dersimi kavramıştım. Şeyh iğneyi eski iğne olmaksızın bulmamı isteyerek, eski düşüncelerimi bir kenara atıp yeniden inanmam gerektiği dersini vermek istemişti.

Marifetullah için bunlar vazgeçilmez şeylerdi, çünkü tarikatte müridin kendi maksadına doğru hiç kuşku duymadan tam teslimiyetle yürümesi gerekiyordu. İmam Gazali, iman dersinin bir oku karanlıkta hedefine saplamaya benzediğini söylerken herhalde yakin dersini ima ediyor olmalıydı.

İĞNE

Kötülüğü isteyen nefsimin varlığını iğnelerle karşılaştığım sırada yaşadığım korkuda hissetmiştim. ResuluUah (asm) bir keresinde büyük cihaddan söz etmiş ve ne olduğu sorulduğunda da insanın kendi nefsiyle mücadele etmesi olduğunu buyurmuşlardı.

Tarikat mesleği nefsi terk yolu demekti, burada kendine yazıklanmaya hiç mi hiç mahal yoktu, yoksa insan kendi ahengini bozabilir ve tekâmülünden geri kalırdı. Sufiler arasında söylendiğine göre, eğer niyetiniz doğruysa, sonrası da doğru olur.

Nihayet ben de kendi korku ve şüphelerimin önümü kestiğini görecektim.

Yaşadığım akıl karışıklığı bir tür güvensizlik işaretiydi, zira bu kendimden şüphe duymam anlamına geliyordu. Ayrıca üzerime aldığım görevin Şeyh'imi memnun etmek yoluyla Allah'ın rızasını tahsil etmek demek olduğunuŞeyh'in rızasını kazanmak değiltam anlamıyla anlayamamıştım. Burada ince bazı ayırımların dersi saklıydıAllah'ı memnun etmek, kendini memnun etmek ve başkalarını memnun etmek. Dervişler arasında söylenen bir söze göre, doğru adım nefsim terk yolunda atılan adımdır ve kişi bundan ne kendine bir öğünme vesilesi çıkarmalı, ne de nefsini tümüyle hatırdan çıkarmalıydı. Mesele herşeyde Allah'ı hatırlamayı, böylece ilâhî emir ve nehiy karşısında itaatkâr olmayı talim etmekti. Mürid bir kere celal sahibi Allah'a muhabbet ettikten sonra, O'nun istediklerini yapmaya, menettiklerinden kaçmaya hevesli olacaktı zaten. Böylece kişi geleceğin hayali olmaksızın sadece bu an içinde yaşamayı öğrenir. Ruhu Marifetullah'ın lezzetini tatmaya başlar. Şeyh'in söylediğini bir kez daha hatırlıyorum:

"Önemli olan pikap değil, plaktır." Alacağım ders artık netleşmişti: İman iğne demekti, plak da tarikattı. Eğer kişinin imanı kuvvetli değilseeski iğnenin plak üzerinde kayması gibio da tarikattan sapabilirdi. Nitekim kendisi de müridlerine sık sık şunu soruyordu: "Neden yaşamaya başlamıyorsunuz?" Bu sorunun içinde bir ders saklıydı aslında, zira imana erişemeyen kimse gerçekte yaşıyor değildir.

Şeyh'in sözlerine kulak vermek yetmiyordudaha da ötesi vardı. Sözler derhal müridin haline aksetmeli, aklında ya da niyetinde kalmamalıydı. Sözler büyük bir ciddiyetle müridin hayatına taşınmalıydı. İman ama kuvvetli iman, tarikatta lazım olan buydu. Sonra yola dosdoğru devam. Hasbiyellah. Allah herşeye kâfidir.

Yakın olan hah budur işte. (Vakıa: 95'ten)

Bu düşüncelerle üçüncü kez iğneleri görmeye gittim. Tezgahtardan dükkana ilk gelişimde gördüğüm iğneyi istedim. Bana "Bu olduğundan emin misiniz?" diye sordu.

İçimdeki şüphe yine başını kaldırmak üzereydi ki bu defa kalbim sesini bastırdı. "Evet," dedim, "doğru iğne bu inşaallah."

Daha önce aldığım iğneyi geri vererek yenisini aldım ve çıktım. Şeyh'i arayarak görevimi tamamladığımı haber verdim. Beni evine davet etti. Pürneşe içinde koşarak gittim. Beraberimde o an huzuruna girerken dahi açılarak gelişen bu anlattığım öykü de vardı. Beni sükûnetle selâmladı, muhabbet ve dualarla yüzümü okşadı. Günlerce önce burun deliklerime dolan o hoş koku da eliyle birlikte uzaklaştı. Akşam yemeği yemeden geldiğim için önüme cömertçe hazırlanmış bir sofra serildi. İçime sığmayan duygularla ve yakında gireceğim sınavın

heyecanıyla dopdolu yemeğimi yerken karşılıklı konuştuk. Beni dinledi ve yemek hakkında birşeyler sordu. Yemeği bitirdiğimde odadan çıktı ve konsolun üzerine dikkatlice yerleştirdiği bir plakla döndü.

"Gel öykünü oku" dedi.

Önüne oturup seslice okumaya başladığımda, içimde duygular kabarmaya başladı. Nasılsa kendimi birden öykünün sonunda değil de başmdaymışım gibi hissettim. Şeyh sükûnetle konuşurken büyük an yaklaşıyordu:

"İğnen nerede bakalım? Çalışıyor mü bir görelim."

Elimi kalbimin üzerine koyup aynı zamanda gömleğimin cebindeki iğneyi yoklayarak sakin biçimde cevap verdim. Ben konsole doğru yaklaşırken, Şeyh oturup bir kaside söylemeye başladı. Allah'ı sena eden sözler dökülüyordu ağzından. Onu güçlükle duyuyordum. Sesi kesiksiz çıkıyordu fakat çok uzaklardan geliyor gibiydibense korku ve ümit arasında gidip geliyordum.

Derken büyük an geldi. Bismillah deyip başladım. İğneyi kartujdaki küçük yuvasına yanaştırdım. Önce yuvaya tam olarak oturmadı, sonra birden tok bir "tık" sesiyle yuvaya yerleşiverdi. İmanımın saflığını ilân eden bu sesi artık hiç unutmayacaktım.

Ruhum yeni bir âleme girmiş, aklım göklere yükselmişti.

Plak Allah'a lıamd ü senalar. Resulüne salâvatlarla başlayıp, Esmai Hüsna'yı saymaya geçti. Şeyhle otururken kalbim adeta oda kadar büyüdü. Üzerimde Allah'ın ihsanını ve lütfunu görüyordum. Plaktan çıkan sesler sanki benim kalbimin müziğini terennüm ediyordu. Hepsi tarif edilmez tatlılıkta ve sadelikte melodilerdi. Sesler stereo ya da kuadrafonik ses tekniğiyle

üretilebilecek seslerden çok daha güzeldi. Bu dakikalarda kalp atışlarım bütün kâinata yankılanıyor gibiydi.

O gece iğne plak üzerindeki yarıklarda dolanıp durdu. Bense kendimle ahenge ulaştım ve Şeyh'im arkasında büyük bir okyanusun beni beklediği bir kapıdan geçirdi: çok sesli ama tek bir tatlı sesin yankılandığı bir okyanustu bu. Ezelden ebede bütün şükürlerin Allah'a ait olduğunu söylemekten öte bir şey söyleyemiyorum: Elhamdülillah, Elhamdülillah, Elhamdülillah!

Öyleyse Rabbi Azim'inin adını teşbih et. (Vakıa 96'dan) i

İkinci Bölüm

BORULAR arikata girdikten sonra herşey yolunda gider gibi gözüktü. Şeyh bana belli bir iğneyi bulma görevi vermiş ve bunu başarıyla tamamladıktan sonra da bir mutluluk dönemine girmiştim. Görevi tamamlamakla Şeyh'e, Allah'ın bu lütfuna, daha da yakınlaşmıştım. Onun hayaltımda bana manevî rehberlik ederek ve içimdeki şüpheleri çözümleyerek destek vermesi çok rahatlatıcı bir şeydi. Beni, arayış içindeki bu kulunu lütuf ve insanıyla gizli bir kapıdan geçirip aşk ve hidayet yoluna ulaştıran Rabbime nihayetsiz hamdler.

Mutluluk halim çok tatlıydı, fakat çok kısa sürdü. Beni sarıp sarmalayan bu rahatlık doruğuna ulaştığında, beklenmedik birşey oldu. Madiî ve manevî hayatımda herşey olağanüstü bir apansızlıkla zorlaşıverdi. Sanki üzerime bir karabulut abanmış; tüm şuurumu kapamış, duygularımın akışını durduruvermişti.

Mutfağımın penceresi önünde dikelmiş gökyüzünü seyrederken aniden gelen bu değişiklik üzerinde düşünüyordum. Tarif edilmez bir lüzün ve gam beni

kıskacına almıştı. Boğazımda giderek büyüyen bir iüğüm hissederken düşüncelerimde Shakespeare'in sonelerinden biri uçuşuyordu:

. 45 .

SU USTUN I i YAZİ YAZMAK

BORULAR

Düşüme insanların ve kaderin gözünden. Aforozlular gibi vapcıvalnız ağlarım: Irkilir sağır gökler çığlıklarım yüzünden, Bahtıma lanet okur, yüreğimi dağlarım; Talihi yaver giden herkese gıpta eder, Su denli güzel olsam, dostlarım oha derim; Şunda sanata, bunda dehaya içim gider, Oysa solda sıfırdır yapmak istediklerim; Kendimden iğrenirken aklım sana doğrulup, Gönlüm kara dünyayı gerilerde bırakır; Gündoğarken yükselen bir tarla kuşu olup, Cennet kapılarında kutsal ezgiler şakır; Öyle bir servettir ki sevgini anmak bile, Sultanlarla yer değiş deseler de nafile.

Fakat kalbim Rabbi'min sağır olmadığından emindibir karıncanın bile ayak seslerini işiten O benim kırık dökük kalbimi de duyar. Niçin hüzünlü olmalıydım ki? Beni kendi yoluna getiren O değil miydi? Nihayet aklı ve tasavvuru alt üst eden bu yolun kendisi de bir sır değil miydi?

Gözyaşlarını ta içimde birikiyordu. Gözlerime perdeler iniyor gibiydi. Bakışlarımı uzak göklerden alıp önümdeki lavaboya çevirdim. Tıkanmıştı. Hemen hemen başka herşeyin tıkanmaya yüz tutması kadar apansız, hayalımın akışının durması gibi apansız, lavabo da tıkanmışa benziyordu. Halbuki daha bir kaç hafta önce de tıkanmıştı. Ev sahibime haber verdiğimde, her zamanki alâkadarlığı üzere hemen koşup geldi. Lavaboyu açtı ve

bir süre herşey yolunda gittiöyle ki, o zamana kadar lavabonun o kadar güzel aktığını görmemiştim. Fakat çok geçmeden yine tıkandı. Basit bir bulaşık yıkamak bile büyük bir eziyete dönüşmüştü. Tıkanma öylesine kesindi ki su şıpıltılarım daha içimde hissediyordum. Anlayamıyordum. Taşmış mutfak lavabosunun içine gözlerimi dikerek, yakın geçmişimin olaylarını yeniden gözden geçirdim.

Biz de boşalan bir su ile semanın kapılarını açtık. Arzı kaynaklar halinde fışkırttık. Öylece sular bir takdire göre birleşti.

(Kamer: 1112'den)

Zor bir hal yürüyen, yeni onarılmış arabam da birden bozuluverdi. Üzerindeki herşey, cam sileceklerinden frenlerine, halta motoruna varıncaya kadar hepsi bozulmaya yüz tutmuştu. Araba üç ay içinde ıkı kez büyük çaplı onarım için servise çekildi. Her onarımda araba en az bir ay bağlı kaldı. Bu sırada, her türlü beklenmedik gecikmeler ve zorhıklar üst üste geldi, ertelemelerin biri diğerini izledi. Arabayı altı hafta süren ilk tamirden çekişimin hemen peşinden, Şeyh'e olanlardan haberi olup olmadığını sordum. Arabanın kapısı önünde ayaktaydık. Sorumu bir öykü ile cevaplandırdı. Öyküde, öldükten sonra tekrar dünyaya gönderilip insanlara önemsiz, malayanî şeyler üzerinde gevezelik etmemelerini öğütlemesi istenen bir büyük şeyhden söz ediliyordu.

Yoksa siz, sizden önce geçenlerin halleri başınıza gelmeden Cennete gireceğinizi mi sanıyorsunuz?

(Bakara: 214'ten)

Arabamı geri almamın üzerinden çok geçmeden bir iş seyahatine çıkmam gerekti. Şeyh'e seyahatten söz ettiğimde, bana dönüşümde dikkatli olmamı tenbihledi. Yolculuk güzel geçti. Eve doğru seyahatimin gözden geçirileceği bir ders alma umuduyla hızla yol alırken, birden ön panelde sarı ışıklar yanmaya başladı. Derken kırmızı ışıklar geldi. Motordan acı bir gürültü yükseldi ve araba bir otobanın yamacında kala kaldı. Araba yakındaki bir kasabaya çekildi, bütün hafta sonu bir garajda bekledi. Hafta sonunu bir arkadaşımın ve ailesinin yanında geçirdim. Bir ay daha arabasız kalacaktım, fakat bu defa, Rabbi'min rahmetinden, servis yetkilisi bir ödünç araba verdi.

İzleyen haftalarda iş yüküm tıpkı şehir trafiği gibi ağırlaştı, tıkandı. Önümde uzanıp giden araba kuyruğunda beklerken bol bol zikirler çekiyordum. Bu haftalarda dünya işleri zamanımı daha çok alıyordu. Çalışma arkadaşlarımda ve diğer insanlarda giderek daha çok sabırsızlık ve bıkkınlık seziyordum. Herşeyi böylesine çekilmez kılan, tüm bunların ötesinde, Şeyh"ten ayrı kalışımdı. O bir taraftan mutat işlerini sürdürürken, bir taraftan da bir dizi haftalık dersler veriyordu. Yazık ki, bu ierslerden nasibim olmuyordu. Dersler müsait olmadığım bir geceye lenk geliyordu. Şeyh her cumaya gelişinde beni derse davet ediyor, fat bir türlü gidemiyordum. Lavabolarımın, evsahibim henüz yeni tair etmiş olmasına rağmen tıkandığını da, ilk defa, bu cuma günlerinden birinde farkettim. Mutfak lavabosunu kullanmaya kalktığımda, yine tıkanık olduğunu gördüm, birden donup kaldım. İşte o an herşeyimarabam, dersler, Şeyhbana

erişilemezmiş gibi görünmeye başladı. Zor bir dönem geçiriyordum.

Bu süre içinde Şeyh'i ancak bir kere görebildim. Çok sessizdi ve hayli yorgun görünüyordu. Birilerinden hayli meşgul olduğunu, hatta her zamankinden çok meşgul olduğunu duymuştum. O gün oturma odasında başbaşa oturduk. Pek konuşmadık. Otururken, kendisine daha önce verdiğim bir bloknota bir şeyler çiziktiriyordu. O an onu seyrederken kendisine olan sevgimin daha da arttığını hissettim. Onun da bir insanî yanı olduğunu her zamankinden çok farkettim. Hiç şüphesiz, bir Allah adamıydı, fakat o gün şu basit gerçeği her zamankinden daha somut biçimde gördüm: Şeyh'in de kendi imtihanları vardı.

Onlara öyle yoksulluk ve sıkıntı dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki, nihayet Resul ve O'nun yanında iman edenler yalvarmışlardı:

"Allah'ın yardımı ne zaman?' Muhakkak ki, Allah'ın yardımı yakındır.

(Bakara: 214'ten)

Bloknot üzerinde müridlerden birinin evinin yolu çizilmişti, kendisine bir kaset götürecektik. Kâğıt üzerine ayrıca her zaman hatırlamam gereken beş maddelik bir liste de yazmıştı Şeyh:

(1) terki heva,
(2) yakaza,
(3) ümit,
(4) tevekkül ve
(5) a'mâl.

O gün arabayla uzun bir süre yol aldık. Bir kavşağı kaçırmış ve müridin evini bulamamıştık. Bunun üzerine geri dönmeye karar verdik.

"İşin içinde bir hikmet vardır mutlaka," diye mırıldandı.

Şüphesiz işin içinde bir hikmet saklıydı, çünkü benzinimiz neredeyse bitmek üzereydi ve yakınlarda petrol istasyonu yoktu. Dahası, müridin evinin olduğu yoldan da epey uzaklaşmıştık.

Rabbi'nden gelen Hak'tır bu; öyleyse kuşkulananlardan olma.

(Ali İmrân: 60'tan)

O gün yolda giderken çok şeyler oldu. Olağanüstü güzel bir gündü: güzün en güzel günüydü sanki. Herşey etrafımızdan renkli bir film şeridi gibi geçiyordu. İkimiz karşılıklı gülüştük, hayatın gelip geçiciliğine tebessümler gönderdik. Bunun dışında sadece kısa bir konuşma geçti, fakat vaktin çoğu anlamlı suskunluklara ayrıldı. Evine doğru yaklaştığımız sırada gezimizin boşa geçip geçmediğini sordu.

"Elbette ki, hayır," diye karşılık verdim.

"Elhamdülillah benim için de çok istifadeli oldu," dedi.

Şeyh bana o gün suskunlukla çok şeyler anlattı. Önceleri sadece aklımla kavrayıp, kitaplarda okuduğum bir şeyi kalbimde duymaya başladım. Şeyh'le müridi arasındaki muhabbet rabıtasını hissedebiliyordum artık. Bu rabıtanın ön şartı iman ve yakîridi. İman, inanmayı; yakın ise müridin Şeyh'ine samimî teslimiyetini ve itimadını içerir. Tıpkı ışığın gözde yansıyıp, gözün de ona göre hareket etmesi gibi, Şeyh'in ruhu da müridinde yansıyor. Böylece mürid de üstadına, yani Şeyh'ine, bütün düşündüklerini, konuştuklarını, yaptıklarını açmaya

başlıyor. O gün apaçık ortaya çıkan ders kelimelerle anlatılacak bir ders değildi. İnayet Han'ın güzel ifadesiyle: "Kişi bu dersi ancak üstadının ortaya koymak istediği şeye erişerek, dokunarak ve hissederek öğrenebilir.' Kendi üstadımın ağzından dökülen sözlerin düşüncelerimi yalayıp geçtiği şu anda ise, bir başka dersiŞeyh'in sık sık yinelediği dersidaha aldığımı farkediyorum: "Bütün kapıları açık tut."

Sizden önce gelen bir topluluk da böylesi sorular sormuştu da öylece imanlarını yitirmişlerdi.

(Mâide: 102'den)

Şeyh'in evine döndükten sonra, bir süre sessizce oturduk. Beraberce kendisinin okuduğu Kur'ân kasetini dinledik. Hemen peşinden ayrılmak üzere kalktım. Her zamanki gibi dualarla uğurlandım. Özellikle 0 gün birbirimizden ayrılmak zor geliyordu. Şeyh kalbimde olanı biliyordu. Ben kapıyı çekip çıktıktan sonra, kapıyı tekrar aralayıp dışarı Çıktı. Birbirimize baktık. Elini kalbinin üzerine bastırıp durdu ve hafifce eğildi, sonra yavaşça içeri girdi.

Uzaklaşırken ardımdan kapının kapandığını duydum. Merdiven çıkışında bir ara durdum. Geri dönmek istedim, fakat yapamadım. Elimdeki liste çoktan bana ders vermeye başlamıştı. En başında 'terki nefs' yazıyordu. Yürüyerek uzaklaşırken, aşina bir rayiha burun deliklerimi yalayarak geçti. Bunun önemli bir dönemin bitişini ve bir yenisinin başlayışım haber verdiğini biliyordum.

Yine İnayet Han'ın ifadesiyle: "Mürşid ve müridi arasında Allah adına ve hakikat adına kurulan dostluk daimîdir ve dünyadaki hiçbirşey onu bozamaz.' O gün bu sözlerin mânâsını anlamaya başlamıştım. İnşaallah ileride

daha çok anlayacaktım. Şeyh'den ayrıldıktan sonra, söylediği bazı şeyler üzerinde düşündüm. Benim için de imtihan vaktinin geldiğini anlıyordum. Belki de çoktan başlamıştı. Allah'a tevekkül, mürşide ve kendine itimat ettikten sonra rabıtanın kurulmasıyla imtihan da başlıyordu. Sufî üstadlarmın seyri sülük dedikleri bu imtihan feragatten geçiyordu. Kişi bu yola girmeye razı olduktan sonra, feragat edilemeyecek kadar değerli hiçbirşey, vazgeçilemeyecek kadar büyük hiçbir mülkiyet —hatta kişinin hayatı bilekalmıyordu.

Bil ki Allah'ın dostlarına korku yoktur ve onlar hiç gam çekmeyecektir.

(Yûnus: 62'den)

Şeyh'i tekrar görene kadar uzunca bir süre geçti. Telefonla ulaşma çabalarım bir sonuç vermedi. Hiçbir saatte ona ulaşamıyordum. Aslında, ona ulaşamayacağımı da biliyordum. Kendi içimde ona ne zaman ulaşabileceğimi hissediyordum. Ancak bu kez elimden bir şey gelmiyordu. Listenin ikinci maddesiniyakazaçoktan unutmuş, karanlık dolu nefsanî alışkanlıklarım içinde kaybolmuştum. Ne/si levvâme ile cihadım vardı. Pratik hayatımda yolunda giden hiçbirşey yok gibiydi. Arabam hâlâ tamirde, ben ise hâlâ dünyevî işlerimle alabildiğine dolu, dersleri kaçırıyordum ve ayrıca, namazlarıma devam etmek hayli zorlu bir mücadeleye dönüşmüştü. Şimdi de, hepsinden önemlisi, hem lavabo, hem de küvet tıkanmıştı. Lavabomda göllenmiş suya gözlerimi daldırmış düşünürken, lavaboların ne kadar da uzun süredir tıkanık olduğunu farkettim.

Bu sırada Şeyh'e telefonla sadece bir kez ulaşabildim ve o defa da kendisinin konuşamayacağı söylendi.

Telefonda konuştuğum müride bu konuda konuşmaması tembihlendiği için, beni bir başka müride havale etti. Dua isteyip, selâmlarla ahizeyi kapattı. O günlerde bir ipe tutunup derin bir kuyudan çıkmaya çabalıyor gibiydim. Bunu o zaman farkedememiştim, ama daha sonra anlayacaktım: belli bir tıkamşlar yaşıyordum ve tek tutunacak ipim sabırdı.

50::

Mutlakla dinelmiş, içinde bulunduğum duruma üzülüp dururken, "Evsahibini bunca geciktiren şey ne olabilir?' diye kendi kendime soruyordum. Acaba bir problem mi var diye hafızamı yokladım: "Genellikle hemen koşup gelirdi. Bu lâkaytlık neden? Acaba yanlış bir şey mi söyledim. Belki de kirayı geciktirdiğim içindi. Yoksa hesapta olmayan bir masrafını çıkarıyordum?"

Kafamdan binlerce şey gelip geçti. Ne yaptığımı bilmemenin endişesi içinde evsahibimin kapısını çaldım. Saygılı, ama hiç eveleyip gevelemeden, kendisine lavaboların tıkalı olduğundan ve hâlâ beklediğimden bahsedip, benden kaynaklanan bir problem olup olmadığını sordum. Her zamanki nezaketi ile, bana doğru hafifçe eğilip şu nazik sözleri söyledi: "Aramızda hiçbir problem yok. Aslında hep aklımdasımz ama bugünlerde çok meşgulüm."

Suçluluk duygusuyla dopdolu, mahzun mahzun oradan ayrıldım. Lavabosuz kalmamak için yapmam gereken fedakârlık küçük bir zahmetten ibaretmiş demek ki diye düşündüm. Evsahibi ile olan ilişkimi şöyle bir gözden geçirince, şikâyetimin ve endişemin ne kadar yersiz olduğunu farkettim. Rabbi'mle olan ilişkilerim de böyleydi. Neden şikâyetçi olacaktım ki? O'nun rahmeti, lütfü, ihsanı

ve cömertliği heryerde görünüyordu. Şeyh, bir keresinde, bana, bir insanın öğrenebileceği en önemli şeyi söylemişti. O da şuydu: "Senin Allah'la aranda hiçbirşey yoktur." Hiçbirşey, kendi enaniyetimiz dışında hiçbirşey, araya perde koyamaz. Nitekim evsahibimden de bunu öğrenmiştimgarip ki o, bunun farkında değildi. Allah onu istihdam etmiş ve onun tek bir sözüyle bana çok hakikatlerin kapısını açmıştı. Lavabolar bir süre tıkalı kalmıştı kalmasına, ama benim için de birşeyler açılmıştı. Daha önemlisi, Rabbi'min lûtfuyla, böylece, herşeyden ders alınabileceğini de öğrenmeye başlamıştım. İnsan nerede olursa olsun, kendi nefsini, kendi Rabbi'ni daha iyi tanıma vesilesi bulabilirdimutfak lavabosunun başında bile olsa.

Gerçi sevmezsiniz, ama sizden mücadele etmenizistenil: Bazen sevmediğiniz bir şey sizin için hayır olabilir ve sevdiğiniz bir şey sizin için ser olabilir

Muhakkak ki Allah bilir, siz bilmezsiniz(Bakara: 216'dan)

Şeyh'in bir sonraki dersinin vakti yaklaşıyordu. Bu defa oraya gitmem gerektiğinden emindim. Buluşma yerine doğru koşa koşa giderken, yine dersi kaçırmaktan endişe ettim. Hayli geç kalmıştım, ama acelem ders yüzünden değildi. Gerçi derse de yetişebilirdim, inşaallahpeşinden koştuğum asıl şey Şeyh'imin himmeti idi. Derse koşar adım vardım. Şeyh, dışarıda, kapı önünde ayak üzeri bir adamla konuşuyordu. Onlara baktığımda gözüme hemen iki şey ilişti. Birincisi, adam Şeyh'e çok yakm durduğu ve Şeyh adeta adamın kulağının içine doğru konuştuğu halde, o Şeyh'den çok uzakmış gibi görünüyordu. Bundan emindim, ikincisi ise, Şeyh'in giyiniş biçimiydi. Onun için

alışılmadık bir giyinişti bu. Üzerine batı tipi bir mont giyinmiş, başında ise Ahmediyye denen, bir çeşit şark sarığı vardı. Bu görüntü iki dünya arasında bir adam olmanın katı gerçeğini hatırlattı bana; Şeyh, meşhur deyişle, "dünyada ama dünyadan değil'di.

Şeyh'e doğru yaklaştım fakat, kendisi bana doğru hareket edinceye kadar bekledim. Önünde dururken, gözlerimi onun yüzüne daldırdım. Alabildiğine nazik bir yüzdü bu, fakat bitkin ve kederli görünüyordu. Her zaman olduğu gibi, dudaklarında dualarla, yüzüme dokundu ve sakallarımı sıvazladı. Orada ayakta, kolundan tutmuş, başım öne eğik kala kaldım. Bir ara, konuşmasını böldüğüm diğer adama baktım. Bu sessiz konuşmadan o da nasibini almışa benziyordu. Gözlerinin içine doğru bakarken, onun da bana dokunan el tarafından sürüklendiğim hissediyordum. Bu el ona dokunmuyordu ama Şeyh'in ona bir şekilde dokunduğunu hissediyordum. Derken Şeyh'in sesi bizi birden başka bir mekâna taşıdı.

"İçeri gir," dedi bana dönerek, "Aşağıya inip diğerlerine katıl." Kapıdan içeri girerken Şeyh'in diğer adamdan kendisini eve bırakmasını rica ettiğini duydum, içeride beraberce uzaklaşmalarını seyrettim ve hemen bana tenbihleneni yapmaya koyuldum. Uzun bir süre asansör bekledim. Aşağıdan gelen sesleri işitiyordum, fakat asansör bir türlü yukarı çıkmıyordu. Nihayet bir süre sonra geldi ve kapı açıldı. İçeride doğulu bir aile vardıaramızda pek bulunmayan insanlardı. Bir an şaşkınlığımı yenemedim. Etrafları tamamen yükle çevriliydi. Asansör ağzına kadar dev bavullar ve kolilerle doluydu. Ailenin küçük çocuğu bu arada asansörden çıkmaya çalışırken, ayağı takılarak tökezledi. Annesi

küçük çocuğun elinden tutarken, ailenin büyük çocuğu da babası ile birlikte eşyaları boşaltmaya başladılar. Bunlar da kim diye düşüne düşüne, merdivenlere doğru yürüdüm.

Merdivenlerde daha önceden Şeyh'in konuşmasını dinlemeye gönderdiğim bir kardeşle karşılaştık. Bana Şeyh'in hayli müşkül bir konuşma yaptığını ve 'aşk' ve 'dert' üzerinde yoğunlaştığını söyledi. Ayrıca, kendisini terkeden sevgilisini görmek için onca meşakkate ve fırtınalara göğüs gererek günlerce yol yürümüş bir âşığın serüvenini de anlatmıştı. Derste bulunmamakla birlikte, bu öykünün mânâsını anlayabiliyordum. Burada bir iman dersi saklıydı; ama ötesi de vardı: aşk ve dert dersi. Âşık sevgilisi uğruna herşeye katlanır. Ona hizmet etmek, hürmet etmek, yardım etmek yolunda herşeyi yapmaya, onun uğrunda herşeyden vazgeçmeye hazırdır. Âşık sevgilinin her halinden anlar ve onun nazını hiç itirazsız sineye çeker. Öyle ki Şeyh'in sık sık sözünü ettiği hoşgörü, müsamaha, merhamet ve şefkat gibi hasletler ancak aşkla uyanmış bir kalpte yeşerebilirdi.

Yine, sufî düşünür İnayet Han'ın ifadesiyle: "insan dünyaya geldiği andan itibaren 'Ben' demesini öğrenmiştir; ancak aşktır ki insana 'Ben değil, Sen' demesini öğretir; zira seven hiçbir ruh kendine varlık rengi veremez." Bu imkânsızlık iki bölümden kelimei şehadetin birinci bölümünde ifade edilir. Birinci bölümde, Lâ ilahe denir ki, böylece mevhum ilahların hepsi de reddedilir, ikinci bölümde ise, illallah denilerek, aşkın menbaı ve aşkın kndisi olan Allah'ın varlığı ve birliği tasdik edilir. Bir söz vardır: "Halden ancak âşık anlar.' Kabul etmesi zor ama doğru bir sözdür bu: gerçek anlamda sevmeyen gerçekte bir şey bilmez. Ancak aşk;

hasetten, garazdan ve nefretten azade katıksız bir aşk insanı ebediyete taşıyabilir.

Ancak aşkın bir yanı daha vardır. Dert, yani çile. "Çokları aşktan dem vurur," der inayet Han, "fakat aşkın sınavını verip, onun derdini çeken pek azdır." Yine bir başka sözde de, "dertsiz aşk, aşk değildir," denir. Doğrudur, çünkü insan kalbi derdi tatmadıkça yaşayamaz. Bu yüzdendir ki, insan aklını, bedenini ve kalbini ortaya koyup dolu dolu yaşamadıkça, gerçekten yaşamış sayılmaz.

Çok geçmeden merdiven başında bir grup mürid belirdi, içlerinden bazıları düşünceli ve afallamış gibi görünüyordu. Ben tebessümle onları süzerken, tek tek selâmlaştık. Biri gözlerimin içine bakarak, "Bir şey açıklayamayız," dedi. Hemen çıkıp gittiler ve ben iki arkadaşımla başbaşa kaldım. Her ikisiyle vedalaşarak, arabama doğru yürüdüm.

SU USTUNI: YAZI YAZMAK

Miilıumıifd Alhth'm resulüdür; O'nıaı yanında olanlar kâfirlere karşı şiddetli fakat kendi aralarında merhametlidirler.

(Fetih: 29'daıı)

Gece arabamla eve dönerken, beni bir ilham dalgası sardı. Asansördeki o aileyi hatırladım. Onların kim olduğunu artık biliyordum. O aile bizdik! Onlar halleriyle bizleri temsil ediyorlardı. Tıpkı tıkalı lavabolar gibi asansör de onları yolundan alıkoyan bir dolu eşya ile tıka basa dolmuştu. Yabancı bir ülkeye aitlerdi; tıpkı Allah'a giden yolun aşktan yoksun bir kalbe yabancı oluşu gibi: Evet, tıpkı bizler gibi, onlar da kendilerine en az lâzım olandan en çok, en çok lâzım olandanyâni, iman ve aşktanen az

yüklenmişlerdi. Bu aile Şeyh'in o geceki konuşmasının cisimleşmiş haliydi. Küçük çocuk, kalbinde kâinatı kucaklayacak bir muhabbet ve duyarlık taşıdığı halde, oraya buraya koşuşturup, tökezleyen bizleri temsil ediyordu. Anne ise, Rabbi Zülcelâlimizden aldığı terbiye ile bize, yâni çocuklarına, rehberlik edip, elimizden tutan Şeyh'imizi temsil ediyordu. Artık herşey yerli yerine oturmuştu. Eve vardığımda ümitle dopdoluydum. Listenin bir başka maddesi daha açılmıştı. Oturup yazmaya başladım, öykü su gibi akıyordu.

. Bir hafta sonra, kurban bayramından önceki cuma günü evsahibim lavaboları açtı. Gözlerimi artık akan lavaboya daldırıp Şeyh'i düşündüm. O gün cuma namazında yoktu. Bütün gün onu düşündüm. İçimden onun yeni bir manevî miracın eşiğinde olduğunu hissediyordum. Rabbi'me şükürler olsun ki, kendisinin iyi olduğundan emindim. Elhamdülillah!

Sana vahyolunana ittiba et ve Allah hükmünü verinceye kadar sabret: O hüküm verenlerin en hayırhsıdır. (Yûnus: 109'dan)

İki gün sonra bir başka müridden Şeyh'in, önceki cuma gecesi iki müridi de yanına alarak, şehirden ayrıldığını öğrendim. Bu iki mürid, İbrahim aleyhisselâmm oğlunu kurban edişini tasvir eden etkileyici bir tablonun sergilendiği bir sanat galerisini ziyaret edeceklerdi. İçten içe onlarla birlikte gönderilmediğim için küçük bir hayal kırıklığı yaşadım. Arabama bindiğimde de bu incecik arzuyla yüzyüze kaldım. Eve doğru giderken yol boyu, akşamın alacakaranlık sükûneti içinde kendimle kavgalaşıp durdum.

BORULAR

Fakat kim sabreder ve affederse, böylece, şüphesiz azim bir iş eylemiş olur.

(Şûra: 43'den)

O gece telefonum çaldı. İnanması zor ama, sanat galerisine yaptıkları ziyaretten dönen o iki mürid arıyordu. Gerçi merak edilecek bir şeyleri yoktu ama hayli yorgun düşmüşlerdi ve yatıp dinlenecek bir yer arıyorlardı. Geridönüşte yollan benim evimin yakınma bir yere düşmüştü. Düşüncelerimi öylesine meşgul etmişlerdi ki, Rabbi'm lütfedip kendilerini göndermişti. Çok geçmeden kapıyı çaldılar, kendilerini selâmla karşılayarak içeri aldım. Bu evime ilk gelişleriydi. Gelişlerinden son derece memnundum ve onların da kendilerini rahat hissetmelerini istiyordum. Evde içecek ya da yiyecek namına ne varsa teklif ettim. Biri sadece bir bardak su istedi, diğeri bir şey istemedi. Onlara hizmet ederken kafamda şu sözler gelip gidiyordu: "Bir ülkeye iki hükümdar sığmaz, ama kırk derviş bir odada yaşar." Gerçi pek fazla şey istemediklerini zaten biliyordum, ama yine de, bu yolda hancının da, yolcunun da kendi üzerlerine düşen vazifeleri vardır. Karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma da bunlar arasındadır.

Geç saatlere doğru, telefon yine çaldı. Telefonu tek gözümle süzüp açsam mı, açmasam mı diye düşündüm. Ahizeyi kaldırdığımda, selâmlarla karşılandım; arayan misafirlerimden birinin eşiydi. Kendisi de bir mürid olduğu için, mutlaka gerekli olmadığını bildiği halde, kısa bir açıklama yaptı. Söylediğine göre, Şeyh geri dönmüştü ve şu sıra kendisi ve diğer bazı müridleriyle birlikteydi. Her iki mürid de telefonda konuştu. Gördükleri tabloyu tarif ediyorlardı. Şeyh'le konuşuyor olmalıydılar.

Uykumuz iyice açılmış halde, mutfağa geçtik ve oturduk. Telefon hepimizi daha önce benzeri görülmemiş biçimde bir araya getirmişti. Şeyh tâ uykumuza kadar uzanmış ve bizi uyanıklığa sevketmişti. Bu arada misafirlerime bazı duygu ve düşüncelerimi de açtım. Onların seyahate çıktığını duyduğumda, kendimi nasıl herşeyin dışında hissettiğimi anlattım neden sonra, birisi bu gece yarısı sohbetini şöyle noktaladı:

"Bazen insana bir iç, bir de dış varmış gibi gelir, fakat biz tarikatde hakikat birdir diye biliyoruz. Öyle olunca, içeride olmak ya da dışarıda kalmak pek farketmez."

Nazikçe söylenmiş haklı sözlerdi bunlar. Rabbi'me hadsiz hamdler ısun ki, bana, bir kardeşimin eliyle, görünür farklılıklar ne olursa ol

BORULAR sun, yolda hepimizin bir olduğunu daha bir açıkça anlatmıştı. Demek ki her müridin kendine özgü bir vazifesi vardı. Değil mi ki, Allah rahmetiyle her yerde hazır ve nazırdır, o halde herkes yolda kendine mahsus yerini almalıdır. Ayrıca, Şeyh kimin neye ihtiyacı olduğunu bilir. Her müridinin kalbini hissedebilir. Elimdeki liste dersim vermeye devam ediyordu. Artık sıra teslimiyet dersindeydi.

Onlar iman etmişlerdir ve kalpleri Allah'ı zikretmekle tatmin olur; bilin ki kalpler ancak Allah'ın z'ıkriyle mutmain olur.

(Râ'd: 28'den)

O sabah ezanı ben okudum. Şafak ağarmaya yüz tutmuşken, sabah namazını eda edip, birbirimizin bayramlarını tebrik ettik. Bir süre oturup Kur'ân dinledik, daha sonra ben ve bir mürid bir parça ekmek yedik. Bir süre sonra, eşyalarımızı toplayarak bayram namazının

kılınacağı yere doğru hareket ettik. Selâm vererek, cemaate dahil olduk. Yine burada da Şeyh'in nerede olduğu konusunda bir dolu soruya muhatap olduk. Sorulan müridlerden biri cevaplandırdı. Daha sonra oturup Şeyh'in gelmesini bekledik.

Bir zaman sonra, Şeyh, yanında müridlerinden biri olduğu halde geldi. Başında dervişlerin giydiği Sikke denen yünlü bir kavuk, üzerinde siyah renkli uzunca bir atkı vardı. Hareketlerinde incelikli bir vakar ve tevazu göze çarpıyordu. Bazılarına isimleriyle hitap ederek herkesle selâmlaştı.

Şeyh toplantıyı kısa bir dua ile açtı ve daha sonra Kur'ân okudu. O sabah üç ayrı konuşma yaptı. Birincisi bayram namazı öncesi yapılmış bir tür derviş konuşmasıydı. Muhabbetullah üzerine ve müslümanın hayatında kalbî duyarlılıkların uyandırılması üzerine yapılmış etkili bir konuşmaydı. İkinci konuşma bayram namazının hutbesiydi. Bu konuşma da helâller konusunda hassas olmak ve hayatın sona ereceği günü unutmamak konusunda şiddetli ihtarlar içeriyordu. Daha sonra, Şeyh, hazır bulunan cemaatle bayramlaşmanın ardından etrafını çevreleyen küçük mürid grubu caminin bir köşesine çekildi. Bütün konuşmalarda ana motifleri iman, aşk, terki heva ve dert oluşturuyordu.

Üçüncü konuşmada, Şeyh, İbrahim'in (as) imanından ve peygamberler içindeki yüksek makamından bahis açtı. Ayrıca, İbrahim'in (as) oğlu İsmail'in (as) imanını ve teslimiyetini de vurguladı. İsmail'in (as) babasına, can havliyle istemeden kendisine karşı çıkmaması için "ellerimi, ayaklarımı sıkıca bağla" deyişinden söz etti. Kendisini terkeden sevgilisinin yüzünü görmek için

fırtınalara göğüs gererek yoluna devam eden âşığın öyküsünü bir kez daha anlattı. Bunun üzerine bizi tekrar tekrar sorgulayıp, hayatta ne yapacağımızı sordu. Nitekim, bu sorular üzerinde düşünmemizi ve akşam yemeği için Tekke'de toplandığımızda cevaplarımızı birlikte tartışmaya hazır olmamızı istedi.

"İman, aşk, terk ve dert. İnsanın haram da olsa âşık olması, kalbinde aşktan eser olmaması kadar kötü değildir. . . Allah hikmetini onun derdini çekmeden ayan etmez. . . Aşktan haber verin bana. . . Nerede aşkınız! . . Gökler, yer ve ikisi arasmdakilerin hepsi de aşkın yanında hafif kalır. . . Kalbin de kurbanı vardır, unutmayın. . . Ölüm Meleği isminizi okuduğunda ne edeceksiniz? . Ne zaman yaşamaya başlayacaksınız? Bir düşünün. . ." Böylece sürüp gitti Şeyh'in konuşması. Aşk ve âşık, aşk ve dert konusunda söyledikleri hepsinin ötesindeydi. Mesele aşktan nasibini alabilmekti. Demek ki, ne varsa aşkta var.

Aşıkların merhemlerin deva olmadığı dertleri var Ki ne uyku, ne seyahat ne de yiyip içmek çare kılar, Tâ sevgilinin yüzünü görünceye kadar. "Sevgiliyi bul ki, dertlerin durulsun."

(Mevlânâ Rumî)

Allah kimsenin göğsüne iki kalp koymuş değildir.

(Ahzâb: 4'ten)

Öğleden sonra, Şeyh'in yokluğunda, İbrahim aleyhisselâma ittibaen üç koyun kurban edildi. Orada ayakta dururken, onun Allah'ın dostu makamını nasıl kazandığını daha iyi anlamaya başladım. Hepsinden önemlisi, onun Rabbi'ne olan aşkını ve teslimiyetini kalbimde daha bir net hissedebiliyordum. İnsan hayatın

kıymetini bir kez anladı mı, ona kıymak hayli zorlaşır. Oysa İbrahim aleyhisselâm kendi oğlunun hayatını kurban etmeye razı olmuştu.

Bu kurbanda, Allah'ın rızası ve emriyle, süflî olandan ulvî olan uğruna vazgeçmenin ne demek olduğunu anladım. Hayatla bu olay araSU USTUNH YAZİ YAZMAK

BORULAR sında bir sürü benzerlik vardı. Kesilen her koyun kusursuzdu ve ayrı bir güzellikteydi, ama yine de kurban edildiler. Erkek ya da dişi olmaları, ayrı güzellikte ya da kusursuz olmaları bir şeyi değiştirmiyordu. Tıpkı bizim halimiz gibibiz de bu koyunlar gibi sonunda cansız ve sessiz toprağa uzanacaktık. Onlar kendileri için takdir edilen vakte erişmişlerdi. Şeyh'in sözleri zihnimi yalayarak geçti: "Kabirde herkes bir olur. Orada zengini de fakiri de; kapitalisti de komünisti de; mü'mini de kâfiri de müslüman olur: hepsi artık Allah'a teslim olmuştur."

Hayvanların derileri yüzülüp, fakirlere dağıtacağımız ve kendi yiyeceğimiz paylar ayrıldıkça, kafamda yeni yeni cırlar açıldı. Rabbi'min hilkatim bir başka yüzden seyrederken, O'nun ne denli rahmet sahibi olduğunu hissetmeye çalışıyordum. Kurban kesme anında, Rabbi'm lütfedip yağmuru kesmiş ve herşeyi adeta susturmuştu. İşimizi bitirmek üzereyken, bir ağacın yanma çökerek müridlerden birine yardımcı olmaya çalıştım. Tam bu sırada hoş bir rayiha burnumu yalayıp geçti. Anlaşılan bir devir tamamlanmak üzereydi. İçimden Şeyh'imin orada olduğundan emindim.

Daha sonra, Şeyh de geldi ve akşam yemeği için oturduk. Bu kurbanımızın Rabbi'mizin katında makbul olduğunu bildiğini söyledi. Aklım yine o rayihaya takıldı.

O gün içimiz neşe dolu yeyip içtik. Çok bereketli bir yemekti. Her lokmayı derin bir hürmet ve mahcubiyet içinde yutuyordum. Ezelden ebede kadar, herkimden herkime ulaşmış ve ulaşacak olursa olsun, bütün medihler ve senalar Âlemlerin Rabbi'ne aittir.

Muhakkak ki Biz sana kevseri verdik. Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurbanlar kes. Asıl soyu kesife lebler olan sana buğzeden kimsedir.

(Kevser: 13'den)

Yemekten sonra tekkede toplandık. Şeyh, söz verdiği gibi, bize üzerinde düşünmemizi tenbihlediği âşığın öyküsü üzerine sorular sordu. Yolculuktan vazgeçmek ya da yola devam etmek; bütün mesele buydu. Bu yolda vazgeçenler de, devam edenler de olmuştu. Benim cevabım ise, iki hafta kadar önce merdivenin başında beklerken kalbimde duyduğum cevabın aynısıydı. Şeyh soruyu giderek derinleştirip karmaşıklaştırdı. Bu arada kimileri tereddüde düştüler. Derken sohbetin tam ortasına buza kesmiş bir soru daha düşüverdi:

"Kim kendi hayatını Allah için kurban etmek ister?"

Birden ellerimi havada buldum. Gözlerim odanın her köşesini ta Lirken, Mevlâna Rumî'nin bir başka beyti uçuşuyordu zihnimde: "Sayıca hafif, vazifece ağır." Bu yolun sınavlarını göğüsleydi bizlerin sayıca ıafif olduğunun farkındayız. Rabbi'mize bize kendini tanıtacak ihsanlarda bulunması için duacıyız. İnşaallah biz de Sevgili'nin yüzünü görenlerden oluruz.

Hayli geç bir vakitte, sohbetin sonuna doğru, Şeyh Feridüddin Atltar'ın Şeyh Sanan öyküsünü okumaya başladı. Bu öyküde çok değerli nir inci saklıydı, fakat o gece kimse bu inciyi keşfedemedi. Şeyh öyküInün sonuna

gelmeden bir yerde kesti. Sonra bize dönerek, hepimizin birbirimize karşı hoşgörülü olması gerektiğini hatırlattı. Bana aynı dersi jbir başka biçimde veriyor gibi geldi. Çoğu mürid başka insanlarla ((özellikle diğer müridlerle) olan ilişkilerini gözlemleyerek kendilerine Jbir dolu ders çıkarabileceklerinin farkında değildi. İnsaninsan ilişkileri de, aşk ve hoşgörü, terki heva, manevî tekemmül ve inandıklarıyla hallenme derslerinin alınacağı bir başka sahaydı. Halbuki biz çoğu zaman bakışlarımızı iyice Şeyh'in üzerine dikiyor, böylece aslında onu bijle göremez hale geliyorduk. Kulaklarımızı iyice onun ağzına dayıyor, böylece onu işitmez oluyor, asıl mesajları kaçırıyorduk. Benim için en önemli mesaj aşktı. Bu yolun bir neferi olarak, en iyi öğrendiğim şey | nasıl gerçek âşık olunacağı idi.

O gece Şeyh'i evine ben bırakacaktım. Yolda bir müridi evine bırakıp devam ettik. Çok az konuşuyorduk. Bu arada yolumuzun bir kısmı I en son birlikte gezdiğimiz yoldan geçiyordu. Nihayet evinin önüne geljdik. Kapıya doğru yürürken, onu seyre daldım. Onu tanıyışımdan bu yana geçen hayatımı bir gözden geçirdim. Kalbimde son araba gezimiIzin sonuna doğru söylediği sözler yeniden canlandı: "Çok istifadeli olIdu." Dış kapıyı anahtarıyla açtı, arabama doğru hafifçe eğildi ve gözden I kayboldu.

Boruların öyküsü böylece sürüp gidiyordu. Hakka giden yol boyun|ca da akışlar ve tıkanışlar vardı. Suyun kaynaklandığı yer, rahmetin Imenbaım, yani Zatı Ilâhî'yi temsil eder. Suyun kendi menbamdan gelImesi misali, lütuf ve gufran da ancak O'ndan gelir. Ve menba da okyajnus da, damla da birdir. Suların akışı O'nun rahmetini temsil eder. Tıkanış ise fitne, yani, bu dünya

hayatının tuzakları ve imtihanları demektir. Akış da tıkanış da, rahmet de fitne de hep Allah'dandır. Tıkanışları aşmak isteyenin şunlardan nasibi olmalıdır: iman, yakîn, terki heva, yakaza, recâ ve â'mâl. Ama illâ da aşktan nasipsiz kalmamalıdır.Unutmamalı ki önümüzde hep tıkanışlar olacaktır ve o zaman da, daha önce bahsettiğimiz gibi, tutunacak tek ipimiz vardır: Sabır. Allah'ın rahmeti hepimizin üzerine olsun.

Ey insan! Sen Rabbi'ne varan yolda oyalanmadasmama ne etsen de, çaresiz, O'na varacaksın. (İnşikak: 6'dan)

Üçüncü Bölüm

BORULARIN ÖTESİ

J* eyh'i o kurban bayramı gecesi son gördüğümde kendisine 'Borular' ı»7 öyküsünün yolunda gittiğini söylemiştim. Bunun üzerine öykümü I tamamlamamı istemiş, ben de, ondan sonra gece gündüz süren bir yazIma devresine girmiştim. Nihayet öyküyü bitirdiğimde, bir an önce ken1 dişine ulaştırmak istedim. Telefon etmeye karar verdim. Telefonu hiç bekletmeden kaldırdı, ilk sözü "Esselâmü aleyküm" oldu. "Ve aleyküm selâm" diye karşılık verdim.

"Hemen söyleyeyim," dedi nazikçe fakat açıkça, "seninle ancak perşembeleri konuşabilirimanlıyorsun değil mi?"

"Elbette, anlıyorum," dedim. Anladığım kadarıyla son derece meşguldü. O da benim gibi bir dünya işi ile meşguldü ve üstelik benimkinden çok daha zaman alıcı bir işi vardı. İşlerinin arasına girmek istemiyor, fakat yine de onu görmek istiyor ve bekleyemiyordum. Daha fazla konuşmadı kapattı. Bir saniye sonra kulağımda telefonun

sağır sinyal sesiyle, söylediklerini anlamaya ve durumu kabullenip sabretmeye ça| hştım. Şunun şurasında perşembeye bir kaç gün kalmıştı.

Perşembe sabahı yeniden telefona sarıldım. Telefonu kaldırdı ve karşılıklı selâmlaştık. Bana yalnız başıma vaktimi nasıl geçirdiğimi sordu. Ben de işimden, yazılarımdan ve gündelik hayatın hayhuylarından bahsettim.BORULARIN ÖTESİ

"Hayattan beklediğin asıl şey ne?" diye sordu soğukkanlılıkla. "Fenâfillah," diye cevapladım, sorusunu mutlak anlama çekerek. "Doğru, ama," dedi, "onu ummak için daha çok erken." Konuşmamız o günkü hayatımla ve benim manevî tekemmülümle ilgili bazı şeyleri tartışarak devam etti. Sonuna doğru, 'Borular' öyküsünü nihayet bitirdiğimi ve kendisine göstermek istediğimi söyledim. "Bu sabah mümkün değil," dedi, "ama belki bu akşam, inşaallah." O sıralar perşembe akşamlarım iş toplantılarıyla doluydu, ama bir süredir sakin geçiyordu. Beni toplantım bittikten sonra görebileceğini ve gelmeden önce telefonla kendisine haber vermemi söyledi. O gece toplantı beklediğimden de erken bitince hemen telefona koştum. Telefona müridlerinden biri çıktı ve öyküyü adını verdiği bir başka mürid aracılığıyla Şeyh'e gönderebileceğimi söyledi. Bundan başka sadece selâmlaştık ve o telefonu kapattı. Bir kez daha, ölümcül bir vurgun yemiş gibi, suskun, kulağımda telefonun sağır sinyal sesiyle kalakalmıştım.

Ey biçare! Kapı kapalı mı ki? 1 (Hazreti Rabia)

KUŞUN ÖYKÜSÜ

Cuma namazına gidiyordum. Yol boyu bir taraftan haftanın olaylarım gözden geçirirken, arabamın burnunu

yolu kestirmek için sık sık saptığım bir dar sokağa çevirdim. Önümde bir araba daha gidiyordu, fakat birden bu arabanın çarptığı bir kuşun tekerleklerden birinin yanma çırpınarak düştüğünü farkettim. Aramızda yeterince mesafe olduğu için, araba geçtikten sonra kuşun yol ortasındaki çırpmışım da rahatlıkla görebilmiştim. Namaz neredeyse başlamak üzere olduğu için, bir an durup durmamakta tereddüt ettim. Vicdanımın sesine kulak asmaksızm, yol ortasında çırpınıp duran kuşu geçip yoluma devam ettim. Fakat kuşu geçer geçmez, geri dönmem gerektiğim düşündüm. Geri dönüp bu dar sokağın yamacına tırmandım. Kuş hâlâ oradaydı. Arabayı bir kenara parkedip, kuşa doğru yürümeye başladım. O sırada bir başka kuş da gelip yaralı arkadaşının başını beklemeye başlamıştı, beni görünce yakındaki bir ağaca doğru uçtu. O gün olan bitenin acaipliği ile şaşkına dönmüş halde, kuşun önünde durup o an olanlara bir mânâ

vermeye çalıştım. Bu bir kaç saniye boyunca ince bir rüzgar ıslığı ve olanları izleyen bir köpeğin havlaması dışında herşey sustu. Olanları ağaca konan kuş da seyrediyordu. Bu arada havlamalar da şiddetlendi; ek sanki bir şeyler demek istiyordu:

"Neden orda dikelmiş duruyorsun ki? Kuşcağızı yoldan alıp birşey|ler yapsana!"

Yaralı kuşu avucuma aldım ve oradaki ağacın dibine, yumuşak bir yaprak öbeği üzerine koydum. Geriye dönüp kuşa yardım etmekten Düyük memnunluk duymuştum, ancak içimdeki ikilem hâlâ devam ediyordu.

Cemaate dahil olduğumda hutbe bitmek üzereydi. Belki de ben o günkü hutbemi o küçük kuşun halinden

aldım diye düşündüm. Gerçekten arada bir bağlantı olabilir miydi? Her nasılsa, bana herşey birbiriyle bağlantılıymış gibi geliyordu. Kafamda olayların bütün parçalarını biraraya getirip bütünlük kurmaya çalıştım. Şeyhle görüşme teşebbüslerimi, teşebbüslerim başarısız kalınca yaşadığım duyguları ve özellikle le kuşu düşündüm.

İnsanın üzerinden henüz anılmaya değer bir şey bile olmadığı bir devir geçmedi mi? (insan: l'den)

Cumartesi günü evsahibimle karşılaştım. Geldiğimi görür görmez, olağan bir ses tonuyla sordu: "Lavabolarınız akıyor mu?"

Bu basit soru beni sarsıcı bir uyanıklığa itti. Yeni tıkanışlar geliyor olmasmdı. Yoksa bir kez daha o sabır ipine mi sarılacaktım? Burada beklerken yapmam gereken bir sürü işin biriktiğini hissediyor ve havada apayrı bir şeyin kokusunu seziyordum.

Evsahibimle karşılaşmamın üzerinden çok geçmeden, kuş olayının ırları çözülmeye başladı. Feridüddin Attar'm, Şeyh'in bütün müridleritavsiye ettiği kitabı Mantık'ut Tayfı elime aldım. Simurg'un menziligiden yolun meşakkatlerinden ötürü özür getiren dudu kuşunun onuşmasma kadar geldim. O da 'kederli bir yüz'le, 'takatten kesilmiş' »aide huzura gelip özür getirince, Hüdhüd kuşu ona da bir sürü dil döktü. Ancak, Hüdhüd'ün söyledikleri arasında bir şey vardı ki beni tâ kalbimden vurdu: "Yolda kederler içinde çırpınıp durmaktansa, Sevgili yolunda canım hepten vermen daha iyidir.' Yol üzerindeki yaralı kuş aslında bendim. Dersimin ilk parçası netleşiyordu: dünyanın değil, mânânın peşinde

ölmelisin. Bu yoldaki arayış bizi belki de Şeyh Attar'm öyküsündeki kuşun ölümüyle eş bir ölüme götürecekti:

Kendi kendimizde ölmedikçe ve adımız başka bir kişiyle ya da şeyle anıldıkça bize hürriyet yoktur. Bu yol başını başka yaşamaklara vermişlerin yolu değildir."

Aramadıkça bulamazsınAşığın kan da budur
Sen kör oldukça O'nu arayamazsın ki bulasın.
(Mevlânâ Rumî)

Borularla ilgili deneyimlerimi kaydettikten sonra, onların dersim de ikmal ettiğimi düşünmüştüm. Oysa, ders daha yeni başlıyordu. Şeyhle görüşmek için önüme çıkan bütün engeller daha önce kendisinden uzakta olduğum sırada çözdüğümü düşündüğüm eski duygularımın hepsini geri getirmişti. Ertesi perşembe ona yine telefonla ulaşmaya çalıştım, fakat telefonu sürekli meşguldü. Bir kaç kez daha denedim, fakat nafile. Telefonun düz sinyal sesiyle ya da meşgul sesiyle başbaşa kaldığım her defasında, devcileyin bir dersin kapağı açılıyordu. Tek başına kaldığım bu dakikalarda, hep kendimle yüzyüze geldim. Şeyh'e ulaşmaya her teşebbüs edişimde, derinden derine, ona gerçekten ulaşıp ulaşamayacağımı düşünüyordum.

Bu çetin mücadeleyi yaşadığım günlerden bir gün, evden işe gidiyordum. Çok soğuk bir kış günüydü ve yavaştan kar atıştırıyordu. Bir kaç millik yolumun neredeyse yansım almıştım. Bir kavşağa doğru yaklaşırken sola dönmek üzere sol sinyallerimi yaktım. Bu arada kar giderek ağırlaştığı için, sileceklerimin düğmesine bastım. Fakat benim tarafımdaki silecek çalışmadı, fakat yoluma girmek üzere sola yanaşmaya devam ettim. Kavşağı tam dönmek üzereyken büyük ve

kaygan bir kar tümseğine denk gelince araba kontrolümden çıktı ve kayarak kendi etrafında bir tur attı. Turunu tamamladığında geldiğim yönün tam tersine dönmüştü. Biraz sersemlemiş, biraz da şaşırmış bir halde, üzerime doğru gelen trafiğe baka kaldım. Hamdolsun ki, arabalar sağımdan sokundan geçip gitmiş, arabam hiç darbe almamıştı. Sileceklerimi tamir ettirmek üzere yakındaki bir servise gittim. Servis görevlisi, sileceklere hic bakmadan, tamirinin mümkün olmadığını söyledi. Bir başka servise başvurdum, fakat orada da aynı muameleyi gördüm. Nihayet verilmek istenen mesajı anlamıştım:

"Artık emniyettesin ya! Dön eve git."

Hiç durmadan evin yoluna düştüm. Ben eve varıncaya kadar tipi yağışı, tam bir fırtınaya dönüşmüştü. Evde ısınmak için radyatörün başına çömeldiğimde Allah'a şükürler edip günün olaylarını gözden geçirdim. Fırtınanın gelip çatmış olması benim için çok düşündürücüydü. Şeyh de son iki üç konuşmasında fırtınalardan söz eden bir kaç kıssa anlatmıştı. Bu arada, meteoroloji dairesinden, gelecek perşembe günü için bir fırtına daha beklendiği haberi geldi. Bir süre, sevgilisini görmenin iştiyakıyla nice fırtınalara göğüs geren âşığın öyküsü üzerinde tefekkür ettim. Bu yoğun tefekkürüm sayesinde, yaralı kuş deneyimim giderek büyüyen ve derinleşen bir derse dönüştü. Mantık'ut Tayfı geniş bir nazarla tekrar gözden geçirince, türlü türlü kuşların yüce padişah Simurg'a giden yolda karşılaştıkları güçlüklerden ötürü birbiri ardı sıra özürler getirmelerinin hikâye edildiğini görecektim. Eğer bu hikâyeden benim hayatımla ilgili bir ders çıkarılacaksa o da şuydu: Rabbi Zülcelâl'imin huzuruna giderken beni bekleyen nice fırtınalara hazırlıklı olmalıydım.

Derken perşembe günü gelip çattı; yine yarı umutsuzluk içinde Şeyh'e ulaşmaya çalıştım. Telefon yine meşguldü ve hep öyle kaldı. Bir türlü ona erişemiyordum. Bir perşembe daha Şeyh'den tek bir söz duymadan, beklenen fırtınadan ses çıkmadan sessizce geçti. Doğrusu bütün şehrin fırtına beklediği o gün, tersine, fırtına öncesi sessizliği hatırlatan bir durgunluk günü oluverdi. Ertesi gün Şeyh'i cumada göremedim. O olmadığı için hutbeyi ben okudum ve eve döndüm. Pencere önünde durmuş, karlı sokakları seyre dalmışken, yine birşeylerin tıkandığını farkettim. Hayır, mutfak lavabom gayet iyi akıtıyordu, fakat yolda tıkanıklıklar vardı. Sonunda bir süre daha Şeyh'den uzak kalacağımı kabul ettim. Bu gerçeği kendime iyice aşıladım ve kalbimi gelecek mücadelelere karşı hazırladım.

Durgun perşembeyi takip eden perşembe günü nihayet Şeyhle konuşabildim. Ne garip ki, sohbetimiz fırtınalar konusuna gelip takıldı. Kır ara şunları söyledi Şeyh: "Fırtına bizim için en emniyetli yerdir. Korkaklar korksalar da, asıl sükûnet fırtınadadır. Aslında sıcacık yuvasında oturmuş televizyon seyreden insanlar tehlikededir. Yuvadaki sükûnet şeytanın kandırmacasıdırbize yuva olmayacak yuvalardır bunlar."

Kısa bir süre konuştuktan sonra, konuştuklarımız üzerine düşünmem için yalnız bıraktı, ben de düşündüm. Beklenen fırtına o gece başladı ve birkaç gün kadar sürdü. O fırtınalı haftanın cumasında, bir derviş telefon ederek, eşi ile birlikte beni ve eşimi akşam yemeğine davet etti. Ayrıca Şeyh de orada olacaktı. Fırtına hâlâ şiddetinden bir şey kaybetmemişti, ama bu güzel daveti kaçırmak istemediğimiz için kabul ettik ve hemen

hazırlıklara başladık. Dışarı çıktığımızda rüzgar aşağı yukarı sakin gibiydi, fakat yol boyunca giderek şiddetlendi. Radyodan kullandığımız yolların ulaşıma kapalı olduğu söylenmişti gerçi, ama yola çıktığımız vakitte seyahat için oldukça elverişli gibi görünüyorlardı. Derken kendimizi birden fırtınanın tam göbeğinde bulduk. Görüş mesafesi pratik olarak sıfıra inmişti. Karıma pencereden yolun kenarını izleyerek bana rehberlik yapmasını rica ettim. Rüzgar ve kar yumaklan pencereden yüzüne doğru hücum ettiği için yolu o da güçlükle seçebiliyordu. Çeyrek mil uzaklıktaki anayola çıkma ümidiyle adeta sürüne sürüne ilerledik, iyice yaklaştığımızda görüş mesafesi daha da daralınca, çaresiz durup beklemeye başladık. Tam bu sırada derinden gelen cılız bir ses çalındı kulağıma:

"Yardım edin! Yardım edin! Buradayım! Lütfen!"

Penceremin camını indirip dışarıya göz gezdirdim. Aynı sesi bir kez daha duydum:

"Buradayımtam karşınızda! Bana bir el yardım edebilir misiniz? Arabam tamamen kara saplandı da!"

Biraz daha dikkatlice süzünce, alacakaranlıkta karla kaplı bir araba silueti belirmeye başladı. Arabanın motoru çalışıyordu ve sürücüsü ise hafifçe indirdiği pencereden bana sesleniyordu. Arabadan inip, karanlıkta, şiddetli rüzgar altında ona doğru yürüdüm. Arabayı itmeye çalıştımsa da fayda etmedi. Karıma direksiyona geçmesini söyleyip, biz ikimiz ittik, ama nafile. Fırtınanın öfkesi hâlâ dinmemişti, biz de iyice üşümüş ve artık dışarıda duramaz hale gelmiştik. Adama arabasını bırakıp bizimle gelmesini teklif ettik. Arabaya geçtiğimizde, bize, bu fırtınada birilerinin gelip de kendisine yardım edeceğini hiç mi hiç

ummadığım söyledi. Bir battaniyeye sarılmış, fırtınanın dinmesini bekliyormuş. Bize ailesinden ve özellikle de öbürsü gün ameliyat olacak küçük kızından sözetti. Yol üzerinde başı dertte bir sürücüye daha denk geldi. Bu kez, arabasının motoru istop etmiş yaşlıca bir kadın yardım istiyordu. Kendisine birazdan dönüp yardım edeceğimi söyledim. Yabancı adamı ve eşimi dervişin evine bırakıp, yaşlı kadına yardım etmek üzere geri döndüm. Yaşlı kadının arabasını pek zorlanmadan çalıştırmayı başardım ve hemen arkadaşımın evine döndüm.

Oturma odasına girdiğimde, ev sahibi derviş, yabancı adam ve diğer bazı dervişlerin Şeyh'in etrafında halka olup oturduklarını gördüm. Şeyh, başındaki destarlı tacı ile vakur bir sadelik içinde oturuyordu. Onu görmek herşeye değiyordu. Selâm verdim, selâmımı aldı ve oturduğu yerden bana doğru döndü. Ağzında fısıltılı dualarla, sakalımı herzamanki nezaketi ve sıcaklığı ile okşadı. Diğerlerinin yanında bir yere oturdum ve atmosfere dahil oldum. Bir dakika geçmişti ki yemeğin hazır olduğu haberi geldi ve herkes bitişik odaya geçti. Biz yer minderlerine otururken, sofraya pirinç pilavı ve etten oluşan sade bir yemek getirildi. Adının Richard olduğunu öğrendiğimiz yabancıdan başka herkes halinden memnun gözüküyordu. Altına bir kaç minder almış, sessizce oturuyordu Richard. Odanın genel havasında herhangi bir terslik solunmadığı ve halen ona garip ve esrarengiz gelecek bir uygulama da olmadığı halde, bizden endişeleniyor gibiydi. Şeyh Richard'm haleti ruhiyesini sezmiş olacak ki, şaka yollu kendisini rahat hissedip hissetmediğini sordu.

"Bir kar tümseği üzerinde oturmaktan daha iyi gibi," diye ciddi bir cevap vermesi üzerine Şeyh gülümsedi, sıcak ve samimi bir kahkaha attı. Bu bizi de güldürünce, bir anda herkes kahkahalara gömüldü. Birazcık rahatlamış görünen Richard nihayet ilk ve son sorusunu sordu:

"Ne tür bir topluluk bu?"

"Biz sadece arkadaşız," diye cevap verdi Şeyh.

Şeyh tanıştığı insanlarla oldukça rahatlatıcı bir iletişim tarzı kurardı. Şaşırtıcı derecede espri kabiliyetine sahip akıcı ve sıcak bir konuşma tarzı vardı. Richard'la oradan buradan konuşmaya devam ettiler. Onlar konuşurken, Richard'm bu sohbet halkasına hiç farkına varmadan nasıl katıldığına hayret ettim. Aradıkları şey bunca yakınlarında ve erişilebilir olduğu halde, çokları aradığını bir türlü bulamıyordu. Richard bir kaç yere telefon ettikten sonra bir çekici kamyon ayarladı ve ev sahibi derviş kendisini arabasına kadar bıraktı. Onlar çıkınca, oturma odasına SeÇip, ilk içeri girdiğim sıradaki düzene göre oturduk. Sohbet halkası Yeniden kurulurken, Şeyh heyecanla bana döndü:\

SU ÛSTÜNI. YAZİ YAZMAK

BORULARIN 01 'ESI

"Yazdığın kıssayı okudum. Shakespeare'in o sonesini seçmiş olan harikulade bir şey. Bize o soneyi okur musun?"

Başımı 'Olur' anlamında eğip okumaya başladım:

Düşünce insanların ve kaderin gözünden, Aforozlular gibi yapayalnız ağlarım.

Şeyhle birlikte karşılıklı okuyarak şiire devam ettim. Fakat sonenin en sonlarındaki dört önemli dizeyi unutmuştum. Dizeler şöyleydi:

Kendimden iğrenirken aklım sana doğrulup, Gönlüm kara dünyayı gerilerde bırakır. Gündoğarken yükselen bir tarla kuşu olup, Cennet kapılarında kutsal ezgiler şakır.

Şeyh tam bu sırada evsahibi dervişe bu sonenin bulunabileceği bir kitabı olup olmadığını sordu. Hangi kitap getirildiyse, bu sone bulunamadı. Bunun üzerine bana yanımda 'Borular' öyküsünün bir kopyasının olup olmadığını sordu. Ben olduğunu söyleyince, öyküyü hazır bulunanlara okumamı istedi. Henüz yeni okumaya başlamıştım ki, bu soneden bazı dizeleri alıntıladığım bölüme geldim. Şeyh soneyi iki kez okumamı söyledi. Bana bu soneyi çok sevdiğini ve öyküyü okurken buraya geldiğinde unutamayacağı bir an yaşadığını söyledi. Daha sonra, kendisini en çok etkileyen ve içinde bizim için de dersler olan bitiş dizelerini son derece duygulanmış halde, ağır ağır okudu:

. .aklım sana doğrulup,
Gönlüm kara dünyayı gerilerde bırakır.
Gündoğarken yükselen bir tarla kuşu olup, ı,
Cennet kapılarında kutsal ezgiler şakır. |,
Öyle bir servettir ki sevgini anmak bile,
Sultanlarla yer değiş deseler de nafile.

Bir süre gözlerini kapatıp sustuktan sonra Shakespeare'in çok önemli biri olduğunu söyledi. Tekrar bana dönerek:

"Thy Sweet Love Remembered (Sevgini Anmak) diye küçük yeşil bir kitap vardır. Bize bu kitabı bul," dedi.

Daha sonra okumaya devam etmemi söyledi. Öyküyü başlan sona okudum. Bana bu şekilde neyi öğretmek istediğini tam tamına farkedebilmiş değildim. İlk öykü 'İğne'yi bitirdiğimde de, beni bazı müridlerine gönderip, kendimi onlara tanıtmamı ve öyküyü onlara da okumamı işlemiştiArtık, benden yapmamı istediği herşeyin ardında bir mânâ saklı olduğundan emindim. Yazıyla meşgul olduğum dönemlerde, benim bile farkedemediğim, fakat onun başkaları için manidar bulduğu bazı nüanslar yakalamış olmalıydım. Ancak, gün yüzüne çıkan bir şey vardı ki, bundan böyle giderek daha çok şeyler yazacak ve başkalarına okuyacaktım.

O gece okumam bittikten sonra, Şeyh söze girdi. Anlattıkları arasından, Nemrud ve İbrahim aleyhisselâm hakkında söylediklerini hatırlıyorum. Nemrud, Allah düşmanlığının cisimleşmiş halini temsil ediyordu. Cehaleti ve gururu yüzünden, bizzat Allah'ın 'Halilullah' dediği, Allah Dostu ibrahim'i (as) cezalandırmaya kalkmıştı. O Nemrud ki, İbrahim peygamberi (as) ateşe attırmış, fakat ateş Cenabı Hakk'm lûtfuyla onun için 'serin ve selâmetti' olmuştu. O Nemrud ki, Babil kulesini inşa ettirip, sözüm ona göklerde Allah'ı bulup onunla savaşmaya kalkmıştı. Yine o Nemrud ki, sonunda İbrahim aleyhisselâma savaş açmış, fakat Allah tarafından sinek sürülerinin eliyle ordusu dağıtılmış ve bozguna uğratılmıştı. Bu sineklerden sadece biri Nemrud'un burnundan içeri girmiş ve sonunda ölümüne neden olmuştu.

Bu kıssa, sonunda, Allah'tan yüz çevirmiş bir kadının hayat hikâyesi ile ilişkilendirildi. Nemrud'un kıssası bize, ister geçmişte ister bugün, Allahü Teâlâ'nm en küçük mahlûkuyla en büyük dersler verebileceğini gösteriyordu.

Dahası, bu kıssa, gurura kapılıp herkese rablık iddia edenlerin bile asıl rabbinin Allahü Teâlâ olduğunu ders veriyordu. Ateşe dahi atılsak, Allah'a teslimiyet ve tevekkülden vazgeçilmemesi gerektiğini yine bu kıssadan öğreniyorduk. Başlı başına bir hayat dersiydi bu kıssa.

O gece Şeyh'i evine ben bıraktım. Yolda kısa bir süre konuştuktan sonra, tefekküre daldık. Evinin kapısına geldiğimizde, bana dönerek konuştu: "Herşeyi dengede tut.' Sonra selâm verdi ve bir anda gözden kayboldu. Sanki o akşam, içinde, bizim için çok güzel bir şeyler saklamıştı ve orada bulunan herkes de söze dökülemeyen bu güzellikten nasibini alıp gitmişti. Çok daha sonraları, orada bulunmamızın üzerinden yaklaşık iki yıl geçtikten sonra, Şeyh bu geceyi hatırlayacak ve o saatlerini şöyle tarif edecekti:

"Benim için gece karanhğındaki bir yıldız gibiydi o saatler." O gece, benim için de, Allah dan yana zengin ama fukara bir ailedeki muhabbet ve dayanışma duygusunu inceden inceye soluklanmama vesile olmuştu.

O geceden sonra, Şeyh'le yeniden başbaşa gelinceye kadar uzunca bir süre geçti. Birden haftaları bulan bu süre içinde, ondan tamamen kopmuş gibi, ne kendisini görebildim, ne bir telefon, ne de bir haber aldım. Günler günleri kovalarken, bir taraftan sabırla bekliyor, bir taraftan da halime acıyordum; herşey tam bir suskunluğa gömülmüştü.

Duha vaktine ve durgunlaşan geceye andolsun ki,
Rabbi'n seni bırakmadı ve sana darılmadı.
(Duhâ: 13'den)

Şeyh'le ilk görüştüğümüz günlerden hatırladığım kadarıyla, ondan uzak olduğum dönemlerde çoğu zaman

tamamlanacak bir ödevim olmuştu. Bu defa da, şu küçük yeşil kitabı bulmam gerekiyordu. İlk olarak soluğu şehir kütüphanesinde aldım. Kart kataloglarında ve basılı kitaplar listesinde adı yoktu. Anlaşılan bu kitap ya kataloglanmamıştı ya da bilinmiyordu. Kütüphaneciye böyle bir kitaptan haberi olup olmadığını sordum. Kitabı bir arkadaşımın tavsiye ettiğini ve mutlaka bulmamı istediğini söyledim. Kütüphaneci beni hafif tebessümle süzerken, bir Şherlock Holmes edasıyla söylediğim her sözü tekrarladı:

"Arkadaşınız rica etti demek? Hımmm, eğer kendileri bizi ararlarsa, bu sırrı çözebiliriz."

"Doğru, çözebiliriz," diye söylendim içimden ve adama teşekkür I edip uzaklaştım. Birden hiç de o kadar çaresiz olmadığımı farkettim. Şeyh, bu zahirî sessizliğin altından beri, ancak bir Şeyh'e yaraşır tarzda, sessiz ve samimi bir gayretle, içimde fırtınalar estiriyordu.

Bir sonraki adımda kendimi mahallî bir kitapçıda buldum. Tezgâhta I nazik bir genç hanım vardı; kitabı o da bilmiyordu, ama bana yazar adlarına göre yapılmış katalogtan bakmamı tavsiye etti. Shakespeare'in adının altına baktığımda bir sürü eserle yüzyüze geldim. Bir zamanlar plakçı dükkanında elimde hiçbir ipucu olmaksızın iğne aradığımda yaşadığıma benzer bir tür deja vu deneyimi geçiriyordum. Shakespeare'in eserlerini sayfa sayfa yoklayıp, bir türlü aradığım kitabı bulamayınca,! apaçık içine girdiğim bu mürid terbiyesi sürecini düşünüp gülümsej dim. Tezgâhtar hanımın sesi tebessümümü yarıda kesti:"Bir fikrim var," dedi. "Bizim bir kitap bulma servisimiz var.' Eğer bu yolla bu kitabı satmak isteyen bir özel şahıs bulabilirsek, kitabı elinizde bilin." Kabul ettim,

kitap bulma servisini harekete geçirdikten sonra, dükkanı sessizce terkettim.

Bir kaç gün çevremde kara bulutlar gezindi durdu. Herşey sıkıcı ve sıradan geliyordu. İşe gitmek iyice sıkmaya başlamış, gökyüzü grileşmiş ve günlerin sıradanlığı beni neredeyse bir depresyonun cenderesine sokmuştu. Bir sabah namaz için kalktığımda, televizyonumun adeta alay edercesine yüzüme sırıttığını farkettim. Garip bir şekilde, sabahın bu erken saatinde, bir çocuk şov programı yayınlanıyordu. Programda teneke adam gibi giyinmiş bir çocuk tekrar tekrar şu şarkıyı söylüyordu:

Bir mekanik çocuğum ben
Bir mekanik oyuncak'leyin
Ne emredilirse öyle eylerim, sormam neden
Hiç yaşamadım ki ölemem o yüzden. . .

Doğrusu, bu yayın tam da içinde bulunduğum anı anlatıyordu. Öylesine zamanında gelmişti ki bütün mahmurluğumu delik deşik edip geçti. Şaşkın şaşkın banyoya doğru yürürken günün böylesine garip açılmasını düşünüyordum. Hele, "Hiç yaşamadım ki ölemem o yüzden" dizesi yakamı bir türlü bırakmadı. Anlaşılan o ki, Allah yolunun yolcusuna yaraşan, kendi acizliğini farkedip kabullenmek ve hayat bulmak için ölmekti. Yani, Allah'ın indinde hayat bulmak için, maddî arzular ve istekler itibarıyla ölmeden önce ölmek gerekiyordu.

İki arada bir derede bekleyerek bir kaç gün daha geçirdim ve derken bir cumartesi sabahı telefonum çaldı. Açtığımda Şeyh'in heyecanlı ve şevk dolu sesiyle karşılaştım:

"Selâmün aleyküm."

"Aleyküm selâm," diye karşılık verdim, beni aramasına yarı şaşırmış halde. "Nasılsınız?"

"Elhamdülillah" diye cevaplandırıp hemen konuya girdi. "Artık vaktin geldi kardeşim. Sabır imtihanını geçtin. Hayli başarılı oldun ve ben ve Şeyh'im de bundan büyük mutluluk duyuyoruz. Seni ne zaman görebilirim?"

Ertesi sabah Şeyh'in evinin yolunu tuttum. Yol boyu, içinde bulunduğum ruh halimi gözden geçirirken, yaşadığım enfüsî haletlerle Şeyh'e ulaşmanın güçlüğü ya da kolaylığı arasında ilginç ve görünüşte muğlak bir ilişki olduğunu farkettim. Geleni gideni çok olan bir apartmanda yaşıyordu. Bu defa dış kapı açıktı, ama iç kapı kilitliydi. Şeyh'in kapısında beklerken, modern kültürün benimsettiği saçma bir beklentinin, çaldığım her kapının ne kadar şuursuzca çalsam da bana açılacağı beklentisinin farkına vardım. Allah bilir ya, Şeyh'in benden gelecek iltifata ihtiyacı yoktu. Mesele onun iltifat beklemesi değil, benim şahsî ihtiyacım olmalıydı: bu kapının açılmasını beklemek bile kendi hakkında çok şeyleri öğrenmeme vesile olmuştu.

Kapıyı bekletmeden açtı ve her zamanki sıcaklık ve şefkati ile beni içeri aldı. Tam karşısına geçip oturmak üzereyken, altıma bir minder uzattı. Bana, bir zamanlar kendisine yardımcı olup eşyalarım paylaştığı çok hasta ve fukara bir yaşlı kadından bahsetti. Derinden derine duygulanarak anlattığı bu öykünün son cümlelerim hep hatırlarım: "Bana elindene varsa hepsini vermişti, ama hepsini." Şeyh içimdeki şüpheyi hissetmişti, şaşırtıcı bir açıklıkla konuştu: "Yoldasın ama, henüz sadece yolun basındasın." Bunun üzerine yaşadığım tereddüdü açarak, bunca şeyi pek haketmediğimi düşündüğümü söyleyince,

sakin bir ses tonuyla konuştu: "Hiç kimse Allah'ın bereketini haketmiş değildir."

O gün bir başka kapıdan daha içeri buyur edilmiştim. Bu kapı hakkında diyeceklerimin hepsi şu ki: Allah bilenlerin en hayırlısıdır ve ezelden ebede ne kadar medih ve sena varsa O'na aittir. O yaşlı kadının öyküsü hak yolcusuna bir hakikati hatırlatmıştı: Can, sevgiliye verilmek içindir. Canından geç ki O'nu bulasın.

Gözlerin hep kör kalmayacak; sen kapıyı ara.

(Şeyh Attar)

O sabah, vakit ilerledikten sonra, Şeyh'i bir dervişin evine bıraktım. Mevsimin yavaş yavaş kıştan bahara doğru döndüğü hafif ayazlı, sakin bir gündü. Araba şehirden çıkıp, kırlarla çevrili yolda süzülürken, Şeyh, kalbimin en derin köşelerini sarsan arkadaş canlısı bir sıcaklıkla konuştu benimle.

"Bir derdin olursa bana açabilirsin, yanımda her zaman bir yerin var. Kapıma kanlı ellerle dahi gelsen, seni içeri alıp, bakarım."

Kısa bir sessizlikten sonra, dikkatini 'Borular' öyküsü hakkında düşündüğü bazı şeylere kaydırdı:

"Öykün sabır imtihanını konu ediniyor; şu halde, tıkanışın ne kadar ciddi bir şey olduğunu anlamış olmalısın. Yine de, unutma ki, kimi tıkanmalar öldürücü olabilir. Borular bir kere kir tutmuşsa, ne kadar temizlesen de, nafile, yine tıkanır; çok dikkatli olmalısın. Sakın ola ki, boruya yağ ve saç kaçmasın. . . her zaman geri dönüşün mümkün olmadığı bir nokta vardır, tıpkı güz mevsiminin sonu gibi, kışın gelişinin artık kesin olduğu bir nokta. Hani, ırmakta, çağlayan başlarında artık ne sağa ne de sola yüzülebilecek bir nokta vardır ya. . ."

Sohbet sırasında, ayrıca, arzulan artık geri dönülmez derecede tıkanmış bir genç kadının öyküsünü de anlattı.

Kadın, tıkanışm tehlikelerinden haberdar olduğu halde, yaşayışına dikkat etmemişti. Borularının yağ ve saçla dolmasına aldırış etmeyenler gibi, tehlikelerini hiç hesaba katmadan hem hevadan, hem dünyadan yana istediği herşeyle ellerini doldurmaya devam etmişti.

Öykü şüphesiz bir ikaz öyküsüydü, zira Şeyh'in sık sık söylediği gibi, "Kişiye ne isterse o verilir. İstediğin şey eline verilir, ama elinde tutamazsın."

Sonu gelmez dünyevî arzu ve heveslerin cenderesine düşmememi hatırlatıyordu. Hayatta da önümüzde hiçbir engel kalmadığını sandığımız ve dilediğimiz herşeyi, sınırsız da olsa, elde edebileceğimizi düşündüğümüz bir nokta vardır. Ancak, Hak yolcusunun hayatı, dünyayı geÇip ahirete kadar uzanır. Ahiret hayatında geri dönüş olmayacak ve burada boruya kaçırdığımız her türlü kir ve pas, ebediyen, ahiret hayatının tıkamşını ya da akışını belirleyecektir.

Pratik açıdan bakıldığında, Şeyh, sabredip bekleme vakti ile harekete geçme vakti arasındaki hassas dengeye işaret ediyor gibiydi. Bana, sabretmeyi öğrettiği aynı ders içinde, herşeyin sabretmek ve beklemekten ibaret olmadığını da gösteriyordu. Anlaşılan, yolcu olanın, her adımında hazer etmesi, dikkatle basması gerekti. O gün Şeyh'den ayrıldıktan sonra, altı hafta kadar biraraya gelemedik. Hayat kendi hayhuyu akıp gidiyor ve bütün derslerimden imtihan oluyordum. Bir aralar herşey giderek zorlaşmaya başladı. Derken bir sabah gemilerim saüi selâmete ulaşmış halde, durgun bir kafayla uyandım. Abdest alinak için banyoya koştum ve hiç sebepsiz

pencere pervazında duran radyonun kulağını çevirdim. Bir şarkı çalmıyordu radyoda:

Öyle bir ülke ki uzaklarda
Yaşı bilinmez çocuklar oynar
Ve herşey gerçek orda
Bir busen o ülkeyi ki,
Yükseklerden şarkılar duyar
Rüzgarı seyre dalarsın gökle oynaşında
Bir gemi kalkar bu limandan
O Büyük Denize
Sefer başlamıştır bugünden.
Kaptan ey Kaptan > ' '
Sorulacak onca şey var ama '
Tâ içimden bir ses duyuyorum
Yuvama dönüyorum diye.

Evet, şarkı benim için yazılmıştı, mekâna ve zamana yayılan bu i melodi, içimde bir şevk ve umut ateşi tutuşturdu. Hep seferdeyiz dej mek. Gemiler bugün kalkıyor. Evet, bugün. Üstelik çetin bir sefer bu. Mürid olmak demek, Şeyh'in ifadesiyle "sürekli yeni imtihanlara girmek demektir. Duracağı vakti, yürüyeceği vakti bilmek demek. Nasıl i dinleyeceğini, nasıl hizmet edeceğini bilmek demek."

Ertesi gün kitabı araştırmalarını istediğim kitapçı dükkanına gittim. Doğrusu, pek iyi haber beklemiyordum, fakat kapıdan içeri girer giri mez, asistanın tebessümü ile yüzyüze geldim: "Kitap bugün elimize ' ulaştı beyefendi: Thy Sweet Love Remembered."

Dördüncü Bölüm

'eyh'le ilk tanıştığımız yılın sonlarına doğru, bir sonbahar günü, 'küçük bir çiçek dükkanının önünden

geçiyordum. O akşam kendisiyle görüşecektik ve o sabah, içimde, nedense hiç bastıramadığım bir hediye götürme duygusu ile uyanmıştım. Gündelik işlerimle uğraşırken, bir taraftan da uygun bir hediye arayıp durdum. Çiçek dükkanının vitrinini şöyle bir süzerken, gözüme üzüm asmasını andıran küçük ve çok tatlı bir çiçek ilişti. Küçük beyaz bir seramik saksının içinde, alabildiğine açılmış yeşil yaprakları ile öylesine nazik, öylesine ilginç bir görüntü veriyordu ki elim çaresiz ona uzandı, ideal bir hediye idi. Çiçeği Şeyh'e takdim ettiğimde, yüzüne yayılan o sıcak gülümsemesiyle, Allah'a hamdü senalar edip hatırşinaslığım için teşekkür etti. Bütün kış bu çiçekten tek bir söz açılmadı. Neden sonra bir akşam Kur'ân üzerine yaptığı bir sohbetin ardından beni yanma çağırdı. Karşısına gelip durdum, sükûnetle yüzüme bakıp konuştu:

"Senin çiçek ölmek üzere, neden bir gelip bakmıyorsun?"

Bir an dehşete kapıldım. Hemen koşup görmek istiyordum, fakat o gece Şeyhle başbaşa kalmamız mümkün gözükmüyordu. Yanında bir mürid daha vardı ve gece evde olacaklardı. Ama onlara katılabilir Ve Çiçeği görebilirdim. Şeyh'in daha genişçe bir saksıya naklettiği çiçek iyiden iyiye solmuş, kurumaya yüz tutmuştu. Birden kalbim duracak gibi oldu. Acaba bu gelişme enfüsî dairemde neye karşılık geliyordu?

Sohbetin sonunda ben ve müridler evden çıkmak üzereyken, doğrudan bana dönerek konuştu Şeyh: "Çiçeği bana vermiş olsan da sahibi sensin."

Demek ki çiçeği ona vermiş olmam beni çiçeğin sahibi ve dostu ol(> maktan çıkarmamıştı. Aynı şey benim

çiçeğimin yanına sıralanmış, diğer müridlerin getirdiği çiçekler için de geçerliydi. Tam kapının eşiğine gelmiştik ki, Şeyh bir kıssaya başladı. Bir ayı ile bir adamın arkadaşlıkları hikâye ediliyordu kıssada. Bir keresinde adam ayıya dönüp, olağan bir ses tonuyla:

"Biliyor musun?" der.

"Neyi?" diye sorar ayı.

"Çok pis kokuyorsun," der adam küstahça bir edayla.

"Bir çaresini biliyorum," der ayı, kendisinden beklenmeyen bir soğukkanlılıkla. "Hemen şu baltayı al ve başıma vur."

"Yapamam," der adam öfke ve biraz da suçluluk duygusu ile.

Şaşırtıcı bir kararlılıkla, gözlerini iyice kısarak konuşur ayı: "Yapmazsan, seni öldürürüm."

Korkudan iyice düşünemez hale gelen adam, bütün zamanların yol ayrımına gelmiştir artık. Baltayı aldığı gibi öldüresiye ayının başına çalar. Yaralanan ayı sendeleyerek, gözlerinde acı yaşlarla adama döner ve konuşur: "Seni tam bir yıl sonra burada bekleyeceğim."

Derken, aradan tam bir yıl geçer ve adam ayının yanma varır. Ayının iyileştiğini görünce hayli sevinen adam, ayının başını yoklar ve heyecanla bağırır: "İyileşmiş, iyileşmiş!"

Ayı adama döner ve adamın sevincini yarıda keserek:

"Başım iyileşmesine iyileşti ama," der, "sözlerinin açtığı yara hâlâ kanıyor."

Şeyh sonra sadede geldi ve bize sözlerin de mutlaka bir yerlere gittiğini, öyle havada uçup gitmediklerini söyledi. Hatta aklımızdan geçen kimi düşüncelerin bile yitip gitmediğini hatırlattı. "Çiçeğe dokunan şey senin

düşüncelerindi," dedi bana dönerek. "Neyse ki bu sadece çiçek, karın ya da kızkardeşin değil." Sözlerini bitirir bitirmez gruba dönerek selâm verdi ve kapıyı arkamızdan kapattı.

O gece, bütün duygularım bu çiçek meselesiyle dopdolu, iyice afallamış ve şaşkın bir halde eve vardım. Hafta sonu şehir dışında bir konferansa katıldım, ama oradayken bile dikkatimi, üzerime çullanmış bu duyguların pençesinden kurtaramadım ve sonunda Şeyh'i telefonla aramaya karar verdim. Telefon sohbetimizden bir çözüm çıkaramadıysam da, hiç olmazsa erişilebilir bir yerde olması ve dönüşümde kendisiyle görüşebileceğimi söylemesi beni hayli rahatlattı. Bir sonraki pazartesi akşamı Şeyh'in evine giderek çiçeği bir kez daha gördüm. Bana çiçeğin durumunu ve ne yapılabileceğini sordu. İşin doğrusu, ne yapacağımı bilmiyordum. Evden çıktık ve gecenin sessizliğinde beraberce yürüdük. Çok şeyler konuştuk. Çiçek meselesine gelince, çiçeğin durumu hakkında yaşadığım şaşkınlığın bir zamanlar iğne meselesinde yaşadığım şaşkınlığa benzediğim söyledi. Devamla, merak edilecek bir şey olmadığını da ekledi sözlerine. Bana kendi müridlik mücadelesini ve bir ara yoldan çıktığını bile düşündüğünü anlattı. Ayrılmak üzereyken, bana gülümseyerek baktı:

"O kadar da endişe etmene gerek yok bence. Unutma ki her adımını aheste atmalısın, vakti erişince bu sır da çözülür."

Bir kaç gün daha tefekkür ettikten sonra, yine Şeyh'i aradım, benimle eni konu konuştu. Bu çiçek meselesinden alacağım dersi tam olarak anlayamadığım için, lafı hiç dolandırmadan bu işin benim manevî

terakkim açısından ne anlam taşıdığını sordum. "Bizim usulümüzde doğrudan soru sormanın yeri yoktur," dedi, "Bizim usulümüzde mesajları hep satıraralarmdan öğrenmek vardır."

Daha sonra konuşmasına bir çiçeği anlatan iki şairi örnek vererek devam etti. Şairlerden biri Tennyson'du. Tennyson, bir gün yürürken bir çiçek görmüş ve kokusunu ve güzelliğini daha yakından duymak için çiçeği koparmıştı. Diğer şair ise bir Japondu. Japon şair Kobo da bahçede bir çiçek görmüş, fakat çiçeğe elini bile sürmemişti. Görmüş olması ona yetiyordu. Şeyh, bundan başka, Sir Thomas Moore'un, ingiliz Kralı tarafından idam edileceği ya da ona yakın sıralarda yazdığı Yazın Son Gülü" adlı şiirinden bahsetti ve mutlaka okumamı istedi. Ayrıca, sözlerine, çiçeğin bu dünyayı, yani bu dünyanın gelip geçiciliğini temsil ettiğini de ekledi.

"Bu zor bir görev," dedi kelimelerin üzerine basarak. "Çiçek meselesi zayıfların kârı değil."

Bir kaç günümü de o iki şair örneğine ayırarak düşündüm. Şeyh'le vaptığımız konuşmayı kafamda evirip çevirdim. Bir haftalık bir tefekkürden sonra, sonunda bir ipucu yakalayabildiğimi düşündüm. Heyecanla telefona sarılıp anlatmaya başladığımda. Şeyh emin olup olmadığımı sordu. "Biraz daha düşün istersen," dedi. "Hayatını bir gözden geçir ve sonra bana gel."

Bir kaç saat sonra kendimi Şeyh'in kapısının önünde buldum. Giderken çiçek meselesini açıklamak için aldığım bir kaç sayfalık notu da yanımda götürdüm. Üstelik tam dersin ortasmdaydım ve tam bir netliğe ulaşmış değildim, ayrıca yaşadığım şüpheler asabımı iyice bozmuştu. Kapıya doğru yürürken içimden zikir çekmeye

başladım. Şeyh beni sıcak selâmlarla karşılayıp, içeri buyur etti. Bir süre sessizce oturduktan sonra, bana bir tabakta, kendi hazırladığı sade bir yemek ikram etti, sonra notlarımı okumamı söyledi. Yanımda Moore'un şiirinin bir kopyasını getirmiştim, onu da notlarım bittikten sonra okudum. Şeyh bana çiçek meselesinden ve Moore'un şiirinden anladıklarımı anlatmamı söyledi. O sıralar buradan çıkarmam gereken temel dersin dünyaya bağlılık dersi olduğunu düşünüyordum. Nitekim Şeyh, bana çiçeğin ölmek üzere olduğunu söylediğinde, derinden derine hissettiğim firak acısını çok iyi hatırlıyordum.

Bu deneyim hak yolcusunun kendi dünyevî yanma karşı yürüttüğü mücadeleye dikkatleri çekiyor gibiydi. Bu dünyaaraba, elbise, ev, para, makam, şan ve mal mülk gibimaddiyat ve varlık yaprakları arasında tomurcuklanan bir çiçeğe benziyordu. Şeyh'in çiçeği bu dünyanın misali olarak görmesi artık anlaşılıyordu: tıpkı çiçek gibi, dünya da açaı ve solar. Bu "dünyadan" olanlar, sadece onunla yetinir ve bu dünya çiçeği sanki hiç solmayacakmış gibi, dudaklarını ona yapıştırırlar, bütün nazlarım ondan emmeye çalışırlar. Ayrıca, Şeyh, daha önceden, "Neyse ki sadece çiçek; karın ya da kızkardeşin değil" demişti, zira çiçekten ilk bahsettiğinde, sanki çiçeğin de ölümlü olduğunu bilmiyormuşcasma karşılık vermiştimoysa o da ölüyordu işte. Öyle ya, karımın ya da kızkardeşimin de ölümlü olduğunu bilmeden yaşıyor olsaydım, sıkı sıkıya ve farkında olmadan bağlandığım bu küçük çiçekten çok daha yakınım ve sevgilim olan bu insanların benden ayrılması benim için ne kadar acı olurdu kimbilir?

Ey sessizlik, ne kıymeti bilinmez cevhersin sen aptalların aptallıklarını hikmet ehline de ilham olursun. (Bir Fars Atasözü)

Okumam bittiğinde, Şeyh bana dönerek konuştu: "Yeni öyküyü van önce çiçek meselesinin çözümlenmesi lâzım." Birden kalbimde derin bir sızı duydum, keşke hiç konuşmasaydım diye düşündüm. İçimde derinlerden gelen bir ses Şeyh'in bu sözünün doğru olduğunu söylüyordu, ama yine de ağırıma gidiyordu. Çiçek dersinin bir an önce bitmesini istemiştim. Bir cevap bulmayı çok arzulamışüm, fakat mesele hâlâ çözülmemişti. Şeyh odanın öbür ucuna doğru yürüdü, çiçeği aldı ve önüme koydu. Aniden kafamdaki herşey içten içe çalkalanmaya başladı.

"Şu çiçeğe bir bakalım" dedi Şeyh. "Bir zamanlar bir mu'cizeye beşiklik etmişti bu çiçek, her yanı yemyeşildi ve kış ortasında son derece güzel çiçekler açıyordu. Artık ilkbahar geldi ve çiçek neredeyse kurumak üzere. Halbuki ona çok iyi baktım. Daha çok kök salsın diye daha geniş bir saksıya koydum onu. Gübre ve su koydum, soğuktan korudum, ışığa karşı koydum, ama yine de soldu ve artık kökleri kurudu. Çiçeklerinin iyice açıldığına bakarsan sonun da yakın olduğunu anlarsın. Ne garip ki bu arada yeni filizler de baş gösterdi. Gerçi kökü hâlâ kuru ama, saçılan tohumlardan biri uygun zemin bulursa filiz verebilir. Ama hangi tohumun hayat bulacağını bilemeyiz ki." Sonunda yine, "Şimdi bu çiçeği ne yapalım?" diye sordu. "Kendini bir de çiçeğin yerine koy, öyle düşün. Bir milyon doları Niagara Şelâlesine atıp peşinden bir ömür boyu elem çekmek ne işe yarar? Şimdi bu çiçeği yakalım mı? Sen yakabilir misin?"

İyice suskunlaşmış ve kendimi baştan ayağa söylenenlerin gerilimine kaptırmıştım. Şeyh'in söylediği herşeyi hazmetmeye çalışıyordum.

"Hayatı ateşe atmak ancak Allah'ın bileceği iştir. Peki biz ne yapalım?"

Hâlâ bir cevabım yoktu. Beklemedik bir çeviklikle, çiçeği tuttuğu gibi toprağından çıkardı.

"Yapmamız gereken köklere inmek. Kimi zaman elden ancak bu gelir. Benimle gel."

Lavabonun başına geçip suyla köklerin toprağını temizledik. Köklerin halinden çiçeğin durumunun iyice kötüleştiği anlaşılıyordu. Bunca aşikar bir şeyi nasıl anlayamadığımı farkedince, herşey yavaş yavaş Yerine oturmaya başladı.

"Çiçeğin saksısını değiştirirken, eski topraktan biraz bırakmalı," uedi Şeyh, "ve kökleri zedelemeınelisin, fakat unutma ki aşırı bol su ve aşırı zengin toprak da çiçeği yakar. Biz hem aşka, hem ibadete muhtacız. İbadet çiçeğin gıdası gibidir. Sudur, vitamindir ya da gübredir. Aşk ise hava ve güneş ışığı gibidir. Bebeğine bakan bir annenin ona şefkatinden de sunması gerekir, fakat şefkat de tek başına yetmez. Bebek gıda da ister."

Rabbi'nin yanında olanlar, kibirlenip de O'na ibadet etmekten geri durmazlar, O'nu teşbih eder, O'na secde ederler

(A'râf: 206'dan)

Şeyhin solan çiçekle ilgili dersim bana açıkladığı o geceden, parmaklarıyla çiçeğin kurumuş köklerine dokunuşunu hatırlarım. "Bunlar," demişti, "İslâm'ın yetmiş iki fırkasına benziyor." Hemen peşinden de Peygamber aleyhisselâtü vesselâm'm İslâm'ın son günlerinde

müslümanların yetmiş iki fırkaya ayrılacağını ve bunlardan sadece birinin sıratı müstakimde olacağını haber verdiği bir hadisini nakletmişti. Daha sonra, Şeyh'in gözlemi üzerinde uzun uzun düşününce, bu benzetme daha bir netleşti. Bu yetmiş iki fırka, tıpkı kurumuş kökler gibi dengeli. gıda alamamış insanları temsil ediyordu. Hakikatin gövdesiyle bağları kopmuş değilse de, yetişmeleri sırasında imanla ilgili bazı meselelerin üzerinde, diğer meseleleri önemsememe ya da bazı durumlarda hiç he1 saba katmama pahasına çok fazla durulmuş olmalıydı. Nihaî tahlilde, hayatta kalacak tek çiçek, Peygamber Efendimizin (asm) sünneti seniyyesinden kök alan çiçek olacaktı.

Moore'un Şeyh'e de okuduğum şiirinde, çiçek dersinin önemli biri bölümü saklıydı. Kendisi bu şiiri, daha önce, bana telefonda okumuştu I zaten. O gün şiiri evinde okurken, her dizeyi benim peşimden ezbere okudu:

İşte yazın son gülüdür bu,
Uzakta yapayalnız açılıp duran;
Sevdiği bütün dostları n
Çekip gitmiş çoktan;
Ne akranı bir çiçek, ,,
Ne de bir tomurcuk kalmış,
Renklerinden kan vereceği
Ya da karşılıklı dertleşeceği! ,.

Senden geçemem ey garibim benim! Razı değilim solmana; Bak sevgililer uyuyor işte, Var git sen de uyu onlarla. Uyu ki ben de usulca Yapraklarını sereyim döşeğe, Akranlarının hiç kokusuz ve Ölgün yattığı o yere.

Ta ki ardından ben de geleyim, Dostluklarım bozulup dağıldığında, Ve Aşk'm billur kâsesinden İnciler saçılıp

dağıldığında! Ve uçup gittiğinde sevgililer ah! Kim, ama kim kalacak Bu çorak dünyada?

İtiraf edeyim ki, o akşam, Moore'un şiirinin bizim çiçekle olan alâkasını pek anlayabilmiş değildim. Nice zaman sonra, Şeyh'in söylediklerini yeniden düşünmeye başlayınca, herşey yerli yerine oturmaya ve görüşüm genişlemeye başladı.

O akşam, Şeyh, kurumuş çiçeği bir kâğıt torbaya yerleştirip yanma da bir paket saksı toprağı koyarak elime tutuşturdu. Moore'un şiiriyle ilgili yorumlarımızı bitirir bitirmez bana şunları söyledi:

"Kendim Moore'un yerine koy ve yeryüzünde ancak bir kaç çiçeğin kaldığını düşün. Ayrıca, Resulullah'm (asm): "Allah'ın dostlarıyla birlikte olun" dediğini unutma. Bir de Moore'un şiirinde, yaprakların rüzgarın eliyle döşeğe serildiğini bil."

Kendisinden ayrılmak üzereyken, dünyevî endişelerimle ilgili bazı ikazlarda bulundu. Daha sonra, hayatımın her alanında yardımcım olacağından emin olmamı istedi ve gülümseyerek şunları söyledi: "Kalbini dinle, o sana asla haram şeyler fısıldamaz. Her yaptığını önce Allah'ın rızası için yap. Unutma ki O'nu bulunca herşeyi bulur, O'nu kaybedince herşeyden olursun. Unutma ki O'nun kulu olmasaydın bir toz kadar bile kıymetin olmazdı."

Beni "Selâmetle git" diye uğurlamadan hemen önce îkra suresinin ilk ayetlerini okudu, îkva' bisnü Rabbikellezî ludah. Ha.la.hctl insime inin oluk. İkrcı' ve Rabbükel ekremüllezî Aileme bilkalem.

Yaratan Rabbinin adıyla oku

O Rabbin ki insanı bir han pıhtısından yarattı.

Oku, kerem sahibidir O Rabbin ki
Sana Kalemi öğretti.

Bir hafta geçtiği halde, çiçeğin üzerindeki esrar perdesi aralanmamış ve dersimi bir türlü kavrayamamıştım. Çiçeğin ne kadar kuru yaprağı kalmışsa kopardım ve küçük bir saksıya koyup güneş ışığına bıraktım. Bir kaç gün sonra baktığımda, bir değişiklik göremedim. Bir başka müridle birlikte otururken, çiçeğin bütün dallarını tek tek yokladım. Çoğu çürümüş ve ölmüştü. Bunun üzerine yeniden köklere baktım. Onların da çoğu ölmüş ve çürümüştü. Dallar arasından, az da olsa hayat belirtisi gördüğüm ince bir sürgünü seçip kopardım. Ölmek üzere olan çiçeğin gövdesinden ayrılınca, onun da ağır bir yükten kurtulduğunu hissettim. İncecik sürgünü suya koyup bekledim. Diğer müride dönerek, derince bir iç geçirip, mırıltıyla, "yeni öyküm nereden gelecek, onu merak ediyorum" dedim. "Öykü yaşadığımız hâldir" dedi. "Onu yaşayarak yazıyoruz."

Çok geçmeden Şeyh'i tekrar gördüm. "Henüz ödevi bitirmedik biliyorsun," dedi görür görmez. "Çiçekten ne haber? Secdesini nasıl yapıyor?" Peşinden, gülümseyerek şu sözleri söyledi ve beni düşüncelerimle başbaşa bırakıp gitti:

"Orak ile buğday başağının öyküsünü bilir misin? Ölüm orağın ağzını biler ve böylece başaklar yerlere kapanıp secde eyler."

Gel sen Rabbi'ni hamil ile teşbih et ve secde edenlerden ol Ve sana yakın eriyinceye kadar Rabbi'ne ibadet üzre ol

(Hicr: 9899'dan)

Bir gece çiçeğin bütün kuru yapraklarını ve dallarını bir araya topladım. Hepsi iyice kurumuş, geriye kala kala ayıkladığım küçük sürgün kalmıştı ve onun da ne olacağı şüpheliydi. Kurumuş yaprak ve dalları büyükçe bir tencerenin içine koyup dışarıya, oturduğum apartmanın arka tarafında bir yere götürdüm. O gece ince bir bahar yağmuru yağıyordu. Tencerenin içindeki kalıntıları tutuşturduktan sonra, damın altına ge^P alevleri seyretmeye başladım. Bu ateşte binlerce ders vardı. Şeyh, bir keresinde, Şeyh Tusî'nin kendi ateşi içinde kavrulduğunu söylemiş ve olayı onun ağzından aktarmıştı: "Mum misali tükendim ve buz gibi eridim, öyle ki geriye hiçbir şey kalmadı." Şeyh, "İşte," demişti, "eğer Şeyh Tusî'nin makamına gelirseniz, kendi ben'inizden dışarı çıkıp kendinizi seyreder ve böylece kim olduğunuzun sırrını da çözmüş olursunuz."

Düşüncelerim komşumun bağırtısı ile kesiliverdi. Yanık kokusu bitişik komşu kadının salonuna kadar girmiş ve yangının kaynağını aramaya başlamış. Kuru kalıntılar kül olmak üzereydi. Yangının kaynağını ararken, benim tenceredeki ateşimle karşılaşan komşu kadının şaşkın yüzüne baktığımda, birden herşey biraz daha gün yüzüne çıktı. Dersin bir yanı, dünyevî arzuları öldürüp, bu dünyadan tamamen yüz çevirmekle ilgili olmalıydı. Kişi ancak tamamen bağımsız ve azade olduğunda birikebilirdi. Burada, 'birikmek' deyimi ile, bu dünyadan ancak onun tuzaklarından uzak durarak zevk alınabileceği anlamına gelen bir manevî tekâmül kastediliyordu. Hayatın gerçek tadına varmak, ancak dünyanın peçesini indirmekle olur, çünkü dünya hayatının hakikatini ancak böyle anlarız. Dünyaya bağlanma emareleri Şeyh'in

nazarında aşikâr olmakla birlikte, mürid için perdelidir. Ancak bir Şeyh'e bağlandığında, kendisinin daha önce farkına varamadığı nice dünyevî bağlar bulmaya başlar. Şeyh'in dünya ve dünyaya bağlılıkla ilgili bir sohbetinde bu perdeli hali açıkça görmüştük.

"Göz tek bir kıla bile tahammül edemez," demiş ve ardından eklemişti: ".o halde kendinize karşı dürüst olun. Hesap günü herkes kendi başına kalır ve Rabbi'miz hatalarımızı kalbimize bir bir söyletir." Bu ifade, Şeyh'in talim ettiği aynı incelikli dersin ve nefislerimizin tasaffisî yolunda gösterdiği himmetin bir uzantısıydı. Sık sık tekrar ettiği, "Rabbimiz kalbimizden kötülükleri kovsun" duasında bile ince bir ders saklıydı. Öyle ki, ehad ve samed olan Allah'tan başka bir şeye zerre miktarır meyil bile manevî kirlilik demektir. Böylesi bir kirlilik ise şirke kapı acar, zira gerçek tevhide, ancak kalbimizde heva ve kesretten yana en kuÇük bir şey dahi kalmayınca ulaşabiliriz. Şeyh Şerifüddin'in ifadesiyeHakiki tevhide ancak şirkin kökleri kazındıktan sonra erişilir." Tevhid e vâsıl olmak için insanın nefsi öyle bir terbiyeden geçmeli ki her ne yaparsa Allah'ın emriyle, Allah namına, Allah için yapmalı. Hal böyle olunca, ne arzu, ne heves, ne nefret, ne gurur (gururun en küçük izi de olsa), ne beğenilme endişesi, ne de yerilme korkusu kalır. Nihayet, tevhid dünyadan tümüyle vazgeçme makamıdır. Öyle bir makamdır ki bu, Şeyh'in ifadesiyle, "Orada, Hakk size dahil olur, siz de Hakk'a dahil olursunuz."

Yine derse dönersek, soğuktan uzakta kendi gübreli toprağı içinde hayat süren çiçek bize bu dünya içindeki insanı anlatır. Dünya da nihayet insanın kışın soğuklarından uzakta, yumuşak ve sıcak döşeğinde

yaşadığı bir mekân değil midir? insan da, tıpkı güzel bir saksı çiçeği gibi, her türlü lüksle gübrelenip, ölümün sonunda kendini de alıp götüreceğini unutturacak dünyevî refahlar içinde uyumuyor mu? Oysa zaman durmadan akıp gidiyor, rüzgar gibi geçiyor.

Şeyh'in ifadesiyle, "işte dünyada insan kendini mutlu edecek herşeyi biriktirir biriktirir desonra birden hepsi elinden alınır."

Şeyh, dersin bir yerinde çiçeğin aslında benim kalbî hatıratımı ve enfüsî halimi temsil ettiğini söylemişti. Demek istediği, benim de içimde bir yerde bir dünya çiçeğinin açmaya durduğu idi. Biraz gizliden gizliye ve belki farkında olmadan içimde dünya çiçeğinin bir dalını besliyor ve onun neşvü nema bulmasını umuyordum. Oysa Allah yolunda her türlü dünyevî arzunun ölmesi gerekiyordu. Anlaşılan bu uzunca bir dersin girişiydi. Nitekim, büyük Üstadlar da yüzyıllar boyu bize başka herşeyi unutup yola düşme dersini vermişlerdi. Rahmetli Mecid Ba. cı'dan öğrendiğim ilk ve son derste de aynı hakikat incisi saklıydı: "Herşeyini bırakıp yola düşmelisin." O zamanlar kavrayamadığım bu hakikat artık tam kristal berraklığmdaydı. Yürümek isteyen bütün ağırlıklarını bırakmalı, yaşamak isteyen ölmeli. Herşey, tıpkı çiçek gibi bir devrân içre yaşar, çiçeklerini verdiğinde, artık solacak demektir. Büyük medeniyetler de aynı şeyi ders vermiştir bize, zira her medeniyet kemâline erişir erişmez, zevale başlamıştır. Bu gerçek, zevalin hakikatini anlamayan ehli dünyanın hali için de bir ibrettir. Dahası, bu insanlar bu dünyaya haketmediği bir kıymet verirler. Nihayet dünya çiçeği solmaya yüz tutunca da, her defasında acıyla irkilirler, sonun eriştiğine bir türlü inanmak istemezler.

Şeyh de beni, çiçeğin akibetini sorarak imtihan etmişti. Çiçeğin acınacak halini seyrederken, bana dönüp, "Kendini bir de çiçeğin yerine koy" demişti. Buradan çıkarmam gereken ders, aslında bir derviş sözünde gizliydi: "Ölüm ölür, hayat yaşar." Çiçek yaşamak istiyordu, fendimi çiçeğin yerine koyduğumda bunu anlayabiliyordum; çiçeğin «aşaması için ne yapmam gerekir ve ölmek üzereyken elimden ne gelir, bilmiyordum. Ne yapılabilirdi? Ne yapmalıydı? Şeyh'den ne öğrenebilirdim? Çözüm basitti aslında: Köklere inilmeliydi. Bir tarafta ebedî yaşama isteği, diğer tarafta nasıl ebedî yaşayacağım bilememe dünya üzerindeki insanların en büyük problemi olmalıydı.

Şeyh'in iki şairi anlattığı öyküsü hayata nasıl yaklaşılması gerektiğini açıklıyordu. Bir keresinde şunu söylemişti bana: O Sanatkâr'm tecellileri kâinatın her yerindedir. Gazalî'nin ifadesiyle, 'kâinata kendisinden başkasına işaret ediyor diye bakarak' ibret al." Tennyson, ibret almak için çiçeği koparmaya ihtiyaç duymuştu. Tennyson, böyle yaparak, aslında işaretleri perdeliyor ve ayrıntılar ve kuru bilgiler içinde boğuluyordu. Japon şair ise, Tennyson'un aksine, Kâinat Sanatkârı'nın eserlerini perdelemiyordu. Böyle yaparak, herşeyi bir mektup gibi okunur hale getiriyordu; sadece seyretmekle yetiniyordu, çünkü seyretmek ona ciltlerce ders veriyordu.

Moore'un şiiri ise bu iki şairin verdiği dersi daha bir genişletiyordu. O son güldü ve son arzusu çoktan yerine getirilmişti. Bu gelip geçici dünya çiçeğinin aldatıcıhğmm farkındaydı. Bu defa, çiçeğin yapraklarını dağıtan rüzgârdı gerçi, ama niyeti hâlis olduğuna ve çiçeğin Sanatkârı'ndan haberli olduğuna göre, Moore çiçeği koparabilirdi.

Çiçek dersinin özüne gelince şunları söylemişti Şeyh: "Aşırı su ve aşırı gübreli toprak çiçeği yakar." Ayrıca, "insanın hem aşka hem ibadete ihtiyacı vardır." Çiçek, bu noktada, insanı temsil ediyordu. Çiçeğin aslı nasıl onun tomurcuğunun kokusu ise, kişinin aslı da ruhudur. Hak yolcusunun tekâmülü ve enfüsî gelişimi için bazı haricî şartlara ihtiyacı vardır. Şeyh'in ilk sözüyle, Hak yolcusunun bu dünya ile alışverişinde bir denge, bir uyum bulması gerektiğini yeniden hatırlatıyordu. Zira fazla dünya kişiyi öldürebilir ve yolundan alıkoyabilir. Nitekim, Şeyh Attar'm ifadesiyle: "Aşk ve fakr ikiz kardeştir."

Şeyh'in ikinci sözünde ise, çiçek için hava ve günışığı neyse, Hak yolcusunun tekâmülü için aşk ve ibadetin o olduğu ifade ediliyordu. Ancak, aşk, burada kastedilen manâsıyla, 'maksud olan aşk' değil, 'vesile olan aşk'tır. Yani, bu makamda, aşk 'maksud olan aşka götüren bir Vesileden ibarettir. Bir başka ifadeyle söylenirse, Hak yolcusunun manevî ışığını ve havasını alabilmesi ya da manevî iklimine, aydınlığına ve atmosferine erişebilmesi için temel düzeyde sağlıklı bir çevreye ihtiyacı vardır. Bu haricî şartlar olmaksızın, enfüsî tekâmül de olamaz.

Şeyh ayrıca aşkın da yetmediğini söylemişti. Burada aşkı bir vesile olarak zikrediyor olmalıydı, zira biz maksud olan aşkın herşeye fazlasıyla yettiğini biliyoruz. Ancak, vesile, çevre ya da atmosfer olarak aşk önemli, ama kâfi değildir. İşte bu yüzden, çiçeğin havaya, ışığa eriştikten sonra her türlü gıdasını alması gibi, Hak yolcusu da bir kez yola girdi mi ibadet de en az aşk kadar önem kazanır. Yolcu için, ibadet Aşkı İlâhîye, yani O'nun ateşinde yok olmaya götüren bir vesiledir ve bu yüzden maksud olan aşktan aşağı kalmaz. Yolcu olan, işte bu yüzden, ibadeti

sadece namaz kılmakta, zekât ve sadaka vermekte arıyor olmamalı—hayatın her ânında aramalı ki aldığı her nefeste ve her halinde Allah'a kul olmanın lezzetini ve saadetini bulabilirsin.

Şeyh, yine bu yüzden olacak, bu dersin zayıflara göre olmadığını söylemişti, zira içinde çok dersler içeren bir karmaşık dersti bu. "Hangi tohum neşvünema bulamaz?" diye soruyordu. Elbette ki, taşlar üzerine düşen tohum neşvünema bulmayacaktı. Kalbi taş gibi katılaşmış olanların hali de böyleydi. İşte Rahman'm ihsan ettiği vesilelerle maksuda erişilecekti ve bu dersi anlamak için kapıları hakikate açık bir kalp gerekiyordu.

Şeyh'in bir başka sözünü hatırlıyorum şimdi: "İyilerle yoldaş ol, geride çok az gül kaldı." Allah yolunun her yolcusu birer son güldü ve geçip giden güller ise bize yolu göstermiş iyilerdi. Öyle ya, sadece bakabilenlere ve görecek gözü olanlara hidayet veriliyordu. Hem yolcunun, iyilerin çok az kaldığını ve çok yakında rüzgârın gülleri talan edeceğini unutmaması da gerek.

Birkaç hafta sonra, kuru çiçeğin küllerini tencereden alıp küçük bir pakete sardım. Sonra, Moore'un dağınık gül yaprakları misali, külleri rüzgâra savurdum. Kışın ortasında sündüs misal güzelliklere bürünmüş bu güzel çiçekten geriye sadece kurumuş, içi boşalmış tek bir sürgün, kalmıştı. Bir zamanlar hayat ateşi içinde kavrulup duran ve yapraklar açan bu sürgün çiçeğin bütün dersinin sembolü oluvermişti artık: Kişi kalbini dünya nimetlerine bağlamaktan vazgeçmekle kalmamalı, eşyaya verdiği kıymeti düşürmeli, yanı kırılacak cam parçalarına elmas fiyatı vermekten vazgeçmeli. Bunun da ötesinde kalbin ancak aşk ve ibadetle diri kalacak bir hayatı vardı; çiçek

dersi bundan haber veriyordu. İşte böylece içi boş küçük sürgün benim için özel bir anlama bürünüverdi:'

Bir elinle nevden ki hikâyel elıncdc Ayrılıklardan şikâyet etmede,

Dey, kamışlıktan kopardılar beni Ağlayışım ağlattı hem kadını han erkeği

Şerha şerha eylesin de sinemi bu firak Tâ ki şerh edeyim neymiş derdi iştiyak

İçi boşaltılmış bu sürgün, tıpkı Mevlânâ'nm kamışlıktan koparılmış ney'i gibi, bana kalbimin ayrılıklarını hikâye ediyordu.

Beşinci Bölüm

Şeyh'i ilk tanımaya başladığım sıralarda, dünya işleri beni hayli meşgul ediyordu. Gerçi haram bir şeyler kazanma peşinde değildim ama, zamanımın ve enerjimin çoğunu, o sıralar doğrudan Allah rızası için diye düşündüğüm "iyi mevkiler" edinme uğrunda harcıyordum. Suudi Arabistan'dan dönüşümden aşağı yukarı iki yıl sonra, önüme bir dizi seyahat imkânı çıktı. İlk olarak iki seyahat yaptım. Seyahatlerin birincisi Fas'a, ikincisi yine Suudi Arabistan'aydı.

Birinci seyahate çıkmadan önce, Şeyh'i telefonla aradım. Bana sadece Fez şehrindeki Karaviyyen Camii'ne uğramamı ve orada Muhammed Ibnü'lHabib'i sormamı söyledi. Yanımda bir başka müslüman arkadaŞim olduğu halde, bir güzel cuma günü öğleden sonra Fez'e gitmek üzere yola çıktık. Uçak zamanında kalktı ve ertesi sabah Casablanca'ya indik. Fez'e otobüsle gidecektik, fakat Fez'e ilk otobüsün kalkmasına bir kaç saat olduğu söylenince, bagajlarımızı kontrol ettik ve öğle yemeğimizi yedik. Öğleden sonra hayli geç bir vakitte nihayet bizi

Fez'e götürecek eski püskü bir otobüs geldi. Balık istifi misali otobüse yerleştikten sonra, tıka basa araba dolu bir yolda yavaş yavaş ilerlemeye başladık.

Neden sonra bu sıkıntılı yolculuğun bir nimet olduğunu farkettim. Çünkü bana insanlara yakınlaşma fırsatı vermekle kalmadı, yol boyundaki eski Fas yapılarını görme, yol kenarlarındaki lokantaların sade yemeklerini tatma ve ülkede konuşulan iki dilin, Fransızca ve Arapça'nın aksanını işitme fırsatlarım da verdi. Çok değil bir kaç saat içinde kendimi evimde gibi hissetmeye başladım. Arabaya binmeden önce, bavullarımızın akibetinden biraz endişe etmiştim, çünkü bavulları otobüsün tepesine bir dağ gibi yığılıp, yol boyu otobüsün üzerinde irice bir devenin hörgücü gibi süzülen diğer bagajlar içinde görememiştim. O gece hayli geç bir vakitte sağ salim Fez'e vardığımızda, bagajların yüklenmesi konusundaki batılı önyargılarımın beni tüm yolculuk boyunca bagajları düşünmekle meşgul ettiğini farkettim. Ama hayret ki, bagajlarımız hiç de kaybolmamıştı. Bavullarımız başka bir vasıtayla, bizden de önce, emniyet içinde Fez'e varmış ve gayet ihtimamla korunarak bizi beklemekteydi.

Katılmak üzere geldiğimiz toplantının yapılacağı oteli sora sora bulduk. Her türlü lüksün bulunduğu, arabesk motiflerle bezeli büyükçe bir oteldi. Şehrin yeni gelişmekte olan yakasında yüksekçe bir tepede inşa edilmiş otelden, eski şehir bütün orijinalliği ve çevresindeki arazi manzarası ile ayaklar altındaydı. Şehrin göbeğini oluşturan eski şehir ile onun etrafında öbeklenmiş modern şehir apayrı dünyalardı. Bu iki şehir arasındaki çelişki, benim için, otel odamın lüksü ile

yatağımın hemen yanıbaşmda duran radyoyu öylesine bir açtığımda odaya doluşan bedevî müziğinin çöl kumları arasındaki çelişki kadar çarpıcı ve keskindi. Manzarayı bir de ayışığında tefekkür etmek için balkona geçtim. Uzaklardan, daha sonra Karaviyyen Camii olduğunu öğreneceğim bir camiin metalikyeşil renkli kubbesi seçiliyordu. Gecenin tıpkı bir nabız gibi gidip gelen hoş bir sıcaklığı vardı ve içerideki radyodan gelen ritme ayak uyduruyor gibiydi. Uzun ve yorucu bir gün geçirmiştim. Namazımı kılıp, kendimi yatağa attım. Radyoyu kapatıp, gecenin sessizliğine gömüldüm.

Ertesi sabah yemek salonuna inip, arkadaşımla birlikte kahvaltı yaptık. Bana yakındaki bir üniversitede katılmamız gereken bir toplantı olduğunu ve kahvaltıdan sonra bir taksi tutarak gidebileceğimizi söyledi. Fez'de sadece bir kaç gün kalacaktık. Arkadaşımdan ve katılmak üzere geldiğim toplantılardan camiye gitmeye fırsat bulamayacağımdan endişe etmeye başladım. Dahası, çok geçmeden camiye kendi başımagidemeyeceğimi keşfettim. Çünkü, eski şehir benim gibi bir yabancı için labirentten farksız daracık caddelerle doluydu.

Daha sonra, arkadaşımla otelin önünde buluşup bir taksi tuttuk. Üniversiteye vardığımızda toplantı yerinde kimsenin olmadığını gördük. Orada gördüğümüz iki kişi daha önceden de gelen gidenin olmadığını söylediler. Toplantıyı bulamadığımıza göre, o günüm boştu. Rabbi'm birden yol açmıştı bana. Beni affet Allah'ım diye dua ettim, çünkü ben sürekli O'nun rahmetinden şüphe ediyor, ama O, her defasında, bana rahmetinden şüphe etmeme mahal olmadığım gösteriyordu. Arkadaşımla birlikte otele geri döndük. Otel girişinde çok sayıda taksi

ve motorsikletli adam dolanıp duruyor, yolcu gözlüyorlardı. Arkadaşımdan ayrıldıktan sonra, elbiselerimi değiştirip, otel kapısına inerek şehri gezmenin bir yolunu aramaya başladım. Bazı taksicilere camiye kaça götüreceklerini sordum. Bana sadece şehrin kapısına kadar götürebileceklerini, gerisini yayan yürümem gerektiğim söylediler. Ancak, istedikleri ücretin yüksekliği karşısında büyük bir şaşkınlık yaşadım.

Kendimi toparlayıp bildiğim azıcık Arapça ile bu haksızlığa feryat ettim. "Hayır, hayır!" dedim, "Çok fazla istiyorsunuz. Hem bunun müslümanlıkta yeri yok."

Aynı anda, kalabalığın arasından bir adam sıyrılıp, bozuk İngilizce aksanıyla "Müslim? Müslim?' diye sorarak yanaşmaya başladı.

"Yes," dedim, "inşaallah öyle, ama kimin müslüman olduğunu bir Allah bilir."

"Motosiklete binmek sen" dedi. Medine'nin (şehir) girişinde arkadaş olmak. Ben motoru arkadaşa vermek, biz Camii Mescid'e gitmek inşaallah, OK?"

"Kaça?" diye sordum, hâlâ üzerimden atamadığım can sıkıntısıyla.

"İstemez, brother. Gel, biz gidiyoruz, tamam?"Dedi, bütün can sıkıntımı silip süpüren sıcak bir ses tonuyla. Motoru çalıştırıp beni terkisine buyur etti.

Hemen ayaklarımız yerden kesildi ve çok geçmeden şehir kapısına Vardık. Bekleneceği gibi, tıpkı otelin önünde bekleşen adamlar gibi, deyim yerindeyse, kapıyı mekân tutmuş birilerini tanıyordu. Motorunu nlajdan birine emanet etti, çocukların oynayıp, eşeklerin küçük araaiarı çektiği dar, gölgeli sokaklardan yaya olarak yolumuza devam ettik.

SU ÜSTÜNÜ YAZİ YAZMAK

Yolumuzun üzerinde, Sidi Ahmed Mescidi denen küçük bir camiye vardığımızda, tam da ikindi vakti girmişti. Durup namazımızı kıldık ve yolumuza devam ettik. Karaviyyen Camii, geniş kemerleriyle, sade bir güzellik içindeydi. Yere serili sağlam ve temiz hasır seccadeler üzerinde camiin orasında burasında kümeleşmiş adamlar oturuyordu. Kimi tek başına bir köşeye çekilmiş, ellerinde teşbihlerle zikrediyor, kimisi Kur'ân okuyordu. Araştırmama, yüzleri uzaktan süzerek başladım. Camiin bazı köşelerinde tek başına oturan birkaç ihtiyara yaklaşıp, bozuk Arapçamla Sidi Muhammed İbnü'lHabib'i tanıyıp tanımadıklarım soidum. Yanma vardığım ilk adam dinledi ve hiçbir şey demeden, hafifçe "hayır" anlamında başını çevirdi. Diğerleri ise, sorum karşısında şok içinde irkilir gibi oldular. Zaman akıyordu, akşam namazına pek az vakit kalmıştı. Beni camiye getiren genç adam, daha sonra camiin imamı olduğunu öğrendiğim bir adam ve bir kâri, yani Kur'ân okuyucusu, ile birlikte oturan gençlerin oluşturduğu küçük halkaya dahil olmuştu. Karilik yapan gencin okuması bitince, genç rehberim beni topluluğa tanıştırdı. Arapçamm pek iyi olmadığını söylediysem de, konuşma çok geçmeden karmaşık bir hal aldı ve sonunda, konuşmam da anlamam da kesildi. İmam benden biraz Kur'ân okumamı istedi.

"İkra'!" dedi.

Genç rehberimden, İmam'a önemli bir sorunum olduğunu söylemesini istedim, ama o lafımızı kesti.

"Kur'ân oku" dedi yeniden, gözlerini yüzüme dikerek.

Fatiha suresini ve Bakara'nm ilk ayetlerini okudum. İmam, gençlerden yana döndü ve bir şeyler söyledi. Anlaşılan onları dünyanın öbür yakasından gelme müslümanlarla tanışma konusunda teşvik ediyordu Halkayı kâriye emanet etti ve kalktı. Az sonra ezan duyuldu ve ben de namaz saflarına katılmak için halkadan ayrıldım.

Namazdan sonra İmam'a ulaşmaya çalıştım, ama kalabalıktan kendisine erişmek zordu. Ben orada beklerken, bir ara kâri yanımıza geldi beni ve bana refakat eden rehberimi alarak camiin, İmam'm oturduğ11 sakin bir köşesine götürdü. Selâm verip önüne oturdum.

Doğrudan doğruya gözlerinin içine bakarak, derin bir içtenlik^ "Sidi Muhammed İbnü'lHabib'i tanıyor musunuz?" diye sordum.

"Oku" dedi, sorumu pek duymamışcasına.

Haşr suresinden bir bölüm okudum. Bitirdiğimde benimle Arap?'1 konuştu, rehberim de çeviride yardımcı oldu:"Aradığın adam Fez'de değil" eledi. "Meknes şehrinde."

"Öyleyse onu tanıyorsunuz" dedim kelimelerin üzerine basa basa. "Beni ona götürebilir misiniz?"

Yüzüne sevecen bir şefkat ifadesi yürüdü. "Evet, onu tanırım" dedi. Geçmiş zaman kipi kullandığını fark etmeksizin ekledi: "Otuz beş yıl boyunca onun dostuydum. Yarın kendisiyle buluşacağım inşaallah. Saat beşte burada olabilir misiniz?"

Bir büyük dalga gibi üzerime yığılan can sıkıntısının ağırlığıyla gözlerimi yere indirip, kendisiyle buluşamayacağımı söyledim. Gün boyu toplantılara

katılacaktım, bunların iptal edileceğini ya da katılmama fırsatı bulacağımı sanmıyordum.

İçinde bulunduğum müşkül durumu anlamış gibi, "adını ve Fez'deki adresini yaz" dedi. "İmanı elden bırakma."

Adımı bloknotumdan kopardığım küçük sarı bir kâğıda yazdım ve ona verdim. Gitmek üzere ayağa kalktım. Halkadaki gençlerden biri, İmam'm oğlu, kalabalık dar sokaklarda rehberlik edip, beni giriş kapışma kadar geçirdi.

"Lütfen yarın beşte gelin" dedi. "Babam bilir."

İçi heves dolu bu çocuğun sözleri aslında bir kulağımdan girip bir kulağımdan çıkıyordu. Daha şimdiden bir hezimet duygusuna kaptırmıştım kendimi, bütün çabalarım beyhudeymiş gibi geliyordu. Sırası gelmişken, o sırada tamamen meçhulüm olan bu zâtın, Muhammed tbnü'lHabib'in, aslında bu dünyadan göçüp gitmiş olduğunu söylemeliyim. Hemşehrileri tarafından olduğu kadar dervişler ve arayışçılar arasında da gayet iyi tanınan bu güzel ve mükemmel tasavvuf şeyhi, birkaç yıl önce rahmeti rahman'a kavuşmuştu.

Ertesi sabah erkenden camiye dönüp arayışıma devam etmeyi planlıyordum. Bir an önce Şeyh'in talimatını yerine getirmek istiyor ve buradan nereye varacağımı görmek için içten içe yanıp tutuşuyordum. Bana rehberlik eden genç adam, ertesi gün öğle üzeri benimle buluşmayı kabul etti. Saat oniki ile üç arasında geleceğini söyledi. Zor olacağını üşündüm, ama kabul ettim. Ertesi sabah uyuyakaldım. Üstelik de ^yandığımda otel odamın döşemesini su basmıştı ve banyodaki kırık ır borudan şarıl şarıl su akıyordu. Bütün bunların ne anlama geldiğini erak ettim. Orada bir su birikintisi ortasında, şaşkın, beklerken,

çok garip bir duyguya kapıldım; belki de o an Şeyh bu halime gülüyordu. lr seferinde, birlikte tekkenin bahçesinde çalıştığımız günü hatırla. 99 . dım. Yerler hayli ıslaktı ve Şeyh'in ayağında bahçe çizmeleri vardı. derin bir su birikintisinin içine girdi ve orada kalıp bir hikâye anlattı.

"Bir vakitler bir havuzda ördek yavruları varmış" diye başladı gülüm, seyerek. "Öğretmenlerine tek öğrendiğimiz 'vak vak!' demek diye şikâyete kalkmışlar."

Öğretmen ördek de, "Siz şimdilik sadece ördek yavrususunuz" diye karşılık verir, "ama zamanla büyüyeceksiniz. Şimdilik vak vak yeter."

Şeyh yüzüme bakıp o her zamanki sıcak, sari tebessümünü kuşanarak, "Şenin için de aynı şey geçerli," dedi. O an, sahiden de sadece bir ördek yavrusu olduğumu fark etmiş ve elimden onunla birlikte gülmekten başka bir şey gelmemişti.

Telefonla resepsiyona ulaşamayınca, ahizeyi elimden bıraktım, üzerime bir şeyler geçirdim ve odamı su bastığını haber vermek için telaşla lobiye koştum. Arkadaşımın odasına gidip dişlerimi fırçaladım, biraz temizlik yaptım ve kahvaltı için aşağı indim. Otel müdürü bana başka bir oda verdi, kahvaltıdan sonra buraya dönüp bazı notlar aldım ve bu olup bitenler üzerinde düşünceye daldım. Her nasılsa, o sabah kahvaltı sohbeti dönüp dolaşıp sufîler konusuna geldi. Otelde toplantı için bulunan diğer bazı kişiler de kahvaltıda bizim masamıza gelmişlerdi ve aralarından biri sufîler hakkında temelde olumsuz bir tartışma başlatmıştı. Arkadaşım, uçakta gelirken, elimde, bir zamanlar kendi öğrencisi olan, ama

öğretmenine inat, dostumun hayli alaycı ifadesiyle "tescilli sufî" olup çıkmış birinin yazdığı bir kitapçık görmüştü.

"Bu sufiler yüzünden dalâlete düşmezsin inşaallah" diye uyarmıştı beni. "Bunların yaptıklarına bid'a denir ve bunlar kesinlikle İslâm'da olmayan şeydir".

Buna karşılık, ona hem sufî olup hem de iyi müslüman olmuş insanları saydım. Saydığım isimleri duyunca bir an durakladı, sonra hınçla homurdandı:

"Muhammed aleyhissalâtü vesselam bizim rehberimiz ve tek şeyh'imizdir, işte o kadar."

Söyledikleri doğruydu gerçi, ama o, tasavvuf ehlinin, ya da diğer ifadeyle, batım İslâm'a mensup kişilerin de aslında onun söylediklerini söylediğini bilmiyordu. Arada pek farklılık yoktu. Ne var ki, sesinin tonundaki iticilik, bir süre suskun kalmama yol açtı. Uçaktaki bu tartışmamız' dan, kahvaltıdaki sufiler sohbetinin ortasında, öylesine, Şeyhü'1Ekber'den söz açtığım o sabaha kadar, bir daha ona tasavvuftan söz etmeş

"Şeyhü'lEkber!" diye soluğu kesilircesine haykırdı birden, boğazında kalan portakal suyuyla neredeyse bütün masayı yıkayarak. "Estaöfirullah! Sadece Allah Ekberdir!"

Kulaklarıma inanamıyordum. Elbette ki hiçbir müslüman Şeyh İbnü'lArabî ile, yaratılmışlardan münezzeh, eşi benzeri olmayan Halık! Zülcelâl'i mukayese etmeye kalkışmazdı. Ancak, Şeyhü'lEkber'in de büyük bir Allah adamı olduğu ortadaydı. Ona kendi zamanının insanları tarafından verilen bu unvan, nihayet, beşer seviyesinde olup, onun ubudiyetinin' büyüklüğünün bir ifadesiydi. Şeyhü'lEkber şeyhlerin en büyüklerindendi gerçekten ve bir insanı diğerleri arasından sıyıran

faziletlerini zikretmenin imana halel getirmesi söz konusu olamazdı. Bu mübarek şeyh hem şeriata, hem de fıkha çok iyi vâkıftı, Allah aşkıyla dolup taşıyordu. Bir âlim ve İslâm'ın en velût yazarlarından biri olarak, Kur'an'm ilk yarısı üzerine herkesin anlayabileceği onbeş ciltlik bir tefsir yazmıştı. Diğer eserlerinin sayısı ise, mütevazi bir tahminle, sekiz yüz civarındaydı. Seçilmiş bir insandı, Resulullah'm (asm) soyundan geliyordu. Salât ve selâm, Resûl'ün, ailesinin ve ashabının üzerine olsun.

Midem bulanarak kahvaltı masasından kalktım. Sıkıcı toplantılar, bir tur ve yirmikılıç töreni ile (bir bu eksikti!) ardından çay ve bir gece konferansını çekecek halim yoktu. Ancak olaylar öyle gelişti ki, camiye gitmem için bana refakat edecek olan genç adam geri gelmedi. Yapacak başka bir şeyim olmadığı için tura katıldım. Elimden geldiğince keyif duymaya çalıştım, ama gereksiz yapmacıklar ile fazlasıyla doluydu, üstelik de dikkatim çok dağılmıştı. Neler olup bittiğini tartarak, otel odama döndüm. Gezinin her ayrıntısı üzerinde durdum. Camide gördüğüm her yüz üzerinde uzun uzun düşündüm. Acaba bunu mu seçmeliydim, yoksa şunu mu diye sordum kendi kendime. Düşüncelerim arasında, cami imamının simasını da tekrar tekrar hatırlamaya çalıştım. Her şey bana artık çok uzakmış gibi görünüyordu. Geri dönüşte, Şeyh'e Muvaffak olamadığımı söyleyeceğimi düşündükçe, çaresizlik daha bir abandı üzerime.

"Ne derdi acaba?" diye sordum kendi kendime. "Yoksa bu benim bir mürid olmayı beceremeyeceğim anlamına mı geliyor? Sahiden tarite girmiş miydim?"

Düşünmekten iyice yorulmuş halde, namaza durdum, biraz zikir\

SU ÜSTUNH YAZİ YAZMAK yaptım ve bugünlük yeter dedim.

Ertesi sabah gene uyuyakaldım. O sırada bu durum, bir sendrorrıa i dönüşmeye başlamıştı. Kafam gene düşüncelerle doluydu: "Camiye naj sil dönebilirim? Şehrin o labirentini yalnız başıma nasıl geçebilirim?"

Kahvaltıya indiğimde etrafımdaki sis hâlâ dağılmış değildi. Arkadai şım tostunu katır kutur yerken, günün programını da söyledi. Hayret,J gün nisbeten sakindi. Sadece akşamüstü bir toplantı vardı, bir de kırla ra ve dağlara yapılacak bir başka tur. Camiye geri dönme fikrinden vazj geçtim. Oraya dönmenin hiç yolu yokmuş gibiydi.

Güne ilişkin uzun uzadıya düşünmemi, biz farkına varmadan samıza yaklaşan garsonun sesi kesti.

"Efendim, sizi görmeye gelenler var."

"Bu belki de dün gelmesi gereken adamdır" diye seslendi arkada| şım.

Masadan kalkarken kendi kendime, "Kim olabilir ki?" diye söylen! dim. Daha önceki genç adam olduğunu sanmıyordum ama, sadece birinin beni arıyor olması bile beni çok şaşırtmıştı. Artık merakını yenenıe— yerek peşimden ayrılmayan arkadaşımla birlikte lobiye gittik.

Garson başıyla üç adamın bulunduğu yeri işaret etti. Başka bir yere ait oldukları her hallerinden belliydi. İkisi, Fas'ın geleneksel kukuletalı hafif giyeceği cellâbiye giymişti. Biraz daha yaşlı olanı göze hoş bir ruhanî zarafet telkin ediyordu. Sakalı ağarmış, gözleri delici ve maviydi. Genç olanı ise benim peşimde olmaktan ziyade, o yaşlı adamın peşinde gibiydi. Biz lobiye girerken onun yaşlı adamın elini öpmeye çalıştığı gözüme çarptı. Üçüncüsü

içlerinde en genç olanıydı. Avrupa usulü bir pantolon, gömlek ve çizme giyinmişti. Ondokuz yaşlarında olmalıydı. Yaşlı adam, arkadaşımın yanma yaklaşmış, Arapça bir şeyler konuşuyordu. Arapçası iyi olan arkadaşım, bize tercümanlık yaptı:

"Seni evlerine davet ediyorlar" dedi. "Ayrıca, camide dostlarını so1 ran adamın sen olup olmadığını bilmek istiyorlar."

"O adam benim" dedim.

Yaşlı adam, bu arada bir koltuğa ilişiverdi. Elinde, bir gün önce camide imama verdiğim aynı bloknot sayfasını tuttuğunu gördüm. Adamlardan birine, aradığım zâtın adını nereden öğrendiğimi sormasını soy1 ledi. Ben de arkadaşımdan Amerika'daki hocamın onu soruşturmanı1! istediğini açıklamasını istedim.

Bu konuşma sırasında bir ara nasıl olduysa arkadaşımdan uzaklaşi'l verdik. Rabbi'm bunun pürüzsüz ve furt bir şekilde olmasını takdir etlişti, öyle ki bir şey onun bizden ayrılmasını gerektirdi. Böyle olmaIsaydı, mutlaka bizimle kalmak isterdi.

Hep birlikte lobinin sakin bir köşesine oturduk. Yüzü iyice ciddileşmiş ihtiyar adamın tam karşısında yerimi aldım. Bana, diğer ikisinin tercüme ettiği bir dizi soru sordu. Camideki soruşturmamla ilgili sorularına cevap verdiğim sırada, beni oraya Şeyh'imin yolladığını belirttim. Şeyh'in adını sordular, ben de söyledim.

"Sen ne tür bir müslümansm?" diye sordular.

Buna cevap olarak, kelimei şehadet getirdim: Eşhedüenlâilaheillallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resuluhu."

Yaşlı adam sertçe, "Lâ! Şeyh diye bir şey yok" diye uyardı. "Unutma ki Ticanî, Alevî, edDerkavîbunlarm hepsi de sadece müslümandı o kadar. Biz onlara, en çok üstad deriz."

Tam bu konuşma sırasında, sorularını bitirip bir an gözleri başka bir yöne kayan ihtiyar adamın yüzünde gezdirdim bakışlarımı. Cellâbiyeli genç adam gitmek üzere ayağa kalktı. İhtiyar adamın elini öpmeye hamle ettiyse de, ihtiyar adam elini hemen geri çektiği için başaramadı.

Cevaplarımdan tatmin olmuşa benzeyen ihtiyar adam, bu sefer şefkat dolu bir edayla, yeniden yüzüme baktı. En genç olanı temiz bir Ingilizceyle hitap ederek, ilk kez söze karıştı:

"Lütfen bizimle gelin. Evimize davetlisiniz."

Hiç tereddütsüz, "Evet" dedim. "Elbette, evet, hadi gidelim."

Otel lobisinden birlikte ayrıldık, dışarı çıkarken ihtiyar adam, taksi bulma zorluğu yüzünden yürümeyi teklif etti. Daha erken saatlerde otelin girişi şoför dolu olurdu ama şimdi ortalıkta bir tane bile gözükmüyordu. Doğrusu, bu beni ferahlatmıştı. Yürümek hem çok daha doğaldı, hem de daha çok konuşma, daha rahat birlikte olma imkânı veriyordu. Pazar meydanından geçip kumlu bir tepeyi aşarak, küçük ama hareketli bir köye vardık.

Arkadaşımın yanında konuşmakta neden zorluk çektiğimi anlattım ve onlara camiyi ziyaretimin hikâyesini ve nasıl umutsuzluğa kapıldığımı anlattım. Genç adam hepsini ihtiyar adama tercüme etti, o da, bir kez daha Sidi Muhammed İbnü'lHabib'i nereden tanıdığımı sordu. Ben de bir kez daha, Şeyh'imin benden onu bulmamı

istediğini açıkladım, ihtiyar adam bana adım söyledi ve tanışmış olduk. Genç adam, tam o

sırada söze girdi:

"Sizin anlayacağınız, büyükbabam, yani şimdi tanıştığınız kişi, Sidi Muhammet İbnü'lHabib'in halifesidir. Onu yıllardan beri tanır ve çok da severdi."

İhtiyar adam gülümseyerek bana baktı. Adını tekrarladı, ama bu sefer başına hacı unvanını ve sonuna da esSufi'yi ekledi. Yürümeye devam ettik ve yolda bir çok şeyden konuştuk. Bunlar arasında öğrenmenin ne kadar önemli olduğu ve ihtiyar adamın neler yaptığım ve Amerika'daki işimin ne olduğu konusundaki sorularından çıkan başka konular da geçti.

Genç adam, "Daha fazla Arapça konuşamayışımza üzülüyorum" dedi. "Büyükbabamın büyük bir bilgi hazinesi vardır, belki de size faydalı olurdu. Psikoloji konusunda çok şey bilir. Ayrıca bir çok önemli şeyin yanı sıra, gerçek bir âlimdir deve sizin de bildiğiniz gibi, sufîlik psikolojinin taçlanışı demektir. Sufîlik de, nihayet, insan nefsinin anlaşılmaz psikolojisini bilmekten geçer."

Yürüyüşümüzün tam burasında, köy sakinlerinden biri ihtiyar adama yaklaştı. ;

"Ya Sidi" diye hitap etti ona, yanma geldi ve tam önünde durdu, j Fısıltıyla bir şeyler anlattı, ihtiyar adam da dinledi, gülümsedi ve cel vapladı.

"Bu adam büyükbabamdan, karısı ile olan bir meselesi konusunda tavsiye istiyor," dedi genç adam. "Tahmin edebileceğiniz gibi, insanlar her konuda ona danışırlar." ihtiyar adam ile köylü arasındaki iletişim, samimiyet ve sevgi do1 luydu. Köylünün ihtiyar adamla konuşurken onun çok yakınında durduğunu ve yaşlı adamın

cellâbiyesinin boynunda çözülmek üzere olan bir düğmeyi iliklediğini fark ettim.

İhtiyar adam, "Bizi bu şekilde bir araya getiren tek sebep islâm'dır" dedi. "incelenmesi gereken bir sosyoloji vakıasıdır bu."

Yolda bir mezarlığın önünden geçtik ve ben kabir ehline selâm I verdim. Genç adam da benim peşimden selâm verdi. "Bu yaptığın," diye seslendi ihtiyar adam, "Sünnettendir."

"Müslümanm kalbi" dedi genç, "selâmet dolu olmalı, çünkü Rabbi'miz, bize sünneti talim ederek, nasıl müslümanca yaşanacağını ve nasıl ölüneceğini göstermiş, kalbine ahiretin kat'î olduğunu yerleştirmiştir."Ve onlara, sözün en güzeline, hainde en çuk lâytk Allah'ın yoluna erişme hidayeti verilmiştir. (Hac: 24'den)

Elimden, genç adama hayranlıkla gülümseyerek bakmaktan öte bir şey gelmedi. Böylesine genç birinde bu kadar ruhî duyarlılık görmek insanın kalbini ısıtıyordu. Bense onun yaşlarında, aylak bir batılı gençten başka bir şey değildim. Kötü biri değildim gerçiama, şimdilerde genci yaşlısı herkesi kıskacına almış görünen o korkunç kaybolmuşluk duygusu içinde gene de şaşkın şaşkın dolanıyordum.

Derken, yaşlı adamın evine vardık; dar sokağın gösterişlice bir kapıdan içeriye süzüldüğü sessiz ve, belki de, eskice bir hane. içeri girdik, beni rahat bir odaya buyur etti, burada bir müddet oturup kahve içtik. Kahveden sonra bana kendisinin ve Şeyh Muhammed İbnü'lHabib'in fotoğraflarını çıkarttı. Ayrıca, kendi çalışmalarını ve Sidi İbnü'lHabib'in eserlerine ilişkin şerhlerin yer aldığı çok özel bir eser de gösterdi. Daha

sonra, ingilizce bilen dervişlerden birini sohbetimize davet etti. Bir taraftan nane çayı ile birlikte bisküvi atıştırdık, bir taraftan konuştuk. İçim şükran duygularıyla dolup taşmıştı; ihtiyar adama bunca nezaketi için teşekkür ettim.

Çok kısık bir sesle, "Hepsi Allah'a ait" dedi.

Amerika'ya döndükten sonra, kendisine yazmamı istedi; yazdım. Hem Arapça, hem İngilizce yazılmış çok güzel bir mektupla cevapladı beni. Bugün, aradan onca yıl geçmiş olduğu halde, hâlâ onunla mektuplaşmm.

O güzel delikanlı torunu beni, biraz daha kalıp Meknes'teki ailesiyle tanışmaya davet ettiyse de, yazık ki kalamadım. Ama tanışmamız bir güzel dostluğu alevlendirmişti ki ;ateşi hâlâ yanar.

O gün öğleden sonra, ayrılma vakti gelip çatınca, bu Faslı ihtiyar Şeyh beni kapıya kadar geçirdi, selâmlaşarak vedalaştık. Sonradan sohbetimize davet ettiği derviş, beni arabayla otele* bıraktı. Otele dönmettın üzerinden çok geçmeden, resepsiyondan bir ziyaretçimin olduğunu haber verdiler. Lobiye indiğimde, karşımda ihtiyar şeyhin torununu buldum. Geniş, sıcak bir tebessümle, "Adresimizi yazdığınız kâğıdı unutmuşsunuz" dedi, eliyle uzatırken. .SU ÜSTÜNIZ YAZI YAZMAK

Bu kadar küçük bir şey için bunca mesafeyi aşmış olmasına şaşırarak, "İyi ama, buraya kadar nasıl geldin?" diye sordum.

"Yürüdüm, elbette" dedi, "üstelik de bu benim için zevk oldu. Esselâmüaleyküm".

Otelin önüne kadar ona eşlik ettim ve yolda yokuş yukarı çıkıp o kumluk tepede gözden kaybolana kadar orada durup arkasından baktım.

(" O akşam konferansa katıldıktan sonra, arkadaşım ve konferansa katılan diğer katılımcılarla birlikte dağın eteğine doğru geziye çıktık. Güzel bir gölün kıyısındaki bir ağacın altında otururken, Fez'deki geçirdiğim günlerimi düşündüm. O ihtiyar Faslı şeyhle tanışmış olmakla, nihayet tatmin olmuştum. Ben şüphelerle dopdolu olduğum halde, Rabbi'm rahmetini benden hiç esirgememişti. Gurub vaktine doğru, kırlardan otele dönerken, heybetli, siyah bir at üzerinde, vakur görünümlü bir Faslı dikkatimi çekti. Fas'a özgü koyu renk, pelerinimsi bir giysi vardı üstünde, mütevazi ve sade davranışlarıyla bir derviş tavrı sergiliyordu. Adamın yol boyu adeta uçup giden görüntüsünü uzun süre zihnimden silemedim. Bir süre sonra kendimi nasıl derinden derine onunla özdeşleştirdiğimi fark ettim. O, serapa asudelikti benim için. Ah, keşke ben de nefsimin süflî hallerine, onun o soylu küheylâna binişi gibi hâkim olabilseydim. Keşke ben de beka billah makamına doğru dörtnal uçabilseydim; uçarı bir okyanus dalgasının tam da tepesinde sükûnetle, uhrevî haberler peşine düşseydim.

Ertesi sabah arkadaşımla Paris'e uçtum, sonra da Amerika'ya. Döndüğüm günün gecesi Şeyh'i gördüm, işe bak ki, tam da onun Kur'ân dersleri verdiği gece gelmiştim. Oraya, tek bagajım sırt çantamı yüklenip yürüyerek, Şeyh'ten önce vardım. Seyahatimden sordu, ben de, ihtiyar Faslı şeyhle tanışmamla tamamlandığını düşündüğüm genel olaylar dizisinden söz ettim.

"Elhamdülillah" dedi, sıcak bir gülümsemeyle yüzüme bakarak.

"İhtiyar şeyh seni ziyaret etti demek. Elhamdülillah".

O akşam Şeyh'le yolculuğum üzerine uzun uzun konuşamadım1 ama, arayışımın sonuca ulaştığını bildirebildiğim için memnundumErtesi gün, kendimi olağanüstü rahatsız hissettiğim için, işten eve erken döndüm. Birden sanki nereden geldiği belirsiz tiksinti dolu bir bulantı dalgası yükselip, beni adeta altına aldı. Bu değişimin apansızlığ1 ile sersemlemiş, bir tükenmişlik uçurumuna atılmış, iyice takatten düşm halde, beni böyle sırtüstü yatağa yapıştıran şeyin ne okluğunu anlamaya fırsat kalmadan kendimi yatakta buldum. Bir gün kadar öylece yattım; sonra, üzerimdeki takatsizlik geçmese de, yavaş yavaş kendime gelmeye başladım. Öylece uzanmış, toparlanmaya çalışırken, karımın sesi düşüncelerimi yarıda kesti:

"Şeyh Efendi buradalar. Hazırlanman için birkaç dakika müsaade etti."

Kalan birazcık takatimi toplayarak abdestimi tazeledim ve yatağa döndüm. Şeyh, üzerinde normal bir pantolon kazakla, içeri girdi. Selâm verdi ve yanıma diz çökerek elini alnıma koydu. Sessizce dua etti, sonra o her zamanki kuşatıcı tebessümüyle bana döndü. Onu görür görmez kendimi daha iyi hissetmeye başlamıştım. Kendi melodramımın kapanma ne kadar da komikçe düşüverdiğimi düşünmeye koyuldum.

"Nasılsın?" diye sordu.

Hâlimden neredeyse utanırcasına, ama bu hiç beklenmedik ziyaretin getirdiği olağanüstü hayretle, "Şimdi biraz daha iyiyim, elhamdülillah" dedim.

Dobra bir ses tonuyla, "Hastalığın, seyahatinin boşa geçmediğinin bir işareti," dedi. Bu sözleri beni bir vahiy gibi çarptı. Kısmen kendi basiretsizliğimin şaşkmlığıyla,

suskunca gözlerine baktım. Küçük bir sürahinin kapağını açarak içmem için bana uzattı.

"Tadı nasıl?" diye sordu.

"Tatlı" dedim, "derin bir pınar suyu gibi."

Konuşmamız sırasında hep heyula gibi başımda dikilip duran, kendi hâlime ilişkin o kargaşa bulutunu fark etti. İçten bir kahkahayla gülmeye başladı.

"Fas'tayken de tıpkı böyle güldüğünüzü hissettim," dedim. "Arayışımın sonuçsuz kalacağı endişesi bütün benliğimi sarmalamış halde, su basmış odamın ortasında kala kaldığım sıradaydı. Anlaşılan ben ilerledikçe, bildiklerim de o kadar azalıyor".

Kalbini işaret ederek, "Ne kadar bilgi varsa, hepsi burada," dedi. Bugün oruç tut. Hastalık, senin saflaşmanın bir parçası".

Sonra da Nişapurlu Şeyh Ebubekir ile eşeğinin hikâyesini anlattı:

Bir gün Şeyh binlerce müridini yanına almış, eşek üzerinde geziyormuş. Yolda derin tefekküre dalan Şeyh, kendini, nimetlere garkolmuş halde, cennetin kapısına doğru yaklaşırken görmüş. Tam o anda eşek kuyruğunu

1SU USTUN t YAZİ YAZMAK kaldırmış ve çok kaba bir ses çıkarmış. Bu sesi duyunca Şeyh Ebubekir feryadü figan ile sakalını yolup koparmaya başlamış. Sarığını alıp yere çalmış. Müridleri, bunun üzerine, ne olduğunu sormuşlar. Onlara lefekküre daldığında düşündüklerini anlatmış ve tam da bunların ortasında eşeğin ona aslmda kim olduğunu hatırlattığını söylemiş.

Şeyh bir an duraladıktan sonra gitmek üzere kalktı.

"Kur'âna saygı göstermeyenlerden uzak dur" dedi, keskin ve berrak bir ses tonuyla, "bir de bu dünya ile yirmikılıç selâmını divanece sevenlerden. "

Selâm vererek kalktı, ve tıpkı gelişiyle olduğu gibi gidişiyle de beni hayretlere düşürerek ayrıldı.

Biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi?

Ona iki yolu göstermedik mi?

(Beled: 810'dan)

Fas'tan dönüşümünden iki hafta sonra, ikinci bir yolculuğa çıkarak başka bir konferans için Suudi Arabistan'a gittim. Yola çıkmadan önce Şeyhle görüştüm. Sonbaharın son güzel günlerinden biri olduğuna inandığım bunaltıcı bir akşam üzeri birlikte yürüdük. Şeyh'in, o gece şehrin sokaklarını adımlarken söyledikleri, kalbimin en derin yerlerindeki hasretlerimi okşadı ve hepsinin de Allah'ın izniyle dindirileceği tevekkülünü verdi bana. İçimde taşıp duran umutlar ve coşkulu heyecanlarla veda ettim. Üzerime düşen ne varsa yerine getirme niyetiyle yola koyuldum ve yolda Rabbi'mden inayet ve lûtfunu niyaz ettim. Seyahat güzergâhımda iki başka ülke daha, Suriye ve Türkiye vardı.

"Bu iki şehir arasında," demişti Şeyh, "aradığın hazineyi bulacaksın. Medine'de Resulullah aleyhisselâtüvesselâma salât ve selâm getirecek, sonra da Şam'da Şeyhü'lEkber'in ve Konya'da Hazreti Şemsi Tebrizî'nin türbelerini ziyaret edeceksin."

Seyahatin başından beri sürekli küçük imtihanlarla önüm kesiliyordu. New York'tan Londra'ya uçtuğum uçak sis nedeniyle havaalanına inemedi. Amsterdam'a uçup, bir kaç saat uçağın yakıt ikmali için bekledik. Londra'ya indiğimizde ise, Suudi Arabistan uçağı bağlantımı çoktan

kaçırmıştım. Kaçırdığım uçuş tarifesi, varış yerim Riyad'a doğrudan bağlantılı son tarifeydi. Bir sonraki uçak aktarmalıydı ve ancak bir kaç saat sonra havalanıyordu. Günün hemen tamamını havaalanında geçir 1Jm ve öğle sonrası geç bir saatte Cidde'ye uçan bir uçağa atladım. Cidde'ye indiğimizde vakit gece yarısıydı, pasaport memurlarının yardımına kalmıştım. Giriş kapısına yanaşırken, içimden epeyce bekletileceğimi sezmiştim. Neyse ki, iki üniformalı Suudi polis memuru önümdeki sıradaki yabancı uyrukluların pasaportlarını dikkatle incelemeye başladılar ve sıra bana gelene kadar bir kaç pasaporta el konulmuştu. Benim pasaportumu da aldılar, bir saat beklemek zorunda kaldım. Pasaportum iade edildi ve gece boyu sabah erkenden kalkacak Riyad uçağını beklemek üzefe hareket salonuna geçtim. Yürürken yalnız başına çalışan bir Suudi temizlik işçisine rasladım. Gri önlüğü içinde, sandalları ve başında kırmızı beyaz kufiyyesi ile, yorgun .ve sürüklenen ayaklarımın ritmini bastıracak bir hızla koridorun zeminini paspaslıyordu.

Riyad'a iki tam günlük seyahatin getirdiği asab bozukluğu ve yorgunluk içinde vardım. Yolculuğuma gerçekte arzuladığım günden bir gün önce yola çıkmış ve planladığım günden bir gün sonra varış yerime gelmiştim.

Sabırlı ol, ey korkak, senden önce bu yoldan geçen herkes senin durumundaydı.

(Şeyh Attar)

Havaalanından Riyad'a pazarlık ederek bir taksi tuttum, fakat yine de ödemem gerekenden fazla para istendi. Karşı koymamaya karar verdim. Otele vardım ve hemen konferans salonuna geçtim. Açılış bölümüne katıldıktan sonra, uyumak üzere odama kaçtım.

Konferans beş gün olarak planlanmıştı, ve her gün zorlayıcı ve faaliyet doluydu. Dinlenmeye ayıracak çok az vakit vardı. Ancak, bu günler zarfında, konferansın ev sahipliğini yapanlar katılımcıları dünyevî açıdan gayet iyi ağırladılar. Toplantı yerleri arasında servis hizmeti verildi, mükemmel yemekler sunuldu ve oldukça rahat bir konaklama sağlandı. Toplantıların devam ettiği hafta içinde, bazı genç Suudi öğrenciler katılımcıların uÇak rezervasyonlarının ayarlanması için görevlendirilmişti. Öğrencilere, Medine'ye uğradıktan sonra, Suriye ve Türkiye'ye gidecek bir uçuş planı verdim. Konferans bir perşembe günü sona erdi, ve o gün Medine'ye gitmek üzere yola çıktım. Konferansa katılımcı olarak gelen küÇük bir grupla seyahat ettim. Emniyet ve huzur içinde, fazla güçlük Çıkmadan Medine'ye vardık ve bir başka Suudi mihmandar tarafından karşılandık. Gece için konaklamamız sağlandı ve ertesi gün Mescidi #I

SU ÜSTÜN Fi YAZİ YAZMAK

İKİ SHYA11AT

Nebevî'de cuma namazı kıldık. Günün daha geç saatlerinde, kalabalık iyice dağıldıktan sonra, Ravzaı Mutahhara'yı ziyaret ettik.

Beraber seyahat ettiğim grup Mekke'de umre yapmak istediler. Fakat, benim umre yapmayı aklımdan bile geçirmemem gerekiyordu. Birlikte Medine'den Cidde'ye geçtik; burada onlardan ayrılmam gerekiyordu. Buradan seyahatimin geri kalan durakları için bir uçak bulmam gayet kolaydı. Ne garip ki, bütün belirtiler ayrılmamı gerektirdiği halde, gruptan ayrılmayı bir türlü kafam almıyordu. Herşeyden önce, ben zaten umre yapmıştım. Grupta Kabe'yi görmüş olan bir ben vardım. Şeyh,

Resulullah'm (a.s.m.) kabrini ziyaret etmemi teşvik etmiş, fakat konuşmalarımızda Mekke hiç geçmemişti. Kabe'nin kudsiyeti bir tarafa, Mekke'ye gitmek bir seçim, ne taraftan bakarsan bak, sakıncalı gözüküyordu. Her nasılsa grup psikolojisine kapılıp, bütün sağduyumu kaybetmiştim.

Bir saat ya da daha uzun bir süre Mekke'ye gidecek bir taksi aradık. Sonunda nihayet bir taksiciyi ikna etmiştik ki, ta arabaya binmek üzereyken polis durdurdu. Bir saat de, yasa dışı taksicilik hizmeti verdiği için polisin taksiciye ceza yazmasını ve ehliyetine el koymakla tehdit edişini bekledik. Olaya hayli üzüldüm çünkü, taksici oldukça nazik biriydi ve görüştüğümüz taksiciler içinde makul ücret isteyen tek kişiydi. Grupta Arapçası iyi olan biri grubun liderliğini üzerine aldı ve durumu havaalanı komiserliğinde çözmeye çalışan şoföre o da eşlik etti. Sonunda mesele halledildi ve havaalanından çıkmamıza izin verildi. Mekke'ye doğru yola koyulurken, beni Şam'a götürecek uçak da gökyüzünde havalanıyordu. Şam'a gidecek en yakın uçak iki gün sonraydı.

Mekke'ye yolculuğumuz oldukça uzun sürdü. Şehre geldiğimizde bizi umre için ağırlamakla görevli mihmandarlarımızı bulmaya çalıştık. Ortalıkta kimse yoktu. Geleceğimize dair bir mesaj almamışlardı. Bize referans verilen adama telefonla ulaşmak için bir hatta iki saat kadar harcadıktan sonra, bir sonuç alamadan Mekke'ye doğru yolumuza devam ettik. Sonunda mesajı anlamaya başlamıştım: bize nezaret etmekle yükümlü kişilerin nezaret süresi dolmuştu ve artık yalnız başımızaydıkBizi Cidde'de karşılayacak kimse göndermedikleri gibi, kendi inisiyatifimizle vardığımız

Mekke'de de bizi bekleyen kimse yoktu. Gruptaki adamlardan birinin Mekke'de bir arkadaşı vardı. Ona kolayca ulaştık, abdest tazeleyip, Mescidü'lHaram'a doğru yola koyulduk. Kabe'nin ihtişamlı görüntüsü önümüz sıra yükseliyordu. Allah biliyor ya, seyredilmeye değer muhteşem bir binaydı Kabe, fakat o an benim için bir şeyler eksikti. Eksiklik benim içimdeydi. Bir namazı bitirmiş, orada otururken, Allah'ın hem Mekke'de hem de insan kalbinde bir kıble tayin ettiğini farkettim. Bu kıblelerin varlığını insanın kendi deneyimleriyle hissetmesi ve bu ikisi arasındaki farkı yüzyüze kaldığı bir imtihanla farketmesi gerekiyormuş. Birden bizi bekleyen sayısız yön olduğunu fakat sadece bir kalbimiz olduğunu farketmeye başladım. Safa ve Merve arasındaki sa'yim de bu düşüncelerin altında aydınlanıyordu. Sa'y sırasındaki koşmanın, yürümenin ve başkalarının yanından geçip gitmenin kıblenin ötesine doğru yönelmiş bu hayat yolculuğunun hakikatli bir dersi olduğunu kolayca görebiliyordum.

Muhakkak ki dönüşün Rabbi'nedir. (Alak: 8'den)

Umreden sonra sandaletlerimi bulamadım. Bir kaç saniye, hem de Mekke'de nasıl böyle bir şey olur diye köpürdüm. Bir dolar bile etmeyecek ve camii kapısının önünde en az 5,000 tane benzeri olan sandaletleri birinin çalmış olduğunu düşünüyordum. Mekke sokaklarında yeni bir çift sandalet almak için yalın ayak dolaşırken, içimde beslediğim tuğyanı bastırmaya ve tevazuya ne kadar da ihtiyacım olduğunu anladım. Dahası, seyahate çıkmadan önce Şeyh'le son görüşmemizde, onun da ayağında sandalet vardı. Şam'ı ayağımda sandaletle ya da yalın ayak olarak ziyaret etmemi söylemişti.

Cidde'ye bizi Mekke'ye getiren taksici ile döndük ve cumartesi gecesi tekrar havaalamndaydık. Bize uygun bir uçak yoktu. Ertesi güne kadar da olmayacaktı. Suriye ve Türkiye'ye pazartesiden önce uçak yoktu. Ne bizi ağırlayacak mihmandarlar ne de konaklayacak yerimiz vardı. Havaalanı görevlileri son derece kabaydı ve onları aşmanın ya da kaçmanın bir yolu yoktu. Geceyi havaalanında bir salonun soğuk bir köşesinde, yerde geçirdikten sonra, üzerimde büyük bir yorgunlukla kalktım ki neredeyse ayakta uyuyordum. Londra'ya uçmak niyetinde lan iki grup arkadaşım beni planımdan caydırmaya çalıştılar. O gün öğleden sonra Londra'ya uçuyorlardı.

"Yorgunluktan ölürsün" dedi biri. "Bak, şimdiden ne kadar yorulmuşsun."

"Havaalanı personelinin ne kadar düşmanca ve saldırgan davrandıkları da ortada" diye lafa girdi öteki. "Aslında ülkeden çıkmanın senin için hayırlı olacağını düşünüyoruz biz. Bizce Suriye'ye gitmen için bir sebep de yokpeki vizen var mı?" diye sordu birinci adam. Simdi hem kendisi, hem de diğeri adına konuşuyordu.

İkisi, sırf benim adıma duydukları kaygı yüzünden cesaretimi kırmak için böyle bir tavır takınmıştı. Yapmam gerekenleri bilmediklerini biliyordum, bunu onlara söylememin imkânı da yoktu. Bildiklerime rağmen, mantığımın de sesine kulak asmayıp, onları dinledim. Kendi kendime gerçekten de çok yorgun olduğumu ve düşünme ya da harekete geçme isteğimi tamamen kaybettiğim garip bir hâle girdiğimi hissediyordum. Sanki her şey birkaç saniye içinde olup bitti ve daha neye uğradığımı anlayamadan, kendimi ötekilerin yanında bir

Londra uçağında buldum. Diğer planlarımın hepsini iptal etmiş, elimdeki biletleri de iade etmiştim. Vazgeçmiştim ve bunu yaparak da, imtihan, entrika ve güçlükler karşısında kendi kendimi keşfetme yolunda ender bulunur bir fırsatı elden kaçırmıştım. Üstelik, insanı zorlayacak denli yoğun kişisel inisiyatif gerektiren koşulların üstesinden gelme yeteneğimi gösterme şansımı da saçıp savurmuştum. Bu inisiyatifi ele almayarak, manevî gelişme ve daha fazla iç huzura kavuşma imkânını da kaçırdığımı hissettim. Hedefe yaklaşmıştım ama böyle bir durumda yakınlıktan söz etmek, bir kriz anında telefon kulübesinde yirmi beş sente ihtiyacınız varken yirmi dört senti olmak gibidir. Beni bekleyen çok şey vardı ama kaçırmıştım işte. İşi oluruna bırakmıştım. Oysa bütün yapmam gereken, bedenim yerine ruhumu düşünmek, ve o bekleyişe tahammül etmeyi denemekti.

Ruh da beden gibi ya ilerleme ya da düşüş durumundadır; ve Manevî Yol, ancak seyyahın hatalarının ve zaaflarının, uykusunun ve ataletinin üstesinden gelme nisbetinde açılır ve genişler ve bunların her biri onu, gayreti ölçüsünde maksuduna yaklaştırır.

(Şeyh Attar)

Biletlerimi iade eder etmez, içimde ta derinlerden çalkalanarak yükselen bir hastalık dalgası hissettim. Uçakla Londra'ya varana kadar üstümde kasvetli bir şüphe bulutu heyula gibi dikildi durdu. Uzaklara doğru uçtukça, kendi hâlim daha da netleşerek gözler önüne seriliyordu. Can sıkıntısından iyice hastalanıp, dipsiz bir depresyon çukuruna düştüm. Hiçbir direnme göstermeyişime ben de inanamıyordum. Hele geçmiş tecrübelerimde iman ve sabrın meyvelerinden çok şeyler

tatmışolduğum halde, iyice koyverişime büsbütün kızıyordumdaha önce de bazı zor şeylerin üstesinden gelmiştim halbuki. Ancak, olan olmuş, bu apansız tehditle yüzyüze gelince, bildiğim her şeyi unutmuştum. Daha önce öğrendiklerimi ne kadar çabukça unuttuğumun idraki içinde kendimle yüzyüze gelince, depresyon ve kökü derinlere uzanan çaresizlik duyguları yüzünden iyiden iyiye hastalandım.

"Bu Allah'ın takdiri mi?" diye sordum kendi kendime, "yoksa benim gafletimin ve cesaretsizliğimin sonucu mu?"

Londra'ya varınca, $eyh'e ulaşırım belki diye umutsuz bir çabayla denizaşırı bir telefon açtım. Biri telefona çıkıp kendisinin halvete çekildiğini ve görüşmenin mümkün olmadığını söyledi. Geri döndükten epeyce sonra ve arayabileceğim her şey elimden çıkıp ulaşılmaz hale geldikten sonradır ki, Şeyh'in yola çıkmadan önce verdiği son talimatı hatırlamaya başladım:

"Şu üç şeyi elden bırakma" diye tembihlemişti: "Eğitici dil, dikkatli kulak ve imanlı kalp."

Şeyh'le daha sonra, Kur'ân sohbetlerinden birinde görüştüm. Ben içeri girip yerimi aldıktan hemen sonra, orada hazır bulunan küçük cemaate şöyle seslendi:

"Eğer bir nur alamıyorsanız, bunun sorumlusu Rabbi'niz değil muhtemelen sizsiniz demektir. Kimbilir kalbinizin daha fazla saflaşmaya ihtiyacı vardır."

Sanki sadece benimle konuşuyor gibiydi. Söyledikleri, Allah'ın takdirine karşılık kalbimin bir 'köşesinde hâlâ kıvranıp o sorunun cevabı oldu. Sorunun cevabı sık sık okunan ve o anda aniden zihnime doğan bir âyetle geldi: la ilahe illâ ente sübhaneke inriî küntü minezzalimlnSenden başka ilâh yoktur; Seni her türlü

kusurdan ve zulümden tenzih ederim; gerçek şu ki ben zalimlerden oldum.

Kur'ân sohbetinden hemen sonra, müridlerden küçük bir grup Şeyh'in etrafında halkalandı. Aralarına ben de katılınca, seyahatimle ilgili sorular sormaya başladı. Kendisine seyahatin çok başarısız geçtiğini söyledim.

Son derece ciddi bir sesle, "Şeyhi Ekber seni bekliyordu," dedi. Onu boş yere beklettin."

Beni saran o kasvet duygusunun yeniden su yüzüne çıkmaya başladığını fark ederek, tam orada nutkum tutulmuş halde kalakaldım.

"Elma ancak olgunlaşınca düşer," diye devam etti Şeyh. "Allah iki Doğu'nun ve iki Batı'nm Rabbi'dir. Yüzünü nereye döndürürsen döndür, O oradadır. Orada kaçırdığın şansın bir eşi burda, bu tekkede de elinde. Unutma, Peygamber aleyhisselâtüvesselâmm kabrinde sadece toprak var, öbür kabirlerde de toprak var. Uluhiyet Allah'a aittir, başka hiçbir şeyin önemi yoktur. Ben sadece senin kendi kalbim dinlemeni isi temiştim— ama en iyisi Rabbi'mizin karar vermesi değil mi?"

Şeyh'i bir daha görene kadar aradan iki hafta geçti. Bu arada dep1 resyonum devam etti ve çoğu kez onun söyledikleri ile olayların garip " akışı üzerine düşündüm. Müslüman cemaat önünde bir konuşma yapi maya davet edilmiştim, kafam o sırada hiç böyle bir konuşma yapmaya müsait değildi ama son bir gayretle düşüncelerimi toparlayıp konuşmaya çabaladım. Kürsüye çıkmadan az önce, Şeyh yanında çok muhterem misafirlerle odaya girdi. Selâm vererek yaklaştım ve benim yerime kendişinin konuşmasının doğru olacağım söyledim.

"Konuş," dedi, "Sen konuşacaksın, biz de dinleyeceğiz."

Fevkalâde temkin içinde, elimden geldiğince dikkatli ve şevkli konuştum. Konuşmamın bir yerinde şu hikâyeyi anlattım:

Bir zamanlar Ayaz adlı bir köle varmış. Takdir bu ya, köle bir gün Sultan Mahmud'un kölesi olmuş. Sultan, köleyi taşıdığı asil karakteri sebebiyle çok sevmiş. Derken Sultan'm öylesine itimadını kazanmış ki, bütün sultanlığın haznedarı tayin edilmiş ve en kıymetli ve zarif mücevherler, taşlar ona emanet edilir olmuş. Bu gelişmeyi gören diğer saraylılar ise durumdan pek rahatsız olmuşlar. Hasedleri ve kibirleri yüzünden, sözüm ona basit bir köleye böyle bir mevki verilmesini ve kenj di rütbelerine çıkarılmasını bir türlü hazmedememişler. Bu duyguları içinde, özellikle Sultan yakmlardaysa ondan gün geçtikçe daha çok şi| kayet etmeye başlamışlar, ve asil ruhlu kölenin itibarını zedelemek için ellerinden geleni ardına komamışlar.

Bir gün, Sultan'm huzurunda bir saraylının bir diğer saraylıya şöyı le dediği duyulmuş: "Köle Ayaz'm sık sık hazineye gittiğini biliyor ui sun? Aslında her gün gidiyor; hatta izinli günlerinde bile gidip orac saatlerce kalıyor. Onun mücevherlerimizi çaldığından adım gibi nim."

Sultan kulaklarına inanamamış. "İşin aslım, kendi gözlerimleyeliyim," demiş. Böylece o da hazine dairesine gidip köleyi gözlemek istemiş. Duvara küçük bir delik yaptırıp, içeride olanları seyretmeye hazırlanmış. Köle hazine dairesine bir dahaki sefer girdiğinde, Sultan dışarıda beklemeye koyulmuş. Kölenin sessizce içeri girdiğini, kapıyı kapattığını ve sandığa gittiğini görmüş.

Köle Ayaz, sandığın önünde diz çökmüş, kapağı usulca kaldırmış ve içinden bir şey çıkarmış. Orada sakladığı küçük bir bohçaymış bu. Bohçayı öpmüş, alnına koymuş ve sonra da açmış. İçinden ne çıkmış dersiniz? Köleyken giyindiği yırtık pırtık elbisesi! İşte köle Ayaz, saraylı giysilerini çıkarmış, bu elbiseyi giymiş ve sonra aynanın karşısına geçmiş.

Kendi kendine, "Daha önceleri bu elbiseyi giydiğin zamanlar kim olduğunu hatırlıyor musun?" diye sormuş. "Bir hiçtin sen. Hepsi hepsi satılacak bir köleydin ve Allah,Sultan'm eliyle sana, rahmetinden, belki de hiç hak etmediğin nimetler lütfetti. İşte Ayaz, şimdi buradasın, ama asla nereden geldiğini unutma, çünkü mal mülk insanın hafızasını uçurur, unutuşlara sürükler. İmdi sen de, nimetçe senden aşağı olanlara kibirle bakma ve, ayrıca, Allah'a Sultan'a lütuf ve merhamette bulunması ve uzun ömür bahşetmesi için dua et. Ve daima hatırla Ayaz. Hatırla!"

Kendi kendine bunları söyledikten sonra, gene saray elbiselerini giymiş. Eski hırpanî elbiselerini özenle katlamış, öpmüş ve yeniden sandığa geri koymuş. Sandığı kapatmış, kilitlemiş ve sessizce kapıya doğru yürümüş. Hazine dairesinden çıkarken, birden Sultanla yüzyüze" gelmiş. Sultan, gözlerini kölenin yüzüne dikmiş dururken, yanaklarından aşağı yaşlar süzülüyormuş ve boğazı öylesine düğümlenmiş ki, konuşmakta güçlük çekmiş. Sıcak bir gülümsemeyle "Ah Ayaz" diye iç Çekmiş, "bugüne kadar mücevherlerimin hazinedarıydın, ama şimdi. kalbimin hazinedarısın. Bana, benim de, önünde bir hiç olduğum kendi Sultan'ımm huzurunda nasıl durmam gerektiğini ders verdin."

Ben konuşmamı tamamlamadan hemen önce Şeyh dışarı çıktı. Dana sonra, ben de oradan ayrılıp dışarı çıkarken, büyük bir şaşkınlıkla nun da arabasını sokağa park etmiş, motoru çalışır halde konuklarıyla turduğunu gördüm. Beni görünce yanma gelmemi işaret etti.

"Gözlerin biraz yorgun görünüyor, neden?" diye sordu, ben arabaya doğru yürürken.

"Seyahat" diye cevap verdim.

İçten bir gülüşle, "Ters giden bir hizmet mi, yoksa?" dedi.

"Aslında ben."

"Ama ne?" diye seslendi.

"Sanırım sizin dediğiniz gibi, hazır değildim."

"Kral Halid'in sarayına girmek," dedi, "Şeyhlerimizin kabrine gjr. mekten kolaydır."

Sonra bana. bir dervişten tasavvuf hakkında her şeyi öğrenmek iste. yen bir işadamının hikâyesini anlattı. Derviş bütün dünyevî işlerinde adama refakat etmiş ama birlikte oldukları süre içinde adam işine öylesine gömülmüş ki, ilgi duyduğunu söylediği konu üzerinde tek bir şey sormamış. Nihayet, bir uçağı yakalamak üzere takside giderken, elini dervişin omuzuna koymuş ve şöyle demiş:

"Eh, bir saat vaktimiz var: Hadi, şimdi bana tasavvuf hakkında bildiğin her şeyi anlat".

"Dünyanın ve Dervişin Yolu", dedi Şeyh, "kolay kolay bir araya gelmez. İkisinde aynı anda yürüyemezsin."

Derken, bana konuyla hiç ilgisi yokmuş gibi görünen bir şey sordu: "Kurban ettiğin koçun derisini yüzmen ne kadar vakit aldı?"

Bu sorunun ne anlama geldiğini anlamam için aradan birkaç hafta geçmesi icab etti.

"Ayaz'ın kıssasından kendine de bir hisse al," dedi, "belki güzel bir hutbe sundun, ama bundan alınacak bir ders var. Yarın hikâyeyi bir de kendine anlat ve tefekkür et."

Selâm vererek hızla uzaklaştı ve beni orada sokağın ortasında öylece ayak üstü bırakıp gitti. Egzosundan çıkan dumanlar kaybolduğunda, o da gözden kaybolmuştu.

Şeyh'i yeniden gördüğümde, son mesajını aktardı.

"Hikâye anlatacağına" dedi, "bırak, hikâyelerin seni anlatsın. Onları kendi hayatına uygula. Her gün üzerine bir fakirlik elbisesi geçir ve içindeki dünyayı Hazreti ibrahim aleyhisselâmın bıçağıyla kes. Unutma, eğer bu dünyayı istersen sadece bu dünyayı alırsın, ama eğer Al' lah'ı istersen, hem dünyayı hem ahireti alırsın." Kısa bir duraklamadan sonra bana gülümseyerek baktı, ama su götürmez bir ciddiyetle konuştu:

"Bunu anlamak için" dedi, "sen de (Rabbi'ni arayan her gerçek aı yışçı gibi), hamile kalmak zorundasın, işte bu kadar!"

Şeyh'in son söyledikleriyle nutkum tutulmuştu. Karım tam o sila ilk hamileliğinin başlarındaydı ve böylece benim için Allah aşkıyve O'na yakın olma iştiyakıyla hamile kalma umudumun bir haricî^ilcisi oluverdi. Şeyh'in bu sade sözü, hamileliğinin bütün safhalara karımı gözlememi ve kendi doğumumu yapmadan evvel benim i kendi enfüsî âlemimde geçmem gereken sürecin farkında olmamı ve na göre karımın hamileliğinden ilham almamı sağladı.

Bu iki seyahatin dersi, ben eve döndükten sonra, uzunca bir süre devam etti. Aslında her gün, seyahatin bir uzantısıydı ve bir seyyah olarak edindiğim dersler de gün be gün yavaş yavaş önümde açıldı. Aylar önce, daha önceki bir bölümde bahsettiğim gibi, Şeyh bana hatırlamam gereken beş maddelik bir liste vermişti; yani

(1) terki heva,
(2) yakaza,
(3) ümit,
(4) tevekkül ve
(5) a'mâl.

Bunlara ilişkin birçok sır önümde açılmaya devam ediyordu. Bu küçük not üzerinde düşünmeye devam ettikçe, onu dervişin evinin yolunu tarif eden bir kroki değil de, Rabbi'ni arayan ve müridliğin gerektirdiği teslimiyet, yakın ve aşkı yaşama halini ve dervişin yolculuğu sırasında uğradığı "ev"i tarif eden bir kroki olarak görmeye başladım.

Seyahatleri öncelikle bir ümit dersi olarak görmeye başladım, ama daha önceki dersleri de içeriyorlardı şüphesiz. Tevekkül ve sabır dersleri ve Şeyh'in gündelik yaşantım içindeki diğer dersleri farkettirme çabasıyla söylediği herşey Rabbi'min bana hayat verişindeki lûtfunu gösteriyordu.

Notta sıralanmış olan kademe ve safhalar, şimdi geriye bakınca, gittikçe daha aşikâr hale geliyordu. Şeyh'in aylar önce bu notta yazdığı Şeyler, ikinci seyahate çıkmadan önce bana verdiği talimatta yeniden ifade edildi:

"Keskin bir dil, aleste bir kulak ve tevekkül dolu bir kalp." Seyahabir durağında tevekkülüm, teyakkuzum ve

hevamı terketmekli§ılrı, bunların birine ya da hepsine birden ilişen olaylarla smanmıştı.

Peki ya ümit dersi neredeydi? Ümidin ne olduğu ise başarısızlığım e gün yüzüne çıkmıştı. Büyük Şeyh elAlevi, "Eşya zıddıyla bilinir,"

"ve eğer zıtlar olmamış olsaydı, herşeyi yoktan Vareden'in eserleribize gizli kalırdı." İşle, herşeyi zıddıyla öğrenmenin bu garip cilvesiyle, sadece bir seyahatimde değil, iki seyahatimde de Rabbi'mm lûtfunu görecektim.

Kendini elmasla şereflenmiş, taşla aşağılanmış biliyorsan, sen Allah'la beraber değilsin,

(Şeyh Attar)

Aylar boyunca beni birinci seyahatte başarılı, ikincisinde başarısız kılan şeyin ne olduğunu düşündüm. Bana çirkin görünenin gerçekte güzel olduğunu daha sonra idrak ettim, çünkü bakışlarımı kendi nefsime çevirip, "kalbimin sesine kulak verince", ikinci seyahatin, başarılı olması halinde, sadece benim kendimi beğenmişliğimi besleyeceğini ve böylece ilerleme yolumda bir engel olacağını anladım. Bir keresinde, Şeyh, "Baldıranı tatmayan," demişti, "balı da tatmamış demektir." Benim ezici ve öldürücü bir başarısızlık olarak kabul ettiğim şeyin getirdiği acı ve çaresizlik, böylece sonunda, ümidin ne demek olduğunu öğreten çok tatlı bir derse dönüştü.

Birkaç ay sonra, bir öğle sonrası, yağmur çiselerken, tekkeye mi gitsem, yoksa o anda adeta üzerime yapışan kimi işlerimi mi bitirsem diye düşünüyordum. O sıralar kilometrelerce uzakta bir yerde oturduğum için, yolculuk konusunda daha ihtiyatlı davramyordum. Yağmurlu yolda, nereye gideceğimi bilmeden araba sürüyordum.

Kalbimden açıkça şu sesi duyana kadar arabayı en az iki kez geri çevirdim: "Mescide git!" Mescide gitmenin asla yanlış bir karar olamayacağını işte o gün anladım.

Tekke'ye geldiğimde, Şeyh yukarı kattaki odasındaydı. Dışarıda biraz oyalandım, abdest tazeledim ve mescide girdim. Bir köşeye oturup, Kur'ân okumaya başladım. Okurken yakınımda birinin varlığım hissettim. Başımı kaldırdım, mihrabın önündeki koyun postunun üstünde güzel bir adam duruyordu. Sakallıydı, siyah bir elbise giymişti ve güzel, uzunca siyah bir sarık takmıştı. Bir elinde teşbih vardı ve ben okurken o da başını sallayıp duruyordu. Derinlemesine bakınca, yüzünde saklı güzel tebessümü farkettim. Ben bakınca da tebessümüne devam etti, ama kendisi aniden gözden kayboldu. Çok geçmeden, Şeyh mescide indi. Birlikte oturduk, deminki ziyaretçiden söz ettim. Gülümseyerek' "Hep başına gelecek bu" dedi. Daha sonra da, gene, hakkında birkaç soru sorduğu bu olaya dönerek bana, "Sen çok talihli bir adamsın," dmisti. Bu ziyaretçi, Şeyh'in seyahatten dönüşümün hemen ardından bana söylediği şeyin ne kadar doğru olduğunu gösteriyordu: "Oradaki talihin aynısı burada da var, bu tekkede elinin altında." Her türlü açıklamamın ötesinde ve hiç sebepsiz, benim liyakatımla ya da gayretimle kıyaslanamayacak bir şey hayata filizlenmişti içimde. Şimdi kalbimde doğmakta olan büyük bir güneşin şavkını hissediyordum. Tıpkı radyodaki şarkı gibi: "Şimdi olup bitiyor bu yolculuk, bugün." Gerçekten de öyle.

Ayaz'ın hikâyesi, gerçekte ümit meyvesinin yeşerdiğini ders veriyordu. "Her gün sen de bir fakirlik elbisesi geçir üstüne" demişti Şeyh, "ve içindeki dünyayı Hazreti

İbrahim aleyhisselâmın bıçağıyla kes." Kölenin hakkı fakirlik libası içre olmaktı; işte sır dainsanm neyi kaybettiğinin değil, neyi bulacağının sırrıburada saklıydı. Ayaz'ın kıssası, insanın ancak bir köle olduktan sonra erişebileceği yükseklikte bir dersti. Ah teslimiyet! Teslimiyetin köleliğidir ki ancak, ümit meyvesini yeşertir: Vahdetin tadı. Ama arayışçı vahdetin gölgesine daha erişmedenuzun yolların yolcusu her kuş, Simurg'un huzuruna gelmedenkalbin bütün ayrık otlarından temizlenmesi gerekir. Bu temizlik, Hazreti Şemsi Tebrizî'nin, "Marifet nedir?" sorusuna verdiği cevapta karşılığını bulur:

"Kalbin Hakk ile hayatlanmasıdır," der Hazret ve ekler: "Diriyi öldüryani nefsini. Ölüyü diriltyani kalbini. Bulduğunu yitiryani dünyayı. Yitiğini bulyani ahireti. Varı yok etyani hevanı. Yoğu var etyani niyetini. Marifet kalptedir, delâlet dildedir. Ubudiyet tenden geçmekle yapılır: Eğer cehennemden kaçıyorsan, niyetine sadık kal; eğer Mevlâ'nı arzu ediyorsan yüzünü O'na döndür, çünkü O'nu hemen bulacaksın."

Zaman içinde, bu iki seyahatim ile birlikte başarısızlıklarım ve baŞarılarım üzerinde düşünürken, bir gün Kur'ân'm şu mealdeki ayetlerine denk geldim:

Dediler ki: Rabbi'miz, bize iki kez ölüm verdin, iki kez dirilttin. Biz de günahlarımızı itiraf ettik. Şimdi (bu ateşten) çıkmaya yol var mı?

(Mü'min: 1 l'den)

Bu ayetle Rabbi'miz insanı yokluğun ölümünden hayata getirmiştir

ki, bu ruhun ilk seyahatidir. Sonra, insan, bu hayattan ölüm vasıtasıyla ahirette haşredilmeye gider ki, bu da

ikinci ve nihaî yolculuktur. Kendi yolculuğum, beni asıl yolculuğun şuuruna erdirmişti. Bu gerçek bana gösterildikten sonradır ki, Orta Doğu'ya yaptığım o dünyevî yolculukta aradığımı sandığım şeyi kaybetmemin ne büyük bir rahmet olduğunu anlamaya başladım. Kendi riyakârlığım kendi gözümde aşikâr hale geldi. Bunu itiraf edince, içimde hiç el değmedik bir yerlerden gerçek ve duru bir ümit su yüzüne çıkmaya başladı. Bu ümit henüz tamamen gerçekleşmediyse de, var, hissediliyor ve çiçeklenmeye duruyor ya bu yeter—Şeyh'in söylediği gibi eğer insan gerçekten hamileyse günlerini sayması yeter. Rabbi'min lûtfu ve rahmetiyle, doğum günü gelecektir.

Altıncı Bölüm

Seyahatlerden döndükten sonra, Şeyh"le ender olarak görüştüğüm uzunca bir dönem başladı. Gerçi, bu arada, birlikte, yakındaki bir şehre çok kısa, ama pek keyifli iki araba yolculuğu yaptık ama, başbaşa kaldığımız anlar çok kısa oldu. Samimî sohbetlerden uzak böylesi uzun aralar, giderek, onunla olan ilişkimin karakteristik bir hâli olmaya başlamıştı; ama dediğim gibi, böylesi dönemlerde gene de yapmam gereken bir ödevim oluyordu. Tanışıklığımız üzerinden zaman geçtikçe, ödevlerim de giderek inceliyor, nazikleşiyordu.

Şeyh'in Kur'ân'a dair dersleri, bu sırada da devam etti; onun yüz yüze sohbetlerinin yokluğunda bu dersler benim için büyük bir ilham ye hidayet kaynağı oldu. Şeyh'in, İslam'ın iki büyük cihadı, Bedr ile Uhud üzerine yaptığı konuşmalar fevkalâde etkileyiciydi ve cemaat içinde herkese açık olarak yaptığı konuşmaların sonuncularmdandı. Konu, bazen, cihad, zühd ve tevekküle gelip dayanıyordu.

Bu sohbetlerde, müridler ve dervişler arasında varlığı hissedilen manevî gelişmeye ilişkin kişisel kaygılar, Şeyh'in konuşmasında daha Mr net ve müşterek ifade kazanıyordu. Bu durum, beni, öteden beri taOıyageldiğim diğer arayışçılarla olan bağlantım ve yolculukta hangi ortak şeyleri paylaştığımız konusunda kafa yormaya itti. Birdenbire,SU USTUN E YAZİ YAZMAK

Şeyh'in tek müridi olmadığım gerçeğini ayan beyan gördüm. Dahası, bazen kendisiyle başkalarının huzurunda konuşmak zorunda kalacağımı, yoksa Şeyh'ten bir cevap koparabilmek için aylarca beklemek zorunda kalacağımı da öğrendim. Herkese açık bir foruma benzeyen bu sohbette saklı bir sır, kendi kişisel kaygılarıma bakışımı da değiştirdi ve böylece çoğu kez başlangıçta bana çok önemliymiş gibi görünen kimi kaygılar Şeyh'in huzurunda ve herkesin yanında söylenmeye değmez oluverdi.

O sıralarda dile getiremediğim en büyük kaygılarımdan biri arabamdı. Şeyh'e aslında bunun hiç lafını etmemiştim, ama ben bir taraftan durmadan parça değiştirirken, araba sık sık bozuluyor ya da bozulup bir kenara çekilip aylarca bekliyordu. Daha önceleri, çiçek dersinin sırlarını kavramaya çalıştığım sıralar, Şeyh'in dervişlerinden birinin de benim gibi arabasıyla başı dertteydi. Bu derviş beni her gördüğünde gülümsüyor ve arabamla aramın nasıl olduğunu soruyordu, ama bu kardeşimin araba deneyimi ile benimkisi arasında bir bağlantı kurana kadar meğer ayların geçmesi gerekiyormuş. Onun her soruşunda, arabam bozuk da olsa, işin sırrına ermem için vakit daha erkenmiş. Laf arasında, arabası problemli dervişin daha iyi bir araba almayı planladığından söz ettim. Bunun üzerine, Şeyh benim de dervişe eşlik edip onun araba

bulmasına yardımcı olmamı istedi. Talimatına uyarak dervişle temas kurdum.

O günün öğle sonrasını, şehrin "Car City" denen ve sokak sokak elden düşme arabayla dolu semtinde geçirdik. Her tür ve boyda, yerli ya da yabancı, lüks ya da ekonomik arabalar, spor coupe'ler, sedanlar, gümrükte çürümüş enkazlar, donatımı yenilenmiş antikalar ve dahası. Her birinin kendince bir namı vardı, her birinin kendine göre müşterisi vardı. Kimine zamanında meşhur birileri binmişti, kimine de meçhul kişiler. Kimi markalarıyla, kimi ağzı kalabalık ve geri çevrilmeyecek teklifler yapan satıcıları, kimi parlak kromajı ve az kilometre yapmış oluşu gibi cazip özellikleriyle müşteri arıyordu, kimi ise kendisiyle tek alâkası ön cam silecekleri arasına sıkıştırılmış olmasından ibaret olması muhtemel "İyi Koşucu" yazılı bir ilânla.

O güneşli yaz gününde, ikimiz, belki de bu şehir temerküz kampından kurtulup huzur dolu bir ara sokağa başım uzatma ya da belki bir sıcak garaja sığınma umuduyla bize kur yapan arabalar arasında sokak sokak dolaşırken, zihnime iğne aradığım günlerin müphem gölge leri vurdu. Derviş her imkânı gözden geçiriyor, sorular soruyor ve sabırla satıcıları dinliyordu. Epey araba inceledikten sonra, sakin bir anda bana döndü ve dedi ki:

"İnsan hangisini seçmesi gerektiğini nereden bilebilir ki? Hele de Şeyh'in bana, hangi arabayı seçersem seçeyim ömrünün kısa olacağını, ama yine de doğru bir araba olduğunu söylemiş olması yok mu; işte bu seçimimi iyice zorlaştırıyor."

Onu halden anlar bir eda ile dinledim, ama bir cevap da vermedim. "Hangisini seçmek gerek?" Daha önce,

binbir çeşit pikap iğnesi dolu bir vitrinin önünde şaşkın şaşkın bekleyip dururken gün yüzüne çıkmış bir soruydu bu. Arayışçmm yüreğindeki imânı sınamalardan geçiren bir soruydu bu. Daha önce böyle bir sınamadan geçtiğim halde, dervişin aynı sorusu o gün bir kulağımdan girip diğerinden çıktı. Çünkü o sırada arabam iyi çalışıyordu, bu yüzden kendimi geri çekip sadece bir gözlemci konumuna yerleştirdim ve bu dersin sadece onun dersi olduğuna karar verdim.

Sonunda derviş, daha ilk başlarda gözüne çarpan bir arabada karar kıldı. Basit, çok yıpranmış, gümüşmavisi ekonomik tipli bir arabaydı, bir Toyota ya da Datsun'un Amerikan kopyasına benziyordu. İki satıcı da, sanki bir prensin servetine konmak üzere olan külkedisinin annesiyle babasıymışcasma tebessüm ederek arabanın arkasında duruyorlardı. Tebessümlerinin arkasında belki de işin çabucak bağlanması umudu gizliydi, ama hem derviş, hem onlar, hem de ben, bu külkedisi araba için büyünün bozulacağı geceyarısı ânının hızla yaklaşmakta olduğunun gayet de farkındaydık. Satış yerine tekrar döndüğümüzde, derviş arabaya ciddi olarak müşteri olduğunu söyledi. Arabayı yeniden incelemek istedi, ve ikimiz motor kapağım kaldırarak incelemeye koyulduk, ve bir saati çekiç ve testereyle tamir etmeye kalkışan iki maymunun mekanik becerikliliği ile uzun uzun arabanın sorunlarını tartıştık. Satıcılar sanki bizim farkımızda değil gibiydiler. Hatta, arabanın birkaç son dakika tamirine ihtiyacı olduğunu söyleyerek beni şaşırttılar. Derviş, ise asabi bir güvey gibi, mühlet istedi. Kesin bir anlaşma yapmadan önce birkaç saat düşünmek istiyordu.

Bir telefon kulübesi aramak için ayrıldık, derviş buradan Şeyh'i bulmaya çalıştı. Birkaç kez denedikten sonra ona ulaştı ve arabayı anlattı. Şeyh bizi evine çağırdı, telefon kulübesinden çıkıp oraya gittik, içeride olmadığından tam olarak emin olana kadar kapısında bekledik. SonraSU holden lavaboların olduğu yere geçerek, ikindi namazı için abdest aldık. Şeyh'in odasına tekrar döndüğümüzde bizi içeri aldı. Gömlek ve kravatın üzerine o püsküllü başlıklı derviş elbisesini giyinmiş halde, yerde sessizce oturuyordu. Bir süre susup bekledi ve sonra başını kaldırıp bize baktığında, yüzünde şefkat ile umutsuzluk arasında gidip gelen bir ifade yakaladım. Onun bu dünyada bir garip olduğunu daha ayan beyan görür gibi oldum. Ben hâlâ bu dünyanın kıskacı içinde kıvranırken, onun için tüm bunlar hiçbirşey ifade etmiyordu. O sessiz öğle sonrasında başını kaldırıp bize baktığında, onun bu hayatın içinden bir kum fırtınası süratiyle gelip geçtiğini anladım. Gözleri nemlenmiş, ışıltı doluydu, içinde sakladığı sevgi, kalbine, bize şefkat ve sabırla muamele etmesine vesile olacak bir genişlik veriyor olmalıydı. Birkaç dakika önce kapısından dönüp nereye gittiğimizi sordu. Durumu anlatınca, kendi odasını kullanmadığımız için bize sitem etti, "Burası sizin odanız," dedi. İkindiyi kılıp kılmadığımızı sordu, kılmadığımızı söyledik. Bize kıbleyi gösterdi, namazımızı kıldık. Biraz konuştuktan sonra ayrıldık.

Şeyh dervişe satıcıların araba için fazla para istediklerini ve daha azım teklif etmesini söylemişti. Neler olacağını merak ediyordum. Derviş bu işin nereye varacağı konusunda biraz kaygılı gibiydi, ama daha sonraki görüşmemizde onu bu küçük külkedisi arabanın

içinde buldum. Bu araba sürekli tamire gidip gelmesine rağmen hem dervişe, hem de bana hayli hizmeti dokundu. Benimkinin çalışmadığı aralar çoğu kez o çalışırdı, ben de ona biner ve dervişin bu arabanın sahibi olmasından nimetlenirdim. Bu küçük külkedisi araba, öyküdeki gibi büyüsü bozulup bir balkabağma dönüşünceye kadar, bizi hayli uzun yolculuklara götürdü ve birçok dersin de odak noktası oldu. Dahası, hayli uzak yerlerden bize ders vermeye, imanımızı takviye etmeye gelen şeyhleri ziyaret etmek için birden çok uzun yolculuklar yaptık.

Dervişle Car City'yi ziyaretimi izleyen haftalarda, Şeyhle olan tek ciddi iletişimim, Kur'ân derslerinden ibaret oldu. Müridleri haftada bir yapılan bu toplantıların ardından bir süre onunla birlikte olurdu. Çoğu kez, aynı zamanda çalışma bürosu olarak kullandığı küçük odasına tıkışıverirdik. Bu toplantılarda, Kur'ân derslerini hayatımızın pratik yari" larma uygular, sorularımızı dinler, onları cevaplarken kimi örnekler verir ve hikâyeler anlatırdı. Bu iletişim tarzı kış aylarının çoğuna hâkin1 oldu ve bahara kadar devam etti. Aramızda eskiden olduğu kadar şahsi ve özel bir iletişim olmamasına karşın, Şeyhle geçirdiğimiz bu saatlerijen ne kadar istifade ettiğimi fark edebilmem için ayların geçmesi gerektiO dönemdeki gündelik hayatımın seyrinde, daha çok araba ile ilgili problemler ağır basmaya başladı. Dervişle Car City'ye gidişimi izleyen haftalarda, yavaş yavaş başka bir dersi almakta olduğumu fark etmeye başladım. Soğuk ve karlı bir kış gecesi, yine Şeyh'in dersine giderken, arabasını yenileyen dervişe uğradım. Arabanın bütün elektrik aksamı iflas etmiş ve yerinden kımıldamıyordu. Yardıma

ihtiyacı olduğunu görünce durdum. Arabayı vurdurarak çalıştırmaya uğraştık, ama her alışında azıcık gidiyor, gene stop ediyordu. Sonunda arabayı eski bir halatla benimkine bağladık ve yedekte çekerek pek uzakta olmayan, yolun üstündeki bir benzin istasyonuna çektik. Dervişin ailesini ve diğer yolcuları benim arabaya doldurup sohbete yetiştik. İçeri girdiğimizde Şeyh konuşuyordu.

"Çektiğimiz her ıztırap," diyordu, "Aslında bir lütuftur. Rabbimize şöyle dua etmeliyiz: "Rabbim, bana ızdırap ve dilediğin kadar çile ver ki, Peygamberin (asm) ızdırabım takdir edebileyim ve (çektiğim ızdırap sayesinde) Sen'in herşeyi kuşatan Rahmetini tanıyayım.'" Şeyh'in sohbetlerinde söylediği her şey hayatımla ve o sıradaki tecrübelerimle doğrudan doğruya alâkalıydı. Şeyhin sözlerini kelimesi kelimesine duymuştum duymasına ama, anlamını kaçırmış olmalıydım. Nedense, anlatılanların içeriği, imâları ve benimle olan ilişkisini kavrayamamıştım işte. Öte yandan, ne garip ki, duyduğum herşeyin diğerleri içinhele de derviş içinbir ders konusu olduğunu açıkça görebiliyordum. Araba etrafında gelişen olayların yalnızca dervişin özel durumuyla ilgili kişisel imâlar taşımakla kalmadığını, benim için de birer ders olduğunu, nihayetinde, anlayana kadar aradan haftalar geçti. Hayatımda incelikle takdir edilmiş her olay gibi, dervişle ve arabayla olan tecrübelerim de kendi enfüsî tefekkürüm ve gelişimim için birer vesileden ibaretti.

İnsanlara ufakta ve kendi enfeslerinde âyetlerimizi göstereceğiz ki o'nun hak olduğu, onlara belli olsun.

Rabbinin her şeye şahid olması yetmez mi?

(Fussilet :53'ten)

Bir akşam, tefsir dersinin hemen peşinden, elimde, bir kutuya tıkışürdığmı bazı eski eşyaların arasında bulduğum bir kitapla Şeyh'e yak'aŞtım. Kitap İran'dan gelme eski elyazması bir Kur'ân'dan bölümler 'Çeriyordu, kıymetli olabileceğini düşünüyordum.SU Kitabı kendisine takdim ederken, Şeyh, "Bu kitaba herhangi bağlılığın var mı?" diye sordu.

"Hayır, hiç yok," diye cevap verdim, beni hiç savunmasız yakalanıp bu soru karşısında hayli irkilmiş halde.

"İyi o halde," dedi. "Bir süre için ödünç almak istiyorum. Kitap ko| nusunda bir endişen yok, değil mi?"

"Asla," dedim. "Lütfen alın. İstediğiniz kadar sizde kalabilir."

Konuşmamız sona erdi ve o akşam Şeyh kitabı alıp gitti. Üzerinden birkaç hafta geçmişti ki, bir öğle sonrası aklımın ikide bir o kitaba gidip geldiğini fark ettim. Hatta bir ara ya Şeyh kitabı kendisi için alıkoyar diye düşündüm. Neresinden baksanız, kitap şimdiden bayağı uzunca bir süre onun elindeydi. İnanılmaz bir düşünceydi bu ve bunu aklımdan geçirmeme kendim bile şaştım. Şeyh'in yeterince kitabı olduğunu, üstelik hiçbirine bir bağlılığı olmadığını, kitabıma nasılsa ihtiyaç duymayacağını ve dahası ona sahip olma arzusu taşımadığını pekâlâ biliyordum.

Çok geçmeden, sohbetlerden birinde Şeyh gene beni çağırdı. "Buyur, işte kitabın," dedi. Ardından da ekledi: "Kitap için hiç kaygılandın mı?"

"Hayır, hayır," dedim, alelacele yetiştirdiğim bir cevapla ve mahcup olmaktansa birazcık yalan konuşmaya cevaz vererek.

"Emin misin?" diye üsteledi.

Bu imtihanın nasılsa sona erdiğini umarak, "Evet, eminim," dedim.

"Sen bu kitap için kaygılandın," dedi. "Hafızam bir yokla bakalım. Bir gün bir öğlen sonrası neler düşündüğünü hatırlıyor musun?"

Şeyh açıkça kalbimi okuyordu. Bir seferinde bir yerde insan eğer müridlerinin kalbini okuyamazsa Şeyh olamaz diye okumuştum. O anda, kendi naif taktiğimin tuzağına düşüvermiştim. Sonunda Şeyh'in gerçeği bildiğini kabul edip, o zamana kadar yaşadığım en net dürüstlükle yüzleşiverdim kendisiyle.

"Evet, ne düşündüğümü hatırlıyorum," dedim. "Aslında söyledikle rinizin hepsi doğru; kendi düşüncelerime ben de şaşıyor ve çok utani' yorum."

"Kitabın değerli bir yanı yok," dedi. "Hatta içinde bir hata da vaI Kabul ettiğin şeyler konusunda daha dikkatli olmalısın. İşte, al lütfenHiç yüzüme bakmadan, kitabı ellerime koyup, hemen uzaklaştı'günden sonra Şeyhle, onun bilip bilmediğini sınama kabilinden ald»1'macah bir ilişkim olmadı hiç. Kitabı düşünürken, kendi dünyevî bağlılıklarım konusunda ne kadar gaflette olduğumu daha derinlemesine anladım; kitap sadece bir semboldü. Ama bundan da önemlisi, mürşidimden şüphe duyduğumu ve ona karşı itimatsızlık eğilimi taşıdığımı da anlamaya başladım. Nihayet iş, kendi nefsimi muhasebe etme noktasına gelip dayanınca, sık sık kalbime başvurmak yerine aklımı işe karıştırdığımı ayan beyan gördüm.

Birkaç hafta sonra, gene sohbetlerden birinde, halktan bazı kişilerle Şeyh'in müridlerinden bir grup bir araya geldiler. Arabasıyla başı dertte olan derviş de

toplantıdaydı ve dervişin araba sorunları haftalarca sürmüştü. Nitekim, arabası o sırada tamamen bozulmuş ve bir başka mürid ona arabasını ödünç vermişti. Fakat, derviş toplantıya arabasız gelmişti ve Şeyh'in huzurunda arabanın sahibine arabasında bir elektrik arızası çıktığından bahsetti. Arabanın motor kapağının altında, ne olduğunu anlayamadığı kıvılcımlar görmüş ve araba, her nedense bir türlü hareket etmemiş. Sonuçta, arabayı geçici olarak yol kenarında bırakıp gelmek mecburiyetinde kalmış.

Dervişin bu sözleri sırasında, Şeyh, arabanın sahibi müridi gözlüyordu.

Müride, "Araban için kaygılanıyor musun?" diye sorunca, o da hemen cevap verdi:

"Hayır, hiç kaygılanmıyorumaltı üstü bir araba."

Şeyh hayli sertçe, "Kendine karşı dürüst davranmıyorsun!" diye çıkıştı. "Böyle bir derse hazır değilsin anlaşılan, çünkü bu bir derviş dersi, sen ise bir müridsin."

Hemen kitapla yaşadığım tecrübeyi hatırladım. Tıpkı bu mürid gibi, benim de dudaklarım aklımın almadığı bir çabuklukla eriştirmişti cevabı. Kendi bağlılığıma kör olmuştum, oysa kitaba olan bağlılığım, tıpkı müridin arabaya bağlılığı gibi aşikârdı. Üstelik her iki örnekte de bizi tamı tamına nerede olduğumuzu görmeye zorlayan, Şeyh'le yüzleşmemiz olmuştu. O gece evlerimize dönmek üzere ayrılmadan önce, ^eyh, bize arabadaki arızanın, sorunların en basiti olduğunu çıtlattı: hepsi hepsi aşınmış bir akü kablosu. Nitekim, derviş ile mürid arabaya döndüklerinde, Şeyh'in teşhisinin doğru olduğunu gördüler.

O günden başlayarak dört ilâ beş ay süreyle, Şeyhle olan diyalogların ağırlıklı kısmı, her nasılsa araba üzerine oldu. Ard arda gelen ba1 olaylar sayesinde, adım adım meselenin sırrını yakalama noktasına geldim. Olayların ilki, bir Cumartesi akşamı geç saatte kapıma bir derviş dostumun gelmesiyle başladı. Saatlerdir araba kullanmıştı ve geceyi bende geçirmek istiyordu. Ona odasını gösterip, dinlenmesi için yalnız bıraktım. Derviş dostumun gelişi üzerinden bir saat geçmemişti ki, kapı gene yavaşça vuruldu. Kayıtsız bir şekilde gidip açtığımda, biraz şaş. kmlıkla, karşımda beni sessizce selâmlayan Şeyh'i buldum.

"Gece için planın ne," diye sordu.

"Herhangi bir planım yok," diye cevap verdim. "Yapmam gereken | bir şey var mı?"

"Gel" dedi, "arabanı alıp bir yere gidelim."

Biraz sonra arabadaydık. Şeyh bir yöne işaret etti, hareket ettik.

"Arabamın benzini bitti," dedi. "Beni geriye götürüp, sonra da açıkj bir benzin istasyonu aramanı rica ediyorum."

Yolun kenarında bıraktığı arabasına doğru yaklaşırken, bana özej olarak arabasına hangi yandan yanaşmam gerektiğini tarif etti. Araba! nm yanma vardığımızda, arabayı dikkatle gözden geçirdi, sonra gitme' mi işaret etti. Şeyh'i bıraktım ve benzin aramaya çıktım, ama yakınlardaki bütün benzin istasyonlarının kapalı olduğunu görünce, kısa süre sonra eli boş döndüm.

"Ziyam yok," dedi. "Elhamdülillah. Bu görevi devam ettirmek iste1 diğinden emin misin?"

"Evet, inşaallah," dedim hevesle. "Çok istiyorum."

"Peki," dedi, bir an durakladıktan sonra. "Bir dervişin evine gidip j ondan benzin almanı istiyorum. Yedek benzini olduğundan eminim."

Adı geçen derviş, Şeyh ile benim durduğumuz yere kırk kilometre! mesafede bir yerde oturuyordu. Gidip geri dönmemin ne kadar vakit alacağını hesapladık. Randevu yeri üzerinde anlaştık ve Şeyh'i yolun biraz ilerisinde, arabadan bir buçuk kilometre kadar ötedeki küçük bir lokantaya bıraktım.

Dervişin evine sabaha doğru ikide geldim. Bana yarım saat gibi ge' len bir süreyle kapıya vurduktan sonra açtı. Biraz uykulu, ama neşeli ve halinden memnun görünüyordu, yardımcı olma hevesiyle doluydu Ona, beni Şeyh'in yolladığını söyledim, bana koca bir teneke benzi'1 verdi. Şeyh'e döndüğümde saatin çok geç olduğunu söylemeye gerek yok. Yolculuğun ne kadar süreceğine dair hesabım tamamen yanlış çık" mıştı ve tabiî geri döndüğümde küçük lokanta kapalıydı ve Şeyh de d1" şanda, kaldırımın kenarında oturuyordu. Arabasına dönüp benzini de˜doldurduk. Dervişin benzinini yerine koymam için bana bir miktar Para verip» Deni eve yolladı. Ben ayrılmadan hemen önce, konuğum olan dervişi uyandırmamı ve kendisiyle buluşması için dışarı yollamamı istedi. Talimatını yerine getirdim ve bir sonraki konuşmamıza kadar kendisini bir daha görmedim.

Şeyh'le gece yarısı buluşmamızdan yaklaşık iki hafta sonra, evinde onunla bir kez daha görüştük. Son buluşma deneyimimiz üzerinde, yeni hiçbirşey öğrenmeden, onu yol kenarında bırakıp eve döndüğüm andaki kadar boş düşüncelerle evine vardım. Geçen günler içinde bu olay üzerinde saatlerce düşündüğüm halde, ne özüne

yaklaşabilmiş, ne de bir hikmet kırıntısı yakalayabilmiştim. Araba dersi, benim kavrayışımdan kaçmayı sürdürüyordu. Nihayet, Şeyh beni, kaçınma ya da kaçmanın mümkün olmadığı bir noktaya getirdi.

"Sana benzini veren dervişin evine gitmeni istiyorum," dedi. "Ondan seni benim arabama götürmesini ve hikâyeyi anlatmasını iste."

Şeyh'i bıraktım ve akşam saat onda dervişin kapısına dayandım. Beni, daha önce de yaptığı gibi, gayet sıcak karşıladı, niye geldiğimi açıklayınca da gülümsedi.

"Tamam," dedi, "sanırım bahçeye kadar insek iyi olacak."

Enfes bir serinlik ve berraklığın duyulduğu bir kış gecesiydi, ama bahar da pek uzak değildi. Derviş ve ben, büyük bir ağacın yaprakları altında, arka bahçeden geçip, yanında ağılların durduğu, parmaklıkla çevrelenmiş bir açıklığa geldik. Yürürken bir yandan da anlatıyordu.

"Birkaç yıl önce, Türkiye'de olduğum bir sırada," diye başladı derviş, "bir mürid heyecanla gelerek Şeyh'in yeni bir araba aldığını söyledi. Aslında elden düşme bir arabaydı ama, gene de hayli iyi bir araba sayılırdı. Pek lüks olmamakla birlikte, iyi işleyen bir arabaydı. Gene de şaŞHrnadık desem yeri, çünkü Şeyh'in bir önceki arabası hayli eskiceydi, neredeyse hurda haline gelmişti. Nasıl olduysa, benzin ve ara sıra yağ değiştirme gibi basit bakımlar dışında özel bir bakım görmeden, yıllarCa gidip gelmişti. Hatta, camında, Şeyh'in çıkarma zahmetine katlanmadı ispirtolu kalem yazıları vardı. Yeni arabayla pek ilgilenmiyordum xaa, gene de müridin hikâyesini dinledim. Ne var ki, daha sonra, Ame^aya döndüğümde, araba ve Şeyh'le ilişkili olarak yaşadığım ve

anlamayacağım bir dizi tecrübe sonucu, arabanın daha fazla farkına varır ldum."

Ağıllardan birine gelmiştik, üzerinde bir asma kilit bulunan büyükSU USTUN E YAZİ YAZMAK ve kayarak açılan bir kapının önünde durduk. İkimiz ayrı ayrı birer kısa dua okuduk ve ağıla girdik. Ağıla yaklaşırken, yeni bir ders yaşadığı, mı fark etmeye başlamıştım. Öteki dervişle Car City'ye gittiğimden beri ilk kez, bir dersin tâ içinde olduğum hissini duymaya başladım. Ağıla girdiğimizde kalbim iyiden iyiye uyanmıştı; dervişin anlatacaklarını dinlemek için bütün dikkatimi toparladım. Derviş bir taraftan hikâyesini sürdürürken, birden karşımda Şeyh'in arabasını buldum.

"Geçen kış," dedi derviş, "Şeyh arabayı artık ortadan kaldırma vaktininbir anlamda gömme vaktiningeldiğini söyledi. Onu gömmeye hazırlamak için nelerin gerektiğini de söyledi bana; bunların arasında ağıldaki hurdaların temizlenmesi de vardı, ve ayrıca bana arabanın nasıl temizleneceği hakkında ayrıntılı bir dizi talimat verdi. Bana ağıla her girdiğimde okumam gereken özel bazı ifadeler öğretti. Talimatlarını virgülüne kadar yerine getirdim. Şeyh ağıl duvarlarından birinin zayıf olduğu kanaatinde olduğunu ve çimentoyla desteklenmesi gerektiğini söyleyince, kendisini dinlemekle birlikte, içten içe itiraz ettiğimi de hatırlıyorum.

"Ancak Şeyh'in arabaya dair söylediği tek şey, arabanın kontrolden çıktığı oldu sadece. "Böyle bir araba, imanda zaafı olan biri tarafından kullanılamaz," diye konuşmuştu. Arabanın gömülmesini gerektiren temel nedenlerden birinin de, arabanın kendisinden beklenen cevabı verememesi olduğunu söyledi.

Derviş sözlerine, arabayı, kefen vazifesi gören büyük beyaz bir bezle örttüğünü söyleyerek devam etti. Daha sonra, ağıl kapısını kilitlemiş ve oradan ayrılmış. Ancak biriki gün sonra ağıla dönmüş.

"Ağıla döndüğümde," dedi derviş, "arabanın yanma koyduğum tuğlaların kaldırılmış ve plakanın çıkarılmış olduğunu gördüm. Kefen, bıraktığım yerde duruyordu. Ağıl kapısındaki asma kilidi kontrol ettim, hiç el sürülmemişti ve dizboyu kar olduğu halde herhangi bir ayak izi ya da hareket belirtisi de göremedim. Ancak en tuhafı, Şeyh'in onarılmasını düşündüğü duvarda büyükçe bir delik açılmış olmasıydı. Deliğ1 onardım ama, bir ay sonra, aynen daha önceki kadar tuhaf biçimde ge' ne açıldı. Kış geçti ve ilkbaharın sonlarına doğru Şeyh bir seyahate çık' mayı planladı, arabayı çıkarıp bir bakma vakti geldiğini söyledi. Bu sırada yanımda bir derviş daha vardı, arabayı ağıldan çıkarmaya çalış11' beceremedi. Araba, kontrolden çıkıp bir duvara çarptı. Direksiyon^

Şeyh geçti ve arabayı ağıldan dışarı çıkardı.

"Gördünüz ya," dedi Şeyh, "doğru dürüst araba sürmek için belli kurallara uymak zorundasınız. İnsan ayrıntılara dikkat etmeli ve araba kullanırken, bütün dikkatini araba üzerinde yoğunlaştırmalı. Süratinizi hep sabit tutun, hız limitlerini aşmadan gidin ve her iki elinizi de direksiyondan ayırmayın.'"

"Derken, Şeyh arabayla uzaklaşıp gitti," diye devam etti derviş, "sonra arabayı oturduğu apartmanın otoparkına bırakmış. Şehirlerarası seyahate çıktığı için, bir hafta sonra eve geri döndüğünde arabanın çalındığını gördü. Hiç telaşa kapılmaksızm, arabanın çalındığını polise bildirdi. Şeyh'in oturduğu sitede daha önce böyle

bir hırsızlık vakası olmadığı için, polisler de şaşırmışlar. Çok geçmeden, hırsızlar yakalandı.

"Araba," dedi Şeyh, "maruz bırakılacağı harama hazırlanmıştı. Artık ona bir cami gibi hürmetle muamele edilsin. İçine abdestli girin, girerken ayakkabılarınızı da çıkarın."

"O gün bu gün," dedi derviş, "ya Şeyh'in arabasına, ya da müridlerinden bazılarının arabalarının başına hep bir şeyler geldi."

Dervişin bu özel yorumunu aklımın bir köşesine koyup, daha sonra, araba dersine iyice daldıktan sonra, sorup soruşturunca, dervişler ve müridler arasında herkesin arabasının bir derdi olduğunu öğrendim. Sahip olduğumuz toplam bir düzine civarında arabadan en az dört tanesi iyiden iyiye yıpranmış ve öylesine dökülmeye başlamıştı ki, artık hurdaya çıkmak üzereydi. En kötü durumda olan da, benim arabamdı.

Derviş, hikâyesinin sonuna doğru gelirken, "Ertesi kış gelince," dedi, "Şeyh benden arabayı gene gömmeye hazırlamamı istedi. "Beyaz seccadeyi yere ser. Ama arabayı üzerine koyma," dedi. Ben de arabayı tekrar ağıla koydum, temizledim ve büyük beyaz bezi seccade olarak önüne koydum. Arabayı seccadenin yanında öylece bırakıp, ağılı kendi ellerimle kilitledim. Kendi kendime, bir insan ağılda seccadenin önünde durur da, seccadenin üstüne çıkmasına izin verilmezse ne yapar acaba diye düşündüm. İnsan ne yapardı acaba? Üstelik bir ağılda geçirilecek kadar sınırsız zaman yok."

Dervişle birlikte ağıldan ayrıldık ve kapıyı arkamızdan kilitledik. Bahçeden geçip eve doğru yürürken, iki adımda bir durup hayran hayran yıldızları seyrettik. Beni gece

araba kullanma zahmetinden kurtarmak için, o gece evinde kalmaya davet etti. Kabul ettim, ve ertesi sabah eve döndüm.

Arabayı ağıla yerleştirmiş olan dervişi ziyaret etmemin üstünden çok geçmeden, başka koşullar beni onunla ve Car City'ye giderken kendisine refakat ettiğim dervişle bir araya getirdi.

Kış mevsiminin sonlarında, kıştan arta kalmış güzel bir gündü, baharın eli kulağımdaydı. Kuşluk vakti, güneş tatlı bir sıcaklık yayıyor ve parlak mavi gökyüzünün meltemlerinde seyrek bir iki bulut sürükleniyordu. O gün göl kenarmca uzayıp giden yolda, Şeyh'in arabasında yalnızca üçümüz, öylesine dolaşıyorduk. Garip görünecek ama, amacımızın ya da varış yerimizin ne olduğunu hiç hatırlamıyorum. Sadece Şeyh'in talimatına uyduğumuzu ve arabayı kullanan dervişin her iki elinin de direksiyonda olduğunu hatırlıyorum. Direksiyondaki, arabayı ağılda saklamış olan dervişti. Ben, ön koltukta onun yanındaydım, diğer derviş de sessizce arkada oturuyordu. O sabah, hepimizin şaşkınlığı içinde, hiç olaysız geçmiş fakat bu küçük gezinti üçümüzü daha önce benzerini yaşadığımız bir tarzda bir araya getirmişti. Keyifli saatlerdi. Güldük, konuştuk, bu deneyimimiz üzerinde düşündük, ve her birimiz araba dersinin hepimizi etkilediğini öncekinden çok daha açıkça anladı. Bir sonraki sohbet vakti geldiğinde, Şeyh'in evine vardık, fakat Şeyh yoktu. Orada bulunamayacağını bildiren bir not göndermiş ve iki dervişten onun yokluğunda görevi devralmalarını istemişti. Onlara, arabaya ilişkin tecrübelerinin bir kısmını paylaşmalarını söylemişti. Böylesi bir talimatı, kendi adıma, çok zorlu bir ders olarak

görüyordum. Kur'ân sohbetlerine katılanların, iyimser konuşmak gerekirse, karma bir grup olduğu söylenebilirdi. Toplantılarda Şeyh'in müridleri olarak bilinen az sayıda mürid ve derviş hep hazır bulunurdu ama, aynı zamanda, ima˜ nın tasavvuf! veçhesine aynı derecede ilgi duymadıkları belli samimi müslümanlar ve hırıstiyanlar da olurdu. Hatta, bazen aramızda herhan gi bir inanca bağlılığını belirtmeyen kimileri de olurdu. Böyle bir karşısında, bir sufî konuşması yapmak bana eğlenceli, ama, biraz korkutucu geliyordu

İçimde bu duyguların oynaştığını fark ettikten hemen sonra, duyguların Şeyh'in bu iki dervişe verdiği görev karşısında gün yüzün çıkmış olmaları üzerinde bir an düşününce, içimdeki tedirginlik bir ka daha arttı. Birden bir sufî olarak tanınmaktan utandığımı fark etti Gruptaki herkes büyük bir ihtimalle bu gerçeği zaten biliyordu bilmes ne de, tutup bir de araba üzerine konuşma yapmak, benim için

gru

ileri gitmek demekti. Besbelli Şeyh de bunun bana göre bir iş olmadığını biliyordu ki, görevi bana vermemişti. Şimdi o günlere dönüp baktığımda, bu basit olaym benim için ne kadar meyvedar olduğunu görebiliyorum. Grupta olup da Şeyh'in müridler halkasına dahil olmayan bazı kişiler, beni sadece "sıradan bir müslüman" olarak biliyorlardı. Böyle bir konuşma yapma düşüncesi bile, bana iki tür müslüman olmaya çalıştığımı göstermişti: Herkesin arasında sıradan müslüman, tenhada da sufî. Şeyh tekrar tekrar söylerdi: "Müslümanlıktan daha ötede bir şey yoktur, müslüman, Rabbi'ne tümüyle teslim olmuş kişidir." Bu ikircimli

düşünce tarzına dört elle sarılmama neyin yol açtığını bilmiyordum ama, eni konu tâ ortasmdaydım işte. Şeyh, aylar önce bize hitaben yaptığı bir konuşmada da aynı kaygıyı dile getirmişti:

"İmanda dahi," demişti, "insanın mertebelerden ve safhalardan geçerek ilerlediği doğru olmakla birlikte, hakikî müslüman tek ve yekparedir. İnsan, hem seven bir kalbe sahip olmayı ve hem de Allah'ın güzelliğiyle doğrudan doğruya muhatap olmayı arzulayan bir müslümansa, saklanacak bir şeyi yoktur."

Çok sonraları, Şeyh bana Allah a inandıklarını söyleyen, ama herhangi bir resmî ibadetin dışında bir yer ve zamanda Allah'ın adı yüksek sesle anıldığında zahirî hayat tarzları içinde çok tedirgin olan insanlardan söz ettiğinde, bunu çok daha net biçimde anlayacaktım. İçimdeki bu riyakârlık kalıntısını çözüme bağladığımı sandığım halde, Şeyh'in İslâm'ı zahirî yaşantıdan ibaret gören kişileri yorumlamasıyla, içimde bir 'klik' sesi duydum ve bir şeyin sanki bir türlü çözülmemiş bir bulmacanın son parçasıymış gibi yerine oturduğunu hissettim.

İlk olarak, Car City'ye giderken eşlik ettiğim derviş söz aldı. "Şeyh'le birkaç yıl önce tanıştığımda," dedi, "bana hep arabamı sorardı. O günden bu yana arabamla çok sorunum oldu, hatta geçen hafta arabam bozuldu ve iki gün çalışmadı. Sonunda çalıştırmayı başardım, ama geÇen hafta da parka giderken ışıklar zayıfladı ve araba durur gibi oldu. Nihayet Şeyh Attar'm Mantik'ut Tayf da anlattığı ilk vadide, bizim araba diye bildiğimiz meselenin her yönünün çözüldüğünü farkettim. Arabanız yokmuş gibi görünse de, aslında hepimizin birer arabası var ve

insan Allah'ta fena oluncaya kadar, bu araba gerçeğinin en az iki cephesi oluyor: Biri, bu dünyadaki bedenimizi taşıyan zahirî araba ve diğeri, daha çok kendi zahirî arabalarımıza karşı beslediğimiz iç duygulardan gizli 'batını araba.' Bir de bizi ahirete götüren araba var ki, hiç yolda kalmıyor, hiç tamir görmüyor. İşte aramamız gereken araba hu Şeyh bana böyle bir arabayı eninde sonunda bulacağımı haûer vermışu ama, ona gelinceye kadar daha çok arabalar kullanacağımı söylemişti."

Dervişin dersini dinlerken, onun bizi ahirete götüren bir arabadan söz ederken aslında benliğimizin belli bir cephesine atıfta bulunduğunu anladım. Konuşma sırasında, kendisi ve başka bir müridin Şeyh'le birlikteyken yaşadıkları bir olayı anlatarak meseleye biraz daha açıklık getirdi:

"Bir kış mevsimi, Şeyh'in eski arabası hayli uzun süre, buzlanmış otoparka bırakılmıştı," diye başladı. "Arabanın her yanı karla kaplıydı, kaportanın önünde de buzdan bir duvar yükseliyordu. Kimse o arabanın, bırakın oradan çıkmasını, çalışacağına bile inanmıyordu. Şeyh arabaya bindi ve bize geride durmamızı söyledi. Araba derhal çalıştı, bir dakika sonra da arabayı bulunduğu yerden çıkarmıştı. Bize sanki araba havalanıp buzun üstünden aşmış gibi geldi. Bu muhteşem manzaraya gözlerimizle şahitlik edip, hayretler içinde kalakaldık."

Derviş, kısa bir duraklamadan sonra "Hiç düşündünüz mü," diye meydan okur bir eda ile sürdürdü konuşmasını, "bir sabah uyandığınızda, kendinizi arabanızın içinde, neresi olduğunu bilmediğiniz bir yörede, nereye gittiğini bilmediğiniz bir yolda bulsaydınız ne yapardınız? Söz gelimi Kaliforniya yolunda arabanız bozulur. Bir anda

paniğe ve dehşete kapılırsınız. Birden tâ içinizde aynı derecede gerçek ve aynı derecede elle tutulur bir başka arabanın daha varolduğunu fark edersiniz ilk kez. Şimdi, bu bunalım ânında, arabaya karşı takınacağınız tavır, bütün dünyaya nasıl yaklaştığınızı da ele verecektir. Dünyadaki arabanın sorununun üstesinden geldiğinizde, artık sıra kendinize gelir. Nihayet kendinize ve arabaya olan yaklaşımınızda görüntüleri ortaya çıkan nefsinize geldiğinizde, içinizdeki arabanın farkına varmaya başlarsınız. Artık bu arabayı da söküp takmayı, onarmayı ve temizlemeyi öğrenmeniz gerekir."

"Derviş kardeşimle ben bu dünyaya saplanıp kaldığımızda Şeyhin arabası ağıla kondu. Araba, ağıldaki yerinde rahattı. Ağılın içerisi sıcak ve emniyetli, ama buradan kalkıp bir yere de gidemezsiniz. Şimdi nya' karlıktan vazgeçiyoruz ve gerçekte kendimizi neye bağladığımızı g re' biliriz. Bizi açık yollara erişmekten alıkoyan şey, sadece kendi bağhhğ1' mızdır."

"Her birimizin kullandığı küçük arabanın dışında bir de Şeyh i'1hassasiyetle ve güvenle kullandığı cinsten daha büyük bir araba daha var. Yola çıkış hazırlığı yılları alan bir araba bu. Herbırimiz bu büyük arabada yerimizi almışız ve bu araba bizi dünyadan geçirip ahirete götürüyor. Hepimiz, gerçekten de bu arabanın içindeyiz. Araba dersi sizi altüst edebilir etmesine ama, ancak arabayı bulduğunuz yerden sürerek bunu keşfedebilirsiniz. Arabanızla ne kadar özdeşleştiğinizi fark etmek, içinizde bir şeyleri kımıldatır. Böylece onu ne kadar çok sevdiğinizi görürsünüz. Bu dünya ehlinin arabasıyla hiç problemi olmaz gibi görünür; ama bir kere bu yola düştükten sonra, arabanızdahem içteki arabada, hem de

dıştakinde— ürkütücü arızalar peydahlanır. İşte size bir büyük cihad meydanı: Nefsinizle cihad meydanı."

İlk vadiye, Arayış Vadisi'ne girdiğinizde, yüzlerce meşakkat çullanacak üstünüze; yüzlerce imtihandan geçeceksiniz(Şeyh Attar)

Birinci dervişin arabasıyla ilgili deneyimlerini aktarması, konuya aşinalik kazanmamı hayli kolaylaştırdı. O andan itibaren, arabaya bambaşka bir gözle bakmaya başladım. Çağdaş insanın giderek böylesine bağımlı olmaya başladığı bu dünya nimeti, benim için tam bir uhrevî mesel oluverdi ve içinde yolculuk edilecek bir araca dönüştü. Şimdi insan dersin nasıl da birden canlamverdiğini görüyordu. Ne öyle entellektüel, ne de felsefî bir edası vardı anlatılanların, ve işte içinde bulunduğu arabamın tas tamam "yolda kalmışlığım" farkettiğim o âna, geçmişe dair hatıralarımın da, geleceğe dair beklentilerimin de bir faydası olamazdı. Verilen ders, şimdiye dairdi; şu anda ve yanımdaydı. Buradaydı. Nefsimle olan sınavım da, bu kaos ânının içinde bir yerde bir sessizlik yakalamak; ya da nefsimin eline düşüp, binbir heves arasından birinin ardına ümitsizce takılıp gitmekten ibaretti.

Ertesi hafta ikinci derviş gruba ikinci derviş hitab etti. O gece içimde sanki önceki hafta söylenenlerin hemen hepsim unutmuş gibi hissediyordum. Hazır bulunanlardan bazılarının zihninin Şeyh'in orada bulunamayışma fazlaca takılmış olabileceğini düşündüm. Ancak ikinci dervişin konuşmasındaki bir şey, nasılsa, Şeyh'in olmayışının getirdiği hayal kırıklığını beslediği gibi, Şeyh'in orada bulunup toplantıya yön verınesi gerektiği beklentilerini de haklı çıkardı. Bu konuyu pek doğrudan doğruya

konuşmasak da, olayların seyri herkesi bu sohbetlere katılmasının asıl şevk kaynağını gözden geçirmeye zorluyor gibiydi. Şeyhte sahiden de, hepimizin takılıp kaldığı kişisellik düzeyinin ötesinde bir uyum sağlama yeteneği vardı, o grupta gerçek mütekabiliyet duygularıyla bir arada oluş, en iyimser deyişle, zorlu bir uğraş olarak tanımlanabilirdi. Çok geçmeden her birimize, o konuşmalara aslında neden geldiğimizi görmemiz için bir fırsat tanındığı açığa çıktı. Derdimiz celâl sahibi Rabbimizi tanımak, sevmek ve birbirimize hizmette yardımcı olmak mıydı, yoksa sadece Şeyh miydi?

Bu sorularla birlikte, araba dersi yepyeni bir boyut kazandı. Geçmişte herkes için ayrı ayrı ve kişisel özellikler taşıyan bu ders, şimdi herkesin müşterek dersi oluvermişti. Sanki Şeyh'in Kur'ân derslerine katılan bu gruba, temelde daha büyük bir araba olan şehir otobüsü dersi sunulmuştu. İşte, ikinci haftasında otobüs yürümüyordu ve kimse de sorunun ne olduğundan pek emin değildi. Ancak şimdi, bir zamanlar otobüsün çalıştığı sırada da, içimizden bazılarının otobüse binerken onun nereye gittiğini kendilerine belki de yeterince ciddiyetle sormadıkları ortaya çıkmıştı. Biz en son varış mahallinin bütün yolcular için aynı olduğunu varsaymıştık, son tahlilde de böyledir zaten. Gerçekte de bir varış mahalli.vardır, fakat halen yaşadığımız bu dünya şartlarında bir otobüs bozulacak olursa, yolcular, otobüsün kendi jikirlerince gitmesi gerektiği yeri ya da ulaşmayı umdukları belli yerleri konuşmaya başlarlar. Ne ki, insan, çok geçmeden, otobüsün yolu üzerinde beklenen pek çok durak olduğunu ve insanların farklı farklı yerlerde inmeyi umduklarını anlamaya başlar.

Bu ikinci derviş, Şeyh'in talimatıyla, bir otobüs şirketi temsilcisi, tabiri caizse, bir tür tur rehberi olarak tayin edilmişti. Ona, bu yolcu topluluğuyla uğraşma ve onlara otobüsün yürümediği veya en azından beklenen hızda gitmediği zamanlarda, vakitlerini değerlendirmelerinde yardımcı olma görevi verilmişti. Bir önceki hafta konuşan dervişin sözleriyle bağlantı kurarak, şu zorlayıcı soru ile başladı söze:

"Sıratı Müstakim, yani Doğru Yol üzerinde olduğunuzu nereden biliyorsunuz? Namazlarınızı hiç kaçırmıyor, Kur'ân okuyor ve hep sevab işliyor olsanız bile, bundan emin olabilir misiniz?"

Fikrimce şöyle bir soru soruyordu derviş: "Diyelim ki Kaliforniya'ya doğru yola çıktınız, arabanızın Kaliforniya'ya varacağı ne malûm?" Buna verilecek olağan cevap ise şu olurdu: "66 No.lu Batı yolun dayım, dolayısıyla sonunda oraya varacağım. Ama bu arada, yola çıkmadan önce arabayı da eksiksiz olarak gözden geçirdim. Yepyeni bir elektrik sistemim, DieHard aküm, yeni frenlerim ve birinci sınıf radyal lastiklerim var. En iyi benzini kullanıyorum ve Kaliforniya'da kar yağaadığı halde, arabayı en az iki kez pasa karşı özel işlemden geçirttim, ier tedbiri aldım."

Tahmin edileceği gibi, derviş bu soruyu sorunca herkes din bilgini nesildi. Kur'ân'dan alıntılar yapıldı, tarihten örnekler verildi ve eski ve kıyıda köşede kalmış bilgi kırıntıları ortaya döküldübunların hiçbiri koruya bir açıklık getirmiyordu. O akşam grupta birçok motor tamircisi peydahlandı ama, hiçbiri arabayı yürütemedi.

"Nereden biliyorsunuz?" diye gene sordu derviş, ama hâlâ cevap yoktu. Kimilerimiz, kendilerini cevabı

böylesine aşikâr olan bir sual üzerinde konuşmayacak kadar "kenara çekerken", kimilerimiz de iyiien iyiye pustu.

Orada oturdukça, bir belediye otobüsünde yolculuk eden kişilere kadar da benzediğimizi daha açıkça görmeye başladım: fiziken birilikteydik, ama gerçekte upuzaktık birbirimizden. Çoğu kez, yolcular, ancak apansız bir musibet gelip çattığında, gerçekte birbirlerine bağım|lı olduklarını ve kaderlerinin içice örülmüş olduğunu fark ederler. İşte e de aynısı oldu. Şeyh'in yokluğu otobüsümüzü bozmuş, bizi de birbirimize yakmlaştırmıştı. Bu musibette benim için büyük bir fırsat sakiliydi. Anlayışları benimkinden hafifçe ayrılan diğer insanlarla yüz yüze Igelince, iki ayrı tür müslüman olma çabama son verdim. İçimdeki son riyakârlık kırıntıları da ezildi. Bunların içimde varlığını fark etmek beni (Şaşırtmıştı, ama nefsime karşı yürüttüğüm bu cihadı kazanmakla da hayli rahatladım.

Dervişin konuşmasının ardından gruptakiler büyük bir hayal kırıklığına düşer gibi oldular. Kimilerine kalırsa, bu araba sohbeti baştan so|na anlamsızdı ve hiçbir maslahatı da yoktu.

Bence, "Şeyh iyi olmasına iyi ama, şu müridlerinin hepsinin aklm|darı zoru var," diye düşünüyor olmalıydılar.

İşe bakın ki, Şeyh, o gece bu konuşmanın hemen ardından çıkageliri. Ne bir şey söyledi ve ne de daha önce olup bitenler hakkında bir yolrumda bulundu. Hislerimizin deli dolu akışına iyiden iyiye kapılmış I halde ortada dönüp durmamızı, ikili ya da üçlü gruplara bölünmüş halde birbirimizle konuşup durmamızı, o sıradaki manevî mertebemizin bariz göstergesi olarak seyretmekle yetindi.

Gene de Şeyh'in varlığı bizi olayların garabetinin ötesine geçen daha açık bir bakış edinmeye zorladı. En azından ben, bir nebze farklı bir düzeyde, hep birlikte birbirimize bağımlılığımızı fark etmeye başladığımızı ve bir şeyleri birlikte anlamaya başladığımızı hissetmiştim.

Çok geçmeden, yine Şeyhle birlikte olma fırsatı doğdu. Arabada ikimiz başbaşa kaldığımız bir sırada, iki dervişe verdiği konuşma ödevinin nasıl olduğunu sordu. Kendisine, gördüklerim ve duyduklarımın! yamsıra, kendi kişisel duygu ve düşüncelerimden bir kaçım da aktar dım.

"Dersin yüzde 5 kadarını almışsın," dedi. "Duyduklarının bir kısrrj doğru, ama bazı konular henüz netleşmemiş. Ağıldaki kefenli araba ko' nusu meselâ henüz cevaplanmamış ve açık değil. Dervişin Kaliforniya'ya giden araba benzetmesi ve "Oraya varacağını nereden biliyorsunuz?" sorusu hedefi bulmuş. Otobüs benzetmesi de isabetli olmuş. Otobüste, Islâmı, yani Rabbine itaat etmesi ve teslim olması gerektiğim bilen, ama bunu hayatlarına aktarmayanlarla meşgul oluyoruz. Ama, otobüste elektrik kesilir kesilmez, bütün yüzlerde boş bir ifade beliriyor. Arabanın çalışmasının önceden tahmini, bir insanın sağlığının devamının tahmin edilmesinden daha kolay değildir. Her iki durumda da, aksama ânı gelinceye kadar tahminde yanılma ihtimali akla gelmez. Araban bozulmadığı sürece, arabanın bozulabilir bir şey olduğunu dahi unutabilirsin."

İkinci dervişin sorusuna gelince: "Sıratı Müstakîm'de olduğunuzu nereden biliyorsunuz?" sorusu, bizzat bu sorunun mevcut imanımıza meydan okuyuşuna gösterdiğimiz tepkiyle alâkalı genel bir dersi içeriyor

olmalıydı. Şeyh'e konuyu biraz daha açınca, herşeyi açık ve sade bir dille özetledi:

"İnsanın Iman'ı ile arabası, bazı yönlerden birbirinin tıpkısıdır," dedi. "İnsanların imam üzerine bir çizik ya da küçük bir çentik atm, bakın ne yaparlar."

Allah'ın izniyle, arabam bir kere daha çalışmayıverdi. Şeyh ayrılmadan önce bir süre daha oturup konuştuk. Hem arabamın, hem de imanımın hırpalandığını hissederek, bana Hazreti Eyyub aleyhisselâmdan bir hikâye anlattı. Rabbimiz, onu bütün vücudunun yavaş yavaş çürüdüğü bir hastalıkla imtihan etmişti. Eyyub Aleyhisselâm, hastalığın son demlerine kadar hiç şikâyet etmeden sabretmişti. Ancak yaralarındançıkan kurtlar zikir ve mârifeti ilâhiyenin mahalleri olan kalbine ve diline iliştikleri zaman, kendi rahatı için değil, Rabbine kulluğuna zarar gelir düşüncesiyle şöyle dua etmişti: "Yâ Rab! Zarar bana dokundu; dilimle Seni zikretmeme ve kalbimle sana ubudiyet etmeme engel oluyor." Cenâbı Hak ihlâslı, safî, garazsız, sırf Allah için yapılan bu münâcâtı gayet harika bir surette kabul etmiş, Eyyub aleyhisselâma afiyetini ihsan etmiş, onu çeşit çeşit merhamet tecellilerine mazhar etmişti.

"Araban olsa da, olmasa da," diye sürdürdü konuşmasını Şeyh, "yine de yürüyebileceğin iki ayağın var ve bir dilin bir kalbin olduğu sürece de, sana düşen şükretmektir. Araban, sağlığın ve hatta dilin ve kalbin, Allah'ın mülküdür."

O gün Şeyh'le otururken, nefsimle olan cihadımı her zamankinden daha açıkça görmeye başladım. Aylarca köşe bucak kaçtıktan sonra, kalbimde beslediğim mezuniyetlerimle ve Rabbime karşı nankörlüğümle

nihayet yüzleşmek zorunda kaldım. O günden itibaren de, arabamın hâlâ çıkışlar inişlerleki inişleri daha baskındıseyreden işleyişi ne olursa olsun, kendimi Allah'a daha derinden tevekkül eder hâlde buldum. Birkaç hafta sonra, dervişlerden birinin çiftliğinde gene Şeyh'le beraberdim. Geçen kurban bayramında kurban olarak kestiğimiz bir koçun derisini germiş ve çiftlikteki bir ağılda saklamıştım. Şeyh'e gelip görmek ister mi diye sordum. Ağıla girdik ve beraberce deriye yaklaştık.

"Büyük bir hayvandı," dedim, hayvanın canlıykenki hâlini hatırlayarak.

"Büyük bir fedakârlık yapman gerekiyordu," dedi Şeyh bunun üzerine.

Kendi enfüsî cihadımı düşünerek, öylesine "Benim ölüşümden çok daha kolaylıkla öldüğü kesin," dedim.

Şeyh durdu ve yüzüme baktı. "Daha önce kimsenin böyle bir şey söylemiş olduğunu sanmıyorum," dedi. "Bu cümleyi de kitabına kaydetmelisin."

Şeyh'le bundan sonraki görüşmemizde Tekke'deydik. Yaklaşık iki hafta geçmişti aradan, baharın eşiğine gelmiştik artık. Şeyh pencerenin önünde, herzamanki yerine oturmuş, bir kaç müridle çevrelenmiş halde, ara sıra dışarıları süzerek gönlünden ne geçerse bizimle paylaşıyordu. O gün hep beraber oturmuşken, dışarıdan içeriye şiddetli bir gürültü doluşuverdi. Elektrikli bir testerenin ya da bir çim biçme makinesi nin sesini andırıyordu gürültü.

"Bu sesin ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu Şeyh.

Bir kısmımız birtakım ihtimaller öne sürdüyse de hiçbirimiz kesin bir tahminde bulunamıyordu.

"Bir kar makinesinin motoru," dedi bize. "Niye bu kadar gürültü yapıyor biliyor musunuz? Kar şimdi olduğu gibi iyice buzlanmış ve ağırlaşmışsa, makinenin daha çok güç harcaması gerekir. Kar makinesinin gürültüsü, makineyi çalıştıranın umutsuzluğunu dile getirir aslında."

Kur'ân'dan, açıklamasını da verdiği bir ayet okudu:

"Allah der ki: "Onları uyarsan da, uyarmasan da inanmazlar.'" Kar makinesini çalıştıran makinistler baharın geldiğine inanmazlar, oysa baharın belirtileri işte apaçık ortada ve karlar da zaten eriyor."

Bu toplantı, Şeyhle, araba dersi ile ilgili olarak yaşadığımız az sayıdaki grup etkileşiminden biri oldu. Dersin bir mertebe ileri gitmesi için aradan bir kaç ay daha geçmesi gerekiyormuş meğer. Bu aylarda, ben de çiçek dersini bir sonuca bağlamaya çabalıyordum, ve Şeyhle beraberliğimiz sıralarında anlattığı şeyler üzerine kafa yoruyordum. Arabamla . olan cedelleşmemde bir ateşkes dönemine girmiştik ve birkaç ay hayli sakin sularda yüzdüm.

Yaz başlarında güneşli bir cumartesi sabahı Şeyh beni aradı. Nadiren telefon ettiği için sesini duymak beni şaşırtmıştı.

"Bugün bana uğrayabilir misin? Görmeni istediğim bir şey var."

Uğrayabileceğimi söyledim, buluşacağımız yerin adresini ve bazı talimatlarını not aldım. Çok geçmeden de yola çıktım. Buluşacağımız yer, Car City'ye çok benzeyen bir kavşak mahalli idi. Yol boyunca hayli büyük birkaç araba galerisi gözüme çarptı. Arabamı park edip, sokak boyunca yürümeye koyuldum. Şeyh ortalarda yoktu. Bir yönde galerilerin bittiği yere kadar yürüdükten sonra,

dönüp ters yönde ilerlemeye başladım. Yürürken, acaba Şeyh'i göremedim mi, yoksa talimatını yanlış mı anladım diye tam meraklanmaya başlamıştım ki, tam arkamdan selâmım duydum. Döndüğümde, büyük bir ihtimalle geceleri burayı aydınlatan büyük bir lamba direğinin arkasından çıkıyordu. Bana sanki o anda yoktan peydahlanıp ortaya çıkmış gibi gelse de, onu gördüğüme çok sevinmiştim. Zaman zaman Şeyh'in bir yerden bir yere seyahat tarzıyla ilgili sorular aklıma takılsa da, buraya ya da şuraya nasıl gelip gittiğini soruşturmaya pek niyetli değildim ve bu soruyu genellikle bir yana bırakıyordum. Sezgisel olarak bu konunun, o sırada bulunduğum manevî mertebenin ötesinde olduğunu biliyordum.

Şeyhe doğru dönüp, selâmım aldım. Yanyana yürürken, konuşmaya başladı.

"Arabam burada sokağın ortasında stop etti. Şükür ki, birileri gelip, arabayı buraya çekme nezaketini gösterdi. Araba ileride, garajlardan birinde; ustalar saatlerdir üzerinde çalışıyor. Hâlâ arızayı bulamadılar ve otomobiller hakkında onca şey bilmelerine rağmen daha neyi onaracaklarını bile bilmiyorlar. Yakınlarda bir lokanta var. Bir dakika sonra orada sana katılırım. Benim için yiyecek bir şeyler ısmarla ve sokaktan karşıya geçerken sakın bana bakma."

Lokantaya gidip, ikimizin paylaşabileceği bir sandviç ve iki cola ısmarladım. Şeyh birkaç dakika sonra geldi ve pencerenin yanında, sokağa bakan küçük masada yanıma oturdu. Camdan giren güneş ışıkları, içinde parıldayan güneşin ışığıyla zaten aydınlanmış olan yüzünü biraz daha aydınlatıyordu. O ânı tümüyle içime sindirirken, kalbim heyecanla dolup taşıyordu. Sıradan bir adamın

gösterişsiz, yapmacıksız bedenini taşıyan ve o gün orada herkes gibi oturmuş coca colasım yudumlayan bu asil ruhla birlikte olduğum için ne kadar talihli olduğumu fark ettim. Bir süre suskun kaldık. Bu arada kalbimin ritmi bozulur gibi olmuş, ancak hemen sonra kendini onun kalp atışlarına göre ayarlamaya başlamıştı.

"Sana bir çağrıda bulunmak istiyorum" dedi. "Özgür olmaya çağnözgür bir adam olmaya. Ölümün yakın bir gerçek olduğunu bilmiyor musun? Ölüm kaskatı bir gerçek, fakat sen onu inkâr ediyorsun. Arabanın bozulmasını da kabullenmeye yanaşmıyorsun ama, hep arabanda bir arıza çıkacak beklentisiyle yaşıyorsun ve arıza anı gelince de hayat duruyor. Bütün vazifen, tuzaklardan kurtulmaktan ibaret."

Sessizce dinledim ve hiçbir yorumda bulunmadım. İçimde hissettiğim her şeyi biliyordu ve henüz söze dökemediğim ne kadar umudum varsa doğrudan dile getiriyordu.

"Şimdi gitmem lazım, ama öğleden sonra yine beraber olacağız" dedi. "Arabaya gidiyorum ve büyük bir ihtimalle adamlar hâlâ çözüm bulamamış olacaklar. Ama inşaallah ben o arabayı sürüp gideceğim."

Ayrılmadan önce bana birkaç talimat daha verdi ve hemen çıktı. Yürüyerek arabasının yanma döndü, eminim sürün gitmiştir de. Nitekim o öğleden sonra evine gittiğimde, arabası evinin olduğu blokta ardası tarafa park edilmiş duruyordu.

Bu toplantı, hatırladığım kadarıyla Şeyhle doğrudan araba dersi ile alâkalı yaptığımız toplantıların sonuncusu olmuştu. Dersi nihayet kavradığımı düşündüğüm noktaya gelinceye kadar iki yıl geçmişti. Bu süre içinde, daha önce

de bahsettiğim gibi, istisnasız her müridin arabasıyla bir tür sorunu olduğunu fark ettim. Arabaların bazıları öyle kötü haldeydi ki, satıp yenisini almaktan başka çare yok gibiydi. Kendi arabamda da şöyle böyle ufak tefek arızalar çıkmıştı ama, bu iki yıl içinde, kaydadeğer bir güçlükle karşılaşmadığım bir yıllık bir döneme girmiştim. Bu kolaylık için Allah'a şükrediyordum. Bana kolaylığı O verdi ve ben de dersin devam ettiğini hiç aklımdan çıkarmadım.

Arabamla nisbeten az sorunumun olduğu bu dönemin sonuna doğru, annemle babamı ve yakın akrabalarımı ziyaret etmek için karım ve çocuğumla başka bir eyalete yolculuk yaptım. Dönüşte, araba yolun tam ortasındaki çamurlu bir çukura düştü ve kaza sonucu tekerlek jantı ciddi hasar gördü ve arabanın iç donanımı büyük ölçüde dağıldı. Lastiği değiştirip eve döndük, ama arabanın çalışması randıman vermiyordu. Çok geçmeden elektrik sorunları baş gösterdi ve arabayı tekrar bir kenara çekmek zorunda kaldım. Tamir masrafını karşılayamadığım ve sorunlarını da teşhis edemediğim için, garaj yolu üzerine çektim. Arabayı incelemesi için motordan anlayan arkadaşlar bulmaya çabaladım, ama anlayanlar da bir çözüm getiremedi. Bahar soldu gitti, yaz geçti, ve nihayet kış geldi. Sonunda, arabayı tamir edemeyeceğimi anlayınca, arkadaşlardan biriyle birlikte garaja çektik ve orada bıraktık.

İki arabamız vardı zaten ve ben de artık, karıma ait olan ikinci arabaya hayli alışmıştım. Diğer arabanın tamir görmek için beklediği uzun dönemlerde o yana bu yana gidişlerimizi çoğunluk bu arabayla yaptık. Kış ilerledi ve bildiğim en soğuk kışlardan birini geçirmeye başladık.

Soğuktan iliklerimin donduğu bir sabah, dışarı çıkıp karımın arabasına atladım. Koltukta kıpırdanıp kar fırçasını ararken, kontak anahtarını taktım. Çevirdim, ama arabadan tık gelmedi. Garip ki, arabanın bu sessizliğine ben de aynı sessizlikle karşılık verdim. İçimde arabayı çektirme korkusu ya da akü bitmişse türünden tek bir endişe yoktu. Böyles1 bir durumda, düşüncelerim, ilk kez, derhal Allah'a yöneliyordu. Arabanın çalışıp çalışmamasının önemi yoktu, elimden ancak bana sunduğu bütün nimetler ve vesileler için Allahı Azimüşşana şükretmek gelirdiİkinci bir arabaya sahip olduğum için de samimi bir şükran duyuyor durnÜstelik, arabam bozulup da, Rabbanin beni müşkül durumda bıraktığı asla olmamıştı. Garaj yolu üzerinde, her iki elim de direksiyonun üstünde oturmuşken, o anda içimde yükselen yeni ve tatlı bir sevinci yaşadım. Gözlerimi kaldırıp önümde duran ve kalın beyaz bir kar tabakasıyla kaplanmış olan garaja baktım. Aylardır garajın içinde duran kendi arabamı hatırlayınca, aklım hemen Şeyh'in, dervişin ağılında beyaz kefene sarılı halde aylar boyu bekleyen arabasına gitti. Üç yılı aşkın süredir devam eden bir dersin son parçası da sessiz bir beklenmediklik içinde, ince bir ahenkle yerine oturdu. Berrak ve sade bir vuzuh, denizden gelen serin akşam meltemi gibi, hiç haber vermeksizin ânın içine doğru süzülüverdi.

Arabanın ölümü, imanın mükemmelliğe erişmesi, hiçbir sebebin eteğine erişemeyeceği safi bir itimada, yani Allah'a tevekküle kapı açılması ve ibadetin hayatın her anım kapsaması gerçeğine doğru atılmış ilk adımdır. İçimizdeki araba, duygular yoluyla dışımızdaki maddî arabaya bağımlı olan nefsimizdi. Dışımızdaki araba,

bağlılığımız nedeniyle bizi asıl mahbubumuz olan En Sevgili'den uzaklaştıran dünyevî mahbublarımızın bir sembolüydü o kadar. Arabanın ölümü, aslında, nefsin dünyevî mahbublardan el çekmesi demektiyani, nefsi mutmainne makamı. Mesele bedenin ölümü değil, heveslerin ve nefsî arzuların, hevâmn ölümü idi. Nefsin Rabbi ile arasındaki nisbeti anlaması, itiraf etmesiydi. Ölmek demek, kulun kendi iradesini Kadîri Mutlak'm iradesine teslim etmesi demekti.

Şeyh, sık sık, "İnsan açmadan önce kapanmalı" derdi, "ve fincan boş olmalı ki, doldurulsun."

Nefsin ölümü, işte böylece imana mükemmellik getiriyordu. Nefsin ölümüyle, fincan boşaltılıyordu. Ve imanın ardı sıra, tevekkül geliyordu. İnsan, ancak imanıyla ayağını kapıdan içeriye atabiliyordu.

İbadetin hayatın her anma yayılmasıyla, iman ile tevekkülün öte yüzüne geçiliyor, böylece arayışçı boş olduğu ölçüde, Allah'a ibadet anının içi, o ölçüde hazla ve tatla dolu oluyordu. Bir keresinde, Şeyh, arayıcının tekemmül halleri geçirerek imana eriştiğini söylemişti. Gerçekten de, celâl sahibi Rabbimizin buyurduğu gibi "Muhakkak, safhadan safhaya geçirileceksiniz," ve dünyevî bağımlılıkların yavaş yavaş göze Sörünür olduğu o mükemmelleşme seyri kademe kademe ilerliyordu.

Bir defasında, "İmanda zaafı olan arabayı süremez," demişti Şeyh. ediği doğruydu gerçekten, çünkü insan imana erişinceye kadar her adımda sürülüyonhı, ama sonunda iman haline erişildiğinde, tek sürücü Allah oluyordu. Ağıldaki araba, sırf bu yüzden beyaz seccadenin üzerinde değil, gerisinde duruyor olmalıydı: İmansız ibadetin içi boştur. Ama içimizdeki araba sonunda

bağımlılıklardan el etek çekip, huzur haline eriştiğinde, içindeki kir pas temizlendiğinde; bir tarafta, dış âlemde, seccade insanın ibadetine hazır hale gelirken, diğer tarafta, iç âlemde, fincanı boşalan nefis de, asıl ubudiyyete teşne oluyordu.

Yıllar önce, o yaşlı kadın, "O en dışın dışında, en için de içindedir," demişti bana. İşte, Rabbim de beni safhadan safhaya sokmuş ve onun söylediği hakikatin sırrına yakmlaştırmıştı.

Araba dersimi işte böylece ikmal etmiş oldum. Yavaşça açılan tevekkül kapısının eşiğine götüren bir büyük cihadın dersiydi bu. Garaj yolu üzerinde, karımın arabasının içinde öylece kala kalmış halde, düşüncelerimi tamamladım. Kontak anahtarım öylesine bir çevirdim, araj ba birden homurdanarak uyandı. Garaj yolundan caddeye çıktığımda, ders hâlâ devam ediyordu—bir gün de, inşaallah, kapıdan içeri girerim.

Yedinci Bölüm

Arabamın hayli iyi işlediği dönemlerden birinde, bir günü Şeyhle birlikte geçirme fırsatı çıktı önüme. Araba dersi rayına oturmuş ve artık ayan beyan gözler önündeydi, ancak o sıralar bu dersin derinliğinden habersiz, yüzeyinde oyalanıyordum. Arayışçı'nm Yolu'nda hayli sık görüldüğü gibi, olaylar çoğu kez üstüste biner ve gün olur iki ya da üçü birden geliverir. İşte bir park yolculuğu sırasında çıkagelen ders de, araba ile cedelleştiğim o yıllarda ortaya çıkan birkaç kısa, ama önemli dersten biriydi.

Şeyh bana birkaç hafta önceden, yanında bir başka müridi daha olduğu halde, bir gün boyu birlikte

olacağımızı haber vermişti. Beraber, büyük bir grup insana hitap edeceği bir toplantıya gidecektik.

"Bu ettiğin hizmetin bir tür sınanması olacak," demişti bana. "Ne olursa olsun, hep sağ yanımda duracaksın. Kimseyle konuşmayacaksın Ve ben konuşurken de mümkün olduğu kadar yakınımda durup, kalabahktakilerin yüzlerini gözleyeceksin."

Bu çok basit talimat beni biraz şaşırtmıştı. Şeyh, bana ilk kez, yapaCağı imtihanı önceden haber veriyordu. Genelde çıkış yolunu bulmak baria bırakılırdı. Hal böyle olunca, özellikle müteyakkız davranmaya gayret ettim. Tenbihlerini zihnime iyice kazıdım ve olacakları bekledim.

Yolculuk günü nihayet gelip çattığında, öteki mürid nasılsa bize katılamadı, böylece yalnız Şeyh'le ikimiz yola çıktık. Uzun bir yolculuk olacağa benziyordu. Birkaç saat direksiyon salladıktan sonra, bizi toplantı yerine götürecek bir adamın evine geldik, ama adam bizden önce çıkmıştı. Gideceğimiz yeri tam olarak bilmediğimiz için, yolu kendi kendimize bulmak zorundaydık. Şeyh'i iyi tanıdığı anlaşılan adamın karısı, zor durumda olduğumuzu görünce bizimle gelip, az ötedeki toplantı yerini gösterebileceğini söyledi. Derken, hiç hesapta olmayan biri seyir subayı edasıyla arka koltuğa yerleşti. Yolu, seyir kaptanımıza, yani Şeyh'e tarif ediyor, o da bana tarif ediyordu. Ben de bir dümenci edasıy1 la hiç ses çıkarmadan verilen emirlere göre direksiyon kırıyordum.

Birkaç yerde durup gideceğimiz yönü sorduktan sonra, birden de\ nizde kaybolduğumuzu anladım. Yol üzerinde bir mezatta, bir ev ile i ufak tefek şeyler satan bir dükkan önünde boş yere durup eğlenmiştik, j Bisikletli bir adama yol sorduk, o da aradığımız yeri bulmamıza yar1 dımcı

olamadı. Bir ara yol kenarında, büyük bir tarlanın yanında dur duk. Yolun karşı tarafında büyük bir benzin istasyonu vardı. Seyir subayı, harita sormak üzere arabadan indi, Şeyh'le ben de bacaklarımızı j açmak için arabadan dışarı çıkıp bekledik. Güzel bir yaz günüydü, gü neş ılık ılık tebessüm ediyordu bize. Bu arada, küçük bir kâğıt parçası1 na kaydettiğim bir sûreyi inceliyordum. Şeyh elimdekini sorunca, kâğıdı gösterdim ve Fetih suresi'nin ilk âyetlerini ezbere okudum:

Bismillâhirralımâninâhim

Muhakkak ki, Biz sana besbelli bir fetih yolu açtık. Tâ ki, Allah senin günahından geçmiş ve gelecekleri bağışlasın, sana olan nimetini tamam eylesin ve j seni sıratı müstakime hidayet eylesin. Ve sana azız bir nasr ile yardım eylesin. O ki, müminlerin kalplerine imanlarına iman katsınlar diye sekine indirir.

Tam o anda, ben bu âyetleri tamamlamak üzereyken, meltemlerin belki de en yumuşağı, en tatlısı esip geçti yanımızdan. Meltemle birlikte yanımızdaki tarlanın buğdayımsı bitkileri başlarını eğdiler. Benj Şeyh'in yüzüne baktım, o da benimkine.

"Öğle vakti geldi," dedi. "Gidelim namazımızı kılalım." Namazımızı bitirmek üzereyken, kadın döndü. Arabayı çalıştırdımj ve yola koyulduk. Ancak, yarım saat gittikten sonra gene kayboldukBaşka bir evin önünde durduk, ama içeride kimseler yok gibiydi, çare'

siz yolumuza devam etlik. Çok geçmeden bir köy bakkalına rastgeldik. Kapmın hemen yanıbaşında bir telefon kulübesi vardı. Şeyh' telefon ettikten sonra da dükkândaki kadından yolu sordu.

"Hazar Parkı diye bir yeri bulmaya çalışıyorum," dedi Şeyh. "Bana yardımcı olabilir misiniz?"

Kadın bir an durup düşündü, sonra yolu tarif etti. O bölgeyi iyi biliyor gibiydi. Birkaç dakika sonra arabadaydık, parkın yakınlarındaki kır yolunda seyrediyorduk. Toplanma yeri olarak seçilen Hazar Parkı, dükkândan ayrıldıktan kısa süre sonra girdiğimiz çok büyük bir park alanının ufak bir bölümünü oluşturuyordu. Nasıl olduysa, büyük parkın içinde dönmemiz gereken bir yolu kaçırdık. Biraz sabırsızlanmaya başladığımı farkettim. Bu davranışımın yersiz olduğunu farkederek, kendi kendime sabır tavsiye ettim. Tam bunlar zihnimden geçiyordu ki, Şeyh bana dönüp konuştu:

"Sabırsızlanıyor gibi bir halin var, yanılıyor muyum?" Anlaşılan tâ başından beri benim ruh hâllerimi takip ediyordu. Önce sabırsızlığımı inkâr etmeye meylettiysem de, vazgeçtim. Bu dersi daha önceden biliyordum. Neden yalan söylemeli ki? Üstelik, böylesine küçük bir konuda bile, Şeyh'i büyük bir ihtimalle aldatamayacaktım. Hem diyelim ki onu aldattım, Herşeyi işiten ve gören Alîmi Mutlak'ı aldatabilir miydim? Şeyh'in sorusuna karşılık vermedim. Konuşmadan direksiyonun üstünden ona baktım. Suskunluğum, hissettiklerinin doğruluğunu tasdik ediyordu zaten.

Arabayı geri çevirdim ve kaçırdığımız yola döndüm. Yolun ağzına yakın bir ağaç üzerinde, HAZAR PARKİ yazılı küçük bir tabela vardı. O yola girdim; yol bizi sık ağaçlı bir bölgeye götürdü. Yüksek ağaçlar, her iki yana dizilmiş, ikindi güneşinin ışığı altında uzayıp giden uzun gölgeler veriyordu. Ağaçlar arasında, sadece bir an sürmüş gibi gelen sükûnetli bir yolculuk yaptık. Derken

sessiz orman yolu bir açıklığa kavuştu. Nihayet varış noktamıza gelmiştik.

Frizbiler havada UFO'lar gibi uçuşuyor, oynayan çocuklar koşuyor ve bağırıyordu. Her taraf insan kaynıyordu. Halk müziği sesi, yemek ve bira kokularıyla sarmaş dolaş havaya karışıyordu. Bir taraftan bando Çalarken, herkes yiyip içiyor, dans ediyor ve gülüşüyordu.

Şeyh'le kadın arabadan indiler, ben park edecek bir yer aradım. Yer'roi almak üzere Şeyh'in yanına döndüğümde, çevresinde birkaç kişi Pİanmıştı. Bizi yemek barakasına benzer bir binaya götürdüler, içeri girince Şeyh' oturdu. Ben de, bir gölge gibi hemen yambaşında ayakta dikeldim.

Neredeyse bir orduyu doyuracak kadar yemek getirildi önümüze Şeyh, bana, neyin yenip neyin yenmeyeceği konusunda tavsiyelerde bu. lundu. Çok az şey yediğimiz halde, o, her cömertlik ve misafirperverlik niyetini, bir şekilde karşılıksız bırakmıyordu. Kıpkızıl suratlı ve nefesi içki fabrikası gibi kokan ihtiyarca bir adam, Şeyh'i görmek için üzerime doğru eğildi. Gülümsedi ve bana bir bira ikram etmek istedi, elimle bardağı geri çevirdim. Bunun üzerine coca cola getirildi. Şeyh'e ben servis yaptım ve masasını temizledim. Kimileri, masada bizim yakınımızda bir yere toplandı; sanki sahranın kum tepeleri arasında bir vaha bulmuş gibi sessiz sedasız oturuyorlardı.

Aralarında, boğazına kadar düğmelenmiş mâlûm siyah uzun papaz cüppesini üniforma gibi sırtına geçirmiş ihtiyar, bezgin yüzlü bir katolik rahip de vardı.

Rahip, Beatles'ın Peder McKenzie'sini andırıyordu; sevecen ama yalnız ve yorgun bir adam. Bizi karşılarken, incecik kollarım Şeyh'in göğsüne doladı, sonra da

konuşmak üzere yanına oturdu. Şeyh', daha sonra, ihtiyar adamın sağlık durumunun bozuk olduğunu ve kalbinin iki kez durma noktasına geldiğini açıklayınca, her şey daha bir anlaşılır gibi oldu. Rahibin kalbini durduran şeyin bir aşk sancısı, geri döndürenin ise Allah'ın lütfü olduğunu sezebiliyordum. Burada bulunan insanların bir kısmının bir zamanlar onun cemaati olduğunu, ama artık onlara ulaşamadığını tahmin edebiliyordum. Peder McKenzie gibi, muhtemelen o da, çoğu akşamını kimsenin dinlemiyora benzediği vaazlar yazmakla geçirmişti. Gene de, sağlık durumuna rağmen muhtemelen cemaatindekilerin çoğundan uzun yaşayacaktı ve çoğu mezarlarına giden yolda onu göreceklerdi. Tıpkı cenazesine yalnızca Peder Mckenzie'nin geldiği Eleanor Rigby gibi, bu çırpman ruhların cenazesini Qe yalnız bu yorgun ihtiyar rahip kaldırabilir ve onları adlarıyla ancak gömebilirdi.

Çok geçmeden dışarı çağrıldık. Şeyh, mikrofonda ve şimdi daha da yakından etrafını saran kalabalık karşısında yerini almak üzere bandonun bulunduğu platforma çıkarken müzik durdu. Hemen yanıbaşm^ yerimi aldım, birazdan, vazifem gereği, etraftaki insanların yüzlerin6 bakıyordum. Bize platforma kadar refakat eden adam mikrofona ge? ve Şeyh'i anlamadığım bir dille takdim etti. Şeyh de, konuşmasını ^aZiirca olduğunu tahmin ettiğim bu dilde yaptı. Gerçi o gün, anlama kelimesinin düz manâsıyla, Şeyh'in bando platformunda söylediklerinin tek kelimesini bile anlamadım ama, mesajı tümüyle kavradım. Şeyh'in konuşması sırasında, ben geniş bir duygular yelpazesinde gidip geldim. Anlayışımı, o anda

konuşmaya gösterdiğim dahilî tepkilerle, insanların yüzündeki ifadeleri mukayese ederek ayarladım.

Şeyh'in konuşmasıyla, kalabalık büyük bir sessizliğe gömülmüştü. Bağırarak konuşmuyordu ama, sesi yine de bütün parkta çınlıyordu. Sesi etkileyici ama müşfikti. Doğrudan konuşuyordu, ama her kelimesi bir aşk ruhuyla yoğrulmuştu. Bütün konuşması boyunca, yanından ayrılmadım. Kendimi ve kalabalığı, elimden geldiğince özenle gözledim. İnsanlar arasında bazılarına bilhassa dikkat ettim. Bunlardan birincisi, on metre kadar ötemde, aşağı yukarı tam karşımda duran bir adamdı. Kalabalığın da en ön sırasındaydı. Bacağında dizlerine kadar uzanan bir şort ve üzerinde 'Florida is for Lovers' yazılı bir tişört vardı. Başında, düğmeler, iğneler ve başka ıvırzıvırla süslenmiş küçük, buruşuk bir yaz şapkası vardı. "Keyfe keder" ya da "düğünün kamberi" denecek tipte bir insandı, ama konuşma boyunca yüzünde belirgin bir ifade belirmedi. Çok uzaklardaymış gibi görünüyordu, ama bence çok yakındaydı ve duyduklarından derinden derine etkileniyor olmalıydı. Hemen yambaşında, açıkça göz yaşı döken insanlar vardı. En fazla kimlerin derinden etkilendiğini merak ediyordum. Şahnede tek söz etmeden durup, bir taraftan içimde diyalogu kovalarken, bana dikilip bakan bu gözlerde ne kadar yer tuttuğumu merak ediyordum.

Kalabalığın ön safının bir bölümünü, portatif iskemlelerinde oturan üç tane çok yaşlı kadın tutmuştu. Temiz görünümlü, mütevazi giyimliydiler ve sessizdiler. Artık tükenmekte olan bir neslin temsilcisi oldukları belliydi. Bu kadınların kızları olması muhtemel daha genç diğer kadınlar ise, güzelliklerini sergilemede daha

cüretkârdı ve bu güzelliklerini jogging, tenis ve Avon kozmetik ürünleri ya da Oil of Ulay ile koruma kaygısı onlarda daha ağır basıyor olmalıydı. Bazıları Şeyh'i duyabilecek kadar yakındaydı. Çocukları da hemen yanlarındaydı, ellerinde yuncaklarla dolaşıyorlardı, ama sesleri çıkmıyordu. Bazı gençler de, daha iyi duyabilmek için önlere yaklaştılar. Aralarında büyük dertleri olduğu belli kişiler vardı ve bunlardan da ön sıralara yaklaşanlar oldu. Kimileri kalabalıkta kalıp biralarını içmeye devam ederken, kimileri adamaküh uzaklaşmıştı. İhtiyar rahip de yakında duruyordu, kadmla SU USTUNE YAZİ YAZMAK rın pek uzağında değildi ve önümüzdeki döşemede, Şeyh'in platformu i ile insanlar arasında zekâ özürlü olduğu belli güzel, küçük bir çocuk vardı. Pek dikkat çekici bir hali yoktu, ama herkesin gözüne çarpıyordu. Hem çok yakınımızda, hem de çok uzaklarımızdaydı. Orada bulunanlar arasında, Şeyh'in dışında, yüzünde kutsîlik yapan tek kişiydi i belki de ve belli ki kendine mahsus bir dünyada yaşıyordu.

Şeyh konuşmasını bitirince, platformdan inip, tekrar içeri gittik. Bando yeniden çalmaya başladıktan sonra, çok sayıda insan elini öpmek için kapıya doğru ilerledi. Az sonra arabayı getirdim ve geldiğimiz j gibi, gene ikimiz başbaşa oradan ayrıldık. Yol boyunca, kendisine gözj kinlerimin raporunu verdim.

"Tam olarak ne söyledim?" dedi Şeyh. "Onların beni dinlemesini | nasıl sağladım? Kimler dinledi? Kimler müslümandı? Kaç kişilerdi? Neler algılıyorlardı? Hiç korkuya kapıldın mı? Kendini aşağılanmış hissettin mi?"

Kendi duygularım ve izlenimlerimle, elimden geldiğince dürüstçe cevaplandırdım ve hemen sustum.

"Peki," dedi Şeyh. "Şimdi de, sana bugünün ziyan olup olmadığını sorayım."

"Hayır Şeyhim, elbette olmadı," diye cevap verdim hemen.

"Güzel," dedi. "Sür bakalım. Daha sonra sana başka şeyler de soracağım."

Uzunca bir süre, hiç konuşmadan yol aldık, sonra yine söze girdi:

"İnsanların kalbini bağladıkları dünyalar çeşit çeşittir," dedi. "Diskolarda işlenen haramlar, senin parkta gördüklerinden daha beterdir. Kötü bildiğin bu insanlardan çok güzel davranışlar da çıkabilir; üstelik Allah'ın adı anıldığında gözyaşı dökenlerden asla ümit kesmemen gerekir, unutma."

Benim konuşmaya istekli olmadığımı Şeyh de farketmişti. Daha önce kendisini gayri müslümlere hitap ederken hiç dinleyip dinlemediğimi sordu; duymadığımı söyledim.

"Bir daha halkın önünde, bugün konuştuğum gibi konuştuğumu duymayacaksın," dedi. "Unutma ki bu gibi durumlarda, daha genel konuşmamız, ama halkla konuşuyoruz diye de hakikatten taviz vermememiz ve, ayrıca, dinlemek isteyen herkese Allah'ın kelâmını anlatmamız gerekir."

Bir an durakladı, sonra devam etti:

"İnsanların nasıl mürid olacağını en iyi Allah bilir, unutma. Âdem jdevhisselâmın yeryüzüne halife olarak yaratılmasına şahit olan meleklerin bu işin hikmetini anlamadıklarını nasıl itiraf ettiklerini hatırla, dem Aleyhisselâm'm soyundan geleceklerin yeryüzünde fesad çıkarıp n dökeceklerini biliyorlardıama Rabbimiz onlara,

'Ben sizin bilmediğinizi bilirim' deyince, onlar da uyandılar ve şöyle dediler:

Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâRabbimiz, Seni her türlü kusur ve noksanlıktan tenzih ederiz; muhakkak biz Senin bildirdiğinden başkasını bilmeyiz.

(Bakara: 32'den)

Zihnim olanca aceleciliğiyle günün ve Şeyh'in dediklerinin mânâsıInı çıkarmaya çalışıyordu. Günbatımına az bir zaman kalmıştı ve daha I eve bir saat mesafedeydik. Namaz vakti gelmişti. Yolun sakin, park yeIrine benzer bir bölümüne geçtik. Günün sonunu geçirmek için hoş bir yerdi.

"Namazı burada kılalım," dedi Şeyh.

Arabayı yolun kenarına park edip, çimenlere yürüdük. Yanyana durduk ve Rabbimize hamd ü senalar gönderdik. Namaz çok tatlıydı; hele alnımı serin, çimli toprağa koydukça, bir hizmetkâr olduğumu daha bir derinden hissediyordum. Bir an için kalbim sevinçle doldu taştı. Arabaya doğru yürürken, bir şeyleri anlamaya başlamıştım. Namaz, mutlak anlamda bir hizmettir. Allah'a, benlik kaygısından azade biçimde hizmet etmektir. Aslında, insanın bütün hayatı bir namaz gibi olmalıydı. İnsan sadece başıyla değil, bütün benliğiyle secdeye vardığında, hayatının en büyük makamına varmış oluyordu gerçekten. Melekler, bu cevaplarıyla, müridlerin yetişmesinde bize ders veriyordu, çünkü hakikatte hizmetin ne olduğunu anlamışlardı. Onlar, Kadiri Mutlak'ı medhetmekten başka şey bilmezler, ve iradeleri O'nun iradesidir.

O park gününde Şeyhle yaptığımız bir başka konuşma daha vardı ki, aklımdan çıkmamıştı. Bu konuşmayı hatırlayınca, hizmet dersi yerli yerine oturuverdi.

Günün hemen hemen tamamım Şeyh'in yambaşmda geçirdikten s nra, kendisine yakın olmaya dair bir soru takıldı aklıma. Ona, ölünce bana daha mı yakın, yoksa daha mı uzak olacağını sordum.

"Ben zaten ölü bir adamım," diye cevap verdi. "Yıllardır ölüyüm ben. Bir insan, ölü bir adama nasıl yakın ya da uzak olur ki?"

"Öyle görünüyor ki, bu haber karşısında, içimdeki Hazreti Ömer (ra), içimdeki Hazreti Ebubekir'e (ra) galip geldi," dedim.

Şeyh, ne demek istediğimi anladı. Peygamber aleyhisselatü vesselamın ölüm haberi Ömer'e (ra) ulaştığında, o bunu kabullenmek istememiş, hatta kim bu habere inanırsa kolunu bacağını keseceğini haykırmıştı. Hazreti Ömer'e (ra) ve diğerlerine bu canlar yakan gerçeği ancak Hazreti Ebubekir (ra) kabul ettirebilmişti. Ebubekir (ra), Allah'a hamdü senalar ettikten sonra, şu kısa konuşmayı yapmıştı: "Ey insanlar, eğer Muhammed'e (asm) ibadet ediyorsanız, iyi bilin ki Muharrımed (asm) öldü. Ama eğer Allah'a ibadet ediyorsanız, bilin ki Allah hayat sahibidir ve ölümlü değildir."

Ben sorusun böylece cevap verdikten sonra, o hiçbir şey söylemedi. Uzun uzun, sessizce baktı bana, sonra gözlerini başka tarafa çevirdi. 0 bakışı daha sonraki aylarda çok net biçimde hatırlayacaktım. Ancak, bakışın mânâsını aradan iki yıl geçtikten sonra anlayacaktım. Şeyh'in önünde mürid, ölü yıkayıcının elindeki cesed gibiydi; Şeyh de, Rabbinin kudret elinde bir cesed gibiydi.

İçinde hizmetin sırrını saklayan bir ölüm şekli vardı. O da, Allah dışında herşeyin, yani masivânm ölüsü olmak demekti. Hizmet sadece Hakk'a yapılırdı, ama başkalarına hizmet etmeyi öğrenmek, nefs üzerinde odaklanmış, mağrur enaniyeti ehlileştirmek içindi. Peygamber Aleyhissalâtü vesselam şöyle buyuruyordu:

Mûtû, mûtû kable entemûtûÖlün, ölmeden önce ölün.

Bu, enaniyetin ve nefsin nevasının ölümü demekti; ebediyen ya şamak içindi.

Hizmet dersini de böylece tamamlamıştık. Şeyh'in biri bu konuda bize çok sade bir şey söylemişti:

"Kim Allah'a hizmet ederse, Allah da ona hizmet eder."

Sekizinci Bölüm

Park'a yaptığımız yolculuktan bir belki iki ay sonra, Şeyhi yeniden gördüm. Ramazan Bayramı'ydı; otuz günlük Ramazan orucunun ardından, bayram tebrikleşmesi için Tekke'de toplanıp halka olmuş ondokuz müridin biri bendim.

Şeyh'in huzurunda bulunmak bizim için, her zaman, tarif edilemez bir zevk olurdu; ne yapacağını önceden kestiremediğimiz için de, geldiğinde hepimiz sevinirdiknûrundan mümkün olduğunca çok şeyler emmeye heveslenirdik. O gün de, onunla birlikte geçirdiğimiz diğer günlerde olduğu gibi, dua, zikir ve Tarikat mesleğinin zevkleri ve imtihanları üzerine muhabbetle dolu geçti.

Önümde o gün açılmaya başlayan ders, Parktaki hizmet dersi gibi, kısa bir dersti. Daha uzun zamanlar alan diğer bazı derslerin arasında geldi ders. Kısa bir dersti

gerçi, ama etkisi hayli şiddetli oldu. Beni tâ derinlerden sarsan ve yıllar içinde giderek açılan bir dersti bu.

Akşamın geç vaktiydi ve saatin akrep ve yelkovanı, usulca gece yarisma doğru yürüyordu. Yatsı namazını kılmıştık, hazır bulunanların blr kısmı da, çıkış kapısının yakınındaki kütüphanede toplanmaya basmıştı. Odaya girdiğimde, Şeyh'i, elinde orta büyüklükte beyaz bir ku bir kitap rafının yanında ayakta duruyor halde buldum.

"Bu, bacımız ve dostumuz olan birinden bugün aldığım bir armağan," dedi, aramızda bir yere çömelirken. "Fakat, bu armağan, aynı zamanda, müridlerin."

Kutuyu açıp içinden çok güzel bir çikolatalı kek çıkardı. Odanın dört bir köşesinden ooohlar ve ahhh'lar yükseldi ve bir an herkes canlanıp neşelendi. Şeyh keki kucağına alarak sordu:

"Bu keki ne yapmalı, sizce?"

Bana hayli garip gelen, soğuk bir ciddiyet ve şakalaşma arası bir ses tonuyla sürdürdü sorusunu:

"Ya bu kek aslında müridler için değil de, yalnız benim içinse?"

Kimsenin gıkı çıkmıyordu ama herkesi bir düşünce almış, olup bitecekleri bekliyordu. Bir mürid güldü. Bir başkası, "Ha! Bence bu işin kolayı var," dedi. "Pastanın büyüklüğü ne kadar? Hadi, onu ondokuz dilime ayıralım."

Bu son cümleyi duyduğum anda, düşüncelerim arasında birden Kur'ân'daki "Onun üzerinde ondokuz vardı," mealindeki âyet başım uzatıverdi. Kur'ân'da sadece bir kere geçen bu âyette, aynı zamanda Bismillahirrahmanirrahim'in sayısal formülü saklıdır. Bu sayısal mu'cize, ayrıca, Kitab'm ilâhî kaynaklı olduğunun bilimsel bir kanıtını oluşturur. Âyetin bütününün ve

kapsamlı anlamının bizim anlayışımızın çok ötesinde olduğu aşikârdı ama, onu ne zaman duysam, okusam ya da hakkında tefekkür etsem derin bir hayret ve merak duygusuyla irkiliyordum. O gece de böyle oldu.

Ancak Şeyh müridin bu teklifine iki kedi ile bir maymunun öyküsüyle cevap verdi. Her nasılsa, bu üçüne, aralarında eşitçe bölüşsünler diye bir parça peynir verilmiş. Bölüştürme işini maymun üzerine alır, çünkü peynir parçalarını tartabileceği bir terazisi varmış. Parçaları terazinin kefelerine koyar, sonra iyice dalıp, güya kefeleri dengelemek için bir birinden, bir diğerinden atıştırmaya başlar. Bizim kediler biraz yavaş öğrenen cinsten olmalılar ki, maymun peynirin hemen hepsini yiyip bitirene kadar, ne olup bittiğini anlayamamışlar.

Şeyh, bu hikâyeyi anlatır anlatmaz, meydan okuyan bir ses tonuyla. "Kim istiyor keki?" diye sordu.

"Kimbilir meyvesi de vardır içinde," diye devam etti. "İçi nasıldır acaba? Birbirinden güzel binbir lezzetli ihtimal! Sizce dostumuz bu güzel keki evde mi yaptı, yoksa bir pastahaneden mi satın aldı?"

Hepimiz salın alındığım düşünüyorduk ama, Şeyh, kendisinin evde yapıldığını tahmin ettiğini söyledi. Bu basit konu üzerindeki bir oda dolusu kuşku, kekin kendisinden de kalındı ve bir bıçakla kesilebilirdi. Şeyh, öğretiyi sürdürdü:

"Kim istiyor?" diye sordu yeniden.

Odaya derin bir sessizlik çöktü ve gene kimse tek kelime etmedi.

"Kekin tadına bakmak, hayatın onca zevkinden sadece biridir," dedi Şeyh. "Okyanusa dalıp çıkmak gibi bir zevktir: Güzel ve okşayıcı o ılık, tuzlu suya dalarsınız, size

şifa olurBinlerce küçük masör size masaj yapıyormuş gibi hissedersiniz. Su ile, bedeninizin inceden inceye yumuşadığım ve yaralarınıza şifa gönderildiğini duyumsarsınız. Okyanustan çıkıp, bedeninizde güneşin ılık dokunuşunu duyarsınız, sonra da gölgeye yatıp iki saatlik güzel bir uyku çekersiniz. Uyanınca kendinizi öyle iyi hissedersiniz ki! Bir kafeye gidip, güzel, buz gibi bir plna colada yudumlarsınız. İçinizden bu duygunun nasıl bir şey olduğunu bilen var mı?"

Odaya, bir tarla üzerinde uzanan sabah sisi gibi ağır bir gerilim havası çökerken, sessizlik sürdü. Vakit hayli ilerlemişti. Yorgundum ve işin sırrını anladığımı sanıyordum.

Birden, benim gibi işin sırrını anladığını sanan bir başka mürid umutsuzca dövünmeye başladı. Derin bir suçluluk duygusu içinde, hiç durmadan göğsünü yumrukluyordu. Ancak, Şeyh müdahale edip durdurdu:

"Mesele bu değil," dedi. "Gurur ve tevazu arasında ince bir çizgi vardır. Kendini şimdi yaptığın gibi cezalandıramayacağını anlayacak noktaya gelmen gerek. Kendini Rabbinin iradesine teslim mânâsındaki hakiki tevazu, ne gururu, ne de insanın kendi kendini mahvetmesini gerektirir. Bir Sufi Üstad'm güzel ifadesiyle, ne 'bir şeye ihtiyacım var' deyin, ne de 'hiçbir şeye ihtiyacım yok,' deyin; sadece 'Allah' deyin, işte 0 zaman harikuladelikler göreceksiniz."

Bir anlık bir duraklamadan sonra, Şeyh devam etti:

"Hepiniz uyudu uyuyacak gibisiniz. Allah aşkından bahsedilen bir ttıuhabbette nasıl uykunuz gelir? Bu kek belki de meyvelidir. Bu keki isteyen yok mu?"

Artık ne sevinç çığlıkları vardı, ne oooh'lar, ne ahhh'lar. Sonunda, Sessizliğimi bozdum.

"Benim payımı siz alabilirsiniz," dedim. "Eğer kekin bir parçası bana düşüyorsa, ona dilediğinizi yapmanıza izin veriyorum."

Şeyh, bu mağrur cömertliğime karşılık vermedi. Köşeme çöküverdim.

Başka bir derviş, odanın arkasından, "Biraz yemeyi deneyebilirim," dedi.

"Kekin hepsini yiyebilir misin?" diye meydan okudu Şeyh.

"Sadece denerim," diye cevap verdi derviş.

"Kekin hepsini yiyeceğine dair teminat verebilir misin?" diye yeniden bastırdı Şeyh.

"Sadece deneyeceğime dair teminat veririm," dedi derviş.

Şeyh, bu sefer bütün gruba hitap ederek, bir kez daha "O halde, şimdi bu keki ne yapalım?" diye sordu. Ondokuz tane ifadesiz yüz kendisine doğru bakakaldı, ama gene cevap gelmedi. Bir anlık bir duraklama daha yaşandı, ben o arada döşemeye bakıyordum. Tekrar başımı yukarı kaldırdığımda, Şeyh iki elini de pastanın içine sokmuştu. Birkaç saniye içinde güzelim pasta, yoğrula yoğrula, çikolata tanecikleri ve kremadan oluşan yamru yumru, jölemsi bir yığma dönüşmüştü. Herkes gözleri açılmış, uyanmıştı.

Pastanın ezilmesi, beni bezginliğimden sıyırmıştı.

"Pastayı ezmek hiç aklıma gelmemişti," dedim, dürüstçe ama yine de mesafelice.

"Sessiz sessiz arkasına yaslanıp bilgelik taslamak kolay," dedi Şeyh, "ama sen yüksekçe bir kaide üzerinde

duruyor değilsin ve geri kalan insanlardan ayrıcalıklı durumda değilsin."

Şeyh, hiç şüphesiz, doğrudan benimle konuşuyordu ve sözleri bir ton tuğla gibi başıma yıkılıverdi. Yer yarılsa dibine girsem diye düşündüm. Çaresiz, vazosunda susuz kalıp solan bir yaz çiçeği gibi başım eğik, oturdum.

O akşam daha erken bir vakitte, Şeyh'in dersi sırasında beni ilgiler1" diren küçük bir konu üzerinde anlaşamadığımız bir dervişin az kalsın kafasını koparıyordum. Şeyhin huzurunda asla terbiyeyi elden bırakmamışımdır, ama o gece, enaniyetimde derinlerde yatan bir yere dokunulmuş, birden nefsim öfkeyle kabarmış ve odanm her yanma pis kokulu dumanlar saçılmıştı. Şeyh' o sırada sesini çıkarmamıştı ama, t>u halim gözünden kaçmış olamazdı. Ama şimdi, tuğlalar üzerime bir bir düşerken, her şeyin hesabı soruluyordu.

"Sesinde hayli rahatsız edici, iğneleyici bir lon vardı," dedi. "Sen de fark ettin mi? İğne, yalnız dervişe değil, hem bana, hem bütün gruba dönüktü."

Kaçmak isterdim, ama, ah, bacaklarımı bir bulabilseydim! O sırada düşünebildiğim tek şey kaçıp uzaklaşmaktı; orada kalıp, Şeyh'in sözlerini hazmetmeye çalışmak, benim için yılın en cesur hareketiydi. Kof bir gurur kalıntısı ulu orta teşhir ediliyordu ve içim, tıpkı ezilip yoğrulan kek gibi şekilsiz bir yığma dönüşmüştü.

Şimdi gruba dönen Şeyh, "Islâmm özü," dedi, "pastayı ezebilmektir. Kabe'de putlar kırılınca, insanlar onların sadece odun ve taştan ibaret olduklarını gördüler. O odun ve taşların, sizin arzularınızdan ve işlerinizden pek farkı yoktur. Tek parmağınızı bile kıpırdatmadan aşkın en son zevklerine varabilirsiniz. Yoksa, sadece yeme, içme,

uyuma ve üreme gibi temel ihtiyaçları karşılamakla geçen bir hayat süren hayvanlara benzersiniz."

Aramızda, bir çiftlikte boğa görmüş olan birinin olup olmadığını sordu ve sohbet başladığından beri ilk kez odada gülüşmeler oldu. Gülüşmenin tam ortasında, benim terslediğim derviş ciddi bir soru sordu. Şeyh'in pastayı ezmesindeki sırrı kavramıştı.

"Neden," dedi, "hayatımdaki pasta ezildiği zaman fizikî bir acı duyarım?"

Mizahla ders vermede hayli usta olan Şeyh, iki elini havaya kaldırdı ve her birinde bir taş varmış gibi birbirine vurdu.

Çok daha önceleri, bir ara, "Deveyi, işte böyle hadım ederler," demişti.

Derviş bu hareketle aradığı cevabı bulmuş, deve misalini hatırlayanlar da dersi kavramıştı. Mesele açıktı: İnsanın bağlı olduğu şey kesilirse, haliyle acı çeker. Bu acının şiddeti de, bağlılığın ne kadar şiddetli olduğunun göstergesiydi.

Şeyh, elleri hâlâ çikolata bulaşığı içinde, "Şimdi kim kekten tatmak lster?" diye sordu. Kimsenin ne gıkı çıktı, ne de yerinden kıpırdayan oldu.

Gene mi uykunuz geldi?" dedi. "Allah'tan bahsedilen bir sohbette asıl uykunuz gelir. Bir Sufi az yer, az uyur ve boşa zaman harcamaz."

Tekrar bir duraklama oldu ve oda sessizliğe gömüldü. Şeyh derin bir Sünceye dalmış gibi gözlerini kapattı. Çok geçmeden yemden söze girdir Burger King shake fincanı üzerinde ne yazar biliyor musunuz?"

O, sözlerine devam ederken, biz kıkırdaşıyorduk:

Bay Çok Çalkala'yım ben İyi bir çalkalama isterim Adamakıllı çalkaladın mı beni İyice bir titrer, ürperirim.

"Bu küçük manzume, beni üç saatlik bir tefekküre daldırdı," dedi Şeyh. "Öylece, Allah aşkıyla titreyip ürpererek kala kaldım. Hiçbir zevk bu zevkin yanma bile varamaz. Uykunuzu yenmelisiniz. Görmüyor musunuz ki, biz ölü bir pastayı bile yeniden diriltemiyoruz. Oysa, hamdü senalar olsun O'na ki, Halikımız, bizi bir hiçten yarattı. Kutuyu açtığımda, güzel pasta için oooh'lar, ahhh'lar duymuştum, oysa o oh'lar ve ahlar sadece Allah aşkına çıkmalıydı."

Şeyh, Yâsîn suresin'den âyetler okudu ve mealini verdi:

Nihayet Sûr'a üflendi. Ve onlar kabirlerinden kalkıp koşarak Rablerine geldiler. Dediler: Veyl bize, bizi kabrimizden kim kaldırdı? Bu Rahmân'ın va'd ettiğidir işte. Demek, resuller doğru söylemişler. (Yâsîn: 5152'den)

Ayetleri okumayı bitirince, bize pastadan arta kalan ezikleri verdi ve bunları dışarı çıkıp yememizi söyledi. Gerçekte, biz bir dersi yiyorduk ve hiç de iştah açıcı bir yeme değildi bu.

Şeyh'i birkaç gün sonra yeniden gördüğümüzde, ders tamamlandı:

"Bir havuzu sevmek için illâ içine atlayıp yüzmeniz mi gerekir? Her tür balığı mutlaka tatmanız mı gerekir? Bu olağanüstü zevk sözlerinin maksadı n'ola? Maksat, sizi uyandırmak. Hiçbirşey, arzularını aşırıca tatmin eden iki âşıktan daha zavallı olamaz. Pastayı yemeye başlar başlamaz onu yeme arzusunu da kaybettiğinizi fark ettiniz mi? Beklenti, aşırı tatminden evlâdır ve hele pasta

ezilince, kimsenin ona iştahı kalmaz. Pasta meselesi, kabalık ve bayağılığa karşı bir incelik meselesidir Pastadan yemeden lezzet almak: İşte asıl cihad budur. Bir pudding ye" diğimde, sadece bir kaşığı bana yetiyor. Ağız dolusu bir lokmadan sonra dildeki bütün tat tomurcukları doyar, demek bütün ihtiyacınız tatmaktan ibarettir.

"Mesele, sizin pastanızın ne olduğu ve onu ezmeyi nasıl öğreneceği' nizdir. Bir çiçeğin güzelliğini ancak onu kopardıktan sonra farkeden kırdaki adama benzemenize gerek yok."Bir keresinde, Şeyh, kendi ülkesinde güzel çiçeklerle dolu bir bahçesi olan yaşlı bir Şeyhin hikâyesini anlatmıştı. Şeyh'in çiçeklere nasıl baktığını anlatmış ve sonra da sözü, bu ülkede aslında çok az insanın çiçeklerin kıymetini takdir ettiğine getirmişti. O zaman buradaki espriyi anlamamıştım ama, pastanın ezilmesinden sonra biraz daha açıklık kazanmıştı. Pastanın, Ramazan Bayramı günü ezilmesi de benim için ayrı bir anlam taşıyordu. Pasta dersi, Ramazan'dan alınacak dersin özetiydi: Arzularına sınır koymayı öğren. Mesele, bu süfli arzulardan geçme ve nefsi dengede tutmaktan ibarettir.

"Kabalığımızdan kurtulana kadar," dedi Şeyh, "yeryüzünde filler gibi dolaşırsak, nasıl hakkı duyabiliriz ki? Şöyle demişti Hazreti Celâleddini Rumî: '. Şems Doğu'dan gelir, ışığın ayak seslerine bir kulak ver.' Peki ama Doğu'dan gelen Şems'i nasıl karşılarsınız? Sadece gözlerinizi açık tutarak. Görmenin tek yolu gözlerinizi kâinata ve etrafınızdaki yaradılışa açık tutmaktır. Ayetler oradadır."

Arzu için de şunları söyledi Şeyh:

"Ne kadar içerseniz için, dudaklarınız kuru kalır."

Demek ki, arayışçmm kendi susuzluğunu fark etmesi ve arzusunun hangi taraftan geldiğini iyi bilmesi gerekiyor diye düşündüm. Bir tarafta, nefsin süfli ve ham istekleri, diğer tarafta aşkın ateşini tutuşturan ulvî ve ince iştiyaklar vardı. Her iki halde de susuzluğun dinmesi beklenmemeliydi. Kek dersi, temelde, kişinin süflî halden, hallerden ulvî hallere erişebilmesi için arzularını birbirinden ayırması ve öncelik sırasına koyması hakkındaydı. Bu seyir hali ise ruhî tasaffî diye bilinir.

"Eğer en başa Allah'ın bizden istediklerini koymazsak," dedi Şeyh, "asla tatmin olamayız—ne kadar çok şeye sahip olursak olalım. Dünya hoştur hoş olmasına, ama siz Allah'ın istediğini en başa koyun, yeter. Ev sahibi olma arzusunu ya da terfi aşkınızı vesaireyi başa koyarsanızdileğinize ulaşabilir ve hayat öylece geçer, ama bilin ki bu hayat geçtikten sonra geri dönüş olmayacak ve ne kadar gözyaşı dökersek dökelim, hayatı yeni baştan yaşama hakkımız olmayacak. Hiçbirşeyi Allah'tan öne koymayasmız; arzularınızı ancak O tatmin eder."

Islâmm Manevî Yolu'nda nezaket ve incelik sahibi olmaya edeplentne denir. Bir kültür halidir edep; nazik bir vakarı ve mükemmel bir insanlığı içerir. Hem bir süreçtir, hem bir haldir, çünkü, birinci anlamıyla, süflî olanın ulvî olana tâbi edilmesi, adi şeylerin faziletlere feda edilmesi, cesedin ruhun emrine verilmesi demektir. Hayvandan insana kade SU USTUNK YAZI YAZMAK me kademe geçiştir; insanın enaniyetini yırtıp manevî mertebelerin eşi. ğine gelirken yürüdüğü yoldur. Bu mertebeye erişen kişi, riyakârlıktan ve olduğundan iyi görünme halinden kurtulur. Edepli kişi, kalbin aslî iştiyaklarım keşfeder ve Rabbi Zülcelâlinin kalbine rahmetle dercettiğj sırları ayan

beyan görür, gösterir. Edep hem bir eminlik hali, hem bir karakter ve kişilik duruluğudur; bir mücadelenin meyvesi ve nefsin dizginlenmesidir".

Bu öyküdeki derslerin hepsi, bu anlattığım sonuçları beslemek içindi. Kek, şairin kopardığı çiçek, Şemsî Tebrizî'nin ışıklı ayak sesleri, kumsal hikâyeleri ve nefsin peşine düştüğü tensel hazlar, kekin kendisi, sonunda ezilmesi, ve daha sonra bizim onu yeyişimiz. Tüm bunlar, bizi edebe götüren derslerdi.

Tekke'de "Edeb Ya Hu" diyen bir hat tablosu vardı. Sohbetlerinden birinde, Şeyh, bunun ne anlama geldiğini sormuştu. Oradakilerden biri: "Bizi Terbiye et, Ey Rabbim" demektir demişti. Adamın cevabı doğruydu, çünkü tablonun düz anlamı tam da böyleydi. Madem ki, her an Allah'ın huzurundaydık, her an en iyi hal içinde olmak gerekti. Bana göre, Şeyh'in anlattığı Çoban ve Musa Aleyhisselâm öyküsünde de ince bir ders saklıydı. Allah'ın bize her zaman yakın olduğu, Rahmetiyle bizi hep iyiliğe sevkettiği dersi veriliyordu bu öyküyle. Şeyh'in de dediği gibi, gözlerini açabilenler her yerde O'nun işaretlerini görebilirdi. Allah'ın yaratışında her şey bir inceliğe ve mükemmelliğe doğru ilerler. İşte bu hakikatin farkına varışım, Rabbimin lütfuyla, aşağıdaki dizelerin kalbime doğmasına vesile oldu:

Her bulutta ve yağmur damlasında, Öyle açık dile gelir hi sözün, öyle sade. Her küçük kum taneciğinde. Açık avucumdaki çizgilerde, Güneş hâlesi ışınların dansında Çokluk Bir'in tecellîsidir; Bir'dendir işte. Taşlarda, hiç kıpırtısız ya da öyle görünenlerde, Eminim onlar da yol alıyor, yürüyen her şeyle Elmas olur yahut yakuta döner,

mücevher Taşlarda ve kendimde binbir işaret, Yüzümü Nura çeviren ve götüren Kalbimi Ebedi Sabah'a eriştiren.

Bu Scmsi Ebcdi'niıı şavkı ki Işılı; sırlar açıldıkça, bu kalp küremi Miskin kölenin vezirliği misali; Hezeyanlarda yitik delinin sevinci, Ruh gecemi yırtar bu kıvılcım seli, Tutuşur da teslimiyetin ateşi Aşkın alevleri alır beni, beni

Kek öyküsü böylece hitama erip, bir tasaffî ve nefsi inceltme dersi olarak yerini aldı. Sayıları giderek azalan ruhî incelik sahibi kişilerden birinin, Şeyh'imin dersiydi bu. Yaşamanın hakikatini bilen, kendileri ve etraflarındaki yaratılışla barış içinde yaşayan ender bir insan topluluğu idi bu kişiler. Lezzetten anlayan, keyif duymasını bilen ama bunlarda boğulmayanAllah Aşk'ı hariçkişiler. Ulvî makam sahiplerinin susuzluğunu bilen ve shake 'ten tatmışaşkm kâsesinden dolu dolu şarap yudumlayan ve sonra titreyip ürperen kişiler.

Dokuzuncu Bölüm güz mevsiminin sonlarına doğru, Tarikat'taki ilk günlerimden birinde, kek dersinden çok önceleri, Tekke arazisinin bir köşesinde hâlâ ayakta duran ancak harabeye dönmüş, ambarı andıran büyükçe bir binayla ilgilenmem gerekmişti. Bizzat bu bina, yolculuğumun birkaç yılma yayılmış, bazı arayışçıların edep dediği o ruhanî inceliğe erişme mücadelelerime kadar ve bu mücadelelerim boyunca süregelen, birbiriyle ilintili bir grup öğretinin hem kaynağı, hem sembolü olmuştu.

Bu dizi derslerin hepsi de genelde Şeyh'in müridleri ile paylaştığı bir takım faaliyetlerin ardından gelmişti. Denizdeki balıklar misali, derslerin derin sularında sürüler halinde dolaşıyor, öğrendiklerimizde bazen birbirimize bağımlı olsak da, aynı zamanda tek başımıza bırakılıp ya

batıyor ya da yüzmeyi öğreniyorduk. Bir akvaryumdaki balıklar gibi, saiklerimiz ve davranışlarımızla hem kendi gözümüzde, hem başkalarının gözünde giderek daha görünür olmaya başladığımız bir mekâna girmiştik. Öğretmenimizin rehberliği ve ilgisi sayesinde yüzerken aldığımız dersler de, bir akvaryum camı kadar berraklık kazanıyordu.

Şeyh dervişlerden birine bu harabe binanın yıkılması talimatını vermişti. Birkaç gün sonra, binanın kereste ve kirişleri hayret verici ve munzam bir dağ gibi yükseliverdi bahçede.

"İşe yarayacak keresteleri saklayın," dedi Şeyh. "Gerisini de yakın."

Görevin altından kalkmak imkânsız gibi gözüküyordu. Kirişlerin bir çoğu öyle ağırdı ki, birkaç kişi güçlükle yerinden kaldırabiliyordu Diğer molozlara ve kirişlere çivilenmiş ya da binanın yıkılması sırasında onların üzerine yığılmış büyük tahta parçaları, işi büsbütün içinden çıkılmaz hale getiriyordu. Gene de Şeyhin talimatına uyduk, çok geç. meden yıkılan ambarın az ötesinde bir ateş yakıldı. Ateş günlerce hiç sönmeden yandı, müridlerin Tekke'ye her gelişlerinde ateş yanıyor olurdu ve dolayısıyla herkese bir iş çıkardı. Tahta yığınları biteceğe benzemiyordu ve aylarca, azaldığı yolunda ufak da olsa bir emare görülmedi. Derken kış gelip çattı ve sıfır derecelik soğuk günlerde bile hem ateş, hem de tahta yığını ısrarla varlıklarını sürdürdüler. Bir akşamüstü, Şeyh tahta yığınının yanıbaşmdaki küçük bir kar tümseğinin üzerine çıkıp durdu. Zarif bir şekilde, etekleri yere kadar uzanan ve karın beyazlığına inat alabildiğine siyah derviş cübbesini giyinmişti; biz bir tarafta çalışırken o sessizce

ateşin alevlerini seyretti. O sırada, hiç bitmeyecekmiş gibi görünen bu kalas yığınının ortasında kaybolup iyice bunalmış halde, yarım ağız, biraz şikâyeti andıran bir dua mırıldanı. yordum. Nereye baksam, sadece kalaslar ve kalaslar görüyordum.

Ayağımın tam dibindeki gevşek tahtaları ve de sorumun nereye varacağını hesap etmeden, "Neresinden başlasam ki," diye sordum, "bu yakma işi ne zaman bitecek acaba?"

"Nerdeysen ordan başlarsın," dedi Şeyh gülümseyerek, "sonra çevredekileri geçersin. Ve sonunda hedefine varırsın."

Beraberce gülüştük, ben çalışmaya devam ettim. Şeyh'in bu sade yorumu üzerinde düşünürken, kalas yığmı bambaşka bir anlama bürünüverdi. Bu olayın üzerinden çok geçmeden, küçük bir mürid grubuyla beraber, gene kalas yığınının ortasında buldum kendimi. Büyükçe, garip görünüşlü bir parçayı ateşe atmaya çalışıyorduk. Ancak üçdört kişi birlikte savurabildik kalası, nihayet ateşin içine düşünce, birlik olmanın getirdiği başarıdan biraz keyif duyarak, gevşeyerek güldük. Dervişlerden biri, kahkahalarımızı tam ortasından keserek konuştu:

"Bu tahta parçaları nefis gibi. Dış âlemde, ateşe attığımız bu odunlar, iç âlemde nefsin odun yığınları içinden yakmamız gereken şeylere tekabül ediyor."

Dervişin bu sözleri içimde tâ derinlerdeki bir sırra dokunuverdi, ve grubun birden suskunlaşmasını da oradaki her kalbin aynı sırra şah1'olmasının bir başka işareti saydım. Birlikte yaşadığımız bu olağan tecrübe ile Şeyhin sade sözleri, kalas yığınını sürüp giden bir ders

hazinesine ve vesilesine dönüştürdü. O kalas yığınının yanına her varışımda yeni bir şey öğrendim; diğer müridlerin mücadelesini ve onların mücadelesinin benimkiyle nasıl kol kola yürüdüğünü iyiden iyiye kavradım. Üstelik, diğer manevî arayışçılarla birlikte çalışmak sayesinde manevî işbirliği ve karşılıklı muhabbetin sırlarını da öğrendim. Farklı farklı insanların, bir tahta yığınının meydan okuyuşuna nasıl değişik tarzlarda yaklaştığını gördüm ve bu sayede kendi hakkımda da fikir sahibi oldum.

Tahta yığını etrafında gelişen onca olay içinde en gariplerinden biri de, saklanması gereken ağır, sert kereste kirişlerle ilgiliydi. Şeyh, kirişleri arazinin çevresine taşımamızı ve bunları taş ya da daha küçük tahta blokları üzerine dikerek bir tür sınır yapmamızı istemişti. Bazıları da arazinin orasında burasında istif edilecekti. Bu görev de içinden çıkılmaz gibi görünüyordu ve bir grup mürid ne zaman bu kirişlerden birini şöyle yarım metrecik kıpırdatıverse, çok çarpıcı, yapılan işle orantısız ve parlak bir başarı duygusuna kapılıyorduk. Ancak, haftalar ilerledikçe, önemli ilerlemeler kaydettik. İterek, yuvarlayarak, dürterek, sürükleyerek ya da tüm bu usulleri kombine ederek bu devâsâ kirişlerin bir kısmını arazinin kenarlarına taşımıştık ve sınır yavaş yavaş şekillenmeye başlamıştı.

Baharın sonuna doğru bir gün, Şeyh çalışmalarımızı seyrediyordu. Ateş hâlâ sönmemişti, bazılarımız bir kirişle boğuşuyordu.

Bize, "Bir kirişi bir kişi tek başına taşıyabilmeli," dedi. "Eğer işin usulünü bulursanız, nasıl yapıldığım da görürsünüz."

Yüzlerimizde inanmazlık ve yarıkuşku tebessümleri dolaştı. Bu işin nasıl yapılacağını merak ediyorduk, ancak böyle bir şeyin mümkün olduğundan söz edilmesi bile, işi kolaylaştırıyor gibiydi. Spekülasyonlarımızı ve tereddütlerimizi bir kenara bırakıp, sadece elimizde olanla !Şe girişince, her şey daha pürüzsüz ve hızlı akmaya başladı. Çok geçmeden, galiba biriki gün sonra, bir grup müridle Tekke'ye geldiğimizde, en ağır kirişlerden bazılarının arazinin orasına burasına istif edildiğini ve bütün istiflerin ateşe ya da kalas yığınına en az on metre mesafede olduğunu görecektik. Hatta biriki istif de, Tekke arazisinin en Uzak köşelerine yerleştirilmişti. Belki de Şeyh taşıdı diye düşündük, ama o da bir süredir ortalarda gözükmüyordu. Daha sonra, dervişlerden birisi yardım için yanımıza gelince, kirişleri sorduk.

Kalıksı, alçakgönüllü bir sükûnet içinde, "Onları ben taşıdım," dedi. "Şeyhin tavsiyesini bir denemek istedim ve haklı olduğunu gördüm."

Peki ama tam olarak nasıl yapmıştı? Dervişi yaylım ateşine tuttuk.

"Aslında çok kolay," dedi, "ama tam olarak açıklayamam. Önce işin olacağına kendinizi ikna edeceksiniz, sonra da düşünmeyi bırakıp, hemen işe koyulacaksınız. Birazcık gayretle hayli yol alacaksınız. Bütün söyleyebileceğim bu kadar."

Dervişin teşebbüsü hepimize ilham kaynağı olmuştu. Kimse hayranlığını açıkça dile getirmese de, faltaşı gibi açılmış gözlerimiz, aptalca gülümsemelerimizle, yüzlerimizde derin bir şaşkınlık okunuyordu. Tahmin ediyorum, bu dervişin hikâyesini dinleyen her mürid, o günden sonra, gizlice kalas yığınına varıp, büyükçe bir

kirişle şansını denemiştir. Kendi payıma birkaç kaçamak yaptığımı itiraf ediyorum ve gecenin sessiz karanlığı içinde kocaman bir kalasa el atarken neye benzediğimi okuyucunun hayal gücüne bırakıyorum. Kirişleri kaldırıp kaldıramadığımı es geçip, her biri küçük ya da büyük çapta kendi gayretimin ürünü olan daha büyük iki tecrübeden söz edeceğim şimdi: Birincisi, insanın kendisiyle yüz yüze gelmesinin, diğer deyişle nefsiyle mücadelesinin derin anlamı; ikincisi lâ havle ve lâ kuvvete illâ inüah'ınKadiri Mutlaktan başka kudret ve kuvvet yoktursırrı.

Kalas yığını aralıklı olarak bir yıl yandı durdu. Geçirdiğim iki kış mevsiminin karlı gecelerinde yanıp duran közlerin kızıl parıltısını hatırlıyorum şimdi. O ateş, içimde binlerce tefekkür ateşini tutuşturdu ve derken bir gün sönüverdi. Geceleri bir dervişin tek başına besleyerek büyüttüğü alevlerin parıltısı yoktu artık. Gece Tekke'den dışarıyı seyrettiğimde her yer zifiri karanlık içinde görünüyordu, ama yıldızlar hâlâ semâyı titrek titrek aydınlatıyor ve bir zamanlar tahta yığınının üstünde ürperip duran o alev, yalımlarını artık kalbimde sürdürüyordu sessizce.

Tarikattaki ilk günlerimde, ne yana baksam yapacak bir sürü iş çıkıyordu. Tekke'nin yakınındaki bu eski ambarı yıktıktan sonra, daha az iş çıkar ve zikr ve muhabbete daha çok vakit kalır diye düşünmüştümŞeyhle birlikte saatlerce oturup, gaybî bir âlemin kapısından içeri doğru süzülene dek muhabbetlerin sıcaklığı içinde eriyip vecde kapılmaya.

zikredip kasideler okumaya hazırlıyordum kendimi. Yazık ki yanılıyormuşum ve çok geçmeden bu Manevî

Seyr ü Seferin uzunca bir bölümü mücadelelerle geçen engebeli bir yol olduğunu anladım. Eğer insan sabreder ve Allah lütfederse, huzurlu bazı saadet anları gelip çatıyordu.

Kalas yığını döneminin ilk kışının ardından, eriyen karlar yıkılan ambarı temizlemekle uğraşırken gözden kaçırdığımız, sürpriz bir hurda yığınını ortaya çıkardı. Bu işe yaramaz kalıntılar arasında, küçük bir pikapm yarı boyunda, tahtadan yapılmış, üstü açık eski bir römork da bulunuyordu. Tekerlek yuvasında, biri çoktan patlamış iki eski lastik vardı. Arazinin bir başka köşesinde ve hurda yığınına pek uzak olmayan bir noktada, sadece müridlerin ziyaret ettiği ve benim daha önceden keşfettiğim bir küçük müştemilât binası daha vardı. Küçük bir ağaç kümesi içine, gözden uzak bir yere şıkça yerleştirilmiş bina, kalas yığınıyla geçirdiğimiz ilk kış boyunca bekledi durdu. Baharla gelen dirilik duygusuyla, kendimizi daha bir enerjik hissediyorduk ve bu durum Şeyhin gözünden kaçmamıştı elbet. Derhal bir seferberlik başlattı. Hurda yığınını temizleme talimatı verdi, bu görev de birkaç gün içinde tamamlandı. Yanabilecek her şeyi yanmakta olan ateşe attık, metaller de ufak parçalara ayrılarak dervişlerden birinin kamyonuyla taşındı.

Daha sonra, Şeyh yeniden aramıza gelip, içimizden küçük bir gruba yeni bir görev verdi,

"Bu müştemilât binasını buradan kaldırmamız lâzım," dedi. "Belki, bu römork işe yarar."

Belki de yüzlerimize vuran kuşkuları haber veren silik gülüşmeler oldu. Şeyhin sözleri olabileceği kadar hicivle doluydu, çünkü hatırladığım kadarıyla ben de gülümsemiş ve o gün Şeyh dışında hiçbirimizin o eski römorku

kullanmayı yüz yıl geçse de aklımıza getiremeyeceğini düşünmüştüm.

Biz itmeye başlayınca, hayretler içinde römorkun parçalara ayrılttıak bir yana dursun, üstelik hâlâ hareket bile edebildiğini görünce, "Sizin imanınız zayıf!" diye seslendi Şeyh. Sahiden de, römork sandığımızdan çok daha sağlamdı ama, yine de kuşkularımızı yenememiştik. Biz römorku küçük müştemilât binasının önüne getirinceye kadar Şeyh bize en az üç kez imanımızın zayıf olduğunu hatırlattı. Üçüncü hatırlamışına kadar, bizim kuşkularımızın horozu da bin kere ötmüştü.

"Müştemilâtı arazinin diğer yanma taşımamız gerek" diye yeni bir talirnat verdi Şeyh, eliyle ileride bir yeri öylesine işaret ederek,

Her nasılsa, gaibden bir yerden, bu küçük binayı römorka tek parça halinde yükleyip götürme fikri geldi aklımıza. Orada hazır bulunanlardan kime bu fikrin nereden çıktığını sorsam, "Ben, Şeyh onun römorka böyle konulmasını istedi sanmıştım" diyeceğini tahmin ediyorum, ama şimdi o günü düşündüğümde, beraber olduğumuz süre içinde böyle bir fikir ya da önerinin doğrudan Şeyhten geldiğine dair net bir şey hatırlamıyorum. Gizliden gizliye, bu fikrin orada bulunan hepimizin içinden geldiğinden şüpheleniyordum ama, nereden gelmişse gelmiş, hepimizi birden sihri altına almıştı.

Hepimiz, modern kültürümüzü paylaşan çoğu insan gibi, bir bilimkurgu filminden çıkıp gelmiş, fabrikasyon olarak üretilmiş, birbirinin kopyası klon insanlar misali, kendi düşüncelerimizi, tümüyle, 'acaba diğerleri nasıl düşünürdü?' sorusuna göre programlamıştık. Demek ki,

römork ve müştemilât ile cedelleşmemiz, daha çok, içimizde beslediğimiz budalaca kabullenmelerin bir tezahürüydü. Daha sonra, bu yoldaki yeni. arayışçılarm ne kadar karakteristik birer örneği olduğumuzu anladım. Yeni başlayan müridler, tıpkı uzaylı klon insanlar gibi, çokluk, başka robotların adım atmaya korktuğu yerlere üşüşürler. İşte biz de, birer kahraman edasıyla, o harabe anıtı kurtarmaya adamıştık kendimizi; gerçekten de, müştemilâtın çevresinde dört dönüyor ve canla başla çalışıyorduk—kuşkumuz, yerini, yavaş yavaş, eski binanın sahiden de kurtarılıp römorka yüklenebileceği yolunda bir inanmışlığa bırakıyordu. Römorku bir satranç tahtasmdaki piyon gibi ileri geri oynatarak, hangi mekânın azamî faydayı sağlayacağına karar vermeye çalışıyorduk. Aramızda marangoz olmadığı için, saatlerce binayı temelinden oynatmaya çalıştık. Binayı nihayet yerinden oynatmayı başardığımızda, römorka giden yolun büyük ölçüde ağaçlarla kapatılmış olduğunu görünce, hızarla bir ağaç mı kessek yoksa binayı mı biraz yontsak diye kara kara düşünmeye başladık.

Sonunda, her nasılsa, hâlâ bir türlü akıl erdiremediğimiz bir şekilde, küçük binanın bir ucunu römorkun arkasına yüklemeyi başardıkBu kesin zafer çok kısa süreli oldu, çünkü müştemilât henüz Şeyhin gösterdiği alanın civarında bir yerde bile değildi. Üstelik şimdilik sadece yarısı römorkun üstündeydi. Son bir gayretle römorka çıkarmayı başarınca, römorkun hafif bir yokuştan bile itemeyeceğimiz kadar ağır olduğunu farkettik. Kendimizi derinden derine kasvetli düşüncelere kap' tırmca, grubun üzerine bir sessizlik dalgasıdır çöktü. İttik, çektik, dürt'

1tûl< ve salladık ama, römork bana mısın demedi. Bir ara geri çekildik ve sOn vurucu hamle için yemden römorkun başına geçtik. Bina "kaydı ve bir ahşap parçadan gürültülü ve yorgun bir çatırtı duyuldu. Ancak römork santim kımıldamamıştı. Tüm bunlar olurken, Şeyh bizi seyrediyordu. Birden, dervişlerden biri müştemilâtın yan tarafına yapıştı. Kasıtlı, suskun bir hiddetle duvarlarını kopartarak parçalamaya koyuldu. Sonra, sessizliğin ortasında Şeyhin sesi çınladı:

"Elhamdülillah!" dedi. "Hiç akıl etmeyeceksiniz sanmıştım."

Şeyhin sözleri herkese bir serin soluk aldırdı. Hepimiz iyiden iyiye gerilmiştik ama, o konuşana kadar ne kadar gergin olduğumuzu fark etmemiştik. Şimdi herkes daha sakin ve çok daha ferahlamış görünüyordu.

Derviş, Şeyhe dönerek, "Hâlâ anlamıyorum," dedi. "Bir şeyin ne zaman parçalanması, ne zaman parçalanmaması gerektiğini nasıl oluyor da biliyorsunuz?"

Cevap, "Beni Şeyh yapan şeylerden biri de bu," oldu. "Çünkü bunu bilmeseydim, müridlerimi de yetiştiremezdim. Misâl için bir hikâye anlatayım size."

Geyik ile kurt kıssasını anlatmaya koyuldu. Büyük ve derince bir uçurumun kenarında yaşayan bir geyik sürüsü varmış. Bu geyikler asla uçurumun karşı kenarına geçemeyeceklerini düşünüyorlarmış, tâ yaklaşan kurtlara yem olmak üzerinde olduklarını iyiden iyiye anlayıncaya kadar. İşte o zaman, geyikler içlerinde farkına varmadıkları bir enerji keşfetmişler ve vadinin öbür yakasına atlayıp emniyete kavuşmuşlar.

"Mesele, insanın potansiyeli meselesi," dedi Şeyh, "hiç kullanmadığı potansiyeli. Önünde ölümkalım meselesi yoksa, insan bunun farkına varamaz."

Müştemilâtın parçalarını toplayıp ateşe attık. Çatı ile başka birkaç <*hşap sanki işe yarar gibi görünüyordu, onları römorka koyup, arazinin öbür tarafında belirlenen yere götürdük. Şeyh, bu arada, habire çatının ne kadar değerli olduğuna dair sorular soruyordu. O sırada bunun anlamını da tam olarak kavrayamamıştım, ama daha sonra şu ikaz sözlerini dikkatle düşününce, meseleyi daha net anladım.

"Unutmayın, römorkör sizin Islâmınız, yani Rabbinize teslimiyetindir, ev de sizin Şeriatınız, yani İslama göre yaşama tarzınızdır. İsa ^eyhisselâmın, kumdan yarlar üzerine kurulmuş dayanıksız evler üzerıne söylediklerini bir düşünün, ama unutmayın ki, sağlam kayalar özerine inşa edilmiş dayanıksız bir ev de olabilir."

Grubun üstüne yeniden bir sessizliktir çöktü. Herkes Şeyhin sözünün berraklığı ve hikmetinden etkilenmişti. Sözleri günün sonunda ufukta batmakta olan Güneşin tüm sıcaklığı ve kızıllığı gibi, kalplerimize doğru iniyordu. Gülümsedi ve yemden konuştu.

"İnsan ne zaman parçalayacağını, önce dikkatle gözleyerek anlar Gözlemimiz bize, bu müştemilâtın tek parça kalamayacağını açıkça göstermeliydi. Şimdi onun yerine bir başkasını inşa etmeliyiz, çünkü geçici değil, kalıcı olmasını istiyoruz. Aslında, bu eve ne kadar ihtiyacınız olduğunu bilmiyorsunuz. BuradaMımdler oldukça, bir de müştemilât binasına ihtiyaç olacak."

Abdestlerimizi tazeleyip Tekke'ye girdik. Ezan öncesi bir araya toplanmıştık. Şeyh sohbeti sırasında, aylarca

üzerinde düşüneceğim şu kelimeleri söyledi: "Birleşirsek düşeriz, bölünürsek ayakta kalırız."

Tarikat'taki ilk günlerimde, kalas yığını dönemini izleyen günlerden birinde Tekke'de oturmuş, hayatım üzerinde düşüncelere dalmıştım. Yaz sonlarıydı ve Ramazan'ın son günlerindeydik. Birkaç mürid ve derviş iükâfa çekilmişti. Şeyh de oradaydı ve müridler için, kendisinin de derviş cübbesi olmadığı zamanlarda yaptığı gibi, cübbe yerine giysinler diye bir kaç temiz beyaz çarşaf getirmişti. Mutekif diye bilinen bu insanlar, Ramazanın son günlerinde inzivaya çekilir, kimseyle konuşmaz ve görüşmezler ve zamanlarını orucun yanı sıra, dua, Kur'ân tilâveti ve zikir gibi nafile ibadetlerle geçirirlerdi.

Beyazlara bürünmüş mutekiflere ben de dahildim ve bu ibadet halinin anlamı üzerine kafa yoruyordumama sadece bir an. Gerilerden kalış bir gurur kalıntısı beni tefekkürümden kopardı, çünkü kendimi Şeyhle pek özdeşleştirmiş ve böyle küçük bir gayretle bile ona benzeyebileceğimi düşünüp gurura kapılmıştım. Üstelik de bu günlerde onun yaşadığı hakiki ubudiyetten ve Muhabbetullahtan küçük bir kısmının benim kalbime de tecellî edeceğini umut ediyordum. Beyaz pelerin bu umudun sembolüydü, ve dua ve tefekkür dışında hiçbir faaliyete yer olmayan günler yaşamayı planlayarak kendimi inzivaya hazırladımTekke'nin camisi, benim Hira Mağaram olacaktı.

Bu süre içinde bir öğleden sonra, yürümek için dışarı çıktım, latu bir güneybatı meltemiyle iyiden iyiye güzelleşmiş pırıltılı ve güneşli bu" gündü. Yıkılan ambarın bir zamanlar durduğu ve yıkım sonrası ateşeverilen tahta yığınının bulunduğu yerin yakınından geçtim. Bütün alan,

ateŞm yakıldığı yer hariç, küçük çalıların boyuna erişen ayrık olu ve çimenlerle kaplanmıştı. Ateşin yakıldığı noktada, hiçbir şey yetişmemişti ve geÇen mevsimin karı ile çoktan soğumuş küller ve kömürler oraya buraya dağılmıştı. Bir vakitler bitmez tükenmez gibi görünen o tahta yığınını düşündümoysa şimdi tamamen yok olmuştu. Kendi kendime, nefsî arzularımla olan cihadımın ve aşkımın ateşinin şiddetinden böyle bir yok oluşu görebilecek miyim acaba diye sordum.

Düşüncelerimi, otlara ve ardından bana doğru bakan Şeyh kesti. Yakınımızda duran bir orağa işaret ederek, eliyle bir kesme hareketi yaptı. Önerisine uyarak orağı aldım ve otları biçmeye koyuldum. Şeyh orada durmuş seyrederken hiç konuşmadan işime daldım. Daha biriki darbe vurmuştum ki, bir deja vu duygusuna kapılıverdim. Otların kesilmesi ve yaklaşık bir yıl önceki ambarın yıkılması aynı dersti. Mücadelem, tahta yığınının temizlenmesi ve hiç bitmezmiş gibi gözüken devâsâ kirişlerin bitirilmesi ile sona ermiş değildi. Şimdi, görünürdeki dalâletlerin ve haramların üstesinden gelip daha şiddetli nefsanî arzuların önüne geçtikten sonra, arada bitiveren ayrık otları misali, yeni ve daha incelikli nefsanî arzuların uç verdiklerini anladım.

Çok kısa bir süre orak salladıktan sonra, hayli ot kesmiştim, ama kesilecek de daha çok ot vardı. Çokluklarını fark edip, o bölümü tek başıma temizlemeye kalkarsam, orada ne kadar kalacağımı düşününce, içimde derince bir rahatsızlığın ince kıpırtıları yüzeye çıkmaya başladı. Bir zamanlar, bir kere de tahta yığınının başında yaşadığım umutsuzluğun aynısı bir umutsuzlukla Şeyhe dönüp baktım, derken o vakit ne dediğini hatırladım:

"Nerdeysen ordan başlarsın, sonra çevredekileri geçersin. Ve sonunda hedefine varırsın."

Kendi kendime gülümsedim ve bunu aklımda tutarak düşünmeyi bırakıp, sessizce orak sallamaya devam ettim.

Diğer müridler de, hem güneş ışığının keyfini sürmek, hem Şeyh'in yakınında olmak içinTekke'den çıktıkça, onları sessizce otlara yöneltti. Kısa sürede hatırı sayılır bir ekip kurulmuştu. Bazıları kazıyor, bazıları kesiyor, bazıları da yığın halinde kurumaya bırakılıp sonra da yakılmak için otları taşıyordu. Herkes sessiz bir uyum içinde çalışıyordu, içimde ûaha önce bir yerde hissettiğim bir keyifli sevinç duygusu yeniden can'ar»dı. Şeyh bize bir kez daha paylaşma ve işbirliğinin meyvelerini gös lermiş ve tek kelime etmeksizin gruba aşkı aşılamıştı. Çok geçmeden eski ambar yeri tertemiz olmuş, Tekke arazisinde gözü rahatsız eden son şey de ortadan kaldırılmıştı. Ancak, ambar da, otlar da, gitmeden bize birçok ders öğütlemişlerdi. Bu derslerden, benim için en net olanj larım anlatacağım şimdi:

İlk olarak, taklit dindarlığın ve dürüstçe çalışmanın ne demek olduğunu öğrendim. Otları keserken yaptığım zikir, beyaz cübbemle yaptıklarımdan çok daha ihlâslı ve derindi. Otları kestikten sonra, beyaz cübbemi tekrar sırtıma geçirdiğimde, içinde biraz daha mütevazi durduğumu hissettimcübbenin hakkı da buydu zaten. Ne zaman ibadet niyetiyle, zikir ya da muhabbet için Tekke'ye gitmişsem, çoğu kez, sojj nunda kendimi başka tür bir iş yaparken buluyordum. Hatırlıyorur da, ilk günlerimizde halka olup beraberce zikrederken çıkardığımız se| kulağa hayli korkunç geliyordu. Ama sonraları, hepimiz, bu türden iş1 ler vesilesiyle, beraberce

ve tek tek çalışıp çaba gösterdikçe, çıkardığımız ses kulağa daha hoş gelmeye başladı. İkinci olarak, tevekkülsüz olj duğumu öğrendim. Rabbim, her defasında bana kendisinin En Güzel Vekil olduğunu gösteriyordu ama ben, kendi aklıma gereğinden fazla güvendikçe, bu gerçeği fark edemiyordum. Ne zaman dizginleri koyversem, haddimi iyice aşıyordum. Son olarak da, kendimi saflaştırma konusunda kısa ama önemli bir ders aldım: Haram ve ona götüren diğer şeyler, nefsin ayrık otlarıdır. Ayrık otlarını kesmek yetmez, köklerini de kazımak gerek.Çok geçmeden itikâf tamamlandı ve Ramazan da veda edip gitti. Bir süre herşey sakindi, derken sonbaharın sonlarına doğru bir gün, Şeyh'in bir başka sohbeti için Tekke'de toplandık. Şeyh, amel üzerinde konuşuyor ve bunun, arayışçımn iman derecesiyle ilişkisini anlatıyordu.

"Amel, imandan önce gelir," dedi. "İmanınız amelinizle yakınlık kazanır. Rabbimiz Kur'ân'da der ki: 'Muhakkak safhadan safhaya geÇe' çeksiniz.'"

Şeyh amel konusunda daha önceden sık sık konuşmuştu. Yıllar içinde, amel konusunu tekrar tekrar açışım gayet iyi hatırlıyorum. Ancak bu sohbetteki bir şey, bu konuyla alâkalı, neredeyse tamamen tuğum yakın geçmişteki bir tecrübemi hatıra getirdi. Bu tecrübe şeyh'in anlattıkları, yukarıdaki üçlemenin merkezî dersidir. Bu üç öykünün her biri, herşeyden önemlisi, Şeyhin, müridlerini irşad için, sıradan gözüken işleri nasıl çok önemli derslere dönüştürdüğünün bir anlatımıydı.

Ramazan başlamazdan önce bir gece, Şeyhle birlikte Tekke'deydik. Vakit hayli geçti ve Şeyh, Tekke'den evine dönen birini uğurluyordu ve biz de, âdetimiz üzere,

onunla birlikte Tekke'nin olduğu tepeden aşağı, arabalarımızı park ettiğimiz yola yürüyorduk. Yolda hayli şey tartışıldı ve Şeyhe bir sürü soru soruldu. Tüm tartışmalar, nihayet, Şeyhin bize, Franz Kafka'nın bir öyküsünü, "Bilimler Akademisi'ne Rapor"u okuyup okumadığımızı sormasına gelip dayandı. Aramızda okuyan çıkmayınca, öyküyü kısaca anlattı. Öykü, kendi memleketinin balta girmemiş ormanlarında yakalanıp, bir hayvanat bahçesine gönderilmek üzere bir gemiye konmuş bir maymunun ağzından anlatılıyordu. Sahne, maymunun gözünde gözlük ve sırtında muhafazakâr ve medenîlere özgü cübbesiyle, Bilimler Akademisi'nin önünde kürsüye çıkışıyla başlar. Bond çantasından raporunu çıkarır ve okumaya başlar. Nasıl yakalandığını ve hayatının geri kalanını bir hayvanat bahçesine hapsedilerek geçirmek gibi korkunç bir felâketten kurtulmak için, kendisini esir edenleri taklit etmekten başka çare bulamadığını anlatır. Daha kafesindeyken, onların ses tonları ile hareketlerini taklit etmeye başlar. Bu gelişme gemide hayli ilgi uyandırır ve maymun, kaptanı eğlendirsin diye kaptan kamarasına alınır. Böylece, maymun, gemi limana ulaşıncaya kadar, kendini esir edenlerin yaşayış tarzına büyük ölçüde hâkim olur. Nitekim, çok geçmeden konuşmaya da başlar ve bir yıl sonra kaptan ve rahiple birlikte kahvaltı etmeye başlar. İki yıl sonra bir üniversite bitirir ve beş yıl içinde de öğretim görevlisi unvanını hak eder. Maymun çalışmalarına hiç kesiksiz devam eder ve derken o korkunç hayvanat bahçesi akibetinden kurtulmak uğruna, on yıl sonra Fransız Bilimler Akademisi üyesi olur. Neredeyse bir türden bir başka türe dönüşmesini sağlayacak böylesine

akıl almaz gayrete girişmesinin nedeni sorulunca da, büyük bir sadelikle cevap verir: "Başka çarem yoktu."

"Bu öykünün özü," dedi Şeyh, "harekete geçmek, amelde bulunmaktır, insan, çaresiz kaldığı bir noktaya gelip dayanınca, bazen kendisinden umulmadık şeyler başarabilir."

Sonra, ilimden, ilim tahsili peşinde koşmaktan söz açtı. Bize veri'en, ancak hiç kullanmadığımız kabiliyetlerimizden ve hiç kullanmadı ğımız beyinlerimizin nasıl şekilsiz doku kitlelerine dönüşüverdiğinden bahsetti.

"Ancak ilim sahibi kişi, ilmi aramaya gerek yok diyebilir," dedi.

Sonunda sözlerini, amelin önündeki başlıca engele, tembelliğe getirdi. Bu arada, Şeyhin bu konuda konuşmaya hakkı olduğunu da söylemem gerek, çünkü kendisi, enfüse, yani iç âleme ait gerçek bilgiye olduğu kadar, âfaka, yani dış âleme ait, akademik bilgi ve becerilere de hâkimdi.

"Tasavvuf Yolu," diye devam etti Şeyh, "tembellere göre değildir." Kur'ân'ı hâlâ öğrenmediğimiz için bizi paylayarak, tek tek, kaç sure, kaç âyet bildiğimizi sordu. "Ayet ezberlemek, zihnin diğer kabiliyetlerini de keskinleştirir," dedi. "Allah'ın bize emanetleri yanlış kullanılırsa, ya da, daha kötüsü, hiç kullanılmazsa, hepsinin elimizden alınabileceğinden emin olabilirsiniz."

Bakara Suresi'nde, Allah'a inandıklarını söyleyen, ama aslında inanmayan kişilerden sözedilen âyetleri hatırlattı.

"Böylesi bir imanla, camiye ya da kiliseye girebilirsiniz ama," dedi, "Tasavvufa değil."

Sık sık, Şeyh Nasuriddini Tusî'nin şu sözlerini naklederdi:

Güneşin altındaki son cami Yıkılana kadar bitmeyecek kudsı vazifemiz Ve gerçek mü'min yeryüzüne çıkmayacak İman ve küfür tek ve bir olana kadar.

İlk kez, bu kafa karıştırıcı sözlerin anlamını sezer gibi oldum. Burada, enfüsî bir dönüşüm yaşanmadan alman ve yalnızca hariçteki olgulara dayanan tahkiksiz imâna karşı çıkılıyordu ki; enfüsî dönüşümün eksikliği insanı, fiilen, mü'minlerin yamndayken iman ettiğini söyleyen, ama onların yanından çıkınca başka türlü konuşan münafığın hâline benzer bir hâle düşürüyordu.

Tembellik ve amel bahsine devam eden Şeyh, Hazreti Ömer'in (ra) bir ağaç altında uyumakta olan bir grup adamla karşılaşmasını anlattı. "Siz Müslüman mısınız?" diye sorar Hazreti Ömer (ra) adamlara.

"Evet," diye cevap gelir ağacın altından.

"Müslüman olsaydınız," der Ömer (ra), "ya şuradaki tarlayı sürüyor ya da şu bahçede çalışıyor olurdunuz; uyuyor olmazdınız."

"Resulullah Aleyhissalâtü vesselam," diye devam etti Şeyh »ümmeti hakkında .k, şeyden korkardı: Büyümüş göbekler ve tembellik Ramazan boyunca bunu aklınızdan çıkarmayın. Ramazan gecelerin, gündüzlere benzetmeyin. Az ve sade yeyin. Başınıza istemediğiniz bir hal gelirse, sadece Elhamdülillah deyin."

"Tembellikten uzak durun," diye yemden uyardı Şeyh, parmağını havada sallayarak. "Çöldeki bedeviler, güneş altında günlerce kervan yürütürler ve saatlerce tarla kazarlardı."

"Ramazan'da hoşgörülü, nazik ve affedici olun. Yüzlerinizde ger ginhk çizgileri şilinsin, yerme tebessüm yerleşsin. Yine de amel ile maymunun öyküsünü

aklımzdan çıkarmayın. Anlattıklarıma iyi kulak verin, zira asla unutmamanızı istiyorum."

1Onuncu Bölüm tarikat yolculuğumun kolay günleri, çocukluğun bal tadmdaki günleri gibi, çabucak bitiverdi. Yol boyunca aldığım dersler, mevsimlerin gelip geçişi gibi geldi geçtiler. Bir ders başlangıçta ne kadar karmaşık ya da zorlayıcı görünürse görünsün, ders günlerim, eninde sonunda, yerini tek başıma oturup gözlerimi kendi içime çevirdiğim gecelere bırakıyordu. Tekke'nin patika yolunun iki yanında yamacı boydan boya saran leylakların kokusunu emer gibi, dersleri de emiyordum. Bir kış boyu süren uzun bekleyişi tatlandıran, ama baharın gelişiyle çabucak uÇup giden bir rayihaydı bu emdiğim. Atmosferi ve kalbimi aniden dolduruveren, bir o kadar çabucak yitip giden, öylesine tatlı, öylesine nefis ve leziz bir kokuydu.

Gene, eskiden olduğu gibi, Şeyh ile temas kuramadığım haftalar U2adıkça uzuyor, aylara dönüşüyordu. Geçen kışın başlarında başka bir Şehre taşınmıştı. O gittikten sonra derin bir sessizliğe düştüm. Dünyevı işlerimin gürültüsü dışında hiçbir ses duyamadığım, alabildiğine susKUn günler geçirdim. Şeyhin her gelişiyle, daldığım okyanusların dermeklerinden başımı kaldırıp su yüzüne çıkıyordum. Ondan ayrı olduğum için ne kadar acı çekersem çekeyim, onunla birlikte olmak genede çok büyük bir haz kaynağımdı, tebessümünün sıcaklığı ve o nazik bilgeliği günlük kaygılarımı bir kalemde siliveriyordu. Bu insanın muhabbet dolu kalbi, benim Hakikat'e doğru yönelmiş adımlarınım önünü aydınlatan Muhammed Aleyhissalâtü vesselamın berrak nurunu yansıtan bir dolunaydı.

Şeyh, taşınma yolculuğuna bir Cuma günü, soğuk ama berrak ve diriliş kokan bir öğle sonrası çıktı. Ocak ayı başlarıydı, kışın en mutedil günlerinden birini yaşıyorduk. O günkü sohbetinde, Peygamber Aleyhissalâtü vesselamı ve ehli beyti sevmenin üzerinde durdu. Ayrıca, doğrudan doğruya, Ehad ve Samed olan Allah'a güvenmeksizin, yani tevekkül etmeksizin, manen ilerleyerneyeceğimizi de söyledi. Yeni bir konu değildi bu, çünkü tevekkülden sık sık söz ederdi zaten, ama o gün biraz farklı konuşuyor gibi geldi. Tarikat'taki ilk günlerimde olduğu gibi, yeni bir kulakla dinledim anlattıklarım. Beni, her şeyden çok, ayrılırken söylediği ve bize öğretmeye çalıştıklarının püf noktasını veren sözler etkiledi. O gece bunları günceme kaydettim:

"Şeyh bugün şehirden ayrıldı. Arabayı çalıştırmadan hemen önce, camı indirip şöyle seslendi bize: "Buraya kadar, Allah'ın izniyle sizinle ben ilgilendim. Şimdi sizi O'nun himayesine bırakıyorum. Tevekkülünüz yalnızca O'na olsun, Vekillerin En Güzeline."

Bize selâmlar vererek vedalaştı, camı hâlâ açık, uzaklaşıverdi. Acılı bir ayrılıştı. Her müridin kalbi, sanki yeni evlenenlerin arabasının tamponuna takılı tenekeymiş gibi, onun ardı sıra sürüklenip gitti. Şurası muhakkak ki, biz de o anda en az o teneke kadar boştuk ve içimizin boşluğunu haykırırcasma teneke gibi tmgırdıyorduk. Onun bize gene de yol göstereceğini ve zaman zaman görüşeceğimizi biliyorduk ama, bir şey daha biliyorduk ki, bir şeyler artık eski bildiğimizden farklı olacaktı. Aylar hızla geçti ve biz nasılsa sabrettik, derken leylakların yeniden açıp solduğunu, Ramazan'ın yaklaştığını görünce kendi sabrıma kendim de şaştım.

O yıl müridler büyük bir beklenti içindeydi, çünkü çok özel bir m1" safirimiz olacaktı. Başka bir ülkeden, aynı zamanda hafız olan muhterem bir Şeyh ve arif, Ramazan boyunca bizimle beraber olacak.tı.

Bu seçkin ziyaretçimizin benim tevekkül hakikatine erişmemde kadar merkezî rol oynayacağından haberim yoktu. Bir keresinde, ŞeYjj bana onun hakkında bilgi vermiş ve ne kadar yüksek mertebede oldU

haber vermişti. Hatta, "Ben o insanın ayakkabılarını bağlamaya lâyık değilim," demişti. "Öylesine büyük sırlar taşıyan bir kalbin, Allah'a aşık olmaktan başka çaresi yoktur."

Ramazan'dan birbuçuk hafta kadar önce, misafirimiz Şeyh Ahmed'in geliş vakti gelip çattığında, onu başka iki dervişle birlikte havaalanında karşılama şerefine eriştim. Hâlinde aşikâr bir tevazu okunuyordu, hem alçakgönüllü, hem yapmacıksızdı. Üzerinde sade ama şık bir elbise vardı, gözleri sıcaklık ve şefkat havuzları gibiydi. Sari bir tebessümü vardı, sakalı ve bıyığı son derece düzgün ve ikisi de ağarmıştı. Eli teşbih çekmekle meşgul, kalbi muhabbet doluydu, öylesine ki görmek isteyen herkes bunu görebilirdi. Selâmladım ve getirdiğim gülü eline tutuşturdum. Selâmımı alıp, gülü kibarca kabul etti, sonra gülümseyerek bagajını almaya girişti. Dervişler bagajını aldılar, Tekke'ye gitmek üzere yola koyulduk. Tekke'ye vardığımızda, bütün müridleri misafirimizi karşılamak üzere bir araya toplanmış bulduk. Namaz kıldık, çay içtik, biraz konuştuk, sonra kendisine odasını gösterdik, ve gece istirahat etmesi için yalnız bıraktık.

Hafta içinde, bir geceliğine halvet etmek üzere Tekke'ye olağan ziyaretimi yaptım. Halvet, sessizce dua

etme, tefekküre dalma, ve Allah'ın Esmasını düşünme vaktidir. O gece, müridlerden biri misafir Şeyhe bir akşam yemeği vermeyi planladığı için biraz erkence yola çıktım. Yemeği kaçırdığımı düşünerek, özür dilemek üzere uğramıştım ki, yemeğin daha ileri bir saate ertelendiğini öğrendim. Bunun üzerine Tekke'de beklemeye karar verdim. Patika yoldan yukarı yürüyüp binanın yanından saptım. Orada bir müridle dolaşan Şeyhi görünce hayretler içinde kaldım. Kendisini yeniden görmenin sevinci içinde, yanma koşup selâm verdim. Yüzümü öptü ve selâmımı aldı. Daha sonra, birlikte yürüdük ve yürürken yazdıklarıma dair birçok soru sordu. Ramazan boyunca gelişecek olaylara çok dikkat etmemi tavsiye etti. Kendisine yemekten söz ettim ve yemeğe katılmak için Şeyh Ahmed'le birlikte Tekke'den ayrıldık. Hayli güzel bir vakit geçirdik, kalbim iyi dostlar ve iyi Yemek sayesinde hafiflemişti. O gece ibadet ve zikir için Tekke'ye döndük. Şeyhlerin sevgi dolu muhabbetinden sonra, bir kısmımız ayrıldı, diğerleri ise tefekkür ve nafile gece ibadetleri için geride kaldı.

Ertesi sabah birkaç mürid gene Şeyhimizi görmek için toplandık.?eyh, misafirimiz Şeyh Ahmed'e karşı büyük bir muhabbet gösteriyordu, ikisinin tam bir ahenk içinde olduklarını anlamak için yüzlerine birbakmak yeterliydi. O gün Şeyhin bize söylediklerinden hiçbirini hatır lamıyorum. Sadece onu görmekten ne kadar mutlu olduğumu ve tin ne kadar dar olduğunu hatırlıyorum. Uçağa yetişmek için telaşl; bizden ayrıldı, bir kez daha kalplerimiz ardısıra sürüklenerek, tepede; aşağı yola indi. Müridlerden biriyle bir arabaya bindi ve çok geçmede; gözden kayboldu.

Ertesi gece Tekke son derece sessizdi. Bir avuç mürid, yatsı namazı öncesi Şeyh Ahmed'le oturuyordu. Şeyh Ahmed müsaade rica edin kalktı ve biriki dakika sonra bir bavulla göründü. Gülümseyerek oturdu ve çevresine toplanmamızı işaret etti. Bavulu açarak içinden birkaç tane güzel hat sanatı örneği, birkaç olağandışı yüzük, güzel eşarplar, teşbihler ve nihayet kapaklarına çok ilginç hatlar basılmış bazı kitaplar çıkardı. Her birimize ve ayrıca hanımlarımıza birer armağan verdi. Bu arada, Şeyh Ahmed'in ingilizce bilmediğini belirtmem gerek, ama yine de çok iyi bir iletişim kurmuştuk. Kur'ân'dan aşina olduğumuz ortak kelimelerle ve anadili Türkçe'den kaptığımız birkaç kelimeyle konuşuyorduk. Gerçi o gece aramızda iyi Türkçe konuşan kimse yoktu, ama müridlerden bazıları Türkçe'yi çok iyi anlayabiliyordu ve Şeyh Ahmed Efendi orada kaldığı sürece, aramızdaki mesajların şifresinin çözülmesinde onlar yardımcı oldular.

Şeyh Ahmed'in getirdiği kitaplar çok ilgimizi çekti; sûfilik ve Tasavvuf üzerine yazılmış İngilizce pratik kitaplardı. Onun ziyareti sırasında bu kitaplardan hayli istifade ettik. Bir araya geldiğimizde, sık sık birimizden kitaptan okumasını isterdi. Kitaplar böylece paylaşıldı ve bizim için bir ders vesilesi oldular. Ancak, kitaplar, benim için bu paylaşmanın ötesinde, derin bir özel anlam da taşıyordu. Şeyh Ahmed, kitapları ilk çıkardığında incelemem için bana vermişti. Kitapların yazarının adını görünce nutkum tutulmuştu, çünkü bu ad, beş yıl önce, ilk Orta Doğu seyahatim sırasında benimle dervişi vasıtasıyla temasa geçen Büyük Şeyhin adıydı. Üstelik, kitabı açtığımda, hemen de birinci sayfada Büyük Şeyhin ve haleflerinden birinin, Şeyh Nûn'un koca bir fotoğrafıyla

karşılaştım. O gece, misafirimiz dışında, bu zatlar hakkında bir şeyler bilen tek kişi bendim. Bu fotoğraf, yıllar önce tanıştığım Garip Adamın bana emanet ettiği fotoğrafın tıpatıp aynısıydı. Fotoğraf, hem görüşme" mizin bir teyidi, hem âdeta gelecekte olacakları haber veren bir uyarı olmuştu. O Garip Adamla yıllarca mektuplaşmıştım ve bu fotoğraf çok yakın olduğum bir mürid dışında kimseye göstermemiştim.Heyecanla kendimden geçtim, kitapta resimlerini gördüğüm adamlar hakkında bildiklerimi anlatabilmek için mırıldandım, kekeledim. Anlayarak, ama hiç şaşırmaksızm, sadece baktı ve tebessüm etti. Ardından, bana Şeyh Nûn'un ertesi yıl Tekke'yi ziyaret edeceğini söyledi. Bunları söylediği sırada, Şeyh Ahmed'in yüzüne bakarken, içimde önemli bir dönüşümün tamamlanmakta olduğunu derin bir katiyyetle biliyordum. Üstelik, Büyük Şeyhin halefiyle karşılaşmanın bütünüyle yeni bir macera dizisinin sadece başlangıcına işaret edeceğini de biliyordum.

Kitapların genel başlığı, Mercy Oceans 'ti (Rahmet Denizleri). Gerçekten de Rabbi Rahimim bana her adımda, rahmetinin denizlerden daha engin, ölçülmez derinlikte, ve harikulade sırlarla dolu olduğunu gösteriyordu. Ben Tarikat gemisine sadece O'nun Rahmeti sayesinde binmiş ve meçhule doğru bir seyahate çıkmıştım. Artık bir tayfa olarak, derinlerden elinde bir inciyle çıkma umudunun terkisine atlamış, dalgalara binmiş gidiyordum, Allah'a, bütün âlemlerin Rabbine hamdü senalar olsun.

Şeyh Ahmed tâ başından beri kendini evindeymiş gibi hissediyordu. Kendini Allah Yoluna adadığı aşikârdı ve bu adanmışlık her halinden okunuyordu. Allah'ın mescidinde

nasıl davranılması gerektiği konusunda bizden çok daha hassastı. Ayrıca, manevî mertebelerimizin ve müşterek tekâmülümüzün de çok iyi farkındaydı. Bize, Şeyhimizce ve kendisince çok iyi belirlenmiş bir amaçla gelmiş olmalıydı ki, bizi murakabe edebileceği ve yolculuğumuzda elimizden tutabileceği programını hiç vakit kaybetmeden, ama incitmeden yürürlüğe koydu. Kaldığı sürece namazlara ve zikirlere imamlık etti, imamımız olarak oldukça rahattı. Şeyhimiz gibi, onun da çok az uyuduğunu fark ettim. Sabah namazı için çok erkenden kalkar ve gecenin hayli geç saatlerinde, şafaktan yaklaşık bir saat önce, camiye gelirdi. Önce bir kaç rekat teheccüd namazı kılar, sonra, gökte ışıma emareleri görünene kadar mihrabın önünde oturur, sessizce zikrederdi. Bana özellikle tatlı gelen bu sabah zikirlerinin hemen peşinden Şeyh Ahmed ilahiler söylemeye başlardı, ^ün boyunca namazlar arasındaki vakitlere ise, Arapça dersleri koymuştu. Yanında Kur'ân'a yeni başlayacaklar için küçük ama zorlu, herkse birer nüsha dağıtılacak şekilde çoğaltılmış ders kitapları getirmişti. Wer öğrenci başta bir imtihandan geçirildi ve seviyesine göre ders alma^a başladı. Hiç bilmeyenler elifba dersiyle, ortada olanlar bildikleri yerden başladı, ve harfleri tanıyan ve temel bir gramer bilgisi olanlar iSe doğrudan Kur'ân okumaya geçti.

Şeyh Ahmed'le yaptığımız bu dersler, aramızdaki iletişimin belkemiğini oluşturuyordu. O günleri her düşünüşümde, onu gözümde çok kesin bir tablo içine yerleştirerek hatırlarım. Namazda olmadığı zamanlar, genellikle, Tekke'nin muhabbet odasında otururdu. Yanında, ders almak için önüne oturduğumuzda

kitaplarımızı koyduğumuz küçük bir rahle bulundururdu, ara sıra yoklama da yapardı. Halkadaki hiçbir derviş ya da mürid, ister mukim olsun ister misafir, bu derslerden kaçamazdı. Türkçe kesin anlamda 'hayır' anlamına gelen 'yok' kelimesi, müridlerin favori kelimesi olup çıkmıştı. Şeyh Ahmed, aramızda olmayıp dersi kaçıran birinin ismi üzerine çarpı işareti (X) koyarken, dil alışkanlığıyla söylerdi bu kelimeyi. Biz de, başka bir kadın ya da erkek müride derse gidip gitmediğini sorarken, şakacıktan aynı kelimeyi kullanırdık. Öyle ki, misafir Şeyhin bizden ayrılmasının üzerinden epey geçtikten sonra bile, ne vakit birisi "Yok!" dese, elimde olmadan gülümsemişimdir.

Şeyh Ahmed, Ramazan boyunca, Kur'ân derslerini giderek ağırlaştırdı. Arapça derslerine ek olarak, Kur'ân okuma dersi kondu ve Rama; zan'da âdet olduğu üzere, genellikle sabahları, her gün bir cüz okudu, } biz de Kur'ân'ı yüzünden okuyarak onu takip ettik. Kıraati çok hoş ve açıktı, ve her sabah bir kısmımız onu dinlemek üzere toplanırdık. Akşamları namazdan az önce, beraberce oturur ve Kur'ân'dan kısa sureleri ve diğer temel münacatları okurduk. Günlerimiz hayli dolu ve meşgul ediciydi ve ayın sonlarına doğru, bizi dua ve kısa surelerin okunmasından imtihan edeceğini haber verince, herkesi bir telaştır aldı. Böylesine zorlu bir imtihanla yüz yüze gelen her mürid, zamanını nasıl kullanacağı ve misafirimizden olabildiğince çok şey öğrenmek için önüne çıj kan her fırsatı değerlendirme sınavı ile karşı karşıya kalmıştı.

Bense, kişisel anlamda, şahsıma şans üstüne şans tanındığını, ders üstüne ders verildiğini biliyordum. Ders için Şeyh Efendi'nin önüne her oturuşumda, bana yol

gösteriyordu. Aslında hiçbirşey bilmediğimi çok iyi bildiğim halde, onu etkilemeyi ve bildiklerimi ona arzetmey1 öylesine istiyordum ki. Kendisinin bir hafız olup olmadığı yolundaki şüphelerimi nihayet yendikten sonra, kendi bilgimi terkedip ona teslim oldum. Şeyhimin onun hakkında söylediği onca açık seçik şeye rağmen, bu şüphenin hâlâ devam etmesi şaşırtıcıydı. Ama o şüphe gene deloradaydı işte; nitekim Şeyh Ahmed de beni iyice kendine çekmek için bu şüpheyi vesile yaptı. Çoğu kez ben okumaya başlayınca, o da uyuklaınaya başlar, ya da öyle görünürdü, ama bir tek kelimeyi ya da harfi yanlış telaffuz etsem, gözünü hiç açmadan, hemen düzeltirdi. Onunla yaşadığım bu basit tecrübe, çocukken çok sık duyduğum bir deyişteki hikmeti anlamama vesile oldu.

"Her kapalı göz uyku değil, her veda ayrılık değildir." Şimdi, bu sözleri, tamamen ayrı bir çerçeve içinde, şaşırtıcı yeni zenginlikleriyle kavrıyordum. İçimde bunca şüpheyle bu noktaya geldikten sonra, ardı ardına gelen tecrübeler teslim olmaktan başka bir seçeneğim olmadığını öğretiyordu. Sadece, nihayet teslimiyet gösterdiğim bu noktada biraz olsun ilerleme kaydettim ve nihayet bir şeyler öğrenmeye başlayabildim. Bu öğrenme, hem içe, hem de dışa doğruydu. Bu defa, derslerin dışa doğru olan yanı, tecvid ve kıraâatti. Bu dersler kıymetliydi şüphesiz, ama Kur'ân'm sadece 'kemiği'ni oluşturuyordu. İçe doğru olan dersim ise, kalbimde büyüyen ve artık beni tamamen yeni ve farklı anlamlara yönelten o duygu sayesinde gerçekleşti. Ancak teslimiyet ve kalbimin keşfi sayesinde, Kitab'm 'iliği'nin lezzetini ilk kez tattım.

Biri Şemseddini Tebriz'e sordu: 'Marifet nedir?'

'Kalbin Allah'ı tanımakla ihya edilmesidir,' diye cevap verdi.

'Marifet kalptedir, zikir dildedir'

(Eflakfnin The Whirling Ecstasy adlı kitabından)

Bir gün bir ders sonrası, Tekke'de Şeyh Ahmed'le birlikte oturuyordum. Cebinden küçük bir ilâhi kitabı çıkardı ve en etkileyici, büyüleyi!ci bir makamda söylemeye başladı. Hayretle ve serapa hazla dilsiz kesil"niş halde dinledim. İlâhinin orta yerinde ağlamaya başladı. Gözyaşları, akıl ermez bir aşk ve duyguyla yanıp tutuşan bir volkanik akıntının boŞanan selleri gibi akıyordu. Sevincinin boyutları ya da üzüntüsünün derinliği arasında bir ayırımda bulunmaktan âciz, ne edeceğimi bilmeden, önünde sessizce oturdum. İyiden iyiye etkilenmiş, nutkum tutulmuş ve duygularla dolup taşmış olmama rağmen, gözümden tek damla yaş akmadığını fark ettim. Daha sonra, bana bu mısraları kendi Şeyhinin yazığını söyleyince, derin bir üzüntüye kapıldım. Kendi Şeyhime duyduğum sevgiyi düşündüm; sımsıcak sevgi yaşları döken asil kalpli Şeyh ^hrned'inki ile mukayese edince, çok yetersiz ve eksik göründü.

Şeyh Ahmed ile bu görüşmemizin üzerinden çok geçmeden, Şeyhimle bir telefon görüşmesi yapma fırsatım oldu. Kendisine, yaşadığa tecrübeyi ve kendimle Şeyh Ahmed arasında ne kadar az ortak yan gördüğümü anlattım. Kendime yönelik şikâyetlerimi dinleyince, kim olduğumu ve ne gibi bir makama geleceğimi asla tam anlamıyla bilmeyeceğimi söyleyerek beni şiddetle uyardı. Sonra da sevgiyle dedi ki:

"Şu anda beklediğin şey, sahip olacağın ya da bizzat erişebileceğin bir şey değil. Şen hapşırmıyorum diye kaygılanıyorsun, ama Şeyh Ahmed çoktan grip olmuş."

Şeyh Ahmed'den ben nasıl bir şeyler öğrendimse, halkamızdaki her mürid de aynı yolla bir şeyler öğrendi. Programı, kendisini tek tek herbirimizle ve hepimizle düzenli, yakın bir temasa sokuyordu ve birkaç hafta içinde, birbirimizi karşılıklı anlama gayretimiz sayesinde, iletişimimizde tamamen istediğimiz, inandığımız ve güvendiğimiz bir düzey tutturmuştuk. Her birimiz kendi enfüsî mücadelemizin nev'i şahsına münhasır özelliklerine uyan bir ders aldıysa da, bazen bir başka müridin mücadelesi ile özdeşleşmemiz sayesinde de dersimizi aldığımız oldu. Bu da bizi bir grup olarak, kolektif biçimde daha kapsamlı derslere ya da Tarikat'da bir manevî tekemmüle erişmeye açtı.

Şeyh Ahmed ile geçirdiğimiz zaman azaldıkça, çok geçmeden onun da gitmiş olacağı gerçeği kendini yavaş yavaş hissettirmeye başladı. Beni büyük bir nezaketle, ama ısrarla gideceği konusunda uyarıyordu, ama ben hiç oralı değildim. Daha sonra, bir gün namaza durmak üzere olduğumuzda, bu mesajın anlamını nihayet kavradım. Eliyle namazı benim kıldırmamı işaret etti ve gülümseyerek gözlerime bakıp "ene misafir"—ben seferîyimdedi. Böylece beraberliğimizin ne şimdi, ne de daha sonra kalıcı ya da sabit olamayacağını ima ediyordu. Şeyh Ahmed, tıpkı leylakların çabucak açıp solması gibi aniden geldi ve bizi büyük bir süratle, zamanından önce terk etti. Sanki bizimle kısa ve uçucu bir an için birlikte olmuş, sonra da bir uçağa binip maviliklerde kaybolmuş gibiydi. Narin bahar tomurcuklarınmki gibi tatlı rayihası,

benimle kaldı; bana bellettiği her dua da, bir gülün eşsiz taçyaprağı gibiydi.

Şeyh Ahmed'in gidişi, beni sersemlemiş ve yarı yarıya afallamış halde bıraktı, oysa bu, benim için yeni bir duygu değildi. Yıllar içinde öylesine sıkça bu duruma düştüm ki, bu duygu benim normal duygu hali' min bir parçası gibi görünmeye başlamıştı. Bir müridin hayatı değişi111' lerle ve eşyayı olduğu gibi anlamayı öğrenme yolunda karşılaştığı zorluimtihanlarla doludur. Kendimi bu âşinâ noktada bulunca, Şeyh Ahmed'le yaşadığım olayları bir bir gözden geçirdim ve onun hayatıma girmesiyle neler kazanmış olabileceğimi anlamaya çalıştım. Arapça derslerinin, Kur'ân üzerinde bu kadar yoğunlukla durmanın ve neredeyse iki ay geceler boyunca anlamını pek azımızın kavradığı ve aslında bilmeye de pek meraklı olmadığı dua ve münacatlar okumanın faydası neydi?

Bu sorulan yaklaşık iki ay boyunca kafamda evirip çevirdikten sonra, aniden bir kapı açıldı ve cevaplar akmaya başladı. Bu arada, Şeyhimiz bizi beklenmedik bir toplantıya çağırdı. Çok geçmeden sonmuş gibi görünen şeyin aslında sadece bir başka başlangıç olduğunu ve Şeyh Ahmed Tekke'den gitmiş olsa da onun hayatımdan çıkmadığını anladım. Şeyhin davet ettiği bu toplantı, kendi arayışçı kalbimin esrarını önümde açan sonraki bir dizi olayın ilki oldu; üstelik olayların akışı içinde Şeyh Ahmed Efendi ile tekrar karşılaşacaktım.

Toplantı günü, Şeyhimiz gayet net ve hiçbir muğlaklığa meydan vermeksizin, bizi bir araya toplamaktaki temel amacının, tevekkül imtihanında büyük bir hezimete uğradığımızı bildirmek olduğunu belirtti. Şeyh Ahmed, bizden ayrılışının hemen ardından, Şeyhe

ilerleme kaydetip kaydetmediğimize dair bir rapor iletmişti. Şeyh Ahmed, davranışlarımızın ve hizmetimizin eleştirilecek hiçbir yanı olmadığını, ama Kur'ân öğrenmekle ya da bununla ilişkili Arapça temel derslerle hiç mi hiç ilgilenmediğimizi söylemişti. Sözlerine devam eden Şeyh, Müslümanların gittikçe ender hale gelen küçük bir insan grubu olduklarını, pandalar misali neslinin giderek azaldığını ve tükenme eşiğine geldiğini, dünyanın cazibesine teslim olduklarını da ekledi.

"Dünyayı unutun," diye uyardı bizi. "Başarılarınızı, başarısızlıklarındı unutun. Hedeflerinizi bir tarafa bırakın! Vaktinizi hikmetli kullanın yeter, her an gemiyi kaçırabilirsiniz, Nuh'un gemisinin kapılarının kapanacağı saat gelip çatabilir. Sizin derdiniz şehid olmak, Allah'ın birliğinin şahidi olmak olmalı."

Uçak kapısının aşina fakat ani bir "tıss" sesiyle kapanışını duyduğumda, birden bu uyarıyı hatırladım. Şeyh Ahmed bizden ayrıklı bir yıl olmuştu ve ben şimdi Hacca gidiyordum. Mekke yolunda birkaç şehri zıyaret edecektim, bunlar arasında Şeyh Ahmed'in memleketi Konya da ardı. Yola çıkmadan evvel Şeyhimle görüştüm; bana nereye gitmem ve ünleri görmem gerektiği konusunda bir gezi programı sundu. Ayrıca em' umutlandırmak için teşvik edici sözler de söylemiş ve eklemiştirip

"Senin derviş olmanı istiyorum. Zaten, dönüsünde seni derviş ya pacağım ve başına külah koyacağım." Bu sözler de önümde açılan olay. lar dizisinin ve daha büyük derslerin önemli bir parçasını ohaşturacaktı. Şeyh kalbimdekileri harfiyen biliyordu ve benim kalbim de, yola yeni çıkmış müridlerin çoğu gibi abes şeylerle ve aslında

önemi olmayan şeyleri isteyen boş umutlarla doluydu: manevî yolda ilerleme isteği, bir mevki, bir unvan, bir nişan ya da bir cübbe isteğiki bunların hiçbirinin bir dervişin ya da fakirullah denen, mal mülk açısından yoksul, ama Allah aşkınca zengin insanların kalbindekilerle hiç ilgisi yoktu.

Bu yolculuğun ilk bölümünde, Yugoslavya'nın Belgrad şehrine geldim. Havaalanından otobüsle tren garına gittim. Gara girdiğimde tümüyle çaresiz kaldığımı gördüm. Her şey Slavca yazılmıştı ve polisler dahil hiç kimse, hatta enformasyon kulübelerindeki görevliler bile İngilizce bilmiyordu. Allah'a şükür ki, genç bir çocuk elimdeki teşbihi fark etmişti. Birkaç kez önümden geçtikten sonra, sanırım bana bir de alıcı gözüyle bakmak için, kalabalığın içinde gözden kayboldu. Derken birden, yoktan var olmuşcasma, yanında, daha sonra babası olduğunu öğrendiğim bir adamla yeniden belirdi.

Önümde saygılı bir niyazla eğilip bir ağızdan "Huuuü" diye fısıldayarak, kendilerinin derviş olduğunu belli ettiler. İngilizce bilmiyorlardı, ama gene de bir şekilde iletişim kurmuştuk ve beraberce trene bindik. Güneş yavaş yavaş tipik, ama güzel küçük bir Yugoslav evinin kırmızı kiremitli damının ardında batarken, tren de tablo gibi bir dağ yamacında ağır ağır ilerliyordu. Ertesi sabah derviş ve oğlu, trenden indiler. Beni de, memleketlerinden trene binen bir başkasına emanet ettiler, onun yardımıyla, dosdoğru Prizren'deki Tekke'nin kapısına bırakıldım.

Eğer seyahatlerin bir kalbi olmuş olsaydı, Prizren'de kalışım herhalde bu seyahatin kalbi olur, orada geçirdiğim her an da, aşk dolu bir kalp vuruşuna dönerdi. Kendimi evimdeyişim gibi, huzur içinde hissediyordum ve

ayrıldığımda hayli hüzünlendim. Gelişimin sabahında beni, Şeyh Câmi'nin karısı Mima Hanım karşıladı. O ve Şeyh Cami, Ame" rika'da hayli uzun süre bizimle birlikte bulunmuşlardı, onları yeniden görmek beni hayli rahatlatmıştı. Mima Hanım, beni büyük bir samim1' yetle karşıladı, ailemi ve isimlerini tek tek sayarak, Tekkemizdeki diğer müridleri sordu.

Daha sonra Şeyh Cami Efendi geldi, birlikte kahvaltıya oturdukHatırladığım ilk şeylerden biri, Şeyh Nûn'un benim gelişimden sadece ujr oiin önce Prizren'de bulunmuş olmasıydı. Bu insanların dolaşma tarzları bana ilginç geliyordu. O sıralarda dikkatimi üstünde özellikle odaklamış olmasam da, yıllar önce, gökten zembille inmiş gibi bana kendi Şeyhinin mesajını getiren Garip Adamın sırrını belki bilir diye de bir umut vardı içimde. Ama Prizren'deki günlerim gayret ve şevkle dolu oldu, o yüzden Şeyh Nûn'u çok fazla düşünemedim. Her gün, bazen bir öğün, bazen daha da sık, Şeyh Cami Efendi'nin evinde beraber yemek yiyorduk. Bazen de, dervişlerin sofrasına oturuyordum. Bir dervişin aslında nasıl bir şey olduğunu öğrenmeye başladığım yer Prizren oldu. Onlar arasında yaşadım, çalışmalarını ve eğlenmelerini gördüm. Allah'a aşklarının ateşinden yükselen sıcaklığı ve zikirlerinin hazzmdaki yakıcı sevinci hissettim. Bu insanlar dünyanın tadı tuzu olmalıydılar. Kalpleri aşk ateşiyle yanıp tutuşuyordu, kendilerini tamamen Allah'ta fani etmişlerdi ve Şeyhlerine sarsılmaz bir sadakatle bağlıydılar. Halleri, tavırları lekesizdi; tevazuları öylesine içten ve yapmacıklıktan uzak, hizmetleri öylesine sevgi dolu ve cömertti ki onları sevmemek ve onlar gibi olmayı

istememek insanın elinde değildi; hiç olmazsa, benim elimde değildi.

Prizren'deyken, Hazreti Pir Seyyid Ahmed Rufai'yi ve Kosova bölgesindeki Rufai Şeyhlerini duydum. Hem Şeyh Cami, hem de benim Şeyhim, Hazreti Pir'in silsilesindeydi.

Prizren'de kaldığım süre içinde, Şeyh Cami, her gün, Hazreti Pir'in hayatına dair Güney Slavca belgeleri Arnavutça ve İngilizceye çevirmekle meşgul oldu. Hizmetimin bir bölümü, onun hazırladıklarını gözden geçirip daktiloya çekmekti. Hazreti Pir'in hayat tarihçesini ve son derece mümtaz manevî faziletlerini, işte bu çalışma sayesinde öğrendim. Prizren dervişleri, Şeyh Câmi'nin sevgi dolu muhabbetleri, olağanüstü zikir meclisleri, Prizren Tekkesi'nin nuru, Hazreti Pir Ahmed Rufai'nin keramet dolu hayatı üzerimde silinmez izler bıraktı. Bir gün Şeyh Cami ile birlikte Tekke'den çıkıyordum ki, bu manevî etkinin bütün ihtişamıyla kalbime indiğini hissettim. O anda tecellîye mazhar toprak misali tekrar tekrar altüst oldum ve nurun üzerime bir yıldırım misali vurduğunu gördüm. Hazreti Pir'e karşı içimde öyle muazzam bir Sevgi doğmuştu ki. İçimde derinlerde bir yerden sel gibi aktığını duyuyordum. Kendisim sanki çoktan beri tanıyormuşum gibi geldi. Tekke Apışının eşiğinde, ayak üstü, bu tecrübemi Şeyh Câmi'ye iletmeye çahştun. Zaten biliyor gibiydi. Ona Hazreti Pir'e bağlanmayı arzu ettiğimi Soyledim, gülümsedi."Amerika'ya bir daha geldiğimde," dedi, "Sana Rufai Dervişi biati vereceğim. Şimdi de verebilirim ama, halkanda diğer kardeşlerinin huzurunda olursa daha iyi olur diye düşünüyorum, hem böylece Şeyhinin de haberi

olur. Ama üzülme, seyahatinde hep koruma altında olacaksın ve hem kendi Şeyhinden, hem de benden alacağım biatlar, Peygamber Aleyhissalâtü vesselamın iki ağızlı kılıcı Zülfikâr gibi, hayatın boyunca seni hıfzedecek."

O gün, hayatımın en güzel ve en önemli günlerinden biri oldu. Öylesine çok yoldan, öylesine çok sevgi geldi ki. Sevinç ve umutla dolup taştım. Prizren'den ayrılma vaktim yaklaşınca, Şeyh Cami beni daha da yakınma çekti. Sadece ikimiz, bazen de bir iki dervişle birlikte uzun saatler geçirdim. Ziyaretimin sonlarına doğru, Prizren'den sonraki güzergâhım hakkında bana tavsiyelerde bulundu ve ayrılma hazırlıklarıma yardımcı oldu.

Yola çıkmadan bir gün önce ciddi derecede rahatsızlandım. Sofrada, biraz de elimde olmayarak, yemeği çok kaçırmıştım. Dervişler, sofradaki yemeklerin hepsinden yemem için ısrar etmişlerdi. Nitekim, Doğu'ya yolculuk yapmış olan herkes, bu insanların samimi ve cömertlik dolu " misafirperverliğinden kurtulmaya çalışmanın imkânsızlığını bilir. Nasılsa o gün takatim iyice tükenmişti; çok geçmeden kusmaya başladım, ardından gelen ishalle de adamakıllı bitap düştüm. Şeyh'e görünmemeye çalıştım, çünkü bilmesini istemiyordum. Tuvalete gidip gelirken, kendi hâlimi düşünmeye başladım. Neden tam da ayrılmaya hazırlanırken hastalanmıştım acaba? Orada kalmayı çok istiyordum gerçi ama, böylesine garip bir tarzda mı yerine gelecekti bu arzum? İkinci defa tuvalete gidince, birden ferahladım. Bütün vücuduma bir ferahlık hali geldi. Kendimi daha iyi hissederek, Şeyh Cami ile başka birilerinin daha bulunduğu muhabbet odasına girdim. Şeyh, beklendiği gibi, ne olduğunu, nerelerde kaldığımı sordu, ben de ona

söyledim. Rahatsızlığımın yiyecekten olmadığını söyledi, yoksa başkalarının da hastalanması gerekirdi, "Ama belki de," dedi, "miden bu şekilde yemeye alışkın değil."

Şeyh Cami çok müşfik ve kibar bir insandı. Bana rahatsızlığım iÇİn elinden gelen herşeyi yapmaya hazır olduğunu söyledi ve ayrıca, b« halde beni yola koyamayacağını belirtti. Ben de, hastalığımda henüz olduğunu anlamadığım bir dersin saklı olması gerektiğini söyledim Bunun üzerine, şu öyküyü anlattı:

Bir camide uzun uzadıya oturup ellerini açıp Allah'a dua eden iki adam varmış. Duasını ilk bitiren adam, kulak kabartıp ötekinin nasıl dua ettiğini dinlemeye başlamış, bakmış ki adamın dilinde uzunca bir şikâyet Hşteşi var: "Allah'ım, ayaklarım ağrıyor, n'olur onlara şifa ver; sırtımı ağrıdan hareket ettiremiyorum, ona da bir şifa ihsan et. Sonra başım da çatlayacak gibi, ona da bir deva ihsan eyle. Ha bir de surda, boynumun yan tarafında bir ağrı var, ve hele omuzum. romatizmadan bir türlü kımıldatamıyorum." Adam böylece dua ederken dinleyen adam, sonunda ensesine sert bir şaplak indirerek lafım böler: "Sen en iyisi Allah'tan yeni bir beden işte."

"İnsanlar hasta olmasaydı" dedi Şeyh, şefkatle beni süzerek, "Tekke'ye gelmezlerdi. Tekke tıpkı bir hastane gibidir. Biz senden yeni bir insan olma duası etmeni istiyoruz. Sen Prizren'e bir nûr getirdin ve biz de seni hiç unutmayacağız. Aynı şekilde, sen de bizden çok istifade ettin. Hizmet olarak, tercümeleri edite ettin, bu arada sen de kazandın, çünkü bir mürid için Pir'inin hayatını öğrenmek kâfi bir kazançtır. Şimdi git ve dinlen evlâdım. Sabah erken kalkmalıyız."

Yeniden odamdaydım; sokağa ve çevredeki tepelere bakan pencereden seyre daldım. Şehirden ayrılma vaktinin gelip çattığını görerek, Şeyh Cami, dervişler ve oradaki insanlarla geçirdiğim günleri bir gözden geçirdim. Buluşmamız ne kadar tatlı olmuştu, ama sanki saniyelerden ibaretmiş gibi uçup giden bu günler ne kadar da kısa sürmüştü. Koyun postu yatağıma uzanıp, bunaltıcı Prizren gecesinin seslerine kulak kabarttım: komşuların evlerinde dostça sohbetleri, ben uykuya daldıkça giderek hafifleyen Türk müziğinin egzotik ahengi.

Gün doğmadan gene pencerenin önünde buldum kendimi, yerini Şafağa bırakan Prizren gecesine fısıltıyla veda ettim. Uzaklarda bir müezzinin ahenkli daveti, solgunlaşıp aydınlığa dönüşen karanlığın içinde, derin bir tatlılıkla sardı beni. Namaza hazırlanmak için pencereden ayrılırken, Şeyhimizin çokça zikrettiği bir Rübaiyat geldi dokundu dudaklarıma:

Hem bugüne hazırlananlara hem de yarınlara dalıp gidenlere
Bir müezzin haykırır karanlığın minaresinden
"Biçareler: Felahınız ne orda, ne surda."

Yolculuk için veda etmek ve sabah namazım kılmak üzere Şeyh mi ile Tekkeye gittim. Tekrar dışarı çıktığımda, herkes oraya toplanmış.' ti. Mima Hanım, Şeyhin annesi Arife Hanım, kızları, küçük oğlu ve birkaç derviş, hep birlikte durup resim çektirdik, çok geçmeden sonra Şeyhin arabasına binmiş, yola düşmüştük.

Prizren'den ayrıldığım gün, hoş bir gündü. Güneş ışıl ışıl parlıyor, gökyüzü alabildiğine berraktı; oraya buraya, geniş mavi bir halının üstündeki yastıklar gibi bulut kümecikleri serpiştirilmişti. Şeyh direksiyonda, ben

yanında, oğlu ve dervişleri Yakup ile Fatmir arkada, dünyevî tek bir kaygımız olmaksızın tehlikeli dağ yollarında hızla ilerledik. Bütün camlar açıktı, bir yelkenlide gibiydik. Meltem yüzlerimize vuruyor, güneş ışınları var gücümüzle söylediğimiz ilâhiler eşliğinde dans ediyordu. Üsküp'e üç saat süren yolculuğumuz, birkaç dakika sürmüş gibiydi. Daha neye uğradığımı anlamadan, otobüse binmiş el sallıyordum.

Ohri'ye hoş bir otobüs yolculuğu ile vardık. Otobüs terminalinden çıkıp, Olıri Gölü iskelesini geçerek iki yanında dükkânların sıralandığı eski bir arnavut kaldırımı sokaktan yürüdüm. Prizren'deki dervişlerin söylediği işaret noktalarını takip ederek, çok geçmeden Tekkenin kapısına vardım. Tekke avlusunda, beni, önce abdest almama yardımcı olan,, sonra da oturup benimle konuşan dost canlısı bir adam karşıladı. Adini sordum, sadece Arif dedi, ama kısa süre sonra bu mütevazı adamın aslında Ohri'ye pek de uzak olmayan Struga adlı kentten gelme bir Şeyh olduğunu keşfettim. Şeyh Arif bana, Ohri'nin baş Şeyhi olan Şeyh Yahya'nın, ikindi namazında burada bulunacağını söyledi. Ve Şeyhin gelişini beklemek üzere beraberce Tekke'ye gittik. Tekke binası çok çarpıcı bir bina idi. Binaya özellikle dikkat ettim, çünkü Hazreti Pir Hayatî Sultan, beş yüz yıl kadar önce binanın büyük bölümünü kendi elleriyle yapmıştı. İçi büyük öİçüde ahşapla döşeliydi. Muhabbet odasında, gene Hazreti Pir Hayatî'nin elinden çıkma büyük kalaslar, büyük başlı belirgin siyah çivilerle tutturulup döşeme tahtası olarak kullanılmıştı. Kalaslar, ağıl tahtalarına benziyordu, ama daha sağlamdılar. Yüzyılların okşamasıyla neredeyse beyaza dönmüş bu gri kalaslar, odanın dört bir yanma

serpiştirilmiş kabarık koyun postlarının altında duruyordu. D1" sarıya, avluyu, Hazreti Pir'in kabrini ve Tekkenin yanında uzanan minicik bir mezarlığı gören, çok sayıda pencere açılıyordu. Çok sayıda cam bölmeleri, tahta pervazları, ve açma tokmaklarıyla, zarif görünümlüI pencerelerdi. Gözüme ve gönlüme en çok çarpan şey, belirgin bir sadelik ve hiç lekesiz bir temizlikti. Muhabbet odasından ikiüç basamak inilerek varılan mescidde ise, içimde bir tür zamansızlık hissi uyandı. Kadim, loş ışıklı odanın her yanı stilize levhalar ve hatlarla, Allah'ın ve peygamberlerinin adları ya da Kur'ândan âyetlerle süslenmişti.

Namazdan az önce insanlar tek tek doluşmaya başladı, mescide ilk gelen Derviş Yakup'tu. Bu kadim hak yolcusu duvardaki saatin altında bir yere geçip diz üstü oturduğunda, gözüme sanki hep orada oturuyormuş gibi geldi, çünkü o da neredeyse Tekkenin kendisi kadar yaşlıydı. Çok geçmeden, yanında birkaç başka dervişle Şeyh de geldi. Aralarında Derviş İrfan adlı bir müezzin de vardı; güler yüzlü, hayat dolu, sıcaklığı ve hele o tatlı makamlı ezamyla çok cana yakın bir adamdı.

Namazdan sonra Şeyhle birlikte evine yürüdük. Şeyh Yahya ile karısı bizim Tekkemizi ziyaret etmiş ve benim Amerika'daki evime misafir olmuşlardı, dolayısıyla buluşmamız bir tür hasret giderme buluşması oldu. Şeyh, en çok kullandığı ulaşım aracı, bisikletini elinde iterek yanım sıra yürürken, ben de seyahatime dair sorularını cevapladım. Evinde karısı, oğlu, damadı ve üç kızından oluşan ailesiyle tanıştım, hepsi benim geleceğimi şu ya da bu şekilde duymuş ve beni karşılamak için toplanmışlardı. Hoş bir yemek yedik, Türkçe, Fransızca ve ingilizce

karışımı kelimelerle iletişim kurarak sofrada oturup birbirimize hikâyeler anlattık. Sohbete doyum olacak gibi değildi, derken akşam da çabucak geçti.

Ertesi sabah Şeyh ve ben tan yerinin ağarmasına bir saat kala kalktık ve Tekke'ye doğru yola çıktık. O saatte sokaklar bomboştu ve adımlarımızın betonda tempo tutan yankısı, duyduğum tek sesti. Tekkede, Şeyh beni üst kata, bir başka toplanma mahalline çıkardı. Odanın merkezini, bir kukuleta gibi süslenmiş baca çıkıntısının altında, üzerinde ateş yakılabilecek, büyük, yassıca bir taş ocak oluşturuyordu. Odanın her iki yanında uzunca, üzerleri örtülü sıralar uzanıyordu ve ortalarındaki boşluğa parlak turuncukahverengi bir halı yayılmıştı. Namazdan sonra kahve içmek ve sabah muhabbeti yapmak için bu odaya döndük. Şeyhin daha önce yaktığı ateşin korları, biz namaz kılarken kaynayıp durmuş eski usûl kahve cezvesinin çevresinde kıpkızıl kor yığınına dönüşmüştü. Şeyh Yahya, bana kendi yanında bir yer gösterdi, üç derviş de öbür tarafına olurdular. Her biri, uzun, siyah bir derviş elbisesi ve sivrice, açık kahverengi külahlar giymişti. Şeyh de aynı şekilde giyinmişti,ama onun külahını beyaz bir sarık çevreliyordu. Bağdaş kurmuş otururlarken, sessiz ama somut, samimi ama vakarlı bir güzel tablo oluşturuyorlardı. Sabah güneşinin ışınları pencerelerden içeri süzülüyor ve hürmetkar hâli ile ortada zarif bir uyum içinde, Şeyhin servis işaretini bekleyen dervişlerden birinin elinde tuttuğu, küçük Türk fin. canlarının dizildiği tepside yansıyordu. İşareti alınca, ikisi birlikte odada dönmeye başladılar, biri tepsi tutuyor, diğeri de kahveleri fincanlara koyuyordu. Talimli askerler ölçülü hareket ediyorlar, ama onlardan çok daha zarif

duruyorlardı, tavırları da çok daha mütevaziydi. Onları görünce aklıma vecd şarabını dolduran sakiler geldi. Herkese kahve dağıtılınca, bize servis yapan dervişler, bu defa birbirlerine servis yaptılar. Her birisi fincanı hürmetle ve kusursuz, sevecen bir nezaketle doldurdu. Sabahın büyük bölümünü Kur'ân üzerine mütalaa ederek geçirdik, Şeyh beni bildiğim âyetlerden imtihan etti, öğrenmem gerekenleri de belirtti. Öğleden az tekrar onun evine döndük. Dışarıda küçük bir masada oturup o ânın keyfini çıkardık, ve komşunun oraya buraya koşuşup duran tavuğuna güldük.

Öğle namazından sonra, Şeyh beni Hazreti Pir Hayatî'nin kabrine götürdü. Hoş bir ândı doğrusu. Binada yaklaşık on iki Şeyh, kabirlerinde haşri bekliyordu. Kabirlerin çoğu, Hazreti Pir'in kabrinin bulunduğu ortadaki odacığm etrafında genişçe bir odada yer alıyordu. Bu seyahatimde, yeryüzünde yürüyenlerden çok, ahirete göçmüş olanlarda daha fazla hayatiyet olduğunu fark ettim. Mübarek bir Velinin kabrine her gidişimde, sanki sıcacık bir dosta uzun bir ayrılıktan sonra yeniden kavuşuyormuşum duygusuna kapıldım.

Fakat, Şeyh Ana müstesna. Çünkü o henüz bu gezegeni terk etmemiş bir Veliydi. Öylesine kusursuz bir tasaffi geçirmişti ki, bana hâlâ burada, yeryüzünde kalması bir mu'cize gibi göründü. Hiçbirşeyle bağı yoktu ve burada, yalnızca enaniyetsiz bir beden kafesine bağlı halde, Kadiri Mutlak'm emriyle kalıyordu. Benim için Ohri'nin nuru oydu. Onda insana nüfuz eden, nurlu bir huzur, kalp gibi çarpıp duran bir hayat ve akıp giden bir derinlik bulmuştum. Aynı zamanda samimi, rahat ve sevgi doluydu. Henüz karşılaşır karşılaşmaz, gözlerime baktı ve

elini yavaşça avucumun içine koyarak, ta ruhuma dokundu. Beni sinesine çeken, öz annem gibiydi. Hem bir Şeyh kızı, hem de bir Şeyhin hanımı olarak, doğrudan doğruya Hazreti Pir Hayatfnin soyundan geliyordu. Onunla geçirdiğim vakitler benim için çok meyvedâr oldu. Bü" likte çay içtik ve konuştuk. Ona, hem dervişi hem evladı saydığı kendi Şeyhimin selâmlarını ilettim. Ayrıca, diğer müridlerin selâmlarını ilettimO da bana bazı Şeyhlerin ve Tarikatın diğer hatıralarının fotoğraflarını gösterdi. Ziyaretimin sonu yaklaşırken, onda çok aşikâr o tevekkül tezahürlerini görerek, ona naif bir umutsuzlukla, bir müridin nasıl olup da "aşk" denen vecd haline erişebildiğini sordum. Gözleri parıldadı, yüzüme doğru eğilirken, yüzü bir tebessümle ışıklandı.

"Bir yıl sonra yine gel, oğlum ve o zaman, Allah nasib ederse, sana bunun cevabını veririm."

Şeyh Yahya ile hayli uzun süren bir beraberliğimiz olmuştu. Hazreti Pir'i ziyaret etmiş, Şeyh Ana'yı da görmüştüm. Bunları yaptıktan sonra, Ohri'den ayrılmaya hazır olduğumu hissettim. Ancak Şeyh, gitmemi istemiyordu. Durumumu izah etmek zor olduysa da, sonunda razı oldu. O gün öğle sonrası geç bir saatte, oğlu Hüdai, elinde OhriÜsküp otobüsü için bir biletle geldi. Türkiye'ye aktarma yapmak için Üsküp'e gitmem gerekiyordu. O gece, bir mevlüd merasimi için, Derviş Haydar isimli bir zatm evine giderken Şeyhe refakat ettim. Tarikatın sade bir hayat süren bu insanları arasında kardeşçe duygular hüküm sürüyordu, öyle ki kendimi evimde hissettim. Akşam namazından sonra sofrada kuru fasulye ve etten oluşan güzel bir yemek yedik. Makedonyalılar kuru fasulye yemekten hoşlanıyordu

anlaşılan. Prizren'de olduğu gibi Ohri'de de önüme fasulye gelmişti . Bu sade, ucuz ama değerli yiyecek bana, şehirde geçen çocukluk günlerimi ve annemin çoğu kez yaptığı koca tencere dolusu kuru fasulyeleri hatırlattı. Bu fakir, yoksul insanlar arasında, bir çocuk olarak ailemle hissettiğim o hiçbir şeyin el uzatamadığı mütevaziliğin aynını hissettim.

O gece geç saatlerde Şeyhle ben, yanımızda dervişlerinden biriyle sokaklara düştük. Derviş bir kavşakta bizden ayrıldı, Şeyhle ben yalnız başımıza yola devam ettik. Şeyhin evine vardığımızda, herkesi uyanık bulduk. Şeyhin damadı ve torunları da dahil olmak üzere, herkes evdeydi. Onları masanın çevresine toplanmış, gülümser halde bulunca Çok şaşırdım. Hepsi sabah gideceğimi biliyorlardı ve benimle bir süre daha beraber olmak istemişlerdi. Çok güzel bir birliktelikti. Şeyhin damadı Celal, benden çok hoşlanmış gibi görünüyordu ve bana özel bir yakınlık gösteriyordu. Ben de ondan hoşlanıyordum ve bu hoşlanmayı Allah'ın bir lütfü olarak görüyor, layık olmadığım halde Rabbimin benden gene de lütfunu esirgemediğini ve gittiğim her yerde bana bir dosti yolladığını görüyordum. Yatmadan önce selâmlaşıp, Allah rahatlık versin dedik. Ertesi gün, sabah erkenden Şeyhle birlikte Tekkeye vardık Bavulumu, geri dönerim düşüncesiyle Şeyhin evinde bırakmıştım ama sabah namazını bitirdiğimizde, neredeyse otobüs terminalinde olma vaktimiz gelmişti. Şeyhe çantayı bıraktığımı anlatmaya çalıştım, ama 0 hiç aldırmaz görünüyordu. O eski tevekkül imtihanı gene yüzünü gös,, teriyordu. Ama, burada mesele benim tevekkülsüzlüğüm müydü, yoksa Şeyh mi beni arılamıyordu? Tam ben otobüse

binecekken, Şeyhin kızları ellerinde bavulla çıkageldiler. Belli ki Şeyh onlardan bavulu getirmelerini istemişti. Kızlardan bavulu aldı, ve tek kelime söylemeden bana uzattı. Otobüste yerimi aldığımda, Şeyhin karısı da gelmiş, yanında duruyordu. Onlara kızları, yeni dostum Celal ve Şeyh Ana'da tanıştığım Şeyh Kadri de katıldı. Yanyana durmuş ellerini sallarken, penceremin çerçevesi içinde, güzel bir tablo meydana getiriyorlardı. Şimdilerde, ne zaman Ohri'yi düşünsem, aklıma hep o enfes tablo gelir ve oradayken bana gösterdikleri yakınlığı hatırlarım. Otobüs terminalden çıkıp yola koyulurken dualar ettim ve koltukta yanımda duran bavulumun varlığını hissettikçe, kendi kendime gülümsedim.

Yeniden Üsküp'de olmak hoştu, içeriden İstanbul'a bir bilet aldım. Dışarıda otobüs kalkış peronuna yanaşmıştı bile, şoför ve birkaç yolcu otobüsün etrafına toplanmış, bagajlarını yerleştirmeye çalışıyorlardı. Normal bir atmosfer vardı, seyahate çıktıkları için sevinen çocuklar koşup zıplıyor, anneleri çocukların otobüsün içinde koşuşturup durmayacaklarını, hatta belki de semavî bir lütufla, otobüse binip yerlerine oturur oturmaz uyuyakalacaklarını umut ediyorlardı. Bagaj bölümü dolduğu için, insanlar daha küçük eşyalarını otobüse almış, koltukların arasındaki boşluğa yanlamasına yerleştirmişlerdi. Şu her otobüs yolculuğunun başında ortaya çıkan olağandışı kişi burada da eksik değildi; "yanından ayıramadığı" kilitli bir bavulu ya da bond çantasını, sığma ihtimali, hatta imkânı olmayan koltuklar arasındaki boşluğa itip zorlayarak, yerleştirmeye çalışıyordu. İç hoparlörlerden Türk müziği yükseliyor, şoförün ara sıra yaptığı anonslar müziği kesiyordu.

Türkiye'ye yaptığım otobüs yolculuğu uzun oldu, neredeyse yirmidört saati buldu; yol üzerinde bu ülkeyi ve halkım görmek hayli ilginçti. Yolculuğun en büyük keyfi de buydu zaten: İnsanları kendi âşinâ funyalarında yaşarken ve koşuştururken görmek ve duyumsamak. Otobüsteki Türkler, bana kendi âdetleri hakkında ön bilgiler verdiler. Sıcak, sevecen, alçak gönüllüydüler, güleç yüzlü ve Allah'ı düşünen insanlardı. Bir aile beni kendilerine hemencecik dost edindi ve otobüs, yol üzerinde bir yerde mola verdiğinde, yanımdaki yiyecekleri yememe izin vermeyip, bana kendi yemeklerinden ikram ettiler. Çocuklarına elimi öptürüp, bana "Amca" diye hitap etmesini tembihlediler; bu iltifatın nedeni özel biri oluşum değil, yaşça büyük Müslüman biri olmamdı. Bu insanların inceliği beni derinden etkilemişti: davranışları öylesine fıtrî ve kalptendi ki, samimiyetin bundan ötesi düşünülemezdi. Bu hâle muhatap oluşum, kendimi inceden inceye gözden geçirmeme vesile oldu ve içimde kendi özel hâllerimi ıslah etme umutları uyandırdı.

Otobüs, yolcular biraz uyuşukluktan çıksınlar, yol kenarındaki büfede soda ya da serinletici bir şeyler içsinler, başka ihtiyaçlarını gidersinler diye yol üzerinde birkaç yerde mola verdi. En uzun molamızı, Bulgaristan sınırında verdik, burada gümrük kontrolü için hepimiz otobüsten indik. Müfettişler kabaydı, işlerini çok yavaştan alıyorlardı, her çantayı ve kutuyu tek tek açtılar, bagajımızı da 'ne haliniz varsa görün' dercesine öylece dağıtıp bıraktılar. Yaban ellerde yol alan yolcular olarak, her zaman geçen usûle riayet ederek, çenemizi tutup, bu tahammül imtihanı sona erene kadar sabrı elden bırakmamaya çalıştık. Ancak, gümrükten geçer geçmez,

herkes rahat bir nefes aldı ve yolculuğun geri kalanı çok kolay geçti. Geceyarısmı biraz geçe Türkiye sınırına vardık ve nisbeten az bir gecikmeyle gümrükten geçtik. Türk müfettişler, Bulgar meslektaşlarından çok daha naziktiler. Gereğince ciddiydiler ama, zorba değillerdi ve bizi ülkelerine buyur ettiler. Kendimi bir yabancı ülkeye giriyor gibi değil de, evime dönüyor gibi hissediyordum. Otobüs gecenin içine doğru usulca ilerledi, sabaha doğru İstanbul civarındaydık.

Sabah güneşi, ufukta, göğün yumuşak, mavi perdesi önünde, turuncukırmrzı bir portakal gibi güzel ve alımlı yükseliyordu. Biz şehre yakınlaştıkça, havaya bir deniz kokusu sinmeye başladı. Şehrin tâ varoşlarından merkezine kadar yol boyunca deniz bize eşlik etti. Haliç ve Boğaziçi, İstanbul'un güzelliklerinden sadece bir parçaydı. Denizde, yer)'er yelkenliler, yüzenler ve balıkçılar görünüyordu. Her köşede birbirinden güzel camiler yükseliyordubayırlarda, tepelerde, sokaklarda muhteşem camiler boy atıyordu, büyüğü küçüğü, meşhuru ve unutulmuşuyla. Terminalden çıkıp sokaklarda yürümeye başladım. Seyyar satıcılar, baklavacılar, lokantalar, arabalar, otobüsler ve dünyanın dört bucağından turistler vardı. Amerika'da tanıdığım Şeyh Muzaffer'i bulmaya çalışıyordum. Birkaç dervişi ile birlikte tekkemizi ziyaret etmiş ve kendi nuruyla bizleri tenvir etmişti.

Beyazıt Camii yakınında bir sahaf dükkânı vardı Şeyhin; kendisini bulmakta zorlanmadım. Oraya vardığımda, dükkânda kendisine yardımcı olan Derviş ibrahim'le karşılaştım. Dervişin yardımıyla civarda ucuz bir otel odası tuttuk. Vaktimi, Şeyhi ziyaret ederek ya da sık

sık dükkâna gelen dervişleriyle oturarak geçirdim. Aslında Şeyh oradayken dükkânı öylesine tıka basa dolduruyorlardı ki, kitap satın almak isteyen birinin içeri adım atması bile zordu. Elinde askılı tepsisi, şmgırtılı bardaklar ve çaydanlığıyla, bir çaycı, düzenli aralıklarla dükkânı yoklayıp duruyordu. Çay içtik, gülüştük ve birbirimize Tarikate dair kıssalar anlattık. Şeyh Muzaffer'in dükkânında tanıştığım bir adam, bana Şeyh NûiVun bu yakınlarda istanbul'da bulunduğunu, buradan da Konya'ya geçtiğini söyledi. Cuma gecesi yapılan Halveti zikrine kadar, İstanbul'da iki gün kaldım. Bu haftalık ibadet için Tekke'de iki yüzü aşkın derviş toplandı. Bu ruhlar denizinin ortasında bulunmak, haz dolu bir teberrüktü. Öyle etkileyici, öyle neşeli ve coşturucu, öylesine zarif bir kalpler dansıydı ki, gerçekten de bu hali anlatacak tek kelime bulamadım.

Ankara'ya doğru kısa bir yolculuk ve Büyük Şeyh Hacı Bayram Veli'nin kabrini ziyaretten sonra, Konya'ya vardım. Bir dolmuşa atlayıp, Hazreti Celaleddin Rumi'nin muhterem hocası Hazreti Şemsi Tebriz Camii'nin az ötesindeki küçük meydana vardım. Abdest alıp içeri girdim. Hazreti Pir'in sandukçası, özel bir köşede, bir kaide üzerinde yerden hafifçe yükseltilmiş ve parmaklıkla çevrilmişti. Selâm verip, mübarek ruhları için bir dua okumak üzere, kabre yaklaşabildiğim kadar yaklaştım. Kalbime bir dolu tefekkür aktı ve bencileyin değersiz bir müridin, bu mübarek nûrânî ruhun ayak izlerini sürmesine izin verdiği için, Kadiri Rahim'e hamdcttim. Derken ezan sesi duyuldu, namaza durdum. Türbenin türbedarlığını yapan ve aynı zamanda da cami ima" mı olan Şeyh Ahmed'i namazdan sonra göreceğimi umuyordum. Ne

var ki, orada değildi ve namazdan sonra, kafamda onu nasıl bulacağımı düşüne düşüne camiden çıktım. Camiin hemen dışındaki bir sıraya oturarak, bir an insanları gözledim ve semâzen dervişlerin evi olan bu şehirde, Konya'da bulunmaktan alabildiğine memnun, nerelere geldiğimi düşündüm. Kendi ülkemde Tekke'de Şeyh Ahmed'le geçirdiğimiz günleri, onun Kur'ân derslerini ve bizim öğrenme isteksizliğimizi Şeyhe bildirdiği raporu hatırladım. Orada düşüncelere dalmış otururken, yanıma iki çocuk yaklaştı. Beni merak etlikleri için, adımı ve nereden geldiğimi sordular. Cevap verdim, sonra da onlara Şeyh Ahmed'i tanıyıp tanımadıklarını sordum.

"Ahmed Hoca mı?" dediler hep bir ağızdan.

Başımla tasdik ettim.

"Biliyoruz" diye cevap verdiler. "Gel, götürelim."

Çantamı alıp, sokaklar boyunca çocukları takip ettim, bir köşeyi dönüp, evlerin sıralandığı sokaktan geçtik ve loş bir merdivene geldik. Üzerinde "Türksoy Apt." yazan bir tabela gördüm kapıda. Bu kelimeleri, mektup üzerindeki adresten hatırlıyordum. Aradığım yerdi burası, camiden sadece beş dakika mesafedeydi. Çocuklar kapıyı vuruyorlardı bile ve bir kaç saniye sonra, Şeyh Ahmed yüzünde o sıcak, âşinâ tebessümle, eşikte belirmiş, beni içeri davet ediyordu.

Çay içmeye oturduğumuzda Şeyhimin ve müridlerin selâmlarını ilettim. Şeyh Ahmed, fotoğraf albümünü alıp, herkesi tek tek işaret ederek, "Bu nasıl? Ya bu?" diye, her müridi sordu. Ben de hepsinin iyi olduklarını söyledim. Kendisine Prizren ve İstanbul seyahatlerimi anlattım, buradan Şam'a, oradan da Hac için Mekke'ye yolculuk yapacağımı söyledim. Ona Konya'da birkaç gün kalarak,

Hazreti Şems Camiini, Hazreti Celaleddin Rumi ile meşhur Şeyh ve aynı zamanda Şeyhül Ekber'in müridi Sadreddin Konevî'nin kabirlerini ziyaret etmek niyetinde olduğumu söyledim. Şeyh Ahmed'e Şeyh Nûn'un benden önce Prizren'e gelmiş olduğunu söyleyince, Konya'ya da geldiğini, ama istanbul'a döndüğünü söyledi."Beni dinlersen," dedi Şeyh Ahmed, "sen, en iyisi Konya'da bir gün kal ve hemen İstanbul'a dön. Oğlum Mustafa seninle beraber gelir ve seni Şeyh Nûn'a götürür."

Ertesi gün Şeyh Ahmed bana büyükçe bir Konya turu yaptırdı. Bana şehrin bir ucundan diğerine yürüdük gibi geldi. Önemli ne kadar tarihî mekân varsa hepsini ziyaret ettik. Camilerden ve Tekkeden, dervişlerden ve Hazreti Celaleddin'den konuştuk. Şimdi müze yapılmış bir Tekke'de biraz eğleştik ve görmeyi umduklarımın çoğunu görmüştüm. O akşam geç saatlerde, Mustafa ile birlikte otobüsle istanbul'a doğru yola çıktık. Ertesi sabahı, Muştalanın özel islerinin takibiyle geçirdik Hattatlığının yanı sıra, babası gibi o da çok yetenekli bir haliz ve kâri idi. Dolayısıyla meşguliyetinin büyük kısmını gençler ve cami Kur'ân kursları oluşturuyordu. İşi bitince arka arkaya bir dizi otobüse binerek, nihayet şehrin varoşlarında bir yere geldik. Küçük bir dükkânda durup, bir somun ekmek ve biraz beyaz peynir aldık. Oradan, tepeye, Şeyh Nün'un Tekkesi olarak hizmet veren çok güzel, yeni bir eve doğru, dik bir yamacı tırmandık. Mustafa bana etrafı tanıttı ve kendimi evimde hissetmem için teşvik etti. Bir süre sohbet ettik ve sonra, inşaallah Şeyhin o gece geç saatlerde geleceğini söyleyerek ayrıldı.

Öğle sonrasını nisbeten sakince, Şeyhi göreceğim ânıvdüşleyerek,. yalnız başıma geçirdim. Öğle sonrası geç

bir saatte, beni Şeyhe götürmek üzere gönderildiğini söyleyen bir derviş geldi. Dervişle birlikte gideceğimiz yere vardığımızda, Şeyh henüz gelmemişti. Ancak, bize Şeyhin beni ertesi sabah göreceğini bildiren bir mesaj bırakılmıştı. Akşamın geri kalan saatlerini, dervişin himayesinde geçirdim. Bana yemek ikram etti ve namaz için evinin yakınlarındaki bir camiye götürdü. Ertesi sabah derviş beni sade bir tarzda döşenmiş bir apartman dairesine, bizi kapıda karşılayan Şeyh Nûn'un kardeşinin evine götürdü. Bu kibar beyefendi, beni oturma salonuna buyur etti, oturdum.

"Şeyh hazretleri şu an kuşluk namazını eda ediyorlar," dedi, "birazdan yanımızda olurlar."

Çok geçmeden, Şeyh içeri girdi. Onu selâmlamak için ayağa kalktım, niyaz sunup ve elini öpmek üzere ilerledim. Varlığı odayı dolduruvermişti insan hiç zorlanmadan onun bir nûr adamı olduğunu anlayabilirdi. Gözleri sevgiyle, delip yakan bir berraklıkla parıldıyordu ve uzun, gümüş beyazlığındaki sakalları yüzünün çevresine ve aşağı doğru gün ışığı gibi yayılıyordu. Başında üzeri toplu, beyaz kubbe biçiminde bir sarık ve üzerinde yere kadar uzanan, yeşil bir cübbe vardı.

"Adım Muhyiddin, Şeyh Efendi," dedim. :

"Şeyh Muhyiddin sensin demek," dedi, gülümseyerek.

"Affedersiniz Şeyh Efendi, ben sadece müridim," dedim,

İçimdeki bir kabiliyetten mi haber veriliyor, yoksa bana değil, ama Şeyhe malûm olan bir hâlim mi tasrih ediliyor, bilmeksizin.

"Ben senin kim olduğunu biliyorum," dedi Şeyh, "ve sana nasıl hitap edeceğimi de. Ama gel şimdi başka şeyler konuşalım."

Bana İstanbul'un çeşitli camilerinde vereceği vaazlar sırasında, kendişiyle birlikle olacağımı söyledi. Evliyaların kabrine gidecek ve mahalli bir Tekke'de bir zikr meclisine katılacaktık.

"Özel soruların olduğunu da biliyorum ve bu gece inşaallah onları konuşacağız," dedi. "Şimdi, müsaaden olursa, başka meşguliyetlerim olacak."

İstanbul'da kaldığım sürece, vaktimin çoğunu Şeyh Nün ile beraber geçirdim. Beraberken, Allah'ın inayetiyle, bana planlanması imkânsız gibi gelen bir müfredata göre dolaşmamız sırasında, bir Şeyhin ne kadar inanılmaz bir tempoyla yaşadığını açıkça gördüm. Bu süre içinde, altı yıl önce, ilk Doğu seyahatim sırasında âlemi gaybden bana Şeyhi Âzam Dağıstan! tarafından gönderilmiş olan o dervişin esrarını araştırdım.

"Bunca yıl," dedi Şeyh Nün, "aslında sana ait olan bir emaneti taşıdım. Bu emaneti taşımaktan memnundum memnun olmasına ama, şimdi senin onu teslim almak için burada olman beni rahatlattı."

Böyle bir şeyin nasıl olabildiğini sorduğumda, Şeyh bana dönerek konuştu:

"Şeyhi Âzam Dağıstan!, bir ruh avcısıdır. Şeni Ezelde görmüş ve kendisi için seçmiş."

Bu sözlere şaşırmıştım. Öylesine inanılmazdı ki! Zor da olsa, hazmetmeye çalıştım; zaten Şeyh Efendi de, yavaş yavaş, kaşık kaşık verdi bana.

Ayrılışımdan bir gün önce, Mustafa'nın beni ilk olarak getirdiği yamaçtaki Tekke'de Şeyh Nün ile birlikteydim. O

gün benimle Nakşibendi Tarikatmdaki Şeyhler silsilesi üzerine uzun bir sohbet yaptı. Şeyh, bana Tarikat'ın insanın kalbinin tasaffisindeki ve Islâmm bâtını yanını yaşamaya teşvikteki rolünü izah etti. Bana kendisi ile Peygamber Aleyhissalâtü vesselam arasındaki bütün evliyaların tek tek adını verdi. Artık, o günden sonra, itimadını hakkettiğimi de söyledi. Anlayarak, ya da anladığımı sanarak, bunun ne mânâya geldiğini sordum. Başka tarıkî bağlılıklarım olduğunu ve kendi Şeyhimin rehberliğinden memnun olduğumu izah ettim. Şeyh Nün, hiçbir kaygı duymamam gerektiğine beni ikna etti. Ona Şeyhimin fotoğrafını gösterdiğimde, "Kendilerini daha önce görmüştüm," diye karşılık verdi. "Şalâhatinde şüphe yok. Şeyhi Azam'm ahfadındandır."

Doğrusu, Şeyhimin Şeyhi Âzam'ın ahfadından olmasının ne anlama geldiğini bilmiyordım. Gene de, iki varsayımda bulundum: Birinci si. Şeyhimin, şu ya da bu şekilde, Şeyhi Âzam Dağıslanî ile münasebeti i vardı; ikincisi de, Nakşibendî biatini kabul etmek bir tekemmül ele1 inekti. Böylece, vicdanım alabildiğine müsterih, biati kabul ettim. An1 cak, Şeyh elini benimkinden çeker çekmez kafama karanlık, ağır bir şüphe bulutu çöktü. Birden asab bozucu bir önseziye kapıldım. Bir hata mı işledim yoksa diye düşünmeye başladım.

Şeyhle bir gün daha geçirdik. Halkasından ayrılırken, her şeyin yo lunda gideceğinden emin olmamı söyledi, ama o bulut gene de dağılj madı. Ne kadar dağıtmaya, altından kurtulmaya ya da unutmaya çalış1 tıysam da, bir türlü beceremedim. O bulut, sonraki seyahatlerim bo1 yunca peşimi bırakmadı. Şam sokaklarında, Mekke'de Haremi Şerif'de, i ve Peygamber Aleyhissalâtü vesselamın

bir zamanlar yaşayıp yürüdüğü > Mekke sokaklarında peşimden ayrılmadı. Şeyh Nün, Suriye'ye nasıl deceğimi anlatmış ve oradaki iki temsilcisinin bana yardım etmesini sağlamıştı. Bu iki iyi kalpli adam Şeyhi Âzam Dağıstanî'nin kabrini bekliyor ve onun eski evinde, dikçe bir tepenin üstünde, yoksul bir maJ hailede sade bir evde oturuyorlardı. Şeyh Nün, beni doğruca Şeyhül Ekber Muhyiddini İbni Arabi'nin türbesine ve onun adıyla anılan CaJ miye yollamıştı. Kabirden ve Şeyhi Âzam Dağıstanî camiinden her gür namaz için Şeyhü'lEkber Camii'ne yürüyordum. Şam benim için maJ nevî olarak canlı, ama siyasî olarak gergin bir yerdi. İki mihmandarım! Abdüsselâm ile İbrahim'in yardımıyla, Kitabı Mukaddes'te "John f Baptist" diye zikredilen Yahya Aleyhisselâmın kabrinin bulunduğu Emeviye Camii'ni de ziyaret edebildim. Peygamber aleyhissalâtü vesse| lâmm sahabelerinden bazılarının kabirlerini ziyaret ettim: Aralarmd^ ilk müezzin Hazreti Bilali Habeşî (ra), Hazreti Ali'nin (ra) torunu Hazreti Zeynel Abidin (ra) ve daha birkaç sahabe vardı. Bu ziyaretleri tamamladıktan sonra, Şam'dan ayrılmaya hazır olduğumu hissettim. Bir . uçakla Cidde'ye gittim, orada kendi halkama dahil iki müridle karşılaştım ve birlikte Hac farizasını eda ettik. Onlar, Hac'dan sonra, kısa bir süre Medine'de kaldılar, ben de uçakla New York'a döndüm. Eve döndüğümde, yola çıkışımın üstünden altı hafta geçmişti. Geri dönmüş olj mak iyiydi. Hem Şeyh Cami, hem kendi Şeyhim, çok sayıda müridlef orada hazırdılar. Dönüşümden kısa bir süre sonra dervişlerden birinin evinde toplanmışlardı. Ben içeri girince hepsi ayağa kalkıp ilâhi söy diler. Harikulade bir karşılamaydı. Öylesine sevgi dolu ve sıcaktı ki. şeyhim

ve Tarikat'taki, kadmlıerkekli mürid kardeşlerim, gülümseyen yüzleriyle oradaydı. Bir an kalbim dolup dolup taştı, ama sonra o bulut yine gelip çöktü. Şeyhe "samimi bir itirafta bulunmak için uygun bir zaman olmadığı ortadaydı, ama er geç kendisiyle yüzyüze kalacağımı biliyordum. Dehşetle o ânı beklemeye koyuldum.

Birkaç gün sonra Şeyh Cami öğle yemeğine evimize geldi. Kendi Şeyhimiz şehirde değildi, Şeyh Cami de, bizi Kerbelâ'da Peygamber Aleyhissalâtü vesselamın torunu İmam Hüseyin ile ailesi ve arkadaşlarının şehâdetlerinin anıldığı on günlük mateme hazırlamak için yanımızdaydı. Şeyh Cami kolay konuşulan bir insandı. Yaşadığım ikilemin öyküsünü baştan sona anlattım ve Şeyh Nûn'dan aldığım biati söyledim. Sabırla dinledi, ama büyük bir keder içinde kaldı. Yüzü ciddileşti, odanm havası ağırlaştı ve yoğunlaştı. Tüm bunlar, benim şahsî kederimi ve umutsuzluk ve kaybolmuşluk duygularımı iyice yoğunlaştırdı. Hâlimi fark eden Şeyh Cami kaşlarını çattı ve daha yakından konuşmak için bana doğru eğilerek omuzumdan tuttu:

"Şeyh Nûn'un sana bunu yapmasını aklım almıyor. Prizren'e geldiğinde onu asil bir Şeyh diye tanımıştım. Şimdi ise şüphelerim var. Ne yapmamız gerektiği konusunda bir fikrin var mı?"

"Belki de Şeyh Nûn'a bir mektup yazabilirim," dedim. "Ondan biati kaldırmasını isteyebilirim."

"Ben konuyu Şeyhinle konuşurum," dedi Şeyh Câmî. "Sonra n'olacak bakalım."

Birkaç gün sonra Şeyh, Matem için Tekkeye döndü. Tepenin altındaki yolda yanma yaklaştım. Yüreğim ağzıma gelircesine, dehşet içinde, konuşmaya çalıştım:

"Şeyh Efendi, ben. ben. sanırım Şeyh Cami ile konuştunuz?"

"Konuştuk elbet," dedi, "ve bilesin ki bundan böyle benim müridim değilsin. Senin rehberin artık Şeyh Nün. Bununla birlikte, Tarikatın çıkmış değilsin; bu Tekkenin kapısı sana hep açık olacak, ama bugünden itibaren seninle münasebetim, sadece bir kardeş sıfatıyla olacak."

Kelimenin tam anlamıyla, tuz buz olmuş, nutkum tutulmuş halde, garip, donuk bir yığın gibi, karşısında öylece kalakaldım. Sözleri kalbice yıldırım şavkları gibi vuruyordu. Düşüncelerimi okurcasına sürdürdü sözlerini:

"Biatin iadesi için yazışma konusunda Şeyh Câmî ile aynı fikirde değilim. Tasavvufla oyun oynanmaz. Tam tersine, Şeyh Nûn'a teşekkürSU USTÜNİİ YAZI YAZMAK mektubu yazmanı tavsiye ederim. Seni ben derviş yapmak istiyordum ama, o sana sahip çıkıp kendi dervişi yapmış. Yine de, daha önce Türkiye'ye giden beş müridim içinden yalnız senin bu tuzağa düşmeni ü_ ginç buluyorum. Onlar seni sadece kendi Pirin Hazreti Hayatî'den koparmaya çalışıyorlar. Ama Allah'ın bir hikmeti vardır mutlaka. Artık gitmem gerek. Esselâmüaleyküm."

Beni yolun kenarında, yıldırım çarpmış gibi yığılı, bırakıp gitti. Söylediği her söz beni büyük bir şokun içine daha da sokmuş ve dünyamda geriye kalan kömür parçalarım, içten içe yanan bir kül yığınına çevirmişti.

Şeyh, Matem'in açılışında bizimle beraber oldu, sonra bizi Şeyh Câmî'ye emanet edip gitti. Şeyh Câmî, on gün

Tekkede kaldı. Her öğleden sonrası, Kerbelâ vakasından bir sohbet düzenliyordu. İmam Hüseyin'i (ra) ve yanındaki yetmiş iki şehidi, Yezid'in emrindeki yüz acımasız katile gelinceye kadar günbegün izledik. Benimkisinin hiçbir asıl sebebi olmadığı halde, Hazreti İmam Hüseyin'in (ra) çok daha büyük acısını bu vesileyle kalbimde duyacak kadar derin bir acı çekiyordum. Bir an, hakikate hizmetkâr olan ruhlardan beklenen herşeyden vazgeçme ve kendini fena etme derecesindeki fedakârlığın ne demek olduğunu düşündüm. Bazı yönlerden acım daha da derinleşti, çünkü ben kendi aklımca, bu gezegende beni en çok seven insana, Şeyhime ihanet etmiştim. Kimse beni onun kadar mükemmel anlamamıştı, kimse beni bu kadar kayıtsız şartsız kabul etmemişti. Ben de kendime karşı hiç bu kadar dürüst, ufak da olsa bağlılık duyduğum hiçkimseye karşı bu kadar açık davranmamış ve hiç bu kadar incinmeye duyarlı olmamıştım. Şeyhimin muhabbeti, kendisi için bir şey istemiyordu. Mertebem ya da halim ne olursa olsun, sadece, güneş ışınları gibi cömertçe ve hiç ayırım yapmaksızın, üstümde ışıldıyordu. Manevî anlamda, Şeyhim hem anaydı, hem babaydı; bir taraftan koruyor, yol gösteriyor ve bir taraftan kabiliyetlerimi besliyordu. Benim için hem bir aydı, hem bir güneş: yeryüzü onsuz kıraç bir gezegendi, hiçbir amacım olmaksızın dönüyordu. Ah, nasıl acı çekiyordum. Matem günlerini kişisel bir perişaniyet içinde geçirdim. Acılı halimden kimseye söz açamadım. Bu acıyı nasıl paylaşanımı bilmiyordum. Bende Şeyh Ahmed'in ateş gibi sıcak aşk gözyaşlacarı yoktu, ama artık benim de kendime mahsus bir ızdırap okyanusun1 vardı. Ağlayarak ona akan suları besliyor, kendi gecelerimin karanlığı11"

da gözyaşı döküyor ve buzınavisi kaybolmuşluk yaşlarıyla onu yeni'den doldurup taşırıyordum.

Bedeninize ve kalbinize ilişen her kalp ağrısı ve ızdırap, sizi kulağınızdan çekerek Vadedilcn Yer'e götürür.

Rabbiniz sizi, yönden ve yandan münezzeh O Yere, gerisin geri çekmek için, her yönden dert yollar.

(The Suli Path of Love: The Spiritiual Teachings of Rumi,

William C. Chittick)

Şeyh Câmî, Matem'den sonra Tekke'den ayrılıp, başka yörelerdeki Tarikat işleriyle ilgilenmek üzere gitti. Kasım ayı için New York'da bir hadra (toplanma) planlanmıştı ki önümüzde daha iki ay vardı. Ne kendi Şeyhimi, ne de Şeyh Câmî'yi o toplantıya kadar göremedim, hiçbir çözüm umudu olmaksızın günlerce bu ağır yükü taşıdım. Ancak bu arada Şeyhime bir mektup yazdım. O güne kadar yazdığım en zor mektup oldu. Mektubumda samimi bir özür ve pişmanlık duygusuyla, kalbimdekileri açıkça ortaya döktüm ve kendisinden beni müridi saymaya devam etmesini istedim.

New York'taki hadraya kadar bir cevap almadım. Bazı dervişlerin bu toplantıda vekil yapılacağı ilân edilmişti. Toplantıyı Şeyh Câmî yönetecekti. Tören için New York'a giderken, Şeyh Câmî'yi bundan böyle uzun bir süre göremeyeceğimi düşündüm. Kendi Şeyhim de, Şeyh Câmî de Şeyh Nün konusunda herhangi bir şey demedikleri için, Şeyh Câmî'nin Prizren'de sözünü ettiği Rufai biatim alamayacağımı düşünüyordum. Kaderimin, şaşkınlık içinde yoluma devam etmek olduğunu

düşünüyordum. New York'a geldiğimde, Şeyh Câmî konuşmak için beni yanma çağırdı.

"Sana sadece kalbinin nerede olduğunu sormak istiyorum," dedi. "Şeyhinin de, benim de seni çok sevdiğimizi bilmem istiyorum. Bizim dervişimiz olmanı istiyoruz. Hazreti Pir de öyle istiyor."

"Şeyh Efendi," dedim, " Hazreti Pir'e öylesine büyük bir muhabbet . duyuyorum ki. Prizren'de beni çok etkiledi. Sizi ve Şeyhimi seviyorum. Siz olmasanız, ben kaybolmuş biri olurum."

"Öyleyse özel bir görevi yerine getirmen gerekiyor," dedi Şeyh Câfflî"Bu gecenin ileri saatlerinde bu görev yerine getirilmiş olduğunda, seni Rufai Dervişi ilân edeceğim."

Şaşırtıcı bir toplantıydı. Şeyh Câmî öylesine sevgi doluydu ki. Görevimi bitirince, beni yukarı kata, başka bir odaya yolladı. İçeri girer girmez, karşımda Şeyhimin mübarek yüzünü buldum. Birkaç dervişlebir yemek masasının etrafında toplanmışlardı. Tabağından bir parça kek alarak, bana doğru uzattı. Bir an donup kaldım, ama sonra, başıya da işaret edince keki almaya koştum. Bana masada karşısındaki boş is_ kemleyi gösterdi, oturdum.

"Mektubunu aldım," dedi, "özürlerini kabul ediyorum. Ancak konuşmamız gereken çok şey var. Tarikat hakkında bilmen gereken daha çok şey var." Ona, Şeyh Câmî ile daha önceki konuşmamızdan söz edince, bana destur verdi. O gece, Zülfikârımm ikinci ağzım, yani Rufai Derviş biatim aldım. Beni Türkiye'den beri takip eden sağır, karanlık bulut nihayet üstümden kalkmaya başlamıştı, ama ıztıraplarım henüz tam anlamıyla bitmemişti.

Çok geçmeden, Şeyhimle uzunca ve önemli bir sohbetimiz oldu. Bu sohbette benim için Tarikat'a dair birçok mesele açıklığa kavuştu. Pirlere, Şeyhlere dair ve biatin ne demek olduğu konusunda birçok şey anlattı. Kendi Pirim, Hazreti Hayatî konusunda uyardı beni.

"Bu senin ilk icazetindi," dedi. "Bu, seni benim vesilemle Hazreti Pir'e götüren ilk altın silsilen. Bu ilk açılışın hakkını vermeden huzura kavuşamazsın. Unutma, bu senin ilk intisabın, ve bundan sonra gelecek herşey bunun üzerine gelecek. Bütün hayatın için ilk sorumluluğun bu. Anlıyorsun ya, sen Şeyh Nûn'a sokaktan çıkıp gelmedin, ona kendi halkasmdaki insanlara denk biri olarak geldin. Senin durumun, Dominikan olan Fransisken rahibinin durumuna benziyor. İnanmış birinin, kendi inancını değiştirmesi meselesi bu. Belki de şimdi Şeyh Nûn'a bir mektup yazmalısın. Ona, 'Verdiğiniz sorumluluğu taşımaya hazır değilim, çünkü zaten Pir'imizin bana verdiği sancağı taşıyorum,' diyebilirsin. Seni onun kalbinin rızasına emanet ediyorum. Ona hangi Tarikat'tan ayrılman gerektiğini sorabilirsin, ama unutma ki senin Hazreti Pir Hayatî'ye dayanan altın silsileni kesintiye uğratma sorumluluğunu taşıyamam."

Birden bire, kalbim yeniden ağırlaştı. İkilemim, tam olarak çözülmemişti. Hâlâ her biri koca bir okyanusun iki tarafım tutan iki Şey» arasında sıkışıp kalmıştım.

"Ayrıca şunu da bilmelisin ki," diye devam etti Şeyh, "şaşkınlığına ben sebep olmadım. Başına gelenler, marifete geçmen için Rabbinıizin sana takdir ettiği inayetidir."

Marifet'e dair bu sözlerin, çok uzaklarda bir noktaya atıfta bulunduğunu anladım. Kendimi Tarikat'te, yani

yolun başında bile hissedemezken, Hakikat'in de ötesindeki bir makamı kendime yakıştıramamıştını. Bereket versin ki, artık şu gerçeğin farkmdaydım: müridler, Tarikatte ilerlerken çok az şeyin farkına varırlar. Zaten, farkına varmak da, bir anlamda müridin meselesi değildi. Onların işi hizmet etmek ve seksiz şüphesiz teslimiyet içinde olmaktı. Sonunda, Allah nasib ederse, cevaplar bir bir gelecek ve herşey âyân olacaktır. Böylece, bir çıkış yolu aramaya başladım, Şeyh Nûn'a ilk mektubumu yazdım. Hürmetle kendisinden, biati geri almasını istedim.

Bir ay geçmeden Şeyh Nûn'dan son derece hiddetli ve kesin bir cevap geldi: "Asla! Üstelik, bunun çocuk oyunu olmadığını anlasan iyi edersin!"

Umutsuzluğa iyice batmış halde, mektuptan haberdar etmek için Şeyhime vardığımda, bu açmazla ve onun sonucunda gelen sıkıntı ve çelişkilerle mücadele edeyim diye, beni olabildiğince kendi halime bıraktı. Daha önceki tavsiyelerinden bazılarını hatırlattı:

"Sana daha önce de söylediğim gibi," dedi, "senin Hazreti Pir'e olan ilk altın silsileni kesme sorumluluğunu taşıyamam. Şeyh Nûn'dan aldığın Nakşibendî biatim gözden geçirmeni istediğimi de düşünmemelisin. Hatta onun seni, bir adım öne geçirdiğini bile söylemiştim. Seni Şeyh Nûn'un kalbinin rızasına emanet etmeye devam ediyorum."

Hâlâ umutsuzluk içinde, "Peki, hizmeti ne yapacağım?" diye sordum Şeyhe. "Hepsi bir arada gerçekten çok ağır geliyor. Ne yapmam gerek?"

Benim iniltili yardım talebimden hiç etkilenmemiş gibi,

"Senin ikilemin, biraz millî mutfaklarmkine benziyor," diye cevap verdi. "İster Fransız, ister İtalyan, ister Alman mutfağı olsun, yemeğe konacak temel bileşenler, tıpkı sorumlu olduğun hizmet gibi, temelde aynıdır, ama gene de farklıdırlar. Hepsi tek başına lezzetlidir, ama hepsini birden yemeye kalkarsan hazımsızlık çekersin. Şimdi senin problemin, bunların hangisinden vazgeçip, hangisini tadacağın. Hangi Tarikat'ten vazgeçeceğine Şeyh Nün karar verecek. Ona yeniden yaz."

Sonra, çok daha ciddi bir tonla, tavsiyelerini tamamladı:

"Şimdi çok derin bir tevekkül vadisinden geçiyorsun. Biliyor musun, şu anda tüm halkamızda tevekkül safhasında bir tek mürid yok?"

Böylece oturup yemden yazdım. Bu kez, Rabbimden inayet istedim. Şeyhler arasında yaşadığım ikilemin bütün yükünü sırtımda taşıyarak, kalbimde ve ruhumda ne varsa yazıya döktüm. Mektubu posta kutusuna atarken Peygamber Aleyhissalâtü vesselama salat ve selâmlar getirdim ve takdiri Allah'a havale ellim.

Bu sefer Şeyh Nûn'dan cevap alana kadar yaklaşık iki ay geçli. Nün ikinci mektubunda daha mutedildi. Bütün tarikatlardaki zikirlerle kendi tarikatının zikir usûlünün sessizce kalpten yapılması dışında temelde ortak olduğunu izah ediyordu. İlk mektubundaki sertliği de izah ediyor, ve bana Şeyhlerin, müridlerinin ikilemlerden kaçmalarını görmekten hoşlanmadığını söylüyordu. Şeyhime sevgi dolu selâmlarını yolluyor ve mektubuna bizi kendisini ziyarete davet ederek son veriyordu. Tekke'nin patikasının iki yanında, yamaç boyunca sıralanan leylaklar çiçek açmaya başlamıştı. İkilemimi

kışın durgun günleri boyunca taşımış ve acaba bahar hiç gelmeyecek mi diye meraka kapılmıştım. Birden sanki leylaklar, rayihalarıyla yeniden kalbime dokunarak moralimi yükseltip, umutlarımı tazeler gibi oldu. Şeyhle konuştuğumda, o rayihayı hâlâ yanımda duyuyordum.

"Şeyh Nûn'a bir daha yazdığında," dedi, "ona, sana İstanbul'da verdiği güzel hizmeti anlatan mültelit mektubunu aldığımı söyle. Böyle bir hazineyi bizimle paylaşmakta gösterdiği fedakârlık ve cömertliğin beni etkilediğim söyle. Tarikatlar arasındaki kardeşliğin güzelliğini zenginleştirmek niyetiyle, kalbî zikir konusundaki tavsiyelerini canı gönülden kabul ettiğimizi söyle."

"Onun tavsiyelerine uyma konusunda benden yana izinlisin ve kendisine duyduğumuz sevgi ve hürmetin bir nişanesi olarak, hepimiz sana anlattıklarından yararlanacağız. Sevgili Hacı Şeyh Nün Efendi'ye bizi davet etmesinin çok nazik bir hareket olduğunu ve bizim de ehli beyti ziyaret edip, Sancakı Şerifi tutup, uzak diyarlara Allah'ın birliğini yayan elini öpmek için ilk fırsattan istifade edeceğimizi söyle. Onun huzurunda oturma ve gölgesinden yayılan nûru Nebî (asm) ile tenevvür etme imkânını intizar ediyoruz. Şeyh Efendi'ye, kalpsiz zikrin kokusuz güle benzediğini anladığımızı ve verdiği dersten hikmetler edindiğimizi de söyle."

"Ona selâmlarımızı ve aşkı niyazlarımızı ilet. Nakşibendî Tarikatına ve onun makamı şerifine duyduğum sevgi ve derin hürmetin ifadesi olarak, elini öpüp, kalbime ve başıma koymak isterim. Şeyh Efendi'ye tavsiyelerinin, benim hayatımın çoğu anılarını uyandırdığını da söyle Geçen günlerin kuru yaprakları, bu

dünyadaki yolculuğumuzun yolla" rım örtmüştü. Tavsiyeleri, şimdi bir tatlı meltem gibi o kuru yapraklar1 havalandırıyor ve büyükannesinin huzurunda oturup hizmet derslefllan kıvırcık saçlı genç çocuğu, bugün burada oturup Tekkemizdcki şerefi paylaşmaya kadar getiriyor. Ona, Allah aşkıyla, hiç susuz, seyahat ettiği çölden bana sunduğu serin şerbet için teşekkür ettiğimi söyle."

"Ülkesinde, Peygamberin (asm) sancağı altında toplanmış bütün cemaati fukaraya selâmlarımı ve aşkı niyazımı ilet."

Tüm bunları, Şeyhimin dediği şekilde, Şeyh Nûn'a naklettim. Bu tecrübenin etkisi, uzunca bir süre üzerimde kaldı. Üzerinden birkaç yıl geçtikten sonra bile, acaba gerçekten bitti mi diye endişelendiğim olmuştur. Kendimi kendi ellerimle büyük bir hayal kırıklığına yuvarlamış ve iki Şeyh arasında sıkışıp kalmanın mahcubiyetini üzerimden atamamıştım. Sona ermiş gibi görünmesine ve üstelik her iki Şeyh de sona erdiğini söylediği halde, içimde bir suçluluk kırıntısı ve silinmez bir şüphe kaldı. Şeyhle yaptığım bir sohbette, bu konu açıldı:

"Şeyh Nün çok hikmetli bir insan," dedi. "Görüyorsun ya, her şey olabilirdi. Ancak talihin varmış, çünkü sadakatinin bizim aramızda parçalandığını düşünmüş olsan bile, Allah'a ve Peygamber Aleyhissalâtü vesselama olan sadakatin asla parçalanmadı. Şenin anlayacağın, tevekkül imtihanı sürekli karşına çıkar. Bu imtihan bir seferde bitmez. Kalpte iyice yerleşene ve samimî bir teslimiyet haline erişinceye kadar, sürekli yoklar durur. Sonra bir şeyler olup bitmeye başlar. Şeyh Nün ve ben seni kasden bir şaşkınlık hâlinde tuttuk. Habire kendini

suçlaman gereksiz. Şenin sadece bir başka sırrı çözüme ulaştırma peşinde olduğunu biliyordum zaten. Artık emin olmalısın ki, bu mesele daha başında sona ermişti. Pirlerin ikisi de seni reddetmedi. Her ikisi de seni, Ezel'de, zamansızlığın hükmettiği o Kudsî Levha'da görmüştü."

Üçüncü Şeyahat'in dersleri, böylece yavaş yavaş yerine oturdu. Hiç bitmeyecek bir hikâye gibiydi. Şeyhi Âzam'm esrarı, hayatımın yedi yılı aşkın bir süresine hâkim olmuştu. Onun benimle olan temasının esrarını anlamaya çalışırken, neredeyse kendi Şeyh'imi kaybediyordum. Şeyh Ahmed'in ziyareti sırasında, Şeyhimizin son sohbetlerinden biri konuya tam bir netlik getirdi:

"Siz buraya Ezelden gönderildiniz," dedi. "Şimdi ise, tek derdiniz, Ebed olmalı. Bu dünyayı dert edinen, bu dünyayı alır. Ahireti dert edinen, ahirdi alır. Ama, hakikatin bâtınına, sizde gururun zerresi kaldıkça yaklaşamayacağınızı da bilin. Dişiniz ağrıyorsa ya da gözünüzden bir derdiniz varsa ne olmuş yani? Dertlerinizi Allah'la aranıza perde etmekten, onlara O'na kulluğunuza verdiğinizden kıymetten fazlasını vermekten sakının. Hep müteşekkir olun ve bilin ki, bu dünyadaki kederleriniz, Allah'ın size bir 1 utludur. Unutmayın ki, Kıyamet, güneşin eriyeceği; ve insanların, onun yok oluşunun dehşetiyle ve kendi yaptıklarının sonuçlarıyla karşı karşıya gelmektense, yerin dibine batmak için dua edecekleri bir gündür; bir masal değil."

Manevî yolculuk, ruhun bir Ebediyetten diğer Ebediyete, ya da, Şeyh'in anlattığı gibi, insanın dünyaya gönderildiği Ezeliyet'ten, yeniden beka verildiği Ebediyet'e dönüşüne kadar uzun bir yolu kapsıyordu. Arayışçınm bu hakikati derk edebilmesi de, ancak bir seyyah olduğunun

farkına varmasıyla mümkündü. Eğer arayışçı kendi hayatım uhrevî bir nazarla görebilseydi, bütün acısı ve kederiyle bu hayatın nasıl rüzgâr hızıyla geçtiğini de kolayca görürdü. Bir keresinde, Şeyh "Zaman, zaman hızıyla uçup gidiyor," demişti. Gerçekten de öyle, çünkü kendimizi yeniden Ebediyet'te bulmamız bir an meselesiydi. Hal böyle olunca, bu dünya üzerindeki şu ânımız da, en değerli sermayemizdi. Şimdi, bir an bile olsa, vaktim vardı ve bunun nasıl kullanılacağını da, yıllar süren bir dersle öğrenecektim. Belki de dersi hâlâ bitirmemiştim. Şeyhi Azam'm esrarı güzel bir tecrübe olmuştu, ama bu sırrı çözmek benim meselem olmamalıydı. Şeyhi Âzam'ın niyeti, beni kendisine çekmek değildi, mesele, ben anlasam da anlamasam da, Kadiri Mutlak olan Allah'a gelip dayanıyordu. Bu bağlamda, kendi yolculuğunun hedefine ulaşmış bir arayışçınm şu tavsiyelerine tevafuk ettim. Bütün Şeyhlerin gayretlerinin ve Tarikatin maksadının özetlendiği bir tavsiye idi bu. Allah bize duyacak kulaklar ve gayretimizi uyandıracak himmet versin.

"Meselenin özüne in," diyordu bu hak yolcusu, "zira ömür kısa! Maksadlan, vecdleri, vahiy karşısında iç geçirmeyi, semavî tayeranları, manevî urucları, mu'cizelıi ve kerametleri unut. Hiç durmaksızın, Allah'ın mührünü kalbe " ve aklına vurmaya çabala ki, O'nun Celalli isminden doğan Ebedi Şemsin tecellileriyle dünyevî arzuların kirinden tozundan, şehevanî, tenperver, Şeytanî karanlıkların pasından ruhunu temizle. Zikir her şeyi değiştirir, dönüştürür, gerçek meyveler verir ellerinize ve bir gün herşeyin açıldığım haber veren . "klik" sesini duyarsınız."

(irfan, Fakir Nûr Muhammed)

Bu tavsiye büyük bulmacanın bütün parçalarını bir araya getirdi, Şeyh Ahmed'in ziyareti ve Kur'ân dersleri; Şeyh Câmî'nin Matem'de j

İmam Hüseyin'i anlatması; Şeyhi Âzam Dağıstanî'nin bana Ezeliyyet'in gerçek olduğunu göstermek istemesi; Şeyh Nûn'un Tarikatların vahdetini öğretmesi ve içten yapılan hafî zikrin güzelliği; ve kendi Şeyhimin enaniyet, nefsin desiseleri, kendini adama, bir hedefte yoğunlaşma, sadakat, hoşgörü ve aşk üzerine verdiği dersler. Üçüncü seyahatimin dersini sonuca bağlayan yukarıdaki tavsiye, bunu gerçekten söyleyebilen ve hayatına aktarabilen her müride kâfidir. Tâ ki hak yolcusu, Kadiri Mutlak'm tek rehber ve O'nun yolunun Tek Tarik olduğunu anlasın. Büyük seyahatimin bu devresinde Şeyhler tarafından aşılanan bu ikilem, o Şeyhin ya da bu Şeyhin dervişi olmayı arzuladığım sürece, işin özünü elden kaçırdığımı görmeme yardımcı olmak içindi. Şeyh Nün ile kendi Şeyhimin verdiği ortak ders, en çok ve sadece Rabbi Zülcelâl'imin dervişiolmayı maksad edinmem içindi.

Onbirinci Bölüm

Kulnâ yâ nâru kûrii herden "Dedik ki ey ateş serin ol!" t(Enbiya:69'dan) arikatteki yedinci yılımda, sonbahar ayının başlarına doğru, Şeyh bizi özel bir toplantıya çağırdı. Yeni Tekke'nin açılışı için tören yapılacaktı; henüz daha Kurban Bayramı'nda olmamız olayın lezzet ve coşkusunu bir kat daha artırıyordu. Şeyh Câmî ve kendi Şeyhim de, bir süreliğine oradaydılar; havada samimi bir yakınlık, birlik ve dostluk kokuyordu. Yazdan kalma uzun günler bitmeyecek gibi görünüyordu, tepemizde gök masmaviydi. Mürid halkası giderek genişliyordu, zikir

tatlıydı ve yeni inşa edilmiş bu tekke de sadece varlığıyla yenilenme ve büyüme müjdeleri veriyordu. Anayola hayli uzak düşen bina, kırsal Kanada Doğusu yöresinde, ormanlar içinde bir yerde inşa edilmişti. Zaten keresteleri de bu ormanların ağaçlarından yapılmış ve inşaatını da acemi ama kendini bu işe adamış bazı müridler tamamlamıştı. Şeyhe vekâlet eden bir dervişin idaresi altında çalışan müridler, oturdukları şehirlerden sırf bu hizmete katkıda bulunmak ve bereketinden nasip almak için kalkıp gelmişlerdi.

Yanımda başka iki müridle birlikte, bu güzel geziden hayli memnun bir yolcu edasıyla, ön koltuğa kurulmuş oturuyordum. Şeyh'in tenbihlediği erken saatte orada olmak için, sabah erkenden yola düştük. Kazasız, belasız, âdeta güle oynaya, hatta aradaki suskunluk anlarının tadını çıkara çıkara yola devanı etlik. Kanada kırlarının manzarası, ihtişamlı bir film gibi iki yanımızdan geçip gidiyor, tepelerinin güzelliği ve nefes kesici suyolları ile kalbimizi okşuyordu. Ağaçlar, devâsâ zarif çiçek demetleri gibi yanımızdan kayıp gidiyordu. Havada oynaşıp duran sarı, turuncu, kahverengi ve kırmızı pastel sergisini andıran yaprak ve tomurcukları, sabah ışığının yumuşaklığı altında güzellikleriyle, ruhumla gizli bir söyleşiye dalmıştı.

Öğle vaktine çok az kala Tekke'ye vardık. Şeyh Câmî, yanında bizden önce gelmiş müridlerle birlikte, bize sıcak hoşgeldinler sundu. Bir kısmımız kendisiyle konuşup, muhabbetinden feyz almak için etrafında halkalandık. Derken, Ottawa Camii'nden gelen bazı ziyaretçiler ve ardından, o sırada Tekke arazisi içinde dolaşıp bazı müridlerle konuşmakta olan Şeyh de bize katıldı. Şeyh

Câmî'nin muhabbetine o da katılarak, her zaman olduğu gibi, bizi ilmi ve vukufu ile şaşırttı ve yolumuzun hayli uzun olduğu acı gerçeğini hatırlattı.

Mutad dua ve zikirlerden sonra, günlerden cuma olduğu için Cuma namazı için toplanıldı. Cuma namazının ardından, açılış törenleri icra edildi. Sade ve kısa bu törenlerin odağı, binanın Allah'ın dâvasına, Resullerin yoluna ve Tevhide, La ilahe illAllah cümlesinin şehadetine adanmasıydı. Törenlerden sonra yemek yemek üzere bahçeye çıktık, sonra da kendimizi yapacağımız işlere verdik. Aramızda bazıları kurbanlarını burada kesmek istemişlerdi. Kimilerimiz kurbanlık koyunların getirilmesine yardımcı oldu, bu işe eli yatkın bazıları da kurbanın bacaklarının bağlanmasına, derisinin yüzühnesine ve sakatatların ayrılmasına yardımcı oldular. Şeyhler de bizimle beraber kurban kesenlerin çevresinde halkalandı. Kurban sahibinin bıçağı vurması sırasında getirdiğimiz tekbirler ve tehliller sırasında, dilimdeki Lâ ilahe illAllah cümlesinin mânâsnıı daha bir derinden hissettim. Zihnimde Kur'an'm bir; ayeti, bir bıçak sırtı kadar keskince odaklaşıverdi:

Allah'a erişen onların ne etleri ne de kanlarıdır', ancak sizin tahvanızdır ki O'na erişirAllah onları sizin emrinize verdi hi, size hidayet ettiği için O'nu tekbir edesiniz(Hac: 22'den)

İkindiye doğru, Şeyh, akşama koyunlardan birinin çevirme yapılacağını duyurdu. Büyük bir sac ayağı kuruldu, ateş yakıldı ve koyunlar dan biri hazırlandı. Günbatımında son kurban da hemen hemen bitirilmişti ve çevrilecek koyun ateşin alevleri üzerinde dönmeye başlamıştı bile. Akşam namazını eda ettikten sonra,

çevrilen koyunun başına döndük. Bir kamp ateşinin çevresinde kümelenmek gibi bir duyguydu. Gecenin sessizliği usulca yanımıza sokulurken, sıcak alevler bizi sıcakça yalamaya devam etti; hep beraber gülüştük, söyleştik. Günün işlerinin bitirilmesinden gelen bir rahatlama solunuyordu havada. Oynaşıp duran alevlerin ışığı vurdukça, kimi yüzlerde şekilsiz gölgeler geçip gidiyordu. Belki de, geçmişlerindeki ya da, Allah'ın inayetiyle o anlarındaki, geleceklerindeki karanlık sırlara ya da hatıralara ışık tutuyor diye düşünüyordum. Ateşin başında durup, alevleri seyretmek, bende oldum olası yüzbinlerce düşünce uyandırmıştır. Kadmlıerkekli arayışçı kardeşlerimi süzerken, acaba ateş onları nasıl etkiliyor diye merak ettim. O gece, her iki Şeyh de bize servis yapıyordu; yemekleri sevecen bir şefkatle hazırlayıp herbirimiz için bölüştürüp saygıyla sunan şefgarsonları, garsonları andırıyorlardı. Hem Şeyh Câmî'nin, hem de Şeyhimizin ateşin çevresinde bulunup bizlere hizmet etmesi, bende, hiç şüphesiz, binlerce duyguyu ayağa kaldırdı. Herbiri alevler kadar sıcak ve onlardan daha aydınlık dolu bu nurlu insanları hiç yapmacıksızca ve sadelikle koşuşturup dururken izledim. İşte buradaydılar; kendi hayatlarımızdaki ve kalplerimizdeki karanlığı kaldırmamıza yardım etmek ve içimizdeki ateşlerin alevlerim canlı tutmak için. Şeyh Câmî, o gece uçakla New York'a gidecekti. Ancak, okyanusun öte yakasındaki evine dönmeden önce, İmam Hüseyin'in (r.a.) şehadetiyle biten acı olayları yad etmek için Matem günlerinde gene bizimle olacaktı. Ateşi seyre dalmışken, üzerinden yaklaşık bir yıl geçmiş son Matem'i hatırladım. Şeyh Câmî'nin şefkatli desteğini ve arada Şeyhimin irşadı ve

istişaresiyle Şeyh Nûn'la yazışmamızı, okyanusun iki yanma mektupların gidip gelişini hatırladım. Ateşin tam da orta yerine düştüğüm bir dönemdi o günler, en çok değer verdiğim şeyler yanıp duman oluyor gibi gelmişti. Bir tasaffi ve tekâmül dönemi geçirmiştim; her gün biraz daha pişmeme yardımcı olan bir dersti. Ancak acı ve ızdırapla gelen dersler için Rabbittıe hamdü senalar ettim. Doğrusu, arif bir zatın söylediği gibi, "En güzel saflaştırıcı ateş"ti.

Hazreti Meryem'de doğurma derdi peyda olmadıkça, o ağaç tarafına gitmedi. Nitekim Hak Teâlâ buyurur: "Derken doğum sancısı onu bir hunncı ağacına dayanmaya sevk etti." (Meryem :23'den) O dert, onu ağaç tarafına götürdü; ve kuru ağaç meyvedâr oldu. Ten Meryem gibidir ve herbirirrüzin Isâsı vardır. Eğer bizde dert zuhur ederse, İsa'mız peyda olur ve doğar. Ve eğer dert olmazsa, o gizli yoldan gelen İsâ yine aslına döner. Ancak biz mahrum ve eli boş kalırız.

(Hazreti Rûmî)

Yemek ateşimizin alevleri rakslarını bitirince, korlardan oluşan sıcak döşekleri üzerinde istirahate çekildiler. Ziyafetimizin temel bölümü tamamlanmıştı, namazın serinliğini ve zikrimizin alev alev sıcak tadım tatmak için Tekke'ye çekildik. Ah, o geceki zikir ne tatlıydı! Hepimiz, hep beraber, iki sevgili Şeyhimizin eşliğinde, Sonsuz Nûr Deryası'nın kenarında neşeli bir raks ettik.

Ertesi sabah herkes erkenden kalktı. Sabah namazı kıldık, zikirler yaptık, kahvaltının ardından çalışmak üzere dışarı çıktık. Şeyh, bir tür küçük ambara benzeyen, eski harabe bir binanın yıkılmasını emretti. Bina, Tekke'nin yüz metre kadar uzağmdaki büyükçe bir açıklığın

kenarında duruyordu. İki bina arasında, önleri sıra bir çitin uzandığı, bir sıra yüksek ağacın çevrelediği bir yol uzanıyordu.

Hevesle harabe binayı yıkmaya çalışan bir grup müride ben de dahildim. Açıklıkta, ambarın yakınında bir yerde iki ateş yakıldı. Kimi müridler, binadan çıkan tahtalarla kirişleri ateşe sürüklemeye çalışırken, kimileri Tekke'ye daha yakın bir yerlerde başka işlerle meşguldü. Derken hava iyice ısındı, güneş varlığını hissettirmeye başladı. Yakınımızdaki ateş yığını da, eğri büğrü gölgelerini yere çala çala, bizi kanter içinde bırakan alevler salıyordu. Sabah geç saatlere kadar çalışıldığ1 halde bina daha tam olarak yıkılmamıştı. Birazdan işçilerin sayısı azalacaktı, çünkü bazı müridler Şeyhten destur alarak ayrılacaklardı. Ama, Şeyh vekiline binanın bugün tamamen yıkılmasını emretmişti, bazıları bunu bildiği halde işi bitirmiş olma avareliğine kapılmışlar, yılmışla1"1' Şeyh, yanında bir vekiliyle birlikte, dar yoldan geçip ambar alanın* geldi. Muhtemelen her müridin tahmin edebileceği gibi, herşey Şeyhin gelişiyle başladı.

Hani Musa, ailesine şöyle demişti:

"Ben bir ateş gördüm; size ondan haber getireyim, yahut size bir ateş koru getireyim de ısmasımz"

(Nemi : 7'den)

Şeyh, doğruca vekiline hitab ederek, sordu:

"Neden yakmayalım ki Hacı Sahib? Yoksa, binanın bugün yıkılacağı sözümü nasıl tutabilirim ki? Öbür türlü, yıkım çok uzun sürer."

Bir anlık bir sessizlik oldu. Derviş, Şeyh'e döndü; aramızda ambara en yakın olanlar çevresinde halkalamrken, Şeyh konuşmasını sürdürdü.

"Hımm," dedi Şeyh, eliyle Tekke'ye doğru uzanan ağaç sırasını göstererek, "belki ateş Tekke'ye sıçrayabilir. Gene de size sormam gerek, ne de olsa sizin eviniz."

Derviş, kılı kıpırdamadan Şeyh'e baktı. "Mahzuru yok," dedi sadece, başkaca konuşmadı. Şeyh bir kibrit istedi ve eğilerek binadan düşmüş tahtaların altındaki bir avuç samanı tutuşturdu. Bir müridine, samanı harlamaya devam etmesini ve üstelik de, eğer polis soruşturacak olursa, ateşi kendi kibritiyle yaktığını söylemesini tembihledi. Ateş yakılır yakılmaz, Şeyh ayrıldı, diğer iki grup müridin arasından süzülerek Tekke'nin içinde gözden kayboldu. Bir kaç dakika içinde, ambar yerindeki ateş, yeri sarsan bir gürültüyle şahlandı. O an, hepimiz donup kalmış; yıkık harabe üzerinde şiddetle parlayarak fışkıran turuncu ve mavi alevler onbeşyirmi metre yüksekliğe fırlarken, gözlerimiz ateş üzerinde kilitlenmişti. Ateş, bir an önce tüketmek istermiş gibi heybetle ve aç gözlülükle havayı yutuyor, kızdıkça kızıyor, ağaçların çatlamış kabuklarını kavuran, sonra da bayram şenliği maytapları gibi patlayıp saçılan tombul alev küfmeleri tükürüyordu.

Oraya vardığında şöylece seslenildi: "Ateşin içinde olan da, çevresinde kalan da mübarek kılınmıştır. Teşbih et Alemlerin Rabbini ki, bütün kusurlardan münezzehtir."

Meğer Şeyh, Tekke'ye girmeden az önce, şaşkınmış gibi bir ses tonuyla, olaydan haberi olmayan bir grup müride, "tuhaf bir adam yangın çıkardı," demiş.

Ambar yerinde, bütün müridler donup kalmış, gözleri önündeki bu Muhteşem gösteriye çakılmış halde dalmışken, alevler esip kükremeyedevam ediyordu. Alevlerin parmakları, ağaçlara doğru uzanmaya

başladıkça, bir mürid vekile yangını kesmek için ağacı kesip kesmemesi gerektiğini sordu:

"Hayır," diye karşılık verdi vekil, "hiçbir şeye dokunmayın."

Bu arada, Şeyhin yangını haber verdiği diğer müridler de, ateşli ateşli ne yapılması gerektiğini tartışmaya başlamışlar. İkisi, içlerindeki sese kulak vererek, bir arabaya atlayıp, yardım aramaya çıkmışlar.

Biri, arabanın camından sarkarak, bize doğru, "İtfaiye çağıracağız!" diye bağırdı.

Öbürü de "Bekleyin!" diye haykırırken, araba yolun sonunda gözden kayboldu. Kendi kalbimden, bu iki müridin kendi kalplerinin sesini dinlemelerini anlayışla karşıladığım halde, ben de onlarla birlikte haykırdım; itfaiyenin gelmesini istemiyordum. İşte pandomim böylece başladı; çünkü herkes kendi içindeki sese kulak vermeye ve ne yapılması gerektiğine karar vermeye çalışıyordu. Ya bekleyelim derken, Tekke de yanıp yok olursa? insan, orada, hırçın ateşin önünde durmuş, alevlerin ağaçları sarmasını seyrederken, "Şeyh ne yaptığını bilir," demekte zorlanmaz mıydı? Kadiri Mutlak'm takdiri miydi bu? Şeyh duruma hakim miydi? Durmuş olanları seyreden ben duruma hakim miydim peki? Sakin görünüyor olabilirdim ama kuşku içinde miydim, yoksa mantıksız gibi göründüğü halde, gerçekte herşeyin yolunda olduğunu söyleyebiliyor muydum?

Orada bulunan her mürid, kendi kişisel kuşku düzeyini kontrol edecek bir vicdan muhasebesine zorlanmıştı.

Fundalığı ateşe verme, suskun kal ey kalbim; dilini içeri çek, zira dilin alevler saçmada.

(Hazreti Rûmî)

Alevlerin en yakınındaki ve yanmaya en elverişli ağaçlar, neredeyse tek bir yaprak kaybetmediler. Kuru oldukları halde, öylece durdular ve güze çalan renklerini sergilemeye devam ettiler. Gövdeleri, alevlerin isiyle karardığı halde, hiç el değmemiş gibi duruyorlardı, tek bir yara almamışlardı. Sanki, içlerinde, alevleri geri püskürten, ya da sıcağın ortasında ateşi serin eyleyen, uzakta tutan bir şey taşır gibiydiler.

Derken, her müridin herşeyin kontrol altında olduğunu kavradığı o an geldi. Ateş de, herşey gibi Kadiri Mutlak'ın emri altındaydı ve herkes, gözlerinin içinde ve kalplerinin derinliklerinde sakladıkları onca kuşkuya rağmen, bu sırrın nasıl mu'cizevî şekilde açıldığına tanık olmuştu. İtfaiyeciler geldiğinde, ağaçlar üzerinde tek bir alev bile yoktu ve sadece ambar alanında tektük bazı alevler kaldığı halde, ortada bir tehlike olmadığı açıktı. İtfaiyeciler, gene de görevlerinden geri durmadılar. Motopomplar, miğferler, çizmeler, hortumlar, baltalar ve keserlerle, bir çocuğun elinde şekerlemesiyle yanında durabileceği bir yangını kuşatma altına aldılar.

İtfaiyecilerden biri, tam da, sorguya çekilirse yangını kendisinin çıkardığını söylemesi tembihlenen müride yaklaşıp, "Çok şanslıymışsınız, bayım," dedi. "Yangın büyümüş olsaydı, yılın bu vaktinde, bütün bu ağaçları tutuşturabilirdi."

Tam ayrılacakları sırada, itfaiyecilerden biri orada oturan vekile, ateş yakma izinleri olup olmadığını sordu.

"Hayır," dedi vekil, "Cezası nedir?"

"Şey," dedi itfaiyeci, "buna karar vermek bizim görevimiz değil. Bizim işimiz sadece yangını söndürmek, ama size haber veririz."

Daha sonra, olup bitenler Şeyhe anlatılırken, birine şöyle sorduğunu duydum:

"Neden itfaiyecilere yanan kalbimin üzerinde nazikçe yürümelerini söylemediniz?"

Ateş dersi, dünyamıza bir çok soru getirdi. Ambar yerinde olmayanların bir çoğu yangını kimin çıkardığını merak ediyordu, çünkü olayın iç yüzünden habersizdiler. Bu arada, insan gerçek bir hayatî tehlike ile karşılaştığında, pratik olmalı mı, olmamalı mı sorusu da ortaya atıldı. Bazıları, daha sonra, ateşi Şeyhin yaktığını öğrendiklerinde bile, içlerindeki sorular hâlâ yanıp tutuşmaya devam etti. Kısacası, ateş, imanı, tevekkülü, aşkla tasaffi etmeyi, hevanın terki gibi bir çok meseleyi su yüzüne çıkardı. Bu meselelerden birinde kaydedilecek manevî tekemmül, kaçınılmaz olarak, kişinin olayların seyri sırasındaki kişisel algılarının ve deneyimlerinin ve ayrıca kendine mahsus enfüsî halinin ve ateşe yakınlığının bir ürünüydü.

Serâceddin, Musa Aleyhisselâm'm ev halkına ateş haberi getirmesinden söz eden âyetleri tefsir ederken, üç iman mertebesinden bahseder: Ilmel yakın, yani delille bilmek; aynel yakın, yani gözle görerek bilmek ve hakkal yak'ın, yani bizzat yaşayarak bilmek. Ateşi, İlâhî Hakikat'in sembolü olarak ele aldığımızda, âmel yak'ın mertebesinde olanlar çtı düşük iman derecesindeydi. Ateşin haberini Musa Aleyhisselâm'danalanlar bu mertebedeydi. Yani, ateşi gözleriyle görmemişler, Musa Aley. hisselâm'ın anlatmasıyla ateşin varlığına inanmışlardı.

Aynel yakın mertebesinde olanlar ise, ikinci iman mertebesindeydjler. Ateşe dair bildikleri, bizzat ateşin

ışığını gözleriyle görmelerinden alevlerin kendilerine gösterilmesinden kaynaklanıyordu. En yüksek mertebede olanlar ise, ateşin varlığını bizzat ateşin içinde yanarak bilenlerdi. Hakkal yakın mertebesinde olan bu kişilerin ateşle "ısmmaları"na, hatta "kendilerini ateşte eritmeleri"ne izin verilmişti.

Şeyhimizin bize ambar yerinde verdiği ateş dersi, bir çok açıdan Musa Aleyhisselâm'm dersine benziyordu. İçinde hayli paradoks vardı. Algıların çelişkisi; mantığın sefaleti; panik ve çaresizlik içinde saklı umut; yalayarak, yutarak büyüyen alevlerin şaşırtıcı esrarlı harikuladelikleri vardı derste. Musa Aleyhisselâm'm ailesi gibi, biz müridler arasında da kuşkulara karşı bir mücadele imtihanı vardı. Aramızdan bazıları, ilmel yakln derecesindeki ruhlar gibi, imanın en alt mertebesindeydi. Bunlar yangın çıktığı haberini duyunca, illâ yangını gidip görmeden inanmayanlardı. Çoğunda tevekkülden eser yoktu ve hatta Şeyhin bir düzenbaz olduğunu bile düşünmüş olabilirlerdi.

İkinci iman mertebesindeki müridler, aynel yakln mertebesinde olanlara benziyordu. Onların da, inanmak için yangının içine bizzat girmeleri, ağaçların gerçekten emniyette olduğunu görmeleri gerekiyordu. Bunlar arasında, önlerinde homurdanıp duran bu ateş vesilesiyle, enfüsî hallerine çeki düzen vermeleri ve imanlarım kavileştirmeleri gerektiği halde, öylece durup yangım seyredenler vardı. Bazıları, o ânın kendilerine getirdiği o sıçrama fırsatını yakalarken, diğerleri kararlarını hiçbir riskin kalmadığının ayan beyan olduğu zamana kadar bekletmişler ve fırsatı kaçırmışlardı.

Ve nihayet, Musa Aleyhisselâm'm kavmindeki hakkal yakln sahipleri gibi, imanın en yüksek mertebesinde olan müridler de vardı. Bunlar iman ve tevekkül içinde yaşayan ve imanları tanık olmalarına ya da olmamalarına bağlı olmayan kişilerdi. Şeyhin verdiği ambar yangını dersinde, insan yangın yerine ister yakm ister uzak olsun, alevlerle ısınabilirdi. İlâhî ateşle aramızdaki mesafe ise, metreler ya da millerle ölçülemezdi. Ancak, kalbin merhamet ve saflığı ile ölçülebilirdi ve bana öyle geliyor ki, Şeyhin bize anlatmak istediği de bu hakikatti.

İtfaiyecilerin ayrılmasının üzerinden çok geçmeden, Şeyh yangın yerine geldi. Koca yangından geriye, kala kala şimdi içi molozlar ve küllerle dolu, kocaman eski bir temel çukuru kalmıştı. Ambar yerinin bir kısmım gözden geçirdikten sonra, olan biteni sordu ve cevaplarımızı dinledi. Müridlerden biri lafa karıştı:

"Şeyh Efendi, neden acaba, durmuş, kerameti seyrederken ikna oluyor ve iman getiriyorum da, keramet ânı geçince eski halime dönüyorum?"

"Senin sadece daha fazla keramete ihtiyacın var," dedi Şeyh gülümseyerek ambarın eski yerinden yanımıza doğru gelirken. Büyükçe bir beton blok yığınının üzerine oturarak, bizimle sohbete başladı. Ötedeki iki ayrı grup mürid, Şeyhin sohbete hazırlandığını farkedince, etrafında halkalanmak üzere yaklaştılar. Sohbette bir çok şeyden söz açtı, ama her nasılsa onların içinden tek bir sözü beni daha derinden etkiledi:

"Tarikat'ta eski geleneksel Şeyhler de vardır; dilerseniz onların yolunu seçebilirsiniz. Herbiriniz kendi seçtiği hızla yol alabilir, ama ben bu yüzyılın Şeyhiyim ve eğer benimle birlikte yol almak istiyorsanız, biraz hızlanmanız gerek."

Bu sözün neresi beni bu kadar etkilemişti bilmiyorum. Ama, Şeyh bunları söylerken, onunla birlikte yol alanlardan olmak için derin bir arzu ve hasret duyduğumu hatırlıyorum. Bu kelimelerin ateşle ne alâkasının olduğunu da merak ediyordum. Öğle sonrası, vaktimizin çoğunu hem yangın yerinde, hem Tekke'nin içinde Şeyh etrafında halka olarak geçirdik. Kendimizi, tam anlamıyla, günün olayları üzerindeki görüşlerimizi paylaşmaya ve Şeyhin müşfik muhabbetim özümsemeye vermiştik. Şeyh, sohbetten sonra, müridlerin kendi görüşlerini ve duygularını ifade etmelerine izin verdi ve böylece olaylar üzerindeki farklı görüş ve bakış açılarından yararlanarak dersimizi öğrenmeye çalıştık. Günbatımma çok az kala, Tekke'de otururken, pencereden yolun öbür ucundaki ambar yeri görünüyordu. İçten içe yanan kalıntılardan sadece ince bir duman sütunu yükseliyordu. Orada bağdaş kurmuş, kardeş müridlerin günün esrarım keşfe çıkmalarını, kalplerini sorgulamalarını, görüşlerini paylaşmalarını seyrederken ve Şeyhe nihaî perdeyi kaldıracak soruyu sormayı umut ederken, Hazreti Mevlânâ'mn gene ateşten bahseden bir kıssası aklıma geldi:

Yahudi padişahın biri bir ateş yakıp yanma da bir put diker. Ardından da, "Kim bu puta taparsa kurtulur. Secde etmeyen ateşin tam ortasına oturur" dedi.

Derken bir kadını çocuğuyla putun önüne gelirdi, aleş iyice yalımlanmıştı.

Çocuğu anasının elinden alıp ateşe atlı. Kadın korkup kalbini imandan ayırdı.

Kadın put önünde secde etmek isteyince, çocuk ateş içinden "ben ölmedim" diye nida etti.

"Ana gel. Gerçi zahirde ateş içindeysem de, burada iyiyim, hoşum.

Bu ateş; perde olarak zahirde bir gözbağıdır. Fakat hakikatte mâna yakasından baş çıkarmış, zuhur etmiş bir rahmettir.

Ana, gel de Rabbinin burhanını gör ki bu suretle Has dostlarının zevk ve işaretini de göresin.

Ana, hakikatte ateş olan fakat zahiren suya benzeyen bir âlemden çık, bu ateşe gir de ateşe benzeyen suyu gör!

Ateşe gir de ateş içinde gül ve yasemin bulan İbrahim'in sırlarını gör.

Senden doğarken ölümü görüyordum, senden ayrılmaktan pek korkuyordum.

Halbuki senden doğunca havası hoş, rengi güzel bir âleme gelip dar bir zindandan kurtuldum.

Şimdi şu ateş içindeki sükûn ve rahatı bulunca dünyayı ana rahmi gibi görmeye başladım.

Bu ateş içinde bir âlem gördüm ki her zerresinde bir İsa nefesi var.

Şekli yok, kendisi var gibi bir cihan. O zahiren var olan dünya ise sebatsız şekilden ibaret.

Ana, analık hakkıyçiıı gel, gir. bu ateşin ateşlik hassası yok.

Ana, gel gir. tam talih ve devlet zamanı. Ana, gel gir. devleti elinden kaçırma.

O köpek huylu padişahın kudretini gördün. Gel bir de Allah'ın lütut ve kudretini gör.

Ben sana acıdığımdan ayağım çekiyorum, yoksa neşemden zaten seni kayıracak halde değilim.

İçeri gel, başkalarını da çağır ki padişah ateş içine sofra kurmuştur."

"Ey müslümanlar, hepiniz ateşe girin; din lezzetinden başka herşey azaptan ibarettir.

Ey ahali, hepiniz yüzlerce baharı olan bu nasibe pervane gibi gelin, atılın!" diye bağırdı.

O, cemaat ortasında böylece bağırmakta; halk, sesinden heybet içinde kalmaktaydı.ATIi$

Bunun üzerine kadın, erkek kendilerini, ihtiyarsız, ateşe atmaya başladılar.

Hem de memur olmaksızın, kimse kendilerine cebrelmeksizin. Yalnız dost aşkıyla. Çünkü sevgili, her acıya lezzet verir.

Benim Şeyhle birlikte yol alma arzuma dair sorumun cevabı da bu mesnevide saklıydı.

"Ateşe gir de ateş içinde gül ve yasemin bulan ibrahim'in sırlarını gör."

Orada, ağaçlara sıçrayan azgın yangının içinde, öyle çok yitme ve mahvolma endişesi vardı ki.Ama Şeyhin yolu, ateşin içinden geçilen yoldu. Onun ardına düşüp, yürüdüğü yola çabucak ayak koyanlar Nemrud'un ateşleri arasındaki İbrahim (a.s.) kadar serin olacaktır. Ateş, gerçekten de, tek emin yerdi. Bu gerçeği ne zaman öğrenecektim?

Eğer Allah'a dostsan, ateş sana su olur. Yüzbinlerce pervane kanadı istemelisin ki, her gece birer birer, hepsini yakasın.

Ama, heyhat yüzbin gece yoktu. Hakikaten de, ân bu ândır. Ateşler gelir ve gider. Yangından saatler sonra, ambar yerine varıp baktığımızda, ince duman sütununun yükseldiği yerde parıldayan bir minik alev gördük. Bu alevin hâlâ yanık kalması ne kadar da şaşırtıcıydı. Oysa, itfaiyeciler ne kadar kaygılanmalardı. Ah itfaiyeciler; ateş

hakkında onca şey bilen, ama gerçekte ateşin sırrından bihaber itfaiyeciler! Su, aşk ateşine bir şey yapamaz, aşkın alevi sönmez.

Tatlanır da tatlı Romans iliğine değin, Erir maddesi 'esir'in Kendinden de öteye, Ötenin de Ötesi Nereye kadar bilirsin sen? Dalganın Ötesi ki, Sessiz Akış.

Rabbim bizlere hakikati perdesiz görecek gözler versin. Bana Şeyhimin kalbini, Musa Aleyhisselâma aşkı anlasın diye gösterdiği ateş gibi yanıp duran bir çerağ eylesin: Öyle bir aşk ki, bizi yakıp eritsin ama mahvolmaktan alıkoysun. Çiçek solar ama rayihası ona dokunanların kalbinde hatıra kalır.

Onîkinci Bölüm

Gladiatores vincendum or moriendum erat 'Gladyatörler ya muzaffer olmalı ya da ölmeli.' tarikatteki altıncı yılımda, yaz mevsiminin sonlarına doğru, Şeyh bütün müridlerine bir talimat gönderdi. Müridlerinden her birinin kendisine armağan olarak bir kılıç, hançer ya da bıçak getirmesini istiyordu. Bulunacak silâhların tasarımı ya da evsafı hakkında hiçbir şey belirtilmediği gibi, böyle bir görevin niçin verildiği de açıklanmamıştı. Herkes kendi seçimini başkalarının yardımı ya da tavsiyesi olmaksızın yapacaktı. Her tercihin kişisel olması isteniyordu. Görev emrini alır almaz, zihnimde bulacağım kılıcın hayali şekillendi. Yanımda başka birkaç müridle birlikte, bir Cumartesi sabahı erken saatlerde görevi tamamlamak üzere yola çıktım; çeşitli dükkânların sıralandığı küçük bir sokağın sıcak kaldırımlarını adımladım. Elden düşme eşyalar satan küçük bir dükkâna girip, kılıç bulunup bulunmadığım sordum. Yüzünde esrarlı bir ifadeyle bir iki saniye beni süzdükten sonra, başka bir odaya geçip

gözden kayboldu. Az sonra, beyaz bir beze sarılı, ince silindir biçimli bir paketle geri döndü.

Paketi yere koyup, üzerindeki sargıyı yavaş, ama metodik biçimde açarken, "Sanırım bu hoşunuza gidecek," dedi. Paketin içinden üç tane eşsiz parça çıktı: Ağzı kavisli güzel bir Japon hançeri, yüz yıllık süngülü bir Alman kılıcı ve hayli küçük ama zarif bir gümüş bıçak. Hiçbirinin hayâl ettiğim kılıçla bir yakınlığı yoktu ama, Alman kılıcı da pek uzak sayılmazdı. Asıl aradığım kılıçtan küçüktü, o kadar usta bir işçiliği ve dengesi yoktu, o kadar keskin de değildi. Kısaca, hayalimdeki kai dar mükemmel değildi, ama her nasılsa artık benim olacağına kani oll muştum. Hele kınından çekip çıkarınca, âdeta ikimiz bir olmuştuk; ko| lumun fıtrî bir uzantısı gibi duruyordu. Hantal değildi, ne çok uzun ne de çok kısaydı; dahası, gerekirse onunla savaşabileceğime ve bana iyi hizmet edeceğine inandırmıştım kendimi. Kılıçlar ya da bıçaklara dair bütün duygularımın hepsi hepsi bu kadar olduğu halde, tereddütsüz onu seçtim. Kendimi dinlemek için duyularımı alabildiğine açtım; ve davetsiz minik şüphelerle ya da cevap veremeyeceğim fısıltılı sorularla dikkatimin çelinmesine izin vermeksizin, sadece o ânın sesini dinledim. Ders başlamıştı ve bu ders, ateş dersi boyunca, hatta ondan da sonra, Tarikatteki geçireceğim üç yıl boyunca devam edecekti.

Bütün müridler, oturdukları şehirlerde, uygun silâh peşinde, kıyıda i köşede kalmış antikacı dükkânlarını, marketlerdeki modern çatalbıçaki reyonlarım, ordu ve donanma malzemesi satan dükkânları, hırdavatçı' lan, çeşitli levâzımatçıları ve silâh dükkanlarını hiç yılmaksızm tarayarak, dört elle göreve sarıldılar. Bu gayretlerin

sonunda ortaya çıkan şey, gerçekten de şaşırtıcıydı. Cengâverler için bir cephanelik kurulmuştu sanki; her türden kılıç ve hançerden oluşan göz kamaştırıcı bir sergi uzayıp gidiyordu önümüzde: Fransız, Alman, İtalyan, Japon ve Suriye yapımı. Çoğu incelikli bir zanaatkârlıkla yapılmıştı ve süslü kabzaları, ağızlarıyla apayrı güzellikteydiler. Bir çoğu hem pratik ve basit, hem de kaliteliydiler. Herbiri bir kılı ortadan ikiye ayıracak keskinlikteydi ve cilâlı ağızları pırıl pırıl parlıyordu. Tekke'nin üst katındaki muhabbet odasında bir yere, Şeyhin görüp incelemesi için kendi kılıcımı da diğerlerinin yanma koyarken, dona kalmıştım. Şeyh, onca şeyin arasından Tekke'nin muhabbet odasına asılmaya lâyık tek bir kılıç beğendi. Seçtiği kılıç, Hindistan malı, çarpıcı güzellikte, uzun ve çok zarif bir kılıçtı, üzerinde ince işlenmiş gümüş kakma bir yazı vardı. Hiçbir şüpheye yer bırakmayacak kadar etkileyiciyken, altın süslemeli sade siyah kılıfında gereğinden fazlaca mütevazice duruyordu; Şeyhin oturduğu yerin arkasında, Mushafı Şerifin yanında, sanki hep oradaymışcasma, duvardaki yerini aldı. Ama getirilen her kılıç, hançer ya da bıçağa kendisine yakışan bir yer bulundu. Çoğu Şeyh'in evinin duvarlarını süsledi; bazıları da sadece Şeyhin belirlediği bir dizayn ve düzenlemeyle, Tekke ya daHângah'larda teşhir edildi. Bu egzersiz, Şeyhin verdiği derslerin en derin, en sıradışı ve en önemlilerinden biriydi. Doğrudan kılıçlarla alâkalı bir sohbet yapıncaya kadar, aradan neredeyse iki yıl geçti, ama bu arada sohbetler, daha çok insan ilişkileri, aşk ve bağlılık gibi en şiddetli, yürek paralayıcı dersler etrafında dolaştı. Doğrudan kılıçlara ayrılan sohbetin tek farklı yanı ise, Lermontov'un biz kılıçları getirdikten bir ya

da iki ay sonra düzenlenen bir hazre sırasında okunan bir şiiri oldu. İlginç olanı, şiirin, aşk üzerine ve insanı harap edecek kadar dokunaklı bir sohbetin içinden çıkmasıydı. Ve adı, "Hançerim":

Sana aşkımı veriyorum, çelik hançerim

Tam ve eksiksiz aşkımı döküyorum sana, keskin, soğuk dostum.

Demircinin elinden çıktın ve Çerkez harp için biçimlendirdi seni. Ve ayrılık anında, seni bir el verdi bana, el ki, bir leylak gibi narin ve ilk kez, kan düşmedi üstüne. Bu defaki bir gözyaşıydıkederimin mücevheri.

Bir aşk nişanesi oldun sen, saf ve temiz, faydasız bir armağan değil. Ve ben senin gibi kalacağım, öylesine keskin benim çelikten dostum.

Kılıçlar evresinde, Şeyh önümüze Mü'min ve Heather arasında sürüp giden bir irşad dersi açtı. Bu gerçek aşk ve ızdırap destanı, çok uzak imaları olan, ileri düzeyde bir yirminci yüzyıl dersiydi. Tarikat kanalında kapalı devre yayınlanan ve Şeyh'in yönettiği bölümlerle genişleyen, kendi hayatlarımızın konu edildiği bir pembe diziydi. Bütün bir Batı kültürünü bekleyen potansiyel kayıpların fısıltılarıyla gelişen oyunun diyalogları, hepimizi nefsî ve şehevânî heveslerimizle ve kalbimizin gizli arzuları ile yüz yüze gelmeye zorlayarak, bize kendi kendimizi keşfetme imkânı sunuyordu. Arkaplanda, insan ilişkilerinin ve aşklarının canlandırıldığı oyunda şu temalar gelip geçiyordu: ihtiras, arzu, güven ve tatmin, sahte aşk ve gerçek aşk, bağlılık ve ayrılık, hayal kırıklığı, ihanet ve kayıp. Şeyh, rahatımızı bozacak kadar yakınımızdaydı ve fazlasıyla ısı yayıyordu. Müridlerin çoğu, hikâyedeki oyuncuların herhangi birinin kendileri ya da Tarikatteki

hayatları ile yakından uzaktanbir ilişkisi olmadığını söyleyerek üzerlerine alınmadılar ya da kaçtılar ' Oyunda dört ana karakter rol alıyordu:

MÜ'MİN: Şeyhin en iyi ve en sevilen müridlerinden biri, aynı zamanda Heather'in iyi kalpli kocasıdır. Kusurlu bir geçmişi olmakla birlikte, çok derin bir tasaffî geçirmiştir; Heather'i daha önee sevdiği herşey ve herkesten çok şiddetli ve eksiksiz bir aşkla seven, büyük manevî derinliği olan bir adamdır. Trajik bir sadakatle, kendini, hayatına, kalbine ve ruhuna felâketten başka bir şey getirmeyecek olan bir aşka kaptırır. Yarı ölü ya da yürüyen ; ölüler derekesine inmiş halde, Heather'in kendisine getirdiği keder, dağdağa, ve kırılmış umutların üstesinden gelmek için çabalar durur.

HEATHER: Mü'min'in, kendisinden ayrı yaşıyan karısı. Basitlik, narinlik ve şefkate muhtaç bir zayıflık, kırılganlık kisvesi altında gizlenen felaâketli bir kadındır (Jemme fatale). Her korkuşunda, incinişinde, kızışında, ya da ürküşünde, ihtirasına sığınır ve hiçbir sınır tanımaz. Kendi arzularının tuzağına düşmüş bir biçare olarak, hep geçici şeyler peşindedir; sürekli can sıkıntısından kurtulmaya çalışıyordun Aşkın kabuğu ve gölgesine kapılır, ama aşkın kendisinden korkar. Mü'min'de, gerçekten içindeki ihtiraslı sevgiye karşılık verebilecek eşsiz bir aşk bulmuştur, ama bunu fark edince ürküp kaçar. Mü'min'in aşkının alevlerinden kaçarken, dosdoğru kendi keşmekeşinin gem almaz alevleri arasına koşar; bu arada da Mü'min'in kalbini' bölük pörçük eder.

JUAN: Uyuşturucu satıcısı, hilekâr, göz boyama ve aldatma ustası Juan, oyunun baş kahramanıdır. Numaracı, yüreksiz, aldatmacayı ve yanıltmayı çok seven,

şeytanî entrikalar telkin eden ve uygulayan biri olarak, baştan çıkarıcı tuzağına düşen herkese savaş ilan eder.

ŞEYH: Üstad, rehber, Peygamberlerin ışığından ışık, sadıkların yol göstericisi, Allah'ın kulu, aşkın özü ve ışığa açılan kapı. Oyun, dört perdede icra edilir:

BİRİNCİ PERDE: Sahne 1

Mü'min, Heather ile karşılaşır. Onun sadeliği ve narinliğinin çekiciliğine kapılır, kalbinden vurulur ve onu nikâhına almak ister. Dışarıdan bakan hiç kimse onun bu kadında ne bulduğunu anlayamaz; parlak yakışıklı, işinde başarılı, cevval ruhlu, yetenekli bu genç mimar nasıl ol 240* muş da gönlünü Heather'e kaptırmıştır anlaşılmaz. Büyük bir güzelliği ya da ruhî çekiciliği, büyük tutkuları olmayan bir kadındır; ama her nasılsa Mü'min'le ikisi birlikte yaşamaya başlarlar. Kara sevdaya tutulan Mü'min'in gözü, artık Heather'den başkasını görmez. Kıvılcımın bir aleve dönüşmesi gibi, aşkı meftuniyete dönüşür ve Heather'e gönülden bağlanır. Eğer, Mü'min'e de, tıpkı Mecnun gibi, Heather kadar basit birinde ne gördüğü sorulsaydı, muhtemelen şu cevabı verirdi:

"Leylâ'nın güzelliğini görmek için, insan Mecnun'un gözüyle bakmalı. İşte benim sevgili Heather'imi görmek için de insan Mü'min'in gözüyle bakmalı."

İşte flört böyle başlar, derken evlilik ve ikisi için gerçek bir sevinç ve mutluluk dönemi gelir.

BİRİNCİ PERDE: Sahne 2

Aradan iki yıl geçmiştir, Mü'min'in kalbi hâlâ eskisi gibi aşkla doludur. Bir zamanlar sadece bir kıvılcımdan ibaret olan aşk alevi, şimdi harıl harıl yanan bir ateşe dönüşmüştür. Ne var ki, Heather giderek huzursuzlanmaktadır, her şey birden ters gitmeye başlar.

Ortada hiçbir neden yokken, eskiden beri tanıdığı Juan'la ilişki kurar. Mü'min eve geldiğinde, Heather'i Juan'la birlikte yakalar, ama kapıda kalır. Mü'min kapının dışında esip gürlerken, Juan korkudan titreyerek, karyolanın altına saklanır. Kaderin cilvesine bakın ki, Heather polis çağırır ve Mü'min'i tutuklattırır! İyice yıkılan Mü'min, kalbinin ilk ölümünü yaşar. Çok geçmeden, Heather Mü'min'e evden taşınacağını söyler. Heather Juan'm evine taşındıktan sonra Mü'min'i arar ve hâlâ onu sevdiğini ve özlediğini söyler. Samimi bir ses tonuyla, Mü'min'i evine davet eder. Ancak, konuşmanın sonuna doğru, ziyaretinin sadece yarım saatlik kısa bir ziyaret olacağını söyler, çünkü Juan eve erken gelecektir.

Mü'min kızgınlık, öfke ve hayal kırıklığı içinde, ani bir çıkış yaparak bağırır: "Artık, karar vermelisin. Ya ben, ya o! Şimdi seç!"

Heather'in cevabı uzun bir sessizlik olur ve Mü'min telefonu kapatır. Kederinden neredeyse çılgına dönmüş halde, Şeyhe gider ve danışır: "Onu geri çağırmam doğru olur mu?"

Bu arada, Heather'in işleri de sarpa sarar. İki hafta sonra, Juan onu terkeder. Heather, öfkeye kapılıp, Juan'ı, şüpheli bir uyuşturucu satıcısı diye polise ihbar eder, Juan tutuklanır. Heather, büyük bir sinir harabiyetiyle, bir psikiyatri hastanesine yatırılır. Umutsuzluk içinde Mü'min'j çağırır ve yeniden bir araya gelirler. Healher, arlık her şeyi itiraf eder Mü'tnin'e, başkalarıyla, hem erkekler ve hem de kadınlarla, sık sık yattığını söyler. "Ama sen başkasın Mü'min," diye yalvarır, "gerçekten sevdiğim tek kişi sensin." Heather, annesine haber göndermek ister, ama annesi çoktan ölmüştür.

Geçmişinde suistimale uğramış bir kız evlâd hikâyesi vardır. Heather, Şükran günü Mü'min'in yanındadır, hoşça vakit geçirirler. Heather bütün duygularını ortaya dökerken, Mü'min'in kalbi bir anlık bir sürür yaşar. "Biliyor musun Mü'min," der bir ara, "ben aslında böyle bir aşka lâyık değilim." Tam sahne sona ererken, sadece üç gün tutuklu kalan Juan serbest bırakılır.

İKİNCİ PERDE: Sahne I

Perde açılırken, Mü'min kendi dairesinde tek başına oturmaktadır. Bu defa, Juan'dan ayrılışına üzülüp yemden çelişkiye düşen Heather bir kez daha hastalanmış ve büyük bir strese girmiştir. Sinir krizinin eşiğine gelince, psikiyatri kliniğine yatırılır. Mü'min'i yanma çağırır, o da gelir. Muhabbet dolu bir kalple yatağının başına geçip, Heather'in başını okşar ve Allah'tan ona yardımcı olmasını, onu bağışlamasını ister. Öylesine içten bir sesle söyler ki, kim duysa ağlamadan edemezdi. Heather Mü'min'e, evden bir kaç şey getirmesini rica eder; Mü'min eşyaları almak üzere eve gider. Döndüğünde, Juan'ı Heather'in yatağının başucunda bulur. Kendim tutamayarak, Juan'ın karşısına dikilir ve onu dövüp bütün kemiklerini kıracağını söyler. Dövüşmekten korkan Juan, klinikten kaçar. Ancak, Heather evlilik alyansını iade eder, Mü'min şok geçirir. Sahne, dairesinde gene tek başına oturan, ama bu defa kendini iyice içkiye vermiş Mü'min'in görüntüsüyle sona erer. Derin, bulanık sularda, aşkın teslimiyet safhasına girer. Kendini, konuştuğu tek kişi olan Şeyh hariç, herkesten, her şeyden tecrid eder. Telefon çalar, ama Mü'min yerinden kıpırdamaksızın boş boş bakar.

İKİNCİ PERDE: Sahne 2

Tatil sezonu yaklaşır, Heather'in doğumgününe de az kalmıştırAnılarla dolu bir dönemdir bu zamanlar, çünkü bu Heather'in en önemli günüdür ve Mü'min de o günü her defasında özel bir gün haline getirmişti. Boğazına kadar aşka ve kedere gömülmüşken, ne ederse

. etsin, Heather'i bir türlü unutamaz. İbadetlerini terk eder; zikirlerden uzak kalır. Yemeyi ve uyumayı unutur neredeyse. Ne bir adım ileri gidebiliyordu, ne de geriye. Aşkın o şiddetli ihtiraslarının kafesine kilitlenmiş, kendi kendinin mahpusu olmuştur artık, dolayısıyla kaçma şansı da yoktur. Çaresizlik içinde, durumunu sormak için Heather'in psikiyatristini arar. Ancak psikiyatrist, hastasından yana çıkar. "Bu sorunuzu Heather'e iletmeliyim," der, "bilmek isteyecektir." Bundan böyle, Mü'min, kendi düşüncesiz davranışının sonuçlarına katlanmak zorundadır, çünkü Heather ondan asla böyle bir şey yapmamasını istemişti. Ancak Heather'in de kendine göre bazı sorunları vardır. İşine birkaç gün gidemediği için, okul masraflarım karşılamakla yükümlü sigorta şirketi ile başı derttedir. "Bu dünyanın perspektifinden bakıldığında," dedi Şeyh bize dönerek, "Heather'in prognozu iyi değildir. Çünkü, dünya, hastalara ve zayıflara acımaz." Perde kapanır. İkinci Perde'nin sonuna gelinmiştir.

ARA

Birinci Perde bittikten hemen sonra Şeyh bizimle birlikte Tekkedeydi. Kurban Bayramı'na yakın bir zamandı ve Heather ile Mü'min'in dersine iyice dalmıştık. Şeyh dersin tek noktasını ihmal etmemize izin vermiyordu. Haftalar içinde, çoğumuzu bizzat arayarak hikâyedeki bazı şaşırtıcı gelişmelerden, hatta Heather ya

da Juan'ın bazı garip davranışlarından ve ardından da Mü'min'in duyduğu acılardan söz etti. Bazen birbirimize hep aynı soruyu soruyorduk: "Heather ve Mü'min'in başına son gelenleri duydun mu?" Bu hikâyenin hepimizin hayatına, kalbine nüfuz eden bir yanı vardı. Her birimiz kendimizde, karakterlerden ya da olaylardan biriyle bir benzerlik buluyorduk. Herkes, şu ya da bu zamanda, kendilerinin çok emin olduğu, başkalarının ise muhtemelen bildiği bir özel dehşet anıyla yüz yüze geliyordu. Görünürde sonu gelmez bir imtihandı bu. Çoğumuz hikâye bir an önce bitsin istiyorduk ama, Şeyh acımasızdı.

"Tasavvufun akıbeti," diyordu, "Heather ve Mü'min'in akıbetine bağlıdır. Peki, size soruyorum; Heather Mü'min'e dönsün mü, yoksa bu da öylesine biten bir Amerikan hikâyesi olarak mı kalsın? Kendinizi iyice bu hikâyenin tahliline vermenizi istiyorum. Sadece olayın size en yakın olan zahirinde kaim. Öyle bâtmî bir şeyler aramaya kalkmayın, zira henüz böyle bir noktada olmadığımız ortada."Şeyhin bayram arefesindekı sohbetinde Heather ve Mü'min'den söz edilmedi dense yeriydi, ama Şeyhi dinlerken şüphesiz hepimizin aklında onlar vardı.

"Size karşılıksız aşktan söz etmek istiyorum," dedi. "İnsanlar, çoğu zaman, gerçek aşkı bulduklarını zannederek, ihtiraslarının peşine düşerler. Gerçek âşık, kendisinin kullanıldığını farkedemez. Ergeç iki âşıktan biri diğerinde fâni olur."

"Sokaklarda yüzlerinde hayat görmediğimiz bir dolu insan yürümektedir. Aldıkları yaralarla yüzleri iyice nedbeleşmiş, artık aşka yer kalmamış. Belki de en iyisi

yalnız yaşamaktı. Her ilişki, hem fiziken, hem de ruhen küçük bir ölümcüktür. Yoldan her geçene el uzatmak acılı bir tuzaktır. Çokları tensel hazlar peşinde koşar ama, yine de Cehennemin başkalarını aşk adına inciten insanlarla dolu olacağını bilirler." Sonra, bir şiir okudu Şeyh:

Ey kudsî şafak, kopup gelen '
Bir ışık şelâlesiyle bu küçük hücreme .
Bende yara açacak güç yok sende.
Çünkü zaten mezarımda istirahatteyim.
Ama belki küçük bir ateş yakarsın
Küller altında yanıp tutuşan kordan
Çünkü sen zaten dirilişle dokunmadasın
Topaktaki menekşeye ve leylâklara
Ve ağaca.

Şeyh bir an sessiz kaldıktan sonra, "Aşk," diye devam etti, "âşığın başına gelen her hâldir. Her hâlin daha derin bir anlamı olur böylece. Ama küller altındaki kor tanelerinden bir ateşi uyandırmak isteyen sizler korlarınızı hemen meydana çıkarıp, herkesle paylaşmayın, yoksa çok geçmeden onlar da soğuyup söner. Korları küllerin hicabından çıkarıp, meydana döküp, oyun oynayanları, büyük bir azap bekler. Biz de Mü'min'in karısı gibi başkalarını incitmeyelim. Aşk, kâinattaki en şiddetli duygudur—ama o kelimeyi sakın yozca kullanmayalım. İnsan, Heather'in dediği gibi uyuşturuculara, alkole, ve yiyeceklere âşık olamaz."

"Şimdi de, bu işten bir umut seziyor musunuz, onu sorayım. Talimini yaptığımız şey, hayatın Tasavvufudur. Üzerinde hiç aşk yarası taşımayan kişi ya delidir ya ölü. Ama her gerçek aşkın da bir teslimiyet yanı olmalı. Hesap kitap yapmak, fıtrîliği ve samimiyeti yok eder,

doğru,dikkatli olmalıyız, ama asla, aşk için şart koşmamalıyız. Ama bilesiniz ki, eğer hiç sizi tanımayan birine teslimiyet gösterirseniz, sizi ezer geçer. Burada kimseyi suçlayamazsınız. Aşkınız doğru, ama hedefini yanlış seçmişsinizdir çünkü. Allah bizi diri diri ölüp gömülmekten korusun." Sonra, bir başka şiire geçti:

Kalbim Nisan'ı defalarca gördü ama, Mayıs'ı asla.

"Peki kalbimizi nasıl açık tutabiliriz? Kalbi vücud, nefs ve ruh arasında denge kurarak açık tutun. Güzelliğe açık kaim. Sadelikten şaşmayın. İçinizdeki çocuğu hep uyanık tutun. Ancak ölüler kalplerini açmaktan korkar." Ve yine doğaçlama bir deyiş geçti:

Anne, anne, bil ki oğlun acıların en güzelini çekmede.

"Ama zevk, yalnız hasreti çekildiğinde güzel olur. Görmüyor musunuz? Sizden bir âşıklar cemaati oluşturmaya çalışıyorum. Aşkı Muhammed ve Aşkı Allah. Dünyayı, bir örümceğin bile sarsması yeni bir şey değildir. Bir örümceğin gücünü küçümsemeyin. Kalbinizi açın ve ben, yeni bir yatağa giren koca bir nehir gibi içine akayım. Kendimizi ortaya koymaktan hep kaçacak mıyız, yoksa bir yaradan bir diğerine koşup; duracak mıyız? İsterseniz yüz tecrübe daha, yüz yara daha. İnce bir cerrahidir bu; ama yaralı bir kalpten gelen aşk yaralara şifa olur." Ve bir deyiş daha:

Umudun sığmadığı küçük hücrede bir şeyi özlüyorum yine de

Sevgilinin dudaklarında bir hafi) tebessüm,

Mey kadehinde, bir küçük gül.

"Demek istediğim", diye sürdürdü Şeyh, "eksik olan bir şey var. bu hastahanede yanında üç yüz elli hemşire ile (Doktorluk bana düşmüş görünüyor), hâlâ aşka muhtacım

ve dindirilmez bir susuzluk hissediyorum. Ama ne gevezelik etmek, ne de halimi inkâr etmek istiyorum."

İşte sen, ey kudsî şafak, kopup gelen
Bir ışık şelâlesiyle bu küçük hücreme
Ölüme götürecek güç yok sende,
Bari aşkı geri ver bu yanıp tutuşan Eyyüb'e.

Bayram günü gelince, Şeyh, aşk ve arzu temalarına daha da netlik kazandıran bir Hutbe okudu:

"Kurban edilecek olanın İsmail (a.s.) ya da İshak (a.s.) olması larketmez. Onun ya da bunun kurban olarak seçilmesi kurbanın anlamını ve İbrahim Aleyhisselâm'm dâvasının özünü değiştirmez. Siz de, İbrahim Aleyhisselâm gibi, aynı kararlılıkla, bugün nefsin gırtlağım kesmekte kararlı olun. Unutmayın, Rabbi Hacer'i unutmadı. Onun başına gelen sizin de başınıza gelecek, hiç umut kalmadığını gördüğünüz anda zemzem kuyusu çıkacak karşınıza. İbrahim Aleyhisselâmm çok az taraftarı vardı. Babası ve dostları ona karşıydı, ama yalnız değildi. Biz de öyleyiz. Bilin ki, Allah'la aranıza perde yaptığınız bir arzunuz varsa, ondan da olursunuz, Allah'tan da, ama gene bilin ki O bağışlayıcıdır. Dünyadan vazgeçmek ve kendim nefsin cazibesinden çekip kurtarmak. İşte herbirimizin içinde böyle köpürüp duran arzu kuyuları vardır. En büyük dâvamız işte bu. İnsanoğlu bir büyük hüsran içinde, toplum bir hüsran içinde, yasalarımız adaletsizlik üzerine kurulu. Bu hüsranın, kaybın sırrının derinliğini nasıl ölçebiliriz? O kıyışız yola nasıl varacağız? Bana kalbinizi açık tutun ve aşkım yatağını yeni bulan bir nehir misali size doluversin.

"Hayatın maksadı ve fenâfillah'm mânâsı üzerine düşünmeliyiz. Hallaç, hem insanî, hem ilahî aşkı tatmıştı.

Ama bizim bildiğimiz insanî aşkta, çoğu kez, daha iyi ikballer ve daha hoş güzellikler uğruna biri aldatılır. Sanki hayatın bütün maksadı, ideal hayatarkadaşım arayıp bulmakmış gibidir. Dostlukların ve evliliklerin gerekçeleri vardır; çünkü bir insanla ünsiyet etmek bizi rahatlatır. Birlikte yaşamanın vesile olduğu kimi güzellikler ve rahatlıklar da vardır. Eğer bu dünya ile sıkı fıkı iseniz , bekâr hayatı sürmek hayli zordur. Ama hiçbir ciddî amacı olmayan büyük romantik aşklara batmak, bir gün herşeyi içinden çıkılmaz hale getirir. Karımızı bir âşıkla, kocamızı sekreterle yakalarız. Bu toplum, mutlu bir toplum mudur sizce? Bu toplumu gerçek anlamda mutlu bir topluma kim dönüştürebilir? Mahbubu Ezelî olan Rabbimiz elbette! Kur'ân'da, kalpleri günahla katılaşmış kişilerden söz edilir: summün, hükmün, umyün fehüm lâ yerc'iûn; 'sağır, dilsiz ve kördürler; yola dönmezler,' oysa yeter ki zemini ve zamanı müsait olsun, bu katılıklar da Rabbimizin mu'cizeleri ile eriyecektir."

"Sorarım size, aklı selim sahibi bir insan nasıl olur da haberlere ve medyadaki başlıklara kayıtsız kalabilir? İnsanın kendi küçük dairesiiçindeki her şeyin sınırlı olduğu açık değil nü? İnsanları mutsuz eden, aslında, hiç sonu gelmeyecek arzular peşine düşmeleri. Bu da, menfaatperestlerin, fırsatçıların ekmeğine yağ sürüyor. İyi bilin ki hiçbir şey, hatta aşk bile, kendi çabamızın ürünü değildir. Veren yalnız Allah'ın rahmet elidir. Tekkeler, bize gerçek mânâda nasıl seveceğimizin ve arzularımızın pençesinden nasıl sıyrılacağımızm öğretildiği yerlerdir. Aşkın içimizde yer edip büyümesine mani olan şey, sadece bencilliğimizdir. Hep kendimizi görmek ve sadece kendi ihtiyaçlarımızı düşünmektir. Menfaatperestlik budur

işte. Her fırsatı sonuna kadar kullanma arzusudur. Aşk, aşkkarşımızdakinden hiçbir şey beklemeden sadece vererek ve ondan bir şeyi kabul etmesini beklemeden sadece kabul ederek, birbirimizi aşkın tam anlamıyla nasıl sevebiliriz? Çok Şeyhler bu soruya hayatlarıyla cevap verdi; onlar âşıkîndendi, aşk karşılığı âşık olmuş değillerdi, ama insanı aşan aşktan öte bir aşkla sevmesini bilenlerdi. Bir taşın sertliğini anlamak ne kadar zaman alır dersiniz, taşın başınızdan sert olduğunu anlamak? Eğer mesele itimat meselesiyse, insanlar neden tekrar tekrar, kendilerine hiçbir tatmin getirmeyen ihtiraslara kapılıyorlar dersiniz? Öyle bir şey içiyorsunuz ki, içtikçe, daha çok susuyorsunuz. Bilin ki haramlar asla tatmin etmez insanı, zira kâinattaki kânunların da, Kitab'daki kânunların da Sahibi birdir. Öbür türlü, sadece hüsran bekler kapınızı." Şeyh bir an duraksadıktan sonra, Rübaiyat'tan bir dörtlük okudu:

Biianlık duraklamaseyyâl bir tat Çöl ortasında bir seraba kapılmakVe işte! O hayâl kemanı ulaştı Yokluk menzilinedurmayın ah!

"Hayâl Kervanı, bize hayatımızın sınırlılıklarını anlatır. Aslında, kudret kervanıdır bu. Kudrete teslimiyet vaktimiz her daim yakınlaşır ve hatta hiç uzak olmamıştır. Hayatınızı değiştirmekte acele etmelisiniz, yoksa kervan geçip gider de eliniz boş kala kalırsınız. Peki o halde, ne zaman yaşamaya ve gerçekten sevmeye başlayacaksınız? Bu mümkün olmasına mümkün, ama ham kalmamak şartıyla. Mesele işte hamlık ve tasaffî meselesidir." Şeyh sözün burasında, üzerinde düşünmemiz için, bir şiir okudu bize:

Nedir bilmiyorum bu

Bir açılıp bir kapanan
Ama vücudumun her teli
Hissediyor. .

Huzurunun rayihası, senin bütün güllerden derin Hiç kimsenin, yağmurun bile böyle küçük elleri yoktur.

O gün daha geç saatlerde, Şeyh sohbetine yemden başladı. Başında Shakespeare'in Yirmi Yedinci Sonesinden iki mısra okudu:

Düşünce insanların ve Kaderin gözünden, ,j
Aforozlular gibi yapayalnız ağlarım .

"Neden," diye sordu, "aforozlular gibi ağlıyoruz halimize? Hazine dairesinde kalmak istiyorsak, bunun tek yolu, aşkımızı aşktan da öte bir aşka dönüştürmektir. Hazreti Cebrail Aleyhisselâm, Peygamber Aleyhissalâtü vesselamla birlikte kevn âleminin sınırlarına, Kabı Kavseyne geldiğinde. 'Daha ileri gidemem,' demişti. 'Eğer bir kıl kadar ileri geçersem, yanarım.'

'Ben zaten yanıyorum,' diye karşılık verdi Peygamber Aleyhissalâtü vesselam. 'Burda kalamam.' Ve Peygamber Aleyhissalâtü vesselam, yanıp tutuşarak, Kabı Kavseyn'den öte geçti. Dünya aşkı Allah aşkına dönüştürülebilir mi? Evet. Bizim insanî sınırlarımızı aşıp geçen, kendi duvarlarımızı yıkan Aşkı Hakikîyi arayanların yanında olun. Samanlıkta kaybettiğiniz iğneyi, samanlıkta arayın. Sözüm Tarikatte olanlara, yol ehli olanlara. Kaybettiklerinizi düşürdüğünüz yerde arayın. Peki, yukarılara nasıl seyahat edebiliriz? Bir otun yukarıya doğru boy atmasına nasıl kulak verebiliriz?"

Şeyh, bir an duraksadıktan sonra devam etti: "Gökyüzü hiçbir yerde, kalbini Allah'a açan insanın üstünde olduğu kadar berrak değildir. Sırt üstü yatıp

uzandığımda, yukarıda gökyüzünü görürüm. Hangi dudakları öpüyorum ben? Ve bunca aşıkane tavırla bağlanıp, hayatımın onca yılını hasrettiğim kişi kim? Kendilerinin hayatta olduğunu kanıtlamaya çalışan sokaktaki şu varlıkların derdi nedir? Arzularınızı sınırlı tutup, şükrünüzü artırarak Aşkı Hakikî'ye varın. Hayatta kalmak ve ölmek arasındaki farklılığın sırrı işte burda saklıdır. Aşkı Hakikî'yi bul KU.IÇ madadır. Kıskançlıklarla bulaşık ve özgürlükten yoksun nelsanî sevmekler, sadece tabutumuzun çivilerini sıkılaştırır. Ben bu yüzden, eski bir âdeti sürdürerek, her bahar bir kuş azad ederim.

"Bugünkü sohbetimiz, bir insanın bu varedilmişler aleminde yaşayabileceği en yoğun duygunun aşk olacağına ve ancak onun ham, kusurlu, nakıs şeylerden azade olacağına dairdir. Nefsânî aşk, kalbimizi yaralar, iki âşıktan birini zarardide eder mutlaka. Oysa, Aşkı Hakikî karşılık beklemez. Kendine ne verilmişse onu Mâşuk'una iade eder. Mâşuk'un muhabbeti, Âşık'ı herşeyden müstağni kılar, hür eyler. Bir keresinde, İranlı bir tüccara, güzel bir kıza nasıl 'Seni seviyorum,' denir diye sormuştum da, şöyle cevap vermişti: 'Böylesi boş lakırdılar ona kâr etmez.' Aşkta, gözleriniz yakut gibi parıl parıl sokaklara düşersiniz. O zaman anlarsınız ney'in inlemesini. 'Aşkın nişanesi nedir?' diye sorar Hazreti Rumî. 'Hüzünlü bir bakış, uykusuzluktan sararıp solmuş, çökmüş bir yüz.' Benim yüzüm buna benziyor mu peki? Evet.'

Şeyh, sohbetin burasında gözlerini kapatıp, Hazreti Rumî'nin Hazreti Şems için söylediği son mısraları okudu:

Merak eder dururum ey maşukum,
Yoksa sadeee bir rüya miydin?

Uzun kış gecesinde gözüme ay ân olan
Bir bahar rüyası; latif ışıklarıyla
Bu donmuş kalbe düşen?
Yoksa bir şarab rüyası miydin
Bu sarhoş gözleri dolduran?
Ve öyleee meraktayım benim tatlı maşukum, lçsem mi diye bu yakut şarabı,
Yoksa ağlasam ve saçsam mı
Yüzünün cemâli nakşedilmiş bu pırlantaları,
Adının zikrine teşbih eylediğim
Gözyaşlarımı saçsam mı?

Seni geriye çağırmanın öyle çok yolu var ki Nefarkeder bir rüya olsan.

"Gelin görün ki, dünyada âşıklar hâlâ uyuyor. Dünya onları çağırıyor. Âşık konuşuyor: 'N'olur ayrılmadan önce bir nazar kıl bana. Senruhuma nakşedilmiş susuzluğumsun benim.' Ama ertesi gün, birden başka biri olup çıkıyorlar. Gece başka, gündüz başka birisi oluyorsunuz. Sizi kavurup duran ihtiraslarınızın sarmaşığından aşağı inin artık. Bu aldanışlar diyarında, bir yataktan bir yatağa itilip durursunuz. İçin, için sizi divâne gölgeler! Ömrün ve insanın sınırlarını ne zaman farkedeceksiniz? El ele, öpüşen, âşıklarmış gibi davranan insanlar görüyoruz etrafımızda. Herkeste ânı yakalama arzusu apaçık görülüyor. Kimse ruhun hazine dairesinden tek bir ânın yitirilmesini istemiyor. Kimse ömrün sınırının yakın olduğunu, ölümün hemen yanı başında beklediğini kabul etmek istemiyor. Ama bilin ki, ölüm ânında, en umutsuz ve çorak şartlarda bile beklemediğimiz bir umut verilir bize. Şeytan, çamurdan yapılmış insana güvendiği için Allah'ın yanıldığını kanıtlamaya çalışmıştı. Çamurdan

yapılmışlığm bir önemi var mıdır gerçekten? Çamur da, ateş de, ışık da, Allah'tan mertebelerce aşağıdadır. Allah'a tevekkül edin ve birbirinize itimad edinama özellikle, Allah'a ubudiyetinizi herşeyin üzerinde tutun. Unutmayın ki, içinde put olan bir kalbe Muhabbetullah girmez. Lezzetlerinizi Allah'ın rızası dairesinde yaşayabiliyorsamz, amenna. Yaşayamıyorsanız onlardan vazgeçin ve nihayet, Ömer Hayyam'm Hayâl Kervanı mısraını hatırlayın. Duvarlardaki çentikler vaktinizin geldiğine işaret eder. Acele edin!"

ÜÇÜNCÜ PERDE: Sahne 1

Heather'in doğumgününün ardından, bir suskunluk dönemi yaşanır. Mü'min hâlâ halsizdir ve kendini toparlamaya çalışmaktadır. Bir gün eve dönünce kapısında küçük bir paket bulur. Heather'den gelmiştir ve içinde hastahanedeyken ona hediye ettiği bütün şeyler vardır. Bir kart, oyuncak bir köpek yavrusu ve aceleyle çiziktirilmiş bir not:

Mü'min

Lütfen anlamaya çalış

Köpek yavrusunu bana fırlatmana dayanamıyorum. Korkunç bir şey bu.

Sen daha iyisine layıksın, zaten hep layıktın.

Sevgiler

Heather 'Bu olay, Mü'min'in kalbini camdan bir sürahi gibi tuz buz eder. Tamamen yıkılır, sanki herşeyin sonu gelmiş gibidir. Çıkmadan önce, komşusu olan iyi kalpli bir Rus hanımı kendisine, Heather'in o sabah onbir sıralarında paltosuz ve çantasız geldiğini haber verir. Komşu, arabada başka kimseyi görmediği için, arabayı Heather'in kullandığını zannettiğini söyler. Mü'min

söylenenleri yarı duyar, yarı duymaz. Her zamankinden daha derin bir kedere kapılıp, kendi acısının ve sonsuz hasretin dehşeti içine gömülür. Bu hüsran girdabı içinde kıvranıp dururken, Şeyhin eline sarılır. Şeyhten rica minnet kopardığı yardımlar ve tavsiyelere uyup, Mü'min Heather'e içinde gül ve çok özel bir mesaj taşımayan bir kart gönderir: "Sen, her şeye rağmen, ender bir dostsun." (Birinci Sahnenin Sonu)

Oyunda, Heather'in doğumgününün yakınlaştığı ve suskunluk ve ayrılık dönemine tekabül eden bir dönemde, Şeyh bir hazre düzenledi. Bu sohbette, bu dersteki altıncı ayımızı doldurmamızın ardından, Şeyh kılıçlardan ve Mü'min ile Heather'den ilk defa birlikte söz etti. Bizi derse, dersi de hayatlarımıza yakınlaştırmaya çalışıyordu. "Peki şimdi ne olacak?" diye sordu bize, "Heather Mü'min'i arayacak mı? Mü'min'e dönecek mi? Mü'min ne yapmalı? Hiç umut yok mu acaba?"

Oyunu anlama ve bir anlam çıkarma gayretiyle çoğumuz Mü'min ve Heather'in, Şeyh ve müridlerine karşılık geldiğini düşünüyorduk. Bazıları bu çifti mutlak anlamda ele alıp, buradan ilâhî aşk dersleri çıkarmaya çalıştıysa da, Şeyh en başından bu düzeyde düşünmememiz konusunda uyardı. Ama misal hangi mânâda alınırsa alınsın, çoğu mürid öykünün sonu konusunda iyimser değildi. Şeyh ise bu halden memnun değildi, çünkü genel kötümserliğimiz, hem anlayışımızın, hem de imanımızın zayıflığını gösteriyordu. Bana gelince, Heather ile Mü'min'in durumunu umutsuz bulmuyordum. Hikâyenin mutlu bir sona ulaşmasını ve aşkın her şeyin üstesinden gelmesini görmeyi arzuluyordum. Kendi halimi Mü'min'in sadakati ve sevme arzusu ile

özdeşleştiriyordum. Hiçbir insan kalbinin, kendisini gerçek anlamda sunulan aşka kapatamayacağına inanmak istiyordum. Heather'in bu son mesaja karşılık vermesini istiyordum, tâ ki, romantik idealim iyice güçlensin ve aşkın sonunda muzaffer oluşunu göreyim. Derken bir yerlerde, bir şeyler yer değiştirdi ve kendi halimi Mü'min'inkine değil de, Heather'inkine daha yakın bulmaya başladım. Heather'i tanıdığımı sanıyordum güya, ama o romantik umutlarımı bin kere hayal kırıklığına uğrat mışu. Bunların içinde bir yerde kendi mücadelemi, kendi özlemlerim; ve arzularımı görüyordum. Birdenbire kendimi artık Heather'den farksız görmeye başladım. Aşkı istiyordum; onu çok yakınımda hissediyordum, ama Tarikat'te onca yıl hızla geçip gittiği halde, kendimi tekrar tekrar elleri boş, başladığım yerde buluyordumfarklı olmak, daha iyi bir insan olmak istiyordum ama hâlâ oyalanarak, hayvanî arzulara takılıp kalmış, Allah'a en güzel kul olma iradesi ve kararlılığından uzaktd vakit öldürüyordum. Öylesine çok hata işlemiştim ki, nihayet Şeyh d\ hem bana hem diğerlerine açıkça "geminin kapılarının kapanacağı ânm yakınlaştığını hatırlatmıştı.

Bu sohbetimizde, Şeyhin daha önce anlattıklarına daha da netlil< getiren bir çok noktaya temas edildi. Sohbeti, Bakara Sûresi'nin aşağıj daki ayetleriyle açmış, sonra ayetin ingilizce mealini vermişti:

Müminlerle karşılaştıkları vakit, 'Biz de iman ettik,'derler. Şeytanlar\ ile başbaşa kaldıklarında ise: 'Biz sizinle beraberiz, biz sadece onlarla alay ediyoruz,' derler.

"Bunlar, diye devam etti Şeyh, "kötü arkadaşlarıyla uyumayı, içmej yi, uyuşturucu almayı seçen kimselerdir. Bunlar alacakaranlıkta yaşaJ yan, umudu ellerinin tersiyle

iten insanlardır. Haberi yokmuş gibi, duy muyormuş gibi yapan, kulaklarım parmaklarıyla tıkayan kimselerdir! Bilin ki, dünyayı çok ciddiye alanların felâketi ölümdür. Bu felâketterif kaçma isteğidir ki, Amerikalıların arzularım alabildiğine büyütmeleril ne, her şeyi dünyada aramalarına, duygularım iptal etmelerine, ölümü günlük hayattan iyice kaçırmalarına neden olmaktadır. Bir an durup! düşünseler gerçeği görecekler, ama bir türlü olmuyor işte. Ama ne çarel kulaklarını iyice tıkasalar da kaçamazlar. Allah hep yanımızdadır. İmaj mm perdeleyip reddedenlerde bile, Allah'a, O'nun rahmet kapısına uzai nan minik duyular ve kanallar vardır." Şeyh burada, yine şu mısraları! tekrarladı:

Nedir bilmiyorum bu
Bir açılıp bir kapanan
Ama vücudumun her teli
Hissediyor.
Huzurunun rayihası, senin bütün güllerden derin

Hiç kimsenin, yağmurun bile böyle küçük elleri yoktur"Rabbimiz yakınlığını bize çok yönlerden hissettirir, O'nun nazarından kaçmak mümkün değildir. Yine de unutmayın ki, kendinizi tehlikelerinden hayli uzak da görseniz, çok faal şeytanî desiseler ve akıl ermez dünyevilikler içinde yaşıyoruz. Tehlike dönemlerinde, içine düştüğümüz hallerden daha müteyakkız olarak çıkmayı temenni edelim Rabbimizden. Duanın, zikrin ve fikrin ucunda, hükmü Kadiri Küllişey'in kudretine bırakmak vardır. Tek başınıza kaldığınızda hep müteyakkız olursunuz inşaallah. Mü'min'in yanında olsaydınız, ona yol gösterebilirdiniz; ben de bütün küsuratımla yanınızda olurdum." Tam burada Şeyhin ses

tonu iyice ciddileşti, çok doğrudan ve etkileyici bir sesle konuştu: "Burada bana kılıç getirip vermiş olan herkes birer mücahiddir. Aranızda kılıcını bana teslim etmek isteyen var mı? Eğer bir tereddüdünüz varsa, hemen şimdi teslim edin kılıcınızı, çünkü bugünden sonra geri dönüş olmayacak!" Burada, Şeyh bir hikâye anlattı:

Kral Ebrehe fillerden kurulu ordusuyla Mekke'yi kuşatmışken, askerler Peygamber Aleyhissalâtü vesselâm'm dedesi Abdülmuttalib'in iki yüz devesini gasbetmişlerdi. Abdülmuttalib bunu öğrenince hiddetlenir ve doğruca Ebrehe'nin karargâhına varır. Askerler yolunu kesince, onlara Ebrehe ile görüşmek istediğini söyler ve sonunda Ebrehe'nin huzuruna çıkarılır. Abdülmuttalib, hiç tereddüt etmeden, kesin fakat edepli bir dille doğruca konuya girer: "Askerleriniz buraya gelirken, iki yüz deveye el koymuşlar. O develer bana ait, onları geri almaya geldim. Bugün iade edilmesini istiyorum."

Ebrehe, bu adamın fütursuzluğu karşısında hayrete düşmüştü. "Şaka ediyor olmayasm," der Abdülmuttalib'e. "Ben şehrinizi yerle bir etmek üzereyim ve sense kalkmış, develerinin peşine düşmüşsün, nasıl olur?"

"ibrahim'in şehri Allah'ındır," der Abdülmuttalib. "Nasıl koruyacağını O bilir. Ben sadece bana ait olan şeyi korumakla mükellefim." Kral develeri iade etmekle birlikte, şehre saldırmaktan vazgeçmez. Ama İbrahim Aleyhisselâmm şehri Allah'a aitti ve O, 'Fil' suresinde anlatıldığı gibi, Ebrehe'nin ordusunu yerle bir etti."

Hikâyeden sonra muhabbetine devam etti: "Tevekkül ehli için helâket ihtimali yoktur. Bu ders, size Tevhid hakikatini hatırlatmak niyetiyle anlatıldı. Şeytan'ın desiseleri tevekkül ehlini şaşırtmaz. Her biriniz, cihadın ön

saflarında birer Tevhid şehidi olacaksınız. Ölüce gezen diğerleri ise, sizin çevrenizde halkalanacaklar."

Muhabbetin burasında, Şeyh, tüketimin alabildiğine kamçılandığı şu Noel günlerinde Deccal'ın nasıl ortaya çıkıp yüzünü gösterdiğini hatırlattı. "Şu ışıltılı dünyanın psikozudur bu," diye uyardı bizi. "Bu hastalığa kapılmayın sakın. Birlikte direnin." Bir ara, bazı müridlerin sorularıyla konu Isa Aleyhisselâm'm doğumu ve Noel'in anlamına doğru kayar gibi oldu. Ama, Şeyh çok geçmeden asıl konuya; aşk, iştiyak ve arzu konusuna, dünya aşkı ve Allah aşkına döndü. Noel tartışmasını kapatırken, Noel Baha'yla ilgili bir fıkra da anlattı. Başında güldüğüm bu fıkrayı daha sonra aylarca düşünüp, giderek daha az komik bulur oldum. Fıkra, daha sonraki muhabbetin bütününün özetini verdiği gibi, Allah muhabbeti ile nefsânî arzular arasındaki çekişmenin de bam telini gösteriyordu. Öyle ki fıkrayı anladıkça, hüznüm de artacaktı. Bu fıkra, aslında ulvî ve dünyevî arzuları arasında gidip gelen biz dervişler hakkında olmalıydı.

Şeyh sohbetine devam etmeden önce, bir dervişten Heather ile Mü'min'in hikâyesini başından Üçüncü Perde'nin Birinci Sahnesi'nin sonuna kadar anlatmasını istedi. Derviş emri yerine getirip, yürek parçalayan her ayrıntıyı bir bir anlattı. Şeyh bundan sonra söze şöyle girdi:

"Heather, hiç bağlılığı olmasaydı Juan'la birlikte olabilir miydi? Bilmez misiniz ki, başkaca bir muhabbetin yer ettiği bir kalbe, Allah muhabbetiyle girmez. Biz her defasında O'na sırtımızı döneriz de, O gene bizi bağışlar, rahmetsiz bırakmaz. Heather, bir insanoğlu düzeyinde ele alınırsa ne olur? Kupkuru bir çölün bir vahaya dönüşüp

yeniden yaşamaya başlama umudu nasıl bir şeydir sizce? Biz, insanoğlu olarak, bir günahtan diğerine koşup duran bir ümmet olarak, neyi umud ediyoruz sizce? Rabbimizin sonunda bu halimizle bizden vazgeçmeyeceğini nerden umabiliriz? Eğer Mü'min durmaksızın içerse, Allah'ın ona merhameti çoğalır mı, azalır mı? Biz fıtratımız gereği Allah'a ubudiyet ederiz, çünkü kendi yaradılışımızdaki sınırlılıkları görür ve eğer Allah bize yakın olmasaydı bunun ebedî ölümümüz demek olduğunu anlarız. Öyleyse bizi Allah tarafından garkedilmekten koruyan nedir? Heather neden kendini değiştiremez? Mü'min'e gelince, üstelik Tarikat ehli bir Müslüman olduğu halde, nasıl olur da böyle müşkülât içinde kalır? Yoksa bu onun aşkı yanlış anlamasından mı ileri geliyor? Bu tutkusu, bir zaaf işareti mi, yoksa bir güçlülük işareti mi? Peki ama biz, kamıştan neyin feryatları ve firaklarla parça parça olan sineler hakkında ne biliyoruz? Mü'min'in hayatının kut ve gıdası, yaşadığı aşktı. O aşkı hepKII.1C nefsi için mi yaşıyordu, yoksa bu defa istisnaî bir hal mi geçiyor başından? Tok, açın halinden anlamaz. Burada hazır bulunan herkes, bir kadının baştan çıkarıcılığmm çok mu üzerinde acaba? Siz, tarihte onca kavmin sırf aşksızlıktan helak olduğunu biliyor musunuz? Kim kendini aşkın cezbesinden uzak tutabilir ki? İyisi mi gelin Mü'min'i yargılamayalım. Biz sadece gördüğümüzle hükmederiz. Bakın, bu adam duyularını, işini, hasılı her şeyini kaybetti. Meselesi sadece nefsi miydi sizce? Mü'min ve Heather, saf bir aşkla başladılar ve başbaşa yürüdüler, o halde mesele neydi? Zaman içinde kavimlerin başına gelen şeyin aynısıdır bu. Bugün Müslüman dünyanın dramı da budur işte: Dünya aşkı var, ama Allah aşkı eksik.

"Mü'min'i Allah aşkının sembolü, Heather'i dünya aşkının sembolü, Juan'ı da Deccal'in sembolü olarak kabul edebiliriz. Burada meselenin can alıcı noktası Allah'tır, Allah aşkı'dır, ama gelin görün ki bu aşk bile bozulup dünya aşkına dönüşebilir. Hatırlarsanız, Mü'min'in aşkı bir noktada değişmişti. Heather de, işte tam bu noktada onu denedi. Demek bize düşen, hiçbirşeyin Allah'ın muhabbetinin yerini alamayacağı bir noktaya doğru gitmek. Tohum, işte bu noktada kabuğunu kırıp büyümeye durmalı. Şehid kanlarının önemi nedir sizce? Bu ağır yükü omuzlarından atma çaresi olmadığı halde, nefislerinin önü sıra tükenerek ölüme giden Müslümanlar ne bedbahttır.

Ancak ayaklar altında çiğnenen saptan bir şeyler çıkar. Bu taştan kıvılcım çıkacaktır elbette. Müslümanlar olarak taşın kıvılcımlanacağma, ölü kemiklerin diriltileceğine iman etme vazifemiz var. Evinizin kapısını ardına kadar açık tutun; korku dipte, en derinlerde gömülüdür. Biliniz ki Şeyhiniz 1983'te yanmaktadır! Çekilen bütün acılara, dökülen bütün gözyaşlarına, terlere, katlanılan bütün açlıklara ve bütün ızdıraplara Rabbim bereketler yağdırsın. Unutmayın ki rahmet haram işleyenlerin de hakkıdır; ve günahkârların kalblerindeki ümidi söndürmek hakkımız değil. Yeter ki, kalplerimizde O'nun muhabbetinden başka bir muhabbete yer vermeyelim. Hesabımızı Heather'e değil, Allah'a vereceğiz. Ben, her birinizin bir Tevhid dellâlı olacağım umuyorum."

Ocak ayının ortalarında Şeyhle telefonda konuştum. Cesaret verici bir görüşme olmamıştı. Rahatsız edici bir ses tonuyla, bazı müridlerin de adını vererek, "giderek daha çok ümitsizlik belirtileri sergiliyorsunuz," dedi. "Aşk,

haram karşısında boğulup gidiyor ve çoğu, hâlâ, hikâyenin akibeti konusundaki kötümser fikirlerine sıkı sıkıya sarılıyor."

Hatırladığım kadarıyla, taşın kıvılcımlanmasını hatırlatarak bitirdi sözünü, "Omid, yalnızca inananlara mahsus bir şeyİyi ama biz inananlardan mıyız?"

Şeyhle bu görüşmem, beni neredeyse şokun eşiğine getirmişti Onunla görüşmelerim, her zaman derin düşüncelere dalmama yol açmış ve bana söyledikleriyle kendi yerimi keşfetmeye çalışmışımdır. "Herhalde," diye düşündüm, "beni aramakta bir amacı olmalıydı." Heather ve Mü'min'in hikâyesinin irdelendiği toplantının üzerinden olsa olsa iki hafta geçmişti. Aslında kimsenin dersin özüne talip olmadığını bizzat Şeyhin kendisi söylemişti. Bir sonraki muhabbette Şeyh her şeyi açıkça ortaya koydu. O toplantıda bulunamamıştım, ama hazır bulunan müridlerden biri duyduklarının bir bölümünü bana nakletti. Zaten Şeyh de, bu noktaları, daha sonra tekrarlayınca, hepsini bir de ilk ağızdan duymuş oldum:

"Büyümek ve Hakikat'e geçmek vaktidir artık. Kendi içimizde böyle bir kabiliyetin saklı olduğunu farketmek zamanı geldi. Helâlharam kaygısının ötesine geçip, tek derdimizi Ehad ve Samed olan Rabbimizin marziyyatı dairesinde yaşamaya indirmenin sırasıdır. Mü'min ve Heather'in amacı, aslında nazarımızı genişletmektir. Hikâye bizim için bitti, ama onlar için bitmedi. Meseleler artık zuhurattan çıktı ve başka bir seviyeye girdi. Artık ayrılık vaktidir; hem onlar için, hem bizim için."

Aynı sohbette Şeyh, kılıç yapma zanâatinden de söz etti.

"Maden cevheri yatağından çıkarıldıktan sonra, ateşte eritilir. Ham maden böylece özüne kadar saflaştırılır. Bu işlemle, külçe halinde, sertten yumuşağa doğru çeşitli türlerde çelik ortaya çıkarılır. Külçeler daha sonra parçalara ayrılır, belli amaçlara göre seçilir ve çubuklar halinde eritilirler. Metal tâ başından çok fazla katışık madde içeriyorsa, onun çeliğinden kılıç olmaz. Metalin kalitesini büyük ölçüde ateş belirler; çünkü ancak ateşe dayanan metale şekil verilebilir. Çeliğin kılıca dönüşmesi böylece safha safha gerçekleşir. Önce maden cevheri bulunur, fırında eritilir, saflaştırılan metal daha sonra demirciye gider, o da bu metale levha ya da çubuk gibi şekiller verir, derken bunlar usta zanaatkarlara ya da kılıç üstadlarma ulaşır, onlar da metali bir keskin kılıç ağzına çevirirler, çeliğe su verir, kabza takar, denerler ve sonunda çarpışmaya hazır bir kılıç haline getirirler."

Şeyh, kılıca dair muhabbetlerinde çeliğe su verme işleminin tekrar tekrar üstüne basıyordu. Çok kere, ağzından şu mealde sözler döküldüğünü hatırlıyorum:"Usta zanaatkar kılıcı ateşe tutar ve kıpkızıl oluncaya kadar ısıtır. Çekiç darbeleriyle biçim verir, sonra suya daldırıp soğutur; fakat soğutmakta acele ederse, kılıç kırılabilir."

Bu muhabbetteki bir şey beni derinden bir yerden sardı. Elimde bazı ipuçları vardı gerçi, ama bunları gerek Mü'min ve Heather'e, gerekse kendime nasıl uygulayacağımı bilmiyordum. Kılıç ve Şeyhin söyledikleri, bir türlü aklımdan çıkmıyordu. Sonunda, bir mânâ çıkarma umuduyla, çeliğe su verme işlemini biraz daha incelemeye karar verdim. Okudukça, kılıç ustası ile Şeyh

arasındaki ve kılıçlar ile müridler arasındaki benzerliğin de arttığını gördüm.

Bu işin (kılıç ustasının işinin) en püf noktası, çeliğe su vermektir. Sıcak demirin, suya sokularak tavlanabildiği eskiden beri bilinen bir şeydir. Demiri tam tavında dövmek, kılıcın ağzına dayanıklılık ve esneklik kazandırır, fakat demire tav vermek ustalık ister. Kılıç ağzı eğer fazla sertse çentilir, fazla yumuşaksa kolaylıkla kertilir. Ancak uygun biçimde su verilmiş bir kılıç ağzının, ateşe tutmaya elverişli bir damar kazanacağı biliniyordu. Uygun sertliği elde etmek, büyük beceri ve tecrübe gerektiren bir işti. Öyle ki çeliğe su verme, bir ailede nesilden nesile aktarılan bir sır oluverdi. Ateşte belli bir rengi aldıktan sonra, akkor hale gelmiş çelik defalarca suya ya da yağa sokulur ve sertliği kesici ağzına bir taşla vurularak ve ağzıyla demir bir levhada bir delik açmaya çalışılarak kontrol edilirdi. İyi sertleştirilmiş bir kılıç ağzı, rakibin kılıcının ağzını ikiye ayırabilirdi (Bir savaş kılıcının bir insanın başım tek darbede gövdesinden ayırabilmesi gerektiği için, kılıçlar cesetlerde ya da idam mahkûmu suçlularda denenirdi). Bu hayli zor iş ve çeliğe su vermenin sırrı kılıcı çok değerli bir şey yapıyordu ve bir düellonun sonucu büyük ölçüde, zırhm ve kılıcın kalitesine bağlıydı.

('Kılıç ve Maske'julius PalffyAlpar)

Bu küçük araştırmadan sonra, Şeyhin çeliğe su vermenin üzerinde ısrar edişini daha iyi anladım. Kardeş müridler ve ben, besbelli demir cevheri ve erime safhalarından geçip Şeyhin, yani Kılıç Usta'mızm eline gelmiştik. Şimdi ateşe atılıyorduk, tabir caizse, hamlığımız deneniyordu ve madenimizin kalitesi belirleniyordu.

Mü'min ve Heather'in hikâyesinin irdelenmesi de birçok yönden su vermeye benziyordu, çünkü kalplerimiz Mü'min'inkiyle birlikte ateşe atılmıştı. Kılıç ustasının elinde dövülmüştük, ama henüz silâh olacak dereceye gelmemiştik. Çarpışmaya da hazır olmadığımız için, bir soğutma dönemi geçiriyorduk.O sene kış, bahar ve yazın büyük bölümü, Mü'min ya da Heather'den söz açılmadan geçti. Ancak, sonbahar sonlarına doğru, zahir düzeyinden çıkmış da olsa, hikâyenin devam ettiği haberini aldık.

ÜÇÜNCÜ PERDE: Sahne 2

Mü'min'den aylarca ayrı kaldıktan sonra Heather, popüler kitapların satıldığı bir dükkanda görülür. Hayattadır ve iyidir, bir adamın koluna girmiş ve bir külahı çevreleyen sarık gibi sarmaş dolaştır adamla. Onun orada olacağını bilen Şeyh, dükkana durumu gözleyip kendisine bildirmeleri için iki mürid göndermiştir. Heather'i gören müridler, artık kendini toparladığı ve her zamanki gibi güçlü olduğu kanaatine varırlar. Diğer taraftan, aklını başına toplamaya ve kederini yenmeye çabalayan Mü'min, onun nerede bulunduğundan habersizdir. (Sahne sona erer. Üçüncü Perdenin Sonu.)

Sonbaharın başlarında, yangından bir ay kadar önce bir başka hazre daha düzenlenmişti. Müridler halkasında büyük bir endişe vardı, çünkü Şeyh hangâhlarımızdan birinin kapatılma ihtimalinden söz etmişti. Çoğumuz bu muhtemel gelişmeyi, Heather ve Mü'min'in öğretisi ile bizim genelde dünyevî özlemlerimize ve meftuniyetlerimize takılıp kalmamıza bağladık. Bu özel toplantıda anlatılan bir hikâye, bence, Şeyhin konuştuğu birçok şey arasından öne çıkmıştı. Şöyle bir hikâye anlatılmıştı:

Biat almak niyetiyle bir Şeyhe gidip gelen bir adam varmış. On yıl beklediği halde bir türlü biat alamayan adam Şeyhe bir kere daha başvurur ve biat ricasında bulunur. Şeyh ona, daha önce de söylediği gibi, henüz biata hazır olmadığını söyler. Ama adam ısrar eder, yine de başlamak istediğini söyler. Sonunda Şeyh razı gelir ve der ki: "Pekâlâ, başlayabilirsin, ama biati hak etmek için şunları yapman gerekiyor: Karından boşan ve arazilerini ve mallarını sat. Bu parayla değerli bir taş al ve taşı bana getir." Adam söylenenleri yapar ve elinde yumurta büyüklüğünde bir elmasla Şeyhe gelir. Şeyh elması alır, toz haline gelene kadar bir çekiçle ezer, sonra da rüzgâra savurur.

Daha sonra Şeyh adamı o gece yapılacak bir zikir için Büyük Camiye götürür. Geceyarısma doğru, camiyi polisler basar. O sıralarda camilerde zikre izin verilmediği için, polis herkesi toplamaya kalkışınca insanlar oraya buraya dağılmaya başlar. Kendisi de kaçmak üzere kalkan İŞeyh, adamdan kendisini takip etmesini ister ve caminin çevresinde koşmaya başlar. Adam Şeyhin ardından koşar, polis de ikisinin ardından. Caminin çevresinde üçüncü turlarında, Şeyh koşarak minareye tırmanır. Müridle polisler de onu izler. Şeyh minarenin en tepesindeki şerefeye gelince aşağıya atlar. Mürid, bir saniyelik bir tereddüt gösterince, polisin eline düşer.

Adam, poliste uzun uzun sorguya çekildikten sonra, mahkeme edilmek için nihayet Kadı'nın huzuruna çıkarıldığında, Kadı'mn Camide zikrin başım çeken Şeyh olduğunu görür. Kadı da onu tanır ve serbest bırakır. Adam mahkeme salonunu terk etmeden, Şeyh adamın getirdiği elması hiç el değmemiş halde kendisine iade

eder. "İşte elmasın" der Şeyh. "Al. Karma dön, arazini yeniden satın al, seni gene serbest bırakıyorum."

Şeyhin bu hikâyeyi amaçsızca anlattığını sanmıyordum. Benim için ne anlama gelebileceğini anlamaya çalıştım. Bu yolda yılların sayısının aslında pek önemli olmadığını bildiğim halde, hikâyedeki derviş gibi, ben de neredeyse on yıldır Şeyhle birlikteydim. Önemli olan, onca yıl geçtiği halde benim henüz yine de hazır olamamam ve tıpkı caminin çevresinde koşan derviş gibi bu dünyanın etrafında turlayıp durmamdı. Belki benim Şeyhim de çok geçmeden minarenin tepesine çıkıp yok "olacaktı. Ya o zaman ne yapacaktım?

Bir sonraki yıl, Şeyhle çok az kişisel temasım oldu, ama bir cemaat olarak hayli düzenli aralıklarla bizimle birlikte oluyordu. Toplantıları yönetiyor ve birkaç Tekkede muhabbetler yapıyordu ve ben de mümkün mertebe katılıyordum. Yangından sonra, Mü'min ve Heather'in hikâyesinden söz açılmayan tam bir yıl geçti. Matem günlerinde, Şeyh Tekkede bizimle birlikteydi. Ne ilginç ki, Heather ve Mü'min bahsini bu defa yeniden açtı. Mü'min ve Heather, daha önce de Matem günlerinde ortaya çıkmıştı. Onların hikâyesi ile İmam Hüseyin'in (ra) hikâyesi arasındaki ilişki de, işin bir başka sırrıydı. Konuyu tefekkür ederek, kafamda evirip çevirirken, bir yıl önce, tam da Matem'in sonlarında Şeyhle telefonda yaptığım bir görüşmeyi hatırladım. Birinci Perdenin son sahnesi sona ermek üzereydi ve ben de Heather ile Mü'min'in dramına kendimi iyice kaptırmıştım. O yıl Matem günlerinde ilk kez Kerbelâ'nm dehşetine ve İmam Hüseyin'in (ra) imtihanına bir nebze vâkıf olmuş gibiydim. Kalbim

üzüntüyle dolmuştu ve samimiyetle ağlamıştım:"Bu Matemden" dedim Şeyhe, "bir şey kazandım."

"Neymiş o?" diye sordu.

"İmam Hüseyin için gözyaşları," dedim.

"Mü'min için akıttığın yaşlar," dedi Şeyh, "İmam Hüseyin için akıttığın yaşlardan fazla olmalı." Bunları söyledikten sonra, selâm verip vedalaştı ve beni kendi başıma düşünmeye bıraktı.

DÖRDÜNCÜ PERDE: Sahne 1

Birkaç aylık suskunluk ve ayrılıktan sonra, Heather yol kenarındaki bir kafede Mü'min'i görür. Kadın koşar ve Mü'min'i kucaklamaya çalışır. Bu jest üzerine Mü'min ürperti ve suskun bir dehşetle sararır. Kararlı bir silkinişle kadının kollarından sıyrılır, çok az ama kesin bir kaç söz dökülür ağzından: "Rica ederim, beni yalnız bırak." Şaşkınlığını gizlemeye çalışan Heather, nutku tutulmuş halde bir dakika bekledikten sonra, kendini toparlayıp gider. Daha sonra Şeyh ile yalnız kaldığında Mü'min ona, on yıl önce İsviçre'deki bir flörtleri sırasında bir kızın ona şunları dediğini söyler: "Kalbini paramparça edecek biriyle karşılaşacaksın." (Birinci Sahnenin Sonu)

"Heather ileMü'min'in hikâyesi," diye devam etti Şeyh daha sonra, "yüzyılın en büyük hikâyesidir. Leylâ ve Mecnun'dan da, Romeo ve Juliet'ten de büyük bir hikâyedir ve şimdi yazılmaktadır." Kılıç dersi döneminde, Şeyhin hikâyeye dair son söyledikleri bunlar oldu. Bir ay sonra bir başka hazre daha düzenlendi. Derin derslerin anlatıldığı, muhabbet dolu bir gündü. Şeyh, muhabbetin başında, "Bugün size bazı ağır kelimeler verilecek," dedi. Ve gerçekten de bize, anlamları son derece ağır kelimeler verdi. Şeyh, o gün bir çok meseleden bahis açıp,

Kur'ân'm mu'cizeliğinden ve islâm'ın ontolojik delillerinden, arz ve semâvat burçlarındaki kürelerden ve manevî terakki makamlarından konuştu. Ancak, benim için bunlar arasında en öne çıkan mesele, makamlar meselesiydi; zira Heather ile Mü'min hikâyesinin iki yıl önce başlamasından bu yana, belki de Tarikat'e girmemden beri yaşadığım çeşitli mücadelelerimle irtibatlı görünüyordu. İşte bu konuşma daha sonra kılıç dersini iyice anlamamı sağlayacaktı:

"Ruhül Kudüs'ün içinize akacağı bir an gelecek. İşte o vakit, siz de gidip diğerlerine hakikatin şahidliğini yapacaksınız. Ama önce makamlar arasında seyri sülük etmeniz gerek. İlk makam, makamü'nnejs'tir. Burası, enâniyetin, heveslerin, ihtirasların, sonuç alma arzusunun hükmettiği makamdır. Tatmin edilmeyen arzular sarmıştır insanıpara, araba ve umutların gerçekleşmesi peşinde koşulur."

"İkinci makam ise, makamü'l—halb' dir. İnsan buraya geldiğinde daha önceleri kendisine tatmin veren şeyler artık tatmin etmez olur; işte burada kapı açılmaya başlar."

"Üçüncü makam, makamü'r—ruh' tur.Dikkatli olunması gereken bir makamdır. Makamlar birbirinden kesin sınırlarla ayrılmış değildir ve bazen üst üste binebilirler. İnsan bu makamda kibirden ve gururdan kaçınmalıdır."

"Hakikat makamı, makamü'r—ruh' un ardından gelir." Şeyh konuşmasını sürdürerek, makamü's—sır' dan ve buıfün ötesindeki makamlardan söz etti. Ama, tıpkı büyük Şeyh ve şair Hafızı Şirazî gibi, bana da, burada şunu söylemek düşüyordu: "Muhyiddin'e artık sırdan söz etmemek gerektir, onun yerine esrar sahiplerini hatırlasa

yeter. Esrar sahipleri ise, enbiya (as), asfiya ve evliyalardır; Allah'ın lütfuyla onlara ancak Şeyhin kapısından geçilerek erişilir." Aynı muhabbette, Şeyh gayet net biçimde Marifetullah'ı anlattı ve kişinin bir makamdan bir makama nasıl seyahat edeceğinden bahsetti. Yıllardır dersinde bulunmuş herkesin tahmin edebileceği gibi, nefs makamı üzerinde odaklaştırdı konuşması,nı:

"Hallacı Mansur, Allah'a şöyle dua ederdi: 'Aramızda bir tek perde 'var Ya Rabbî. O da, benim. N'olur, benden 'ben'imi al.' Makamün nefs'in dertleri şunlardır: ümitsizlik, mutsuzluklar, evlad ü iyal derdi ve tabiî ben, ben, benbunu da isterim, şunu da isterim. Diğer makamların hiçbirinde, 'ben' yoktur. Makamün nefs'teki insanlar, mutsuzluğa mahkûmdur, içtikçe, daha da içmek isterler. Dindirilmez bir susuzluk gibidir bu, seraba su içmek için eğilen kişinin ağzının kumla doluvermesi gibi bir şey. Dünyanın hepsini içerler, fakat gene de onca bitip tükenmezliğine rağmen, bu dünya nihayet Kıyamet günü bir terliğin içine sığıverir.

"İnsanların yüzde doksan beşi, nefs (arzu ve ihtiras) makammdadır, buna Müslümanlar da dahildir. Namaz da, zekât da onları tatmin etmeye yetmez. Tatmin olmak isteyen kişi niyetini halis tutmalı ve kendisiyle samimi olmak için elinden geleni yapmalıdır. Peki, bu makam nasıl aşılabilir? Bunun iki şartı vardır; birine açık şartlar, ötekine kapalı şartlar denir. Bu şartlar, hiçbir kâr niyeti gütmeksizin, sadece Allah'ın muhabbetini ümid ederek, yerine getirilmelidir.""Artık gecikmeyin. İşe bu gece başlayın! Arzuladıklarınızı, sahip olmak istediklerinizi unutun! Onlara sahip olmanız gerektiğini söyleyen kim ki? Arzuladığınız şey, belki de içinde sizin mahvınızın

tohumunu taşıyordur. Benim saadetim, Peygamberimin (a.s.m) sünneti seniyyesi içinde kaybolmakta ve Rabbimin Esmasına şahidlik etmekte saklıdır. Wall Street'in milyonları, Teheccüd namazında yaşadığım saadetin bir anını bana getiremez. Mutluluğa nasıl yol bulunur, biliyor musunuz? Çölün cehenneminde bir serin su bulmak gibi, çok güzel yolları vardır mutluluğun. Bilin ki Sırat'ta durmak, yani teslimiyet makamına erişmek, bizim için tek üstünlük ânıdır. Enâniyetin pençesinden kurtulmak, kalbe giden yolun başıdır.

"İlk kapalı şart, dünyadan bağımsız olmaktır. Allah adına dünyadan vazgeçtiğinizi ilan etmeniz gereken bu şarta tecnâ denir. Bilin ki fısıldadığınız her şey semâlardan duyulur. Her defasında kendinize, 'Bu benim için hayırlı mı, değil mi?' diye sorun. Herşeyde Allah'ı vekil edinin. Hiçbirşeyi sahiplenmeyin. Unutmayın ki, Peygamber Aleyhissalâtü vesselam Mekke'ye tekrar döndüğünde, bütün şehrin serveti elinin altında olduğu halde elini bile sürmemiş ve sirke, su ve kuru ekmekle iktifa etmişti. Mübarek elini sadece putlara sürdü; onları yıktı, Allah'ın evinden attı."

"ikincisi ise, hiçbirşey sizi sahiplenmemeli. Bu da, tefrid' dir. Ama dikkatli olun, çünkü basarsanız da, başarısızlığa uğraşanız da, helâket daima kapmızdadır. Kendini Tevhid'e kapattığı için düşüşünü hazırlayan İblis gibi olmayın. Esrarı gördü ama, kendini aşıp Allah'a teslim olamadığı için ene'sinin sırrına nüfuz edemedi. Açık şartlar, tehlikeden uzak kalmanıza yardımcı olur. Biz kendi ene'miz üzerinde yoğunlaşmalıyız, kendi enfüsümüzün esrarına nüfuz etmeye çalışmalıyız. Ama bu keşif sırasında da Tevhid'den ayrılmamak gerekir, çünkü

Tevhid, vecd haline giden sıçrayışın köprüsüdür. Şartlarınızın Allah'ın istediği şartlarla bir olmasına çalışın. Eğer ruhunuzu Allah'a adamışsanız, başka hiç kimsenin ya da şeyin sizi sahiplenmesine izin vermiyorsanız, nefsi fethetmiş ve hiçbirşeye sahip olmaksızın tecrid haline ermişseniz, makamül kalb' e ve ötesine gidersiniz. Sa'yinizi Zatı Kibriya'ya hasredin, karşılığında hiçbir ücret istemeyin, ödül beklemeyin."

Bu toplantının muhabbetinin ardından, esrarlar ile tavsiyeleri günlerce aklımda yoğurarak, onları hakikatte oldukları haliyle görmeye çalıştım. Bazıları yakındı, bazılarını hemen oracıkta anlamak mümkün gibiydi,ama eşya üzerindeki sisler bir türlü dağılmıyor ve kitabımın son bölümü de bir sonuca varmıyordu. Şeyh defalarca kitabı bitirmeye teşvik etmişti. Ama, nedense, bir türlü bıtiremiyordum. İki ay süren bir şuursuzluk halinden sonra, bir şeyler açılmaya başladı. Bir tatil aralığında, anne ve babama yaptığım kısa bir ziyaretten dönerken, bir araba kazası geçirdim. Direksiyonda uyuya kalıp, bir elektrik direğine çarptım. Araba tam anlamıyla hurdaya döndü ama, bende en ufak bir çizik bile olmadı. Kazanın üzerinden çok geçmeden, bir derviş Şeyhten, kendi izni olmaksızın seyahat ettiğimi bildiren bir mesaj getirdi. Bu defa, Şeyhi yolculuklarımdan haberdar etme ahdimi ihlâl etmiştim. Yola çıkmadan az önce Şeyh Tekkede bulunuyordu, ama kendisiyle görüşmemiştim. Daha sonra benimle birlikte gelmek isteyen bir başka müridle konuştuğumda, bana Şeyhin ona, o zaman için "uygun bir vakit değil," dediğini söylemişti. Bunun üzerine, tek başıma yolculuk yapmaya karar vermiştim. Daha sonra, dervişin mesajı getirmesinin ardından, Şeyhle görüştüm.

"Gözüne ne göründü?" diye sordu.

"Öteki müride söylediğinizde bir işaret vardı ama," dedim, "ben dikkat etmemişim."

"Allah'a şükür hayattasın," dedi. "Ama bu araba kazası ilginç. Neredeyse Tekke arazisindeydin. Bunu kitabının tamamlayıcı bir unsuru olarak düşünmeni isterdim."

İçice uzayıp giden bir esrarlar ve sorular dizisine, Şeyh bir tanesini daha eklemişti: Kılıçların, Mü'min ve Heather'in, İmam Hüseyin'in (r.a.), Tevhide şahitliğin, nefs makamından kaçmanın ve şimdi de kazanın ve arabamı kaybetmemin derinliklerine ulaşmaya çalışıyordum. Hepsi birlikte, gerçekten de, karmaşık bir olaylar dizisi gibi görünüyordu. Araştırdım ve düşündüm, bulmacanın küçük küçük parçaları biraraya geliyordu ama, henüz ufukta tam bir netlik yoktu.

Meşgul olduğumuz ders, iki yılı aşkın bir süre önce, Şeyh kılıç istediğinde başlamıştı. Bu kılıçlar, bütün dersin grafiksel bir temsiliydi. Kılıç, bütün öğreneceklerimizin sembolü ve cisimleşmiş haliydi. Şeyh elimize tâ başında iki şey vermişti. Biri bir şiir, diğeri zaman. Sohbetsiz geçen onca aylar, neden kılıç armağan etmemiz istendiği üzerinde düşünmek için verilmişti bize. Kılıca su vermemiz için tanınan süreydi ve bu işin sırrını çözmüş olsaydık, belki hem Mü'min ve Heather'in mücadelesini, hem kendi bağlılıklarımızı anlamış olacaktık. Şiir, işaretlerle doluydu ama ne kadar çok şey anlattığını anlamam için yıllar geçmesi gerekiyormuş:

Sana aşkımı veriyorum, çelik hançerim .

Tam ve eksiksiz aşkımı döküyorum sana, , keskin, soğuk dostum.

Şiir, bütün aşkını verip, karşılığında armağan olarak hançer alan biriyle açılıyordu. Âşık, aşkından hiçbirşey esirgemiyor, kendine bir şey saklamıyordu, çünkü o hançerin amacını ve nasıl yapıldığını çok iyi biliyordu. Ayrıca, hançerin ustasını ve hançerin kalitesinin belgelenmesi için ustanın adının hançerin ağzına kazındığını da biliyor olmalıydı.

Demircinin elinden çıktın ve Çerkez harp için biçimlendirdi seni.

Ancak, demirci ile Çerkez'in de gerisinde, birisi daha vardı; armağanı sunan aşk ve incelik sahibi bir sevgili. Armağanı alan, kelimelerle ifade edilemeyecek kadar değerli bir armağan verildiğini bildiği için, sadece gözyaşıyla karşılık verebiliyordu. Bir savaşçıya ait olması muhtemel bir kalpten derin bir şefkat çıkageliyordu.

Ve ayrılık anında, s seni bir el verdi bana, el ki, bir leylak gibi narin ve ilk kez kan düşmedi üstüne. Bu dejaki bir gözyaşıydı kederimin mücevheri.

Savaşçı armağanın kendisine hiç karşılıksız, bir gizli saik ya da bir küçük kârın bulaşmadığı saf bir aşkla verildiğini biliyordu. Ama gene de gözyaşı döküyordu. Niye? Savaşçı, kendi gözyaşının, ona bunca aşkla verilmiş bu armağanın ağzına düşüşünü seyrederken, ikileminin de farkına varmıştı. Üzülüyordu; çünkü gerekirse bu hançerle öldüreceğini ve ağzına gene kan düşebileceğini biliyordu. Bu gerçeğin farkına varan savaşçı, şefkatine had koymaya çalışıyor ve hançeri kendi hayat tarzının sembolü haline getirerek, bir taraftan da sıratı müstakimden ayrılmama ve kendini hançerin ağzı kadar keskin tutma ahdini fısıldıyordu:

Bir aşk nişanesi oldun sen, saf ve temiz, faydasız bir armağan değil. Ve ben senin gibi kalacağım, öylesine keskin benim çelikten dostum.

Şiirin okunmasına yakın bir vakitte, Şeyh Mü'min ile Heather'i ortaya atmıştı. Bu hikâyede de, birçok imâ, birçok mertebe ve birçok ders saklıydı. Başlangıçta, Şeyh dikkatimizi hikâyenin aşikar yanları üzerine çekmişti. Bir başkasının yaşantısını, vekâleten de olsa, keşfetmeyi denemeye zorlamıştı bizi. Mü'min ve Heather vasıtasıyla, bize insan ilişkilerinin güzel ve hüzünlü yanlarını görme fırsatı tanınmıştı. Bu ilişkide güzellikler ve keyifler olduğu açıktı, çünkü Mü'min, çektiği onca acıya rağmen, ve işler tersine dönmeden önce, biriki güzel yıl yaşamıştı. Aslında bunun ne kadar sürdüğü de önemli değildi, çünkü insanların bir ya da iki yıl için lezzetle yaşamaları mümkündü. İnsanların ömür boyu lezzet içinde olmaları bile mümkündü belki, ama Şeyhin bize söylemeye çalıştığı, böylesi bir lezzetin asla kesintisiz ve kusursuz olamayacağı idi, çünkü kemâl, kusursuzluk, eksiksizlik ancak Cemili Zülkemâl olan Allah'a mahsustur. İnsan ilişkileri noksanlıklarla alûdedir:

İnsanın kendi küçük dairesi içindeki her şeyin sınırlı olduğu açık değil mi?. İyi bilin ki hiçbir şey, hatta aşk bile, kendi çabamızın ürünü değildir. Veren yalnız Allah'ın rahmet elidir.

Bu tatmin arzusu, mutluluk arayışı, en güzel örneğini, insan ilişkilerinde, dostluk, aşk ve kalp huzuru arayışında buluyordu. Ama bu arzu, çoğu kez kendi sınırlarını yıkıyor; bencillik, açgözlülük, başkalarını incitmenin kapısına dayanıyordu. Öyle ki, onca umudun içice

kaynaşıp durduğu bir arenaydı insan aşkı. Enfüsî sırlar da büyük ölçüde orada gün yüzüne çıkıyordu:

Tekkeler, bize gerçek mânâda nasıl seveceğimizin ve arzularımızın pençesinden nasıl sıyrılacağımızın öğretildiği yerlerdir. Aşkın içimizde yer edip büyümesine mani olan şey, sadece bencilliğimizdir. Hep kendimizi görmek ve sadece kendi ihtiyaçlarımızı düşünmektir. Menfaatperestlik budur işte. Her fırsatı sonuna kadar kullanma arzusudur. Aşk, aşkkarşımızdakinden hiçbir şey beklemeden sadece vererek ve ondan bir şeyi kabullenmesini beklemeden sadece kabul ederek, birbirimizi aşkın tam anlamıyla nasıl sevebiliriz?

Bu, öğrenmesi son derecede zor bir dersti, çünkü gerçekten sevmiş olan herkes, ayrılığın ve hüsranın pençesinde yaşanan acıyı da iyi bilir. Heather, bu aşk hikâyesine başka bir boyut daha katmıştı, insan arzularının süfli yanlarını Heather hatırlattı bize. Kendini ıslah etmede ve Mü'min'e açılabilmek için bağlılıklarından kopmada ne kadar da çaresiz kalmıştı. Şeyh bu çaresizliği göstermek istemişti bize:

Vazgeçmek ve kendini nefsin cazibesinden çekip kurtarmak. İşte herbirimizin içinde böyle köpürüp duran arzu kuyuları vardır. En büyük dâvamız da budur.

Acılı bir eriyişti yaşadığımız. Biz fırının içindeydik. Ve dört bir yandan üzerimize acılar akın ediyordu. Hayatımızda zaten yeterince acı çekiyorduk. Bir de Mü'min'in acısını paylaşmak istemiyorduk. Pekâlâ, güzel bir aşk hikâyesi olabilecekken, hızla bir kalp sızısına dönüşüyordu hikâyemiz. Keşke Healher geri dönseydi. Ama Allah'a giden yolda acıdan kaçımlamazdı. Nitekim Şeyhü'lEkber de, "seyyahın kâmil bir rahatlığa, emniyete

ya da huzura kavuşması olmaz," diye hatırlatıyor du ki, Şeyhimiz bundan "sonu gelmez bir yolculuğa talip olmak," diye söz etmişti. Sonunda hikâyenin bir üst düzeye taşınmasının sebebi, bizim kendi kişisel rahatsızlıklarımız, arzularımız ve bağlılıklarımızla yüz yüze gelmekte direnişimizdi. Bu noktada kendimizle yüzyüze gelmeye yanaşmadan bir kapının açılması mümkün değildi. "Kalp," der Şeyhül Ekber "Rabbinden başka mabud tanımaz. Çünkü siz, üzerinizde hükmeden O Malik'in memlûkusunuz."

Bir öğle sonrası, ikindi namazım bitirdikten hemen sonra, her şey açıklık kazandı. Şeyh,bize, başından sonuna, Tevekkül kapısına erişmemiz için gerekli terbiye ve hâl dersini anlattı. Tarikat'te, terbiye demek, ahlâkça incelmek, imtihanlardan ve tahkirlerden geçmek ve başına buyrukluğu terketmek demektir. Şeyhin eksiksiz afiyet ve dünya aşkına dair umutlarımıza tekrar tekrar saldırması, bu ahlâkî incelmenin bir cüz'üydü. Böyle bir saldın, stratejik bir aşk eylemi idi. Makamlar üzerine yapılan sohbet ve makamün nefs' ten kurtulma irşadı bir büyük lütuftu. Elimize doğruca anahtarı veriyordu Şeyh. Zaten, Şeyh bize çok daha önceden aynı berraklıkta konuşmuştu.

Nefsin gırtlağını kesmekte kararlı olun. Unutmayın, Rabbi Hacer'i unutmadı. Onun başına gelen sizin de başınıza gelecek,. derken zemzem kuyusu çıkacak karşınıza.

Şeyhimi her zamankinden çok daha yakından duymaya başlamıştım. Sözleri, bu dela, kalbime iyice gömülüyor, günler ilerledikçe düşüncelerimi yalıyordu.

Bilin ki, Allah'la aranıza perde yaptığınız bir arzunuz varsa, ondan da olursunuz, Allah'tan da. . Bir taşın sertliğini anlamak ne kadar zamanımızı alır dersiniz?

Hayatın gayesi ve fenafillah'm mânâsı üzerinde düşünmeliyiz. Hallaç, hem insanî, hem ilahî aşkı, aşkı hakîkiyi tatmıştı . Ve işte Hayâl Kervanı yokluk menziline erişti. . Bu hüsranın sırrım hayâl edebiliyor muyuz?. . . Mü'min için döktüğünüz gözyaşı İmam Hüseyin (r.a.) için döktüklerinizden çok olmalı. . . .

Durmayın ah! . Kudret vaktimiz her daim yakınlaşıyor.

Benim başına buyrukluktan vazgeçme dersini anlamam, arabamı kaybetmemle mümkün olmuştu. Şeyh konu üzerinde düşünmemi istedikten sonra, gazetede benimkine benzer bir kaza haberi gördüm. Ancak arabanın şoförü, direğe çarptıktan sonra karnından yaralanmış ve çok geçmeden ölmüştü. Bense, sadece arabamı kaybetmiştim, ama hayatımı da kaybedebilirdim. Şeyh, Tekke arazisine bu kadar yakın bir yerde kaza yapmamın da ilginç olduğunu söylemişti, ilginçti gerçekten ve bunda bir hikmet olmalıydı. Demek ki, "Tekkeye yakın olma"mn yetmediği de oluyordu. Aslında, insan Tekke'yi içinde saklamalı, Tekke'nin kendisi olmalıydı. Bir anlık ayrılık, telafi edilmeyecek bir kayıp getirebilirdi. Bir müridin biraz dikkatsiz davranmasına ses çıkarılmayacak çokça vakit olurdu gerçi ama, hiçbir dikkatsizliği kaldıramayacak bir ân da gelip çatardı. Bu hâl, bütün bir uygarlığın çöküşüne yol açabildiği gibi, ihtiyatlı ve müteyakkız olmayan bir arayışçınm yıkılışını da getirebilirdi. Şeyhimin işaretlerine bigâne kalışım, başına buyrukluğum arabama bedel olmuştu. Fakat bu bedel, bir Savaşçıdan ders almak ve ebedî diyarda haddü hesaba

gelmez kayıplardan kurtulmak karşısında çok küçük kalıyordu.

Araba kazası, Mü'min ve Heather hikâyesini çözümlememe de yardımcı oldu. Şeyh bize Mü'min ve Heather aylarından birinde, hikâyenin sıradan bir Amerikan hikâyesine benzeyip benzemediğini sormuştu. Aslında, Şeyh, hikâyenin düzeyini bir yukarı çıkarınca cevabı kendiliğinden vermişti, çünkü bize dersin bir başka bir boyutunun daha olduğunu haber veriyordu. Hikâye sadece zahire bakılırsa çoktan sona er:,misti. Amerikan hikâyelerinin, özellikle de pembe dizilerin ise, sonu bir türlü gelmek bilmez. Bu, aslında, bize defalarca telkin edilen dünya hayatının ayırıcı özelliğiydi. O da, hiç bitmeyecekmiş gibi geliyordu. Heather ve Mü'min'in hikâyesi, bir düzeyde insan aşkının ve bu aşkta yaşanan sevinç ve kederlerin hikâyesi idi. Şüphesiz, sıradan bir aşk hikâyesi değildi, çünkü hikâyenin, insanî düzeyin ötesinde, hiçbir müridin hikâyenin mecazî yanı açılmadan, derinliğini kavrayamayacağı bir hüsranın sırlarına dokunan imâları vardı. Uhrevî anlama çekildiğinde, Heather insan aklının alamayacağı bir kayıpla flört etmektedir. İnsan kalbinin asla hissedemeyeceği boyutlardan gelen, hayâlin erişemediği genişlikte, derinlikte ve olağanüstü etkileyici, belki de dünyaya Halley kuyruklu yıldızından daha seyrek uğrayan bir aşktır bu. Bu kayıp, sadece bir Amerikan şehri için değil, bütün bir kültür, hatta belki bütün bir uygarlık için söz konusuydu.

Şeyh, bana Mü'min için akıttığım gözyaşlarının, İmam Hüseyin (r.a.) için akıttığım yaşlardan çok olması gerektiğini söylemişti. Bu nasihat de, potansiyel kaybın

boyutlarının bir başka göstergesiydi. İmam Hüseyin'in (r.a.) Kufe'de insanlara teklif ettiği, Allahü Azimüşşân'm ordusunun bir askeri ve sadece Allah'a teslim olma inancının şahidleri olma fırsatıydı, ve kaybedilmişti. Bu insanlar, minareden aşağı atlayan Şeyhin arkasındaki derviş gibi tereddüt içindeydiler. Tarihçilerin "Nedamet Getirenler" adı'verdikleri bu kişiler, korkaklıklarını telafi etmeye çabalamada çok geç kalmışlar, dâvetine kulak asmadıkları İmam Hüseyin'in (r.a.) mezarı başında ağlayarak Gafururrahîmden aflarını istemişlerdi. Allah'ın lûtfuyla, bu olaydan sonra da, geri kalan düşmanla cihad uğruna canlarını vermelerine izin verilmişti.

Bugünün arayışçısma verilen de aynı şeydi. Aynı parıltılı enfüsî ıiûr, aynı dipsiz bucaksız sükûnet, susuzluğu derinden dindiren aynı şarab, ötelerdeki Aşkın kaynağından gelen bereket dolu ve sınırsız aynı muhabbet, yüz binlerce resulle aynı şekilde el ele vermek, Kadiri Rahim'in hazinesinden gelen aynı tükenmez sehavet ve sınırsız rahmet. İmtihan hep aynı kalıyordu: insanın nefsini ve sahipliklerini kayıtsız şartsız Allah'a teslim etmesi. Ancak şimdilerde kaybetme tehlikesi her zamankinden daha büyüktür. Sen arayışçı kardeşim, eğer bu daveti anlamışsan, eğer kalbin senin gibi bir seyyahın çağrısını duyduysa, öyleyse şimdi ona kulak ver ve azizlerin nasihatine uyup acele et. Kudret vakti ışık hızıyla yakınlaşıyor ve bu fırsat bir daha kapını çalmayacak.Şeyh, kılıç yapma sanatından bahsederken şöyle demişti: "Büyümek ve hakikal'e geçme vaktidir artık; içimizde o kabiliyeti hissetme vakti." Ama hakikate yalnızca tevekkülle erişilir ve tevekküle de sadece ahlâkını incelterek, kendini başına buyruk bilmemekle, masivayı

terketmekle erişilir. Ancak bunlardan sonra, tevekkül gelir. "Ahlâkını edinmeden yola çıkan kişi," der Şeyhü'lEkber, "istisnalar hariç, asla adam olamaz."

"Tevekkül," der Şeyh Sühreverdi, "insanın işini, hiç muhtaç kalacağım korkusu olmaksızın Allah'a emanet ettiğini gösterir. Arayışçınm, her takdirin Rabbi Zülcelâlin elinde olduğuna iman ettiği yakîn derecesindeki imanın neticesidir. Arayışçınm Rabbine itimadını, sebeplerin varlığı ya da yokluğu, hayatın neşeli ya da hüzünlü günleri değiştirmez. Arayışçı, Müsebbibül Esbab'tan başka bir istinad tanımaz. Arayışçı, böylece mütevekkil olur, Tevhid hakikatiyle yaşamaya başlar. İnsan bu makama gelene kadar, sebepleri tesir sahibi olmaktan azletmesi, kendine verdiği makamı terke tmesi, kendisi bu çaba içinde fâni olması gerek tâ ki, huzur kapısının eşiğine varsın."

Kılıç dersi, Savaşçının ahlâkî incelişinin, ahlâkını kemâle erdirmesinin ve hevâ ve hevesleri terkedişinin dersiydi. Kılıçtaki cila, kendi başına buyruk olmayı terk ediş demektir ki, insana tevekkül yolunu açıyordu. Arayışçı Carlos'a hocası Don Juan, Yakui Kızılderili Büyücünün usulüyle, acemilik ile ustalık arasında bir yerde olan savaşçılığın hasletlerini sayarken, kendini kontrol, disiplin, heveslerden uzak durma ve zamanlamadan sözetmişti. Enerjimizi en çok tüketen meşguliyetimiz de, kendimize önem verişimizdir. Bu enerjinin gaybî olanı, yani bilinmeyeni tanımaya hasredilmesi lâzım geldiği için, kızılderüi savaşçının başta gelen kaygısı enerjisini özgürleştirmek ve yeniden kanalize etmektir. Bu kanalize etme işine, Kusursuzluk denir. Aynı şekilde, Şeriat ile Hakikat arasındaki Tarikat yolunda ise, enerjimizi en çok tüketen, nefsin hep kendine yatırım

yapmasıdır. Manevî arayışçı, tasavvuf savaşçısı için ise, kusursuzluk, arayışçınm, içinde olduğu ânın oğlu olabilmek için nefsten ve başına buyrukluktan kaçma disiplinini yakalamak demektir.

Arayışçı, Kılıç Ustasının elinde biçimlendirilen bir kılıçtır. Savaşçı, duvara asılı kılıçtan daha aşağı bir şey değildir. Derslerin başlarında, tahta kılıçlar kullanılır ve hatalar mazur görülebilir. Fakat, savaşçının hayatında öyle bir ân gelir ki, sadece o ân var olur, başka anlar yoktur,çünkü savaş ölümüne bir savaştır. Ya yenecek, ya da ölecektir. Oyunun son sahnesi, Dördüncü Perdenin sonu, şimdi benim hayatımda ve sizin hayatınızda yazılmaya devam ediyor. Gelin Rabbimizden hikâyeye kimsenin ummadığı bir son verecek seçimleri kalbimize ilka etmesini dileyelim ve biz bu dünyanın boğduğu kimselerden olmayalım inşâallah. Her şeyi sade ve yalın dile getiren ve çok sık söylenen bir derviş ilâhisindeki gerçeği yakalayalım:

Canan gereksen Vuslat dilersen Çal tatlı nefsen Seyfi Celâli.

EPİLOG / BAŞLANGIÇ müridliğe kabul edildikten kısa bir süre sonra, bir sonbahar akşamı geç saatlerde şehrin sokaklarında Şeyhle birlikte yürüyordum. Bir mezarlığın yanından geçiyorduk ki Şeyhin ağzından şu sözler döküldü:

"insanların taş üzerine kazıdıkları yüzyıllık yazılar Allah için su üstüne yazılmış yazı gibidir."

Bu sözleri ikinci kez duyana kadar, aradan bir kaç yıl geçecekti. Bir yıl, Ramazan'ı yeni uğurladığımız günlerden birinde gene tekrarladı ve bu sözün derinlerde saklı anlamları, yasemin kokulu bir meltemin bütün tatlılığıyla,

kalbimin üzerinden latif bir şekilde esip geçti. Allah'a, Kadiri Ezelî'ye dayanmayan, O'na bakmayan hiçbirşeyde huzur yoktur, güvence yoktur, beka yoktur. İnsanlar, kâinatın tılsımını çözmek için, hazinelerin kilidini açacak anahtarı bulmak için, hiç kaygısız ve endişesiz bir hayatın tatlı sükûnetine dokunmak, onu tatmak, yaşamak ve tam anlamıyla tanımak için yüzyıllar boyunca arayıp durdular. Aslında insanların hasret dolu kalplerinin peşine düştüğü şey, her daim, her talibin matlûbu olan şey olmuştur: belirsizlik, umutsuzluk ya da ayrılık tehdidi olmaksızın yaşanan lezzet hâli. Ne var ki insan çoğu kez kay bettiğini yanlış yerde aramış, aklının taşma dünyanın maddî şeylerinin

0 tılsımı çözeceği fikrini kazımıştır. Aslında Rabbine ait olan sıfatları ve isimleri o helak olucu şeylere vererek, tâ başında matlûbuna erişme fırsatını kaçırmıştır. Arayışçı kardeşim, bil ki hazineyi açan anahtar aşktan başka bir şey değildir. Ömer Hayyam, Şeyh'in sıkça tekrarladığı bir dörtlüğünde şöyle der:

Bir kapı vardı, anahtarını bulamadığım, Bir perde vardı arkasını göremediğim Derken biraz kelâm Ben ve Sen üzerine Sonra sanki ne Sen kaldın, ne de Ben.

"Peki insan aşka nasıl erişir?" diye soracaktır bu sefer arayışçı. Bu tarif olunmaz hâle girişin bir tek yolu vardır kardeşim: Tevekküle giden kapı; derin ve karanlık bir uçurumun kenarına açılır bu kapı. Gözünü kapayıp, elini Peygamber Aleyhissalâtü vesselamın eline, kalbini Kadir1 Mutlak'm kudret eline bırakmalı ve sonra da kendini uçuruma savurmalısm. Bu savurma, feragat dediğimiz, terk diyebildiğimiz şeydir işte. Başlama noktasıdır. Her şeyi zerrece şüphe etmeden, sorup suâl etmeden Asıl

Sahibi'ne verme yeridir burası. İyi bil ki, burada birazını vermek diye bir şey yoktur.

Rabbim yalnızca O'nu arayan, ama başka birşeyin peşine düşmeyenlerden rahmetini esirgemesin ve Âlemlerin Rabbine, Aşk'm Menbama, Arayışçılarm Dostu'na ve Kalpler Açıcısı'na hamdü senalar olsun.

. Entel Hadi Entel Hak Leysel Hadi illâ Hû.

ŞEYHİN DEYİŞLERİ

Hayattaki asıl maksadımızı bir bilseydik, ne kadar mütevazi olurduk. Senin fakirlik hırkan, seni kışm bütün kürk mantolarından daha sıcak tutar.

Ümitsiz kalmak için hiçbir sebep yoktur. ve asla olmadı. Televizyon Benî İsrail'in altm buzağısı gibidir.

Fosilleşmiş insanlarkalplerine aşkın sıcağı dokunmadan yaşayan fosiller, yürüyen cesedler. Kendisini kendine yeterli sananlar. Bu dünyada fisebilillah olmayan herşey faydasızdır

Allah'ın huzuruna kendi dağılmazlığmm kibri içinde çıkamazsın ve dünyaya da dağılmışlığmm perişanlığı içinde giremezsin.

İnsan kâinata karşı varlık iddiasında bulunur ve kâinat şöylece cevap verir, "Bu benim derdim değil."

Rabbi ile insan arasındaki tek elçi insanın amelidir. Kıyamet Günü'nde yanınızda avukat olmayacak.

Münafıkları, rahatları bozulduğu zaman tanıyabilirsiniz. Ya çok soğukturlar, ya çok sıcakklimaları yok gibidir. Rahatsızlık ruha rahatlık verir, ama bunun tersi geçerli değildir.

Bir şeye niyet ettikten sonra, niyetini diri tut.

Eğer seçilmişsen, ölümü kabul et, tâ ki ahirette de seçilesin. Seçilmişler, inananlardır.

Küçük bir yağmur damlası sabırla taşta yara açar ve en uzun yolculuklar da tek bir adımla başlar.

Kelimeler sınırlıdır, ama Allah'ın esmasına sınır olmaz.

Âdem Aleyhisselâm, dünyanın gerdanına bir mücevher olarak takılmıştır. Allah ancak aşkla tanınabilir.

Mürid olmaya giden yol, hiç bitmez sınamalarla doludur. Ne vakit yürümeli, ne vakit beklemeli, bilinmez. Nasıl dinlemeli, nasıl hizmet etmeli, bilinmez.

Hayat, çöl fırtınasında bir avuç kumdan ibarettir.

Bilim dini doğrular, aralarında bir zıddiyet yoktur.

Birisini boşamadan önce, iki kere düşün.

Aşksız hayat boştur.

Dünyada seni gerçekten dert edinen birilerini bulursan, onların yanında kal.

Allah'tan gafletle yapılan hareketler, milletlere bunalım getirir.

Biz yaşlandıkça, zaman da o kadar hızlanarak akar.

Yıldız Savaşları ve Uzay Yolu'ndan ders alın. Kaf Dağı'nın ardında biz'den farklı yaratıklar vardır.

Mü'minin kalbi, kâinattan geniştir.

Kötülüğün tohumu hiç kurumaz ve iyilikten daha çabuk filiz verir. Senden doğacak bütün hareketlerin adını şimdiden 'ihtiyat' diye koyuyorum. Bu dünya imtihanında ya geçersin, ya kalırsın. İkmâle kalmak yoktur. Hayatta karşılaştığımız güçlükleri, biz kendimiz önceden hazırlarız. Küçük imtihanların. Mahşer Günü'nde başını dik tutmayı öğrenesin diyedir. Bu hayat, ancak terk edilirse, sevimli olur.

Bu hayat, asıl hayata vâsıl olmanıza vesile olsun diye ve Allah'ın Esmasının güzelliklerini tanıyasmız diye, Allah'ın kendi muhabbetinden sunduğu bir armağandır.

Kalbe mühürlenen şey, ruha ela mühürlenmiş demektir.Hiç ızdırap çekmemiş olanlara ihtiyatla yaklaş; huzur, uzun süreli ızdıraptan sonra gelir.

Dünya puslu bir pencere gibidir. Mü'minin görevi ızdırabını çözümlemektir.

Yeryüzünde dokuz yüz milyon Müslüman var; oysa Müslüman, soyu tehlikedeki hayvanlar kadar ender bulunuyor.

Olan her şeye şükret.

Her an Allah'ın nazarından hiçbir şeyin gizlenemeyeceğini hatırla. Birbirimizden bile güçlükle gizleniriz değil mi?

Peygamber Aleyhissalâtü vesselam hakkında şüphesi olanlar, Allah'tan şüphe ediyor demektir.

Bu hayatın geçici kârlarından uzak dur.

Derdin hayır işlemek olmadıkça, kendini bu Tarikat'te bir mü'min sayamazsın.

Bazı kişiler namaz kılar ve sonra da kalkıp, tapınmaya başlarlar.

Kurulu rejime gelince: Eğer rejimden ayrı ve bağımsızsan, emniyettesin demektir, ama eğer bağımlıysan seni helak eder.

Kurulu düzen, kendine atfettiği vehmî üstünlükle ayakta durur, iğnenin ucuna doğru uçan şişkin bir balon gibidir.

Sufiler Allah'ın merhametinden daha fazla pay isteyen Müslümanlardır, ve Müslümanları da Allah'a tam teslimiyet içindeki kişiler diye biliriz.

Bu güzel hayatın anlamı nedir? Aynanın karşısına geçmek ve her defasında daha çok yüz kırışığı ve daha çok çürük diş görmek demektir.

Tutkularımız bizi nasıl da yanlış yollara sevkeder.

Eğer ormanda bir ağaç gözüne çarparsa, bil ki o ağaç kendisince kâinatın merkezidir.

Her istediğini yapabilirsin, ama istediğin kadar yapamazsın.

İslâm Adidas gibi, Allstate gibi insanın alnına yapıştırılan zamklı bir etiket değildir. Allaha tam ve eksiksiz teslimiyettir.

Bugünkü putlarımız, televizyon, banka hesapları ve buzdolabıdır.

Aya çıkmak, aydınlanmayı garanti etmez. Sıratta kalmak isterken, hiç çaresiz düşman kazanacaksın. Haram öyle caziptir ki, Allah'a duyduğun aşkı bile arttırır. İnsan insandır, Allah da Allah'dır, geriye ne kalır ki?

İnsan kendisini kâinatın merkezine koyup, her şeyi etrafında dönüyor sanır. Oysa, sen sadece şer işlemekte kâinatın merkezisin.

Dünya'ya gelince: Onu öldür, yoksa o seni öldürür.

Şeyhül Ekber'den naklen: Allah'ın Yoluna ayak koyan herkes menzile vâsıl olur. Sen Allah'ı unutmadıkça, Allah seni unutmaz.

Allah'ın Huzuru'na kabul edilenlerden olmak istiyorsan, tevazu içinde yaşamaya çalış.

Herkes kendi kıyametini içinde taşır. Hesap Günü'nûn çok uzakta olduğunu sanma.

Ah yıkanmayı bekleyen cesed, kudretin nerede şimdi, belagattı dilin nerede?

Allah'a giden Yol'da bâtıl itikada yer yoktur.

Eğer Tarikat'te samimi iseniz, Allah yoldan çıkmışlardan size zarar gelmeyeceğini vaadeder.

Yalnız başımıza vakit geçiririz, tâ ki nefsimiz kendimize görünür hale gelsin.

Tevekkül, kendi elini Peygamber Aleyhissalâtü vesselâm'ın eline bırakmak ve kalbini Allah'ın kudret eline teslim etmek demektir.

Allah'ın evine ne türden olursa olsun bir put girdiğini görürseniz, benzini alım ve yakın ve önce İmam'ın kellesini isteyin.

Allah'a hiçbir beklentin olmadan şükret.

Arzu, içinde, sen farkına varmadan tedricen büyür; Allah bizi adım adım Zâtına yakınlaştırır.

Ancak ibadetin kadar iyisin.

Hayatınızda pusuya yatmış bir başarısızlık, gerçekte bir rahmet olabilir. Hemen yargılamaya kalkma. "Allah Alimdir" de. Allah'ın bildiğini, seninse bilmediğini kabul et. Giremediğin bir iş, ulaşamadığın bir başarı senin için hayır olabilir. Allah, gözüne başarısızlık gibi görünen şeyde iki üç ay sonra büyük bir inayet gösterebilir.

Sen zekâtı verene kadar, orucun yer ile gök arasında muallâkta kalır. Bir müslümâna duyduğun sui zanlardan kalbini temizle.

Peygamberleri dedeleriniz gibi bilin. Onların sizlere muhabbeti var. Biz onları sevdikçe, onlar da bizi sever.

Kalb araç, aşk ise amaçtır. İnsanı sevmek için tanımak gerekir. Allah'ı tanımak için ise sevmek gerekir.

Bir şairden: İyilikte, insanları burnunun doğrusuna götürecek bir koku vardır.

Ruh düşerken unutur, yükselirken hatırlar. Aşk ve tevekkül birbiriyle akrabadır.

Bedenlerinizi önemsemede ifrata kaçmayın. Bedeni kendinize binek eyleyin. Bedenin hem çok güzel, hem çok güzel olmayan yanları vardır.

Allah, bizimle alâkadardır. Kendinizi Allah'a teslim ettikten sonra, ebediyetten yana kuşkunuz olmasın.

Allah, dünyayı göz alıcı Hikmetinin tecellileriyle doldurmuştur. Sen kimsin ve ben kimim? İkimiz, hem hiçbirşeyiz, hem de herşey.

Etrafınızdakilere açılın. Şefkate muhtaç olmayan kimse yoktur. Allah'dan uzak olursak, hepimizi bekleyen akıbet ve nasip birdir. Bunu bilmek, herkese merhamet etmek için yeter de artar.

Dua, bizim Allah'a gizlice telefon etmemizdir. Âşık jeton arar, telefon eder ve Mâşuk'un cevap vermesini bekler.

Hikmet, senden bir eser kalmaymcaya değin parçalara böler seni. Sen kanalını açtığında, Allah ona göre nehir gönderir.

Mü'min ümitsizliğe kapılmamalıdır. Allah zafer vaad etmiştir. Neyi arzu ediyorsanız bilin ki gerçek olacaktır.

Vaktin oğlu olacaklar: halleriyle Allah'ı gösteren nûr neşretmesi gereken ve daima edepli, temiz ve müşfik olması gereken insanlar.

Kelimei Şehâdet, kayıp duran kumlarda ayağının altındaki sağlam topraktır.

Sahte dindarlığın lüzumu yok! Sadece Allah Mukaddes'tir: Hayâl dahi edemediğimiz ne çok şey var.

Uyanıklık, bu maddî dünyanın bitişiyle biter.

Bütün arzular, seccadeye gelince dinmeli.

Herkesin bir şansı vardır, ama istemezsen onu da kaçırabilirsin.

Görmenin tek yolu gözünü evrene, doğaya ve çevrendeki yaradılışa açmaktır. İşaretler ordadır. Mutlu olmak mı istiyorsun? Gözlerini aç, yeter.

Orada burada haram işleyen insanlarla aramızda hiç fark yok. Onlar da, haramla dolu bir gece için dışarı çıkmadan önce saat yediye kadar evlerinde dinlenirler. Herkeste aynı arzular var ve herkes aynı cevapları arıyor.

Allah'ın varlığını kalbinle kavramıyorsan, bari O'nu kendi sınırlılıklarınla kavra.

Peygamberleri tek bir aile gibi gör, dünyayı da öyle. Irk, zaman ve mekân ayrımlarını unut.

Cari Sagan'ın kitabındaki her şeyi Peygamberler (a.s.) zaten yaşamıştır. Aslında yeni bir şey yok.

Kendimizi hamlıktan kurtarmadıkça, . yeryüzünde filler gibi kendi ayaklarımızın gürültüsü içinde dolaştıkça, nasıl duyabiliriz?

En yüce din, teslimiyettir. İnsanın, alnım Allah karşısında secdeye koymasından daha tatlı bir şey yoktur.

Allah'ın evinde herkese yer vardır. Erkek ve kız kardeşine bir yer ayır ki, Allah da sana bir yer hazırlasın.

Allah'a iman, yaşayan her şeyi, hatta küçük böcekleri bile sevmek demektir. Her ekmek parçasının iki yarısı vardır, öyleyse paylaş.

Bu dünya hayatı, kuyruklu yıldız gibidir. Madem artık yaşını biliyorsun. Şimdi yaşamaya başla ve gelecek hayatına hazırlan.

İmtihan olmazsa olmaz, Peygamberler için bile öyleydi.

Bütün Peygamberler bir ve tektir. Bütün yaratılış bir ve tektir. Allah Kur'ân'da, "İnsanoğlu vaktiyle tek bir kavimdi," diyor; bu, akılda tutmaya değer bir cümledir.

Bir ölmeye gör, ahiret öyle çabuk gelir ki.

Herkes Allah'a yakın olmak ve Gaybî Olanı görmek ister, ama Allah bütün hayatınızı ister.

Güzel söz, şefkatle söylenen sözdür. En sevdiğin şeyi ver.

Her şeyin başı himmettir; peki himmetin ne olduğunu biliyor musunuz? Himmet, Allah'a duyduğunuz arzudan başka bir şey değildir. Sizi Tarikat yoluyla Hakikat'e, Marifet'e ve ötesine geçiren himmetinizdir.

Kalbinizi bana açın ve bırakın aşkım yeni bir yatağa dolan coşkulu bir nehir gibi kalbinize aksın. Bir aşk armağanı almak istiyorsan, kalbini Şeyh'e aç.

Bir aşk yarası taşımayan kişi ya delidir, ya ölü.

Kalbim Nisan'ı çok kez gördü, ama Mayıs'ı hiç. İtfaiyecilere söyleyin, yanan kalbimin üzerinde daha nazik yürüsünler.

Cehennem, aşk adına başkalarını inciten kişilerle dolacaktır.

Müridin Şeyhi için yapacağı tek şey, Allah'ı sevmektir. Sonra da, birbirinizi sevin.

İnsanları tatminsiz yapan hiç durmadan daha, daha ileri gitmek istemeleridir. Bu toplum ne sayesinde mutlu bir toplum olur? Allah muhabbeti. Hiçbir şey, aşk bile kendi çabamızın ürünü değildir. Sadece Allah'ın verdiğini alırız.

Tekkeler, heveslerimizden vazgeçme taliminin verildiği yerlerdir.

Haram hiçbir zaman tatmin getirmez. Çünkü Kitab'ın kanunları da, kâinatın kanunları da Allah'a aittir. Yoksa, kapımızı hüsranlar bekler.

Aşk haline, arzularını azaltıp şükrünü artırarak erişebilirsin.

Eğer lezzetlerini Allah adına yaşayabiliyorsan, mesele yok; yaşayamıyorsan, iyisi mi ondan vazgeç.

Sana en yakın olan, en zor terkettiğin şeydir.

İlerlemeyi merak etme. İnsan yüzünün ve bedeninin gün be gün nasıl değiştiğinin ayrımına varabilir mi? Korkma, cesaretin kırılmasın, hayat kendi akışıyla akacaktır.

Kuleye tırmandığın zaman, gördüğün cücelerin sayısı artar.

İman şehrine varmamış kişi, yaşamıyor demektir. Kendimizi toparlamalıyız, çünkü dünya dağınıktır.

Bir mürid gibi, her ülkenin bir güzel yanı vardır. Ahirette ne kadar çok şaşıracağız.

Bazıları için Allah aşkı bir çığ gibidir. Küçük bir kartopu ile başlar. Kimileri, işte böyle alçaldıkça büyür.

Tarikat genişler, bazıları oradan hızlıca geçer. Allah'a muhabbet kabiliyeti, zerre miktar da olsa, hepimizde mevcuttur.

İnsan mutluluğunun anahtarı, Allah'ı zikretmektir.

Gözyaşların karşılığında sana şunları veriyorum: Gözyaşlarını silmenin en iyi yolu, bir gözyaşı nehrine atlamaktır. Dünyanın pamuk ipliğine dizilmiş mücevherlerindir gözyaşların.

İnsan ruhu, hayatın anlamının bir işaretidir.

Hazreti Peygamber Aleyhissalâtü vesselam ve ashabının mesleğine mümkün mertebe yaklaşmalıyız. O yoldan ne kadar uzaklaşırsak, Allah'tan da o kadar uzaklaşırız. Peygambere (a.s.m.) ittiba etmek, insanı Ezelî Kelâm'a yakmlaştırır. Hazreti Muhammedi (a.s.m.) kabul ederseniz, ondan önceki bütün peygamberleri de kabul etmiş olursunuz.

Kapıları ve pencereleri Allah'ın rahmetinin meltemine açık bırakın. Uyanık kalmanın tek yolu, pencereleri açmaktır.

Okyanusu dilediğiniz kadar övün, ama yine de sahile yakın durun.

Hafız'da İrfan

Murtaza Mutahharî

"Bir taraftan tam bir inançsızlık içinde yaşayarak her şeyi inkar eden ve yok sayan, bununla beraber altı yüzyıl boyunca Farsça konuşan okuryazar insanların ve bilginlerin evliyalar arasında gösterdikleri ve yerli yersiz ahiretten bahseden bu adam kimdir? Eğer bu çağdaş ve büyük şairin keşfini görmezlikten gelirsek bu muammayı nasıl çözeriz? Hâliz gibi bir şahsiyeti tanıyabilmek ancak Hâfız'ın bilgisini ve kültürünü tanımakla mümkündür. Hâfız'ın ilmini tanımak için de en azından İslâm'ı irfanı tanımak ve bu irfanın diline aşina olmak gerekir. Diğer ilimler gibi kendine has bazı deyimleri olan irfanın aynı zamanda dili de remizli yani gizli bir dildir. Arifler bazı kitaplarında bu remizlerin anahtarlarını vermektedirler. Bu remizlere aşina olmak ise pek çok sorunu ortadan kaldırmaktadır."

İrfânî dilin remizlerini çözmede Hâfız'ı örnek olarak ele alan bu eser, yine bu kültürü anlamada önemli ip uçları vermektedir.

Kitâbü'nNetîce MI

İsmail Hakkı Bursevî

İsmail Hakkı (ö. 1137/1725), bu kitabın dilinin "luış dili" olduğunu, bu sebeple herkesin onu terennüm edemeyeceğini, dinlemekten lezzet alamayacağını ve

aklına sığdırmayacağını belirterek daha yolun başında okuyucuyu uyararak ona yardımcı olmaya çalışır.

Osmanlı döneminde yetişen büyük mutasavvıflardan İsmail Hakkı Bursevî, daha çok Rûlıtı'lbeyân isimli tefsiri ile meşhur olmuştur. Kitabü'nndîce, İsmail Hakkı'nın tasavvufla ilgili önemli bir eseridir. Varidat türü bir eser olan Kithâbû'nnetîce zamanına göre sâde ve akıcı bir Türkçe ile kaleme alınmıştır. Bursevî'nin, vefatından yaklaşık bir yıl önce, yetmiş dört yaşında, kaleme aldığı bu eser; ele aldığı konularda müellifin ulaştığı en son neticeleri, ma'rifet ve kanâatleri ihtiva etmektedir. Eser, tasavvufta kemâl noktasına ve nihayet mertebesine ulaşmış kimselerin seviyesine göre yazılmıştır.

Müellif; eserinin gönül ehli için yazıldığını henüz mübtedî olan sûfîlerin, erbabı inkâr gibi hemen redde kalkışmamalarını, anlayamadıkları mevzularda inatçılık yolunu tutmayıp kendisi hakkında mülayim ve hak söz söylemelerini ister.

Minhâcu'lFukara

Fakirlerin Yolu

İsmail Ankaravî

Fukara, Allah rızası için dünya mallarını, kendisini mâsivâya bağlayan her türlü esbabı ve malik olduğu şeyleri, yine Allah'a olan muhabbeti sebebiyle terkeden kimse demektir. Sûfî iki türlüdür: Birisi maddi fakir, diğeri ise manevi fakir olan sûfîdir. Ebû Abdullah Hafifi, bu iki nev'i kendisinde toplar ve birbirinin sanki neticesiymiş gibi bir tarif yapar. Şöyle ki: "Fakir olan sûfî, elinde herhangi bir malı olmayan kimsedir. Manevi fakir ise; kendisini beşerî isteklerden arındırıp kalben kendisini hiç bir şeye malik saymamaktadır." İşte aradaki fark budur. Hakîkati

Semâdan mülhem olarak "ilimler semâdan iner" malumundan hareketle eserimize Minhâcü'lFukarâ diyerek âlemi mânâdan isim verdik. Rabbimizden niyazımız, odur ki, doğruyu bulmak isteyen kimseler, bu eseri okusunlar ve mütalâa etsinler.

Esmâü'lHüsnâ

Afîfüddîn Süleyman etTilmsânî

Esmâü'lHüsnâ, Yüce Allah'ın güçlü Kitabı'nın başı olan Fatiha sûresinden Nâs Sûresi'ne kadar geçen İlahî Güzel İsimlerin mânâları hakkında yapılmış birtakım izahları kapsamaktadır. Yazar, kitabında Allah'ın Güzel İsimlerini, Kur'anı Kerim'in tertibini esas alarak İmam Beyhakî, İmam Gazzâlî ve İmam elEndülûsî'nin görüş ve anlayışları doğrultusunda açıklamaya çalışmaktadır.

Yol'un Yolu

İdris Şah

Sûfî faaliyetinin, söküp parçalarına ayırmanız durumunda basitleştirilmiş ya da terketmiş olacağınız tek bir bütün olmak anlamında tutarlı kalması gerektiğini hatırladığımda, genelde belli bir hikayeyi düşünürüm. Siz bu konuya daha kolay bir şekilde hakim olmayı ne denli isterseniz isteyin, size bunu sağlayamamanm nedeni de budur. Bu hikâye, belki yüzüncü kez yol kenarındaki küçük istasyonlarda durmuş olan yavaş bir trenin içindeki bir adamdan bahseder. Adam, daha fazla dayanamayarak vagonundan atladığı gibi makinistin yanına koşar. "Daha hızlı gidemez misin be adam?" diye kükrer ona. Makinist şu cevabı verir: "Elbetteki daha hızlı gidebilirim efendim; fakat treni terk etme iznim yok!"

Arka kapak yazısı:

Muhyiddin Şekûr insanların taş üzerine kazıdıkları yüzyıllık yazılar, Allah için Su üstüne yazılmış yazı gibidir.

Sûfilik yolunda yaşadığı serüvenin akıcı fakat derinlikli bir anlatımıdır. Yazar, bu serüvenini, bir müslüman olarak Sûfîlikle ilk karşılaşmasından başlatıp, Şeyhinin rehberliğinde geçirdiği uzun yıllardan sonra ötesine kadar götürüyor. Muhyiddin Şekûr, sık sık heyecan verici yerinde Sûfi geleneğin hikmetinin yankılandığı eğlenceli bir üslupla sizi de içine çeken bir serüveni anlatıyor.

ISBN 9755740600